

TIGHT BINDING BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198542

UNIVERSAL
LIBRARY

ತುಂಬಿದ ಮನೆ

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಪುರಾಣಿಕ

ಸು ದ ಶ ನ ಪ್ರ ಕಾ ಶ ನ
ತಾರಾನಿವಾಸ :: ತಿಪಟೂರು

ಸುದರ್ಶನ ಪ್ರಕಟನೆ ನಲವತ್ತಮೂರು
ಸುದರ್ಶನ ಕಾಡಂಬರಿ ಮೂವತ್ತು ಒಂದು

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ಎಪ್ರಿಲ್ ೧೯೫೮

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಲೇಖಕರದು

ಮುಖಚಿತ್ರ :
ಎಸ್. ಎಲ್. ನಾರಾಯಣ್

ಬೆಲೆ : ಒಂದೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ

ಮುದ್ರಣ :
ಇಂಡಿಯಾ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು

ಅ ರಿ ಕೆ

ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೂ, ಸುಧರ್ಶನ ಪ್ರಕಾಶನದ ಯಜಮಾನರೂ ಆದ ಶ್ರೀ. ತಾ. ರಾ. ನಾಗರಾಜ ಮತ್ತು ಶಕುಂತಲಾ ನಾಗರಾಜ ಅವರು ಈ 'ತುಂಬಿದ ಮನೆ'ಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ನನ್ನ ಓದುಗ ಬಳಗವು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನೂ ಮೊದಲಿನ ಔದಾರ್ಯದಿಂದಲೇ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಬರಹ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನಕ್ಕೆ ಈ ಬಳಗವು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಗಳು ಚಿ|| ಗೌರಿಗೆ ಈ ಕೃತಿ ಕಾಣಿಕೆ.

ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಮುದ್ರಣ ಬಳಗದವರಿಗೂ, ಸುಂದರವಾದ ಮುಖಚಿತ್ರ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಕಲಾವಿದರಿಗೂ ನಾನು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವಾಮಂದಿರ

ಗೋಕಾಕ

೨೬-೧-೧೯೫೮

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಪುರಾಣಿಕ

ಇದೇ ಲೇಖಕರ ಇತರ ಕೃತಿಗಳು

ರಾಮೂನ ಕತೆಗಳು
ಸೈರಂಧ್ರಿ ಹಾಗೂ ಮಗನ ಗೆಲುವು
ಬಾಳ ಕನಸು
ದೊರೆಸಾನಿ
ರಾಧೇಯ
ಜೀವನಾದ
ಮದುವೆಯ ಆಟ

ಕಾದಂಬರಿಗಳು

ಮುಗಿಲ ಮಲ್ಲಿಗೆ*
ಕೊನೆಯ ದಾರಿ*
ತೆರೆದ ಕಣ್ಣು
ಮಂಜುಳಾ (ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ)
ಹೊಸಬಾಳು (ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ)
ಹಬ್ಬದ ಬಳ್ಳಿ*
ಮುತ್ತೈದೆ (ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ)
ಬೆವರಿನ ಬೆಲೆ
ಮನೆ ತುಂಬಿದ ಹೆಣ್ಣು (ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ)
ಭಾಗೀರಥಿ (ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ)
ಕವಲು ದಾರಿ (ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ)
ಮಣ್ಣಿನ ಮಗಳು*
ವೇಷಧಾರಿ
ಕುಲವಧು
ಮನಸೋತ ಮನದನ್ನೆ
ಧರ್ಮದೇವತೆ
ಮದುವೆಯ ಹಾಡು
ರಂಗರೋಹಿಣಿ
ಮಂಗಲಾಕ್ಷತೆ

* ಈ ಗುರುತು ಮಾಡಿದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪುನರ್ಮುದ್ರಣ ನಡೆಯಲಿದೆ

೧

ಭಾವೂರಾಂಗಳದು ಜಮೀನುದಾರಿ ಮನೆತನ.

ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಈಳಿತು ತಿಂದ ಮನೆತನ ಅದು. ಇದು ಈ ಮನೆತನದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಬರುವ ಅಧಿಕಾರವೆಂಬ ಮನೋಭಾವವೇ ಭಾವೂರಾಯರದೂ ಆಗಿತ್ತು.

ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಮನೆಯೇ ದೊಡ್ಡದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲದಿರಲಿಲ್ಲ. ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಈ ಮನೆತನದವರೇ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಗೌಡರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಶಾಸ್ತ್ರಭೋಗರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಸ್ವತಃ ಇವರು ಯಾವ ಕೆಲಸ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲವೂ ಇವರ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯಾದರೂ ಆ ಮನೆ ಬಹಳ ವಿಶಾಲವಾಗಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಬಹಳ ಜನಸಂದಣಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೂಡ ದೊಡ್ಡಸ್ತನದ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಈ ಮನೆತನದವರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಈ ಮನೆತನದ ದೊಡ್ಡಸ್ತನದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮುದುಕರಾದವರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪಿಸುನಾತಿನಲ್ಲಿ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು. ಈ ಇತಿಹಾಸದ ಘನತೆ ಈ ಮನೆತನದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ಅನುಭವವನ್ನೂ ತರುತ್ತಿತ್ತು.

ದುರ್ಗದ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನಂತೆ ಈ ಮನೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು ವಿಶಾಲವಾಗಿತ್ತು, ಅದರ ಬಾಗಿಲ ಫಳಗಳನ್ನು ನುಗ್ಗಿಸಲು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಭದ್ರವಾದ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಅವು. ಸುತ್ತಲೂ ಕಲ್ಲುಗಳ ಗೋಡೆ. ಗಚ್ಚುಸಿಮೆಂಟುಗಳಿಂದ ಅವು ಇನ್ನಷ್ಟು ಭದ್ರವಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಿಡಕಿಗಳು. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಳೆಯಾಡಲೂ ಅವಕಾಶವಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಹೊರಗಿನ ಈ ಭದ್ರತೆಯೇ ಒಳಗೂ ಇತ್ತು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಾಗವಾನೀ ಮುಂಡಿಗೆಗಳನ್ನೇ ತೊಲೆ, ಕಂಬಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿರುವಂತೆ ಅವು ಅಷ್ಟು ದಪ್ಪವಾಗಿದ್ದವು. ಜಂತಿಗಳೂ ದೊಡ್ಡವು. ನಾಗವಂದಿಯ

ಫಳಿಗಳೂ ದಪ್ಪವಾದವು. ಜಂತಿಗಳಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿದ ಫಳಿಗಳೂ ದಪ್ಪವಾದವುಗಳು. ಹೀಗೆ ಆ ಮನೆ ವಿರಾಲವಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲವನ್ನು ದಾಟಿ ಒಳಗೆ ಹೋದಕೂಡಲೇ ಭವ್ಯವಾದ ಎರಡು ಚೌಕವೈಯ ಪದಸಾಲೆಗಳು ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದುವು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗಡಗಂಜಿಗಳ ಮೇಲೆ ಧಾನ್ಯದ ಚೀಲಗಳ ದಾಶಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಬಯಲು ಮಂತ್ರಾಣವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಎದುರಿಗಿನ ಪದಸಾಲೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು. ಅಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಗೌಡರ ಹಿರಿಯರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೂಗಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪುಣೇರಿ ಸಗಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಕುಳಿಯನ್ನು ಓಲಾಡಿಸುತ್ತಿರುವ ದಪ್ಪ ಮೀಲೆಯ ದೊಡ್ಡ ಮುಖಗಳೇ ಆವು. ಒಂದೇಸವನೇ ಆ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಭಯ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಪದಸಾಲೆಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚೌಕವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಮುಂದೆ ಒಂದು ಫಳಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅದರ ಬದಿಗೆ ಕರಿ ಮಸಿಯ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಮಸಿಕುಡಿಕೆಯನ್ನೂ, ಕರಿಮಳಲನ್ನೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತವನು ಗೌಡರ ಕಾರಭಾರಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದು ಕಾರಭಾರಿ ಕೂಡುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮೂರು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದಲೂ ರೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾರಭಾರಿಗೆ ಗೌಡರು ಯಾವ ಸಂಬಳವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಉತ್ಪನ್ನ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಗುವ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಯ ರೈತರಿಂದ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಸುಲಿಯುವ ಸುಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇವನದೂ ಒಂದು ಪಾಲು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ತಲಾಂತರದಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅವನಿಗೆ ಗೌಡರ ಮನೆತನದವರು ಉಂಬಳಿಯನ್ನೂ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಪದಸಾಲೆಯ ಎರಡೂ ಮಗಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕೋಣೆಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಕೋಣೆಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಕಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಬಲಗಡಿಯ ಕೋಣೆಯ ಬಳಗಿರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಗೌಡರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಕಬ್ಬಿಣ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ನಾಲಾಗಿ ಇದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಎಡಮಗ್ಗಲ ಕೋಣೆ ಗೌಡರ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮೀಸಲು. ಅದರ ಬಳಗಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕವಾಟುಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಕವಾಟುಗಳಲ್ಲಿ

ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಹಗೆಗಳಿರುವದಾಗಿ ಒಂದು ವದಂತಿ ಹರಡಿರುವದು ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಆದರೆ ಆ ಹಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಹಾಕಿರುವರೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವತಃ ಭಾವೂರಾಯರಿಗೇ ಆ ಹಗೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡುವ ಧೈರ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹಗೆಗಳ ನೆನಪಾದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭೀತಿಯ ಕಲ್ಪನೆ, ಸುಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಗೌಡರ ಹಿಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರ ಅಧಿಕಾರಪ್ರಮತ್ತ ಕ್ರೂರಬುದ್ಧಿಯ ಇತಿಹಾಸವು ಈ ಹಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದೆ ಎಂದು ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಬ್ಬರು ಇನ್ನೂ ಹೇಳುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಈಗ ಈ ಹಗೆಗಳ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಪಾಟುಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವು ಅಭರಣದ ವೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಂತೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ದೇವರ ಮನೆ. ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜಗುಲಿ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಘನವಾದ ಪೂಜೆ-ಪುನಸ್ಕಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬ ಕುರುಹುಗಳು ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಅನೇಕ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ದೇವಮೂರ್ತಿಗಳು ರಾಸಿರಾಸಿಯಾಗಿ ಮಾಡದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಈಗ ಆ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ದೇವತೆಗಳ ಕಂಚಿನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮಂಟಪ. ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಂಪುಟಗಳು. ಒಂದು ದೊಡ್ಡದು, ಇನ್ನೊಂದು ಚಿಕ್ಕದು. ದೊಡ್ಡದರಲ್ಲಿ ಸಿವಲಿಂಗವಿದೆ, ಸಣ್ಣದರಲ್ಲಿ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮವಿದೆ.

ಆಚಾರ್ಯನೊಬ್ಬನಿಂದ ಪೂಜೆ ಈಗಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ನೀರಮನೆ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆಳೆತ್ತರದ ಗಚ್ಚಿನ ಹೌದು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಾವಿರಕ್ಕೊಡ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ಕೊಂಡು ಮೆರೆಯುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಈಗಲೂ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗ ಈ ಹೌದಿನ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಿರುಪಯೋಗೀ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಒಗೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮುರುಕ ಖುರ್ಚಿಗಳು, ಹರಿದ ಪತ್ರಲಗಳು, ಒಡಕು ಭಾಂಡಿಗಳು, ತೂತುಬಿದ್ದ ಕಂದಿಲುಗಳು ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ಸಾಮಾನುಗಳಿಂದ ಅದು ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ.

ಈಗ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವವು ಎರಡು ಹಂಡೆಗಳು, ಒಂದು ನೀರುಕಾಯಿಸುವ

ಬಂಬು. ನಾಲ್ವಾರು ತಂಬಿಗೆಗಳು ಅಷ್ಟೆ. ನೀರಮನೆಯ ತುಂಬ ಕಲ್ಲಿನ ಫರಸಿಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಏಕಸಮಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕರು ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದಿತೆಂದು ತೋರುವ ಕುರುಹು ಗಳೂ ಇವೆ.

ವಡಸಾಲೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಕಾಣುವ ನಡುಮನೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಾಟು, ಬಟ್ಟಲಗಳನ್ನಿಡಲು ಅಡಕಲುಗಳಿವೆ. ಮಣಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಲ ದೊಡ್ಡ ಮಾಡಿವೆ. ಈ ಮನೆಯ ಹೊಂದಿ ಇರುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ದಿನೋಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಗುವ ಉಗ್ರಾಣವಿದೆ.

ಹಿತ್ತಲು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುಳಸಿ ವೃಕ್ಷದ ಕಟ್ಟೆಯಿದೆ. ಹೊಡೆದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆಯದು ಅನೇಕ ಗೌಡಸಾನಿ ಮುತ್ಪ್ರದೆಯರು ಪೂಜೆಮಾಡಿದ ಪವಿತ್ರ ಕಟ್ಟೆಯದು. ಈಗಲೂ ಆ ಸ್ಥಳ ಮಾತ್ರ ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಇದಿಷ್ಟು 'ಗೌಡರ ಮನೆ'ಯ ಹಕ್ಕಿನೋಟ.

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಮನೆ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರೆದಿರಬೇಕು. ಈಗ ಮಾತ್ರ ಮೊದಲಿನ ವೈಭವವಿರದಿದ್ದರೂ ಅದು ಇನ್ನೂ 'ಗೌಡರ ಮನೆ' ಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

'ಗೌಡರ ಮನೆ' ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದುಕಾಣುವ ಮನೆ. ಭಾವೂರಾಯರ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಗಣ್ಯವ್ಯಕ್ತಿಗಳು.

ಭಾವೂರಾಯರ ಗಣ್ಯತೆಗೆ ಅದರ ಔದಾರ್ಯವೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುವದೆಂದು ಅನೇಕರು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶವಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ ಅವರು ರೈತರೊಡನೆ ಅನೋನ್ಯವಾಗಿರುವರು. ಯಾವ ರೈತನೊಡನೆಯೂ ಅವರು ಮನಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಇವರು ಕನಿಕರದಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ಔದಾರ್ಯದ ದುರುಪಯೋಗವನ್ನು ರೈತರು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರೆಂಬುದನ್ನು ಭಾವೂರಾಯರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಏನಾದರೂ ನೆಪವನ್ನು ಮುಂದೊಡ್ಡಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿ ಕೊಡುವ ಲಾವಣಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟನ್ನಾದರೂ 'ಸೂಟು' ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸರಿಯಾದ ವೇಳೆಗೆ ಮಳೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ ದಣಿಯರೇ ಎಂದೋ ಆಯತ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

‘ಕುಂಕುಮ’ ರೋಗ ಬಿದ್ದು ವೈರು ಹಾಳಾಗಿ ಫಸಲು ಹಾಳಾಯಿತೆಂದೋ, ಸುಟ್ಟಗಾಳಿ ಬೀಸಿದ್ದರಿಂದ ತೆನೆಗಳು ಹಾಲು ತುಂಬಲಿಲ್ಲವೆಂದೋ ಹೇಳಿ ಗೋಗರೆಯುವದು ರೈತಪ್ರಪಂಚದ ವಾಡಿಕೆಯ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ರೈತರೂ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ರೈತರೂ ದಣಿಯರ ತಲೆಗೆ ಹಾಳತಾಗುವ ಬೊಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕುವದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣರು.

ರೈತರು ಅಪ್ರಮಾಣಿಕರಾಗಿರುವ ಸಂಗತಿ ಭಾವೂರಾಯರಿಗೆ ಅರಿಯದ ಮಾತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಧೂರ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ರೈತರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟೆಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನೇ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಹಣ ಮತ್ತೆ ತಮಗೆಯೇ ಮರಳುವದೆಂಬ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಈ ಸಹಾನುಭೂತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಸಮೃದ್ಧಿಯಾದ ರೈತನಲ್ಲಿ ಹುಂಬ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಅವನು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕಚೇರಿಯ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹತ್ತುವದು ನಿಶ್ಚಯದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಅಸಂಸ್ಕೃತ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ರೈತರಲ್ಲಿ ಚೆಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕದನವೇಳುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಇವರು ಅನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಜಗಳಗಳು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸುತ್ತಲಾಗಲಿ, ಮಣ್ಣಿನ ಅಶೆಗಾಗಲಿ ಎಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಈರ್ಷ್ಯೆ ಪಡ್ಡು ಹೊಡೆದು ಸಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ಸೇಡಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕಾಲುಕೆದರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸೇಡನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೋರ್ಟು ಕಚೇರಿ ಎಡತಾಕುವದೇ ಇವರ ಹಣೆಯ ಒರಹವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಈ ರೈತರು ದಣಿಯರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಶರಣಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೇಳಿದಷ್ಟು ದುಡ್ಡುಕೊಟ್ಟು ಕದನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದವರು ಈ ವ್ಯಾಜ್ಯ ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬರಿಗೈಯ ಸುದಾಮಾರಾಗಿ ದಣಿಯರ ಸಾಲದ ಕೂಸಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಭಾವೂರಾಯರಿಗೆ ಈ ಒಳಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ರೈತರನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಹಾರುವ ಮಾಡಿದ್ದು ಪಿಂಡಕ್ಕೆ, ರೈತ ಮಾಡಿದ್ದು ದಂಡಕ್ಕೆ’ ಎನ್ನುವ ರೂಢಿಯ ಮಾತು ಇವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿತ್ತು.

ಭಾವೂರಾಯರು ರೈತರಿಗೆ ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಸೂಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಬಟ್ಟೆ ಹಣ ವರುಷ ಮುಗಿಯುವದರ ಒಳಗೆ ರೈತರಿಂದ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ

ಬಂದು ಭರತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೂ ರೈತರ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಈ ಜಮೀನುದಾರರು ಉದಾರಿಗಳಾದ ಮೊರೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರು.

ಈ ಔದಾರ್ಯವೂ ಒಂದು ಜಮೀನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ತಾಪತ್ರಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನ ಇಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಾರಿಗೂ ಅಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡುವವರು ಆಪ್ತೇಷ್ಟರೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ದುಡಿದು ತಿನ್ನುವವರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬುದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಭಾವೂರಾಯರು ಇಲ್ಲದ ಸಂಬಂಧ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹತ್ತಿಂಟು ಹೊರಗಿನ ಜನ ಪ್ರತಿದಿನ ತಂಡುಲಧ್ವಂಸಿಗಳಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಲಕೆಲವು ಉಂಡಾಡಿ ಗಳು ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದ ಊಟ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಜನರಿಗೆ ಊಟ ಹಾಕುವದು ಕೂಡ ಜಮೀನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಒಂದು ಅಂಗವೇ ಆಗಿತ್ತು.

ತಿನ್ನುವ ಜನರು ತಿನ್ನುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಭೂಮಿತಾಯಿ ಬಂಜೆ ಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅನಂತ ಮುಖಗಳಿಗೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಅವಳ ಸಮೃದ್ಧಿ ಈ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ವರಪ್ರದಾನವಾಗಿತ್ತು.

ಭಾವೂರಾಯರದು ಎಂಟು ಎತ್ತುಗಳ ಕಮತ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಎಮ್ಮೆಗಳು, ಎರಡು ಆಕಳುಗಳು ಸದಾಕಾಲ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಾಡುವ ಆಳುಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಿನ್ನುವ ಜನಕ್ಕೂ ಕೊರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಹಾರಸಾಮಗ್ರಿ ರಾಶಿರಾಶಿಯಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಅನ್ನಭತ್ತದಂತೆ ಸದಾವರ್ತವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಈ ಗೌಡರ ಮನೆ.

ಈ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಊರ ಕಾರುಭಾರವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥಿಂಥವರ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಸುಲಿಗೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರ್ತಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದೆಲ್ಲ ನ್ಯಾಯದ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಗೌಡರಿಗೆ ಉದುರು ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಭಾವೂರಾಯರ ದರಬಾರುಜೀವನ ಅವರ ಜೀವದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾಗುತ್ತ.

ಹೀಗೆಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಗಿಂತ ಭೀತಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಗೌಡರ ಹಿರಿಯರ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜನ ಎಡಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಪಾಟಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ದುರಂತ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವು ನರಕ ಕುಂಡಗಳಾಗಿರುವದಾಗಿ ಹಬ್ಬಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಜನ ಗಡಗಡನೆ ನಡಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಾಳಣ್ಣ ಮಾತ್ರ ಈ ಗೌಡರನ್ನು ದ್ವೇಷದಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ತಂದೆಯ ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಈ ಗೌಡರೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಅವನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸಾವಿಗೆ ಇವರೇ ಕಾರಣರಾದರೆಂದು ಅವನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಅವನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಾಗ್ನಿ ಹೊತ್ತುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಇಷ್ಟತ್ತು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅದು ಇನ್ನೂ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಈ ಸಂಗತಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮರೆತ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮಾಳಣ್ಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಅವನು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನ ಚಿಕ್ಕವ್ವ ಅವನಿಗೊಂದು ಮದುವೆಮಾಡಿ ಈ ಗುಂಗನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಮಾಳಣ್ಣ ಒಡಂಬಡಲಿಲ್ಲ.

ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಊರಹೊರಗಿನ ಮಾರುತಿಯ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರೊಡನೆ 'ಹುಲಿಕಟ್ಟು' ಆಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆ ಆಟದಲ್ಲಿಯೂ ಅವನಿಗೆ ಆಸ್ಥೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಬುದ್ಧಿ ಸ್ತಿಮಿತದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಭಾವೂರಾಯರು ತಮ್ಮ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಂದೆರಡು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿಬರುವದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಯಾವ ಹಳ್ಳಿಗೂ ಒಂಟಿಗರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಬಂದೂಕಿನ ಸವಾರರು ಯಾವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸವಾರರು ವೈಭವದ ಅಲಂಕಾರದಂತೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಗೌಡರ ಬೆನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಹಾಸ್ಯದಿಂದ 'ಗೌಡರ ಸರದಾರ'ರೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಜನ ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು

ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೂ ಈ ಸರದಾರರು ಅದನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಆಡಳಿತೆಯಿಂದಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ದಿನ ಭಾವೂರಾಯರು ಒಬ್ಬಂಟಿಗರಾಗಿಯೇ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಬ್ಬಂಟಿಗರಾಗಿ ಹೊರಟದ್ದು ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ಸಲವಾಗಿತ್ತು.

ರಾತ್ರಿ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯಾದರೂ ಭಾವೂರಾಯರು ಮನೆಗೆ ಮರಳಲಿಲ್ಲ.

ಊರಮುಂದಿನ ಹನುಮನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ 'ಹುಲಿಕಟ್ಟು' ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಳಣ್ಣನೂ ಆ ದಿನ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಗಾಬರಿಯಾದರು. ಗೌಡರ ಹಿರಿಯ ಸೊಸೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಈ ವಿಲಂಬದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಪತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು.

ಬಳವಂತಗೌಡನು ಗಡಬಡಿಸಿದನು.

ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೂಗಿ ತಂದೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಭೀಮಣ್ಣ ಆಳನ್ನು ಕೂಗಿದನು. ಆಳು ಕಂದಿಲನ್ನು ತರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಬರಿಯ ಬೆನ್ನಮೇಲಿನ ಜೀನಿನೊಂದಿಗೆ ಗೌಡರ ಕುದುರೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು.

ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಗೌಡರ ಸವಾರಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡರ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ, ಆಪ್ತ ವರ್ಗಕ್ಕೂ, ಹಿತಚಿಂತಕರಿಗೂ ಏನೋ ಸಂದೇಹ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಅವರು ಗಾಬರಿಯಾದರೂ ಅದನ್ನು ತೋರಗೊಡದೆ ಕುದುರೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ನಡೆದರು.

ಅವರು ಬಹಳ ದೂರ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೌಡರ ಮಾವಿನ ತೋಪಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಿದ ಹಳ್ಳದ ಒತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗೌಡರ ಶವ ಬೋರಲಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಿತು.

ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಗೌಡರ ಬಳಗ ಯಾವ ಬೊಬ್ಬಾಟವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಶವ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ರೋದಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಹಳ್ಳಿಯ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕರೆತರಲಾಯಿತು. ಊರಲ್ಲಿ ಗೌಡರಿಗೆ ಹೃದಯದ ವೇದನೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಹರಡಲಾಯಿತು. ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಜಾತ್ರೆಯೇ ನೆರೆಯತೊಡಗಿತು. ಅಗಾಗ ವೈದ್ಯರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು 'ಗೌಡರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಚಿಂತಾಜನಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹೆದರುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ'ವೆಂದು ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯ

ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಹತ್ತರ ನಿಂತ ಜನ ಜಂಗುಳಿ ಕರಗಿತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ಮಾತ್ರ ಹೊಗೆಬತ್ತಿ ಸೇದುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಗೌಡರ ಹೃದಯಕ್ರಿಯೆ ನಿಂತಿ ತೆಂಬ ದುಃಖದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ವೈದ್ಯರು ಸಾರಿದರು.

ಈ ಸುದ್ದಿ ಒಂದು ಕಿವಿಗೆ ಕೇಳಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಿವಿಗೆ ತಲುಪುವ ಮೊದಲೇ ಗೌಡರ ಪಾರ್ಥಿವ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಬಳವಂತಗೌಡರಿಗೆ ತಂದೆಯ ಶವವನ್ನು ನೋಡುವದು ಆಗದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಪೂರೈಸಲಾಯಿತೆಂದು ಗೌಡರ ಆಪ್ತವರ್ಗ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು.

ಈ ಸಾವು ನಿಗೂಢವಾದರೂ ಯಾರೂ ಪಿಟ್ಟೆಂದು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದೇ ದಿನ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಮರೆಯಾದ ಮಾಳಣ್ಣನಿಗೂ ಗೌಡರ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಸಾವಿಗೂ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಯಸ್ಸಾದ ಹಿರಿಯರು ಹಚ್ಚಿ ಪಿಸು ಮಾತು ಆಡಿದರು. ಆದರೆ ಅದು ಪಿಸುಮಾತೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಅಂದು ಮರೆಯಾದ ಮಾಳಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಎಂದಿಗೂ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕುವವರಾದರೂ ಯಾರು ?

ಭಾವೂರಾಯರ ಸಾವಿನಿಂದ ಈ ಮನೆತನದ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಲೆರಗಿ ದಂತಾಯಿತು. ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳು ಒಬ್ಬ ಮಗಳೂ ತಬ್ಬಲಿಯಾದರು.

ಹಿರಿಯ ಮಗ ಬಳವಂತ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೆಂಡತಿ ಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಊರ ಗೌಡಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬರುವ ಈ ನೋಗಕ್ಕೆ ಅವನು ಹೆಗಲೊಡ್ಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು.

ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುವ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನೇ ರೂಢಿಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳವಂತನು ತಂದೆ ಇರುವ ವರೆಗೆ ಯಾವುದರ ಕಡೆಗೆಯೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಪೂರೈಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆ ಕೂಡ ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಒಂದು ಹಬ್ಬದ ಸಮಾರಂಭ ವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಿರ್ವಿಕಾರ ವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು. ಬರಬರುತ್ತ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಬಂದವಳು ತನ್ನ

ಅನಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದ ಒಂದು ಹೊಸ ಹೆಣ್ಣಾಳು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡತೊಡಗಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತುಸು ಅನುಕೂಲವೂ ಆಯಿತು. ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣತೊಡಗಿದ.

ಬಳವಂತರಾಯನ ಬುದ್ಧಿ ಜಮೀನುದಾರೀ ರಕ್ತವನ್ನೇ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆ ಬುದ್ಧಿ ಹರಿತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರಸ್ವತಿ ಮೊಗತಿರುವಿದ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ತುಂಬಾ ಮೊದ್ದು ಮದಡುಬುದ್ಧಿಯೆಂದು ಅವರ ತಂದೆ ಆಗಾಗ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿರಾಮಜೀವನದ ವಿಲಂಬಮನೋವೃತ್ತಿ ಬಳವಂತರಾಯನಿಗೆ ಜನ್ಮದಾರಭ್ಯ ಬಂದುದಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ಕೂಸಾಗಿರುವಾಗ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಬಾಯಿತುಂಬಾ ಈ ಕೂಸು ಎಂದೂ ನಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಳುವದು ಕೂಡ ಜಮೀನುದಾರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿತ್ತು. ಈ ಕೂಸಿಗೆ ಕಾಲುಬಂದು ಓಡಾಡಲು ಬರಲು ಸಾಕಷ್ಟು ವಯಸ್ಸೇ ಹಿಡಿಯಿತು. ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ನಡೆದಾಡಲು ಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಎಲ್ಲರ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಬಹದ್ದರನು ಎಲ್ಲರ ಅನುಮಾನವನ್ನು ತಲೆ ಕೆಳಗೆಮಾಡಿ ಇವನ ಓರಿಗೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಆಟದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪುಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹಾಕತೊಡಗಿದನು. ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಇವನಿಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ರೂಢಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಳಪವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯಲು ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ವರುಷವೇ ಹಿಡಿಯಿತು.

ಹಸುಗೂಸಿನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಇವನೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಊಟ ಮಾಡಲು ತಕರಾರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗ ಇವನ ತಾಯಿ 'ಊಟವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡು ಇಲ್ಲವೆ ಬರೆಯುತ್ತಲಾದರೂ ಕುಳಿತುಕೋ' ಎಂದು ಗದರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಳವಂತ ಪಿಟ್ಟಿನ್ನದೆ ಹೋಗಿ ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಇದೇ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸತೊಡಗಿದರು. ಬರೆಸುವ ಅಂಜಿಕೆ ಹಾಕಿದ ಕೂಡಲೇ ಬಳವಂತಗಾಡ ಮೆತ್ತಗಾಗುತ್ತಿದ್ದ.

ಭಾವೂರಾಯರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಆಗಲಾರದೆಂಬ ಮನವರಿಕೆ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. ತಾನಾಗಿಯೇ ಎಷ್ಟು ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆ ಕಲಿಯಲಿ ಎಂದು ಅವರು ಬಳವಂತ

ನನ್ನ ಅವನ ಪಾಡಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವರ ಪತ್ನಿ,

“ ಹೀಗೆ ಬಳವಂತನನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಗತಿಯೇನು? ಹಿರಿಯ ಗೌಡನಾಗುವವನು ನಿರಕ್ಷರಿಯಾಗಬೇಕೆ?” ಎಂದು ಜೀವನಿಲ್ಲದೆ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಇದು ಕಲಿಯುವ ಕುಳವಲ್ಲ ಬಿಡು.

“ ಹೀಗೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದೀತು? ಮೂರು ವರುಷದ ಬುದ್ಧಿ ನೂರು ವರುಷದ ವರೆಗೆ ” ಎನ್ನುವಂತೆ ಇವನು ಕೋಣನ ತಮ್ಮನೇ ಆಗತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು.

“ ಇವನು ಕಲಿತು ಮಾಡುವದಾದರೂ ಏನು ಬಿಡು. ನನ್ನ ಮಗನೇನು ವೈದಿಕರ ಕುನ್ನಿಯಲ್ಲ. ಬಡವನ ಮಗನಲ್ಲ. ಅವನು ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದೇ ತಿನ್ನುತ್ತ ಕುಳಿತರೂ ತಲೆಮಾರು ಸವೆಯದಷ್ಟು ಹೊಲಗಳಿವೆ.

“ ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಗನು ಧಡ್ಡನಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕೆ ?

“ ಇದು ಕೂಡ ಅವನ ತಪ್ಪಲ್ಲ ಬಿಡು. ಸರಸ್ವತಿ ಬುದ್ಧಿ ಹಂಚುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಾಪ! ನಮ್ಮ ಬಳವಂತ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದನೋ ತಿಳಿಯದು. ಅವನು ತಿರುಗಿ ಬಂದಾಗ ಹಂಚುವುದು ಮುಗಿದುಹೋಗಿತ್ತು. ಇವನ ತಲೆ ಬುರುಡೆ ಖಾಲಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು.

“ ಈ ಹುಡುಗಾಟದ ಮಾತು ಇರಲಿ ಬಿಡಿರಿ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇವನು ಓದುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಉಳಿಸಿರಿ. ಇವನ ಓರಿಗೆಯ ತಮ್ಮಣಭಟ್ಟರ ಮಗ ಈಗ ಸರಾಗವಾಗಿ ಓದತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ.

“ ತಮ್ಮಣಭಟ್ಟರ ಮಗನಿಗೂ ನಮ್ಮ ಮಗನಿಗೂ ಎಲ್ಲಿಯ ಸಾಮ್ಯವೇ? ಭಟ್ಟರ ಮಗನು ಓದದಿದ್ದರೆ ನೀರು ಹೊರಬೇಕಾಗುವದು. ನಾವು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಒಕ್ಕಲು. ವೈದಿಕ ಗೊಡ್ಡುಗಳ ಹಾಗೆ ನಾವೇನು ದರಿದ್ರ ಶಾರದೆಯ ಒಕ್ಕಲು. ನನ್ನ ಮಗನು ಕಲಿಯದಿದ್ದರೂ ಗೌಡನಾಗಿ ಊರನ್ನಾಳುವನು ತಿಳಿಯತೆ? ನಾನಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿದ್ದೆ ಹೇಳು ?

“ ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರ ಬುದ್ಧಿ.....

ಹೆಂಡತಿ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

“ ಅದು ಸರಂಪರೆಯಾಗಿ ಇವನಿಗೂ ಬರುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಕಲಿತರೆ ಆಗಬರುವದಿಲ್ಲ ತಿಳಿಯತೆ ?

ಈ ಮುಂದೆ ಆ ತಾಯಿ ಮಗನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದಲೇ ಇದ್ದಳು.

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಳವಂತನು ತನ್ನ 'ಬಾಲಬೋಧೆ'ಯನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವ ಹಾಗೆ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ. ತಾನು ಅವಳು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಷ್ಟು ಹೆಡ್ಡನಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸುವದೇ ಅವನ ಮುಖ್ಯೋದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವನು ಅಬ್ಬರದಿಂದ ಒಂದೊಂದೇ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಓದುವದನ್ನು ತಾಯಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

'ಭೀ! ಮಂಗಾ ಗಿಡಾ ಇಳಿ! ಇಣಚಿ ಗಿಡ ಎರಿತು. ಇಣಚಿ ಗಿಡ ಇಳಿಯಿತು.....ನಾನು ಉಂಡೀ ದಶಮೀ ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ.....ನೀನು ಏನು ತಿನ್ನುತ್ತೀ?...ಪಟಾಕಿ ಥಂ ಎಂದಿತು....ಹನುಮನ ಎದೆ ಡುಬುಡುಬು ಹಾರಿತು....' ಮೊದಲಾದ ಪಾಠಪ್ರವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಗೌಡಸಾನಿಯ ಹರುಷ ಉಕ್ಕಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರಲ್ಲಿಯಂತೂ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ರೈತಮಕ್ಕಳು

“ ಚಿಕ್ಕ ದಣೀರು ಕಲೇಕ್ಕರ ಸಾಬರಾಗೂಹಂಗ ಕಾಣತಾರೆ ಒಡತೀ” ಎಂದಾಗ ಆ ತಾಯಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಮೂರೆ ಜರಳು ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಗೌಡಸಾನಿಗೆ ಮಗನು ಹೀಗಾಗುವದನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು. ಮಗನ ಬುದ್ಧಿಯ ಅಳವಡು ಅವಳು ಕೊನೆಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಭಾವೂರಾಯರ ಮರಣಾನಂತರ ಮನೆತನದ ಕಾರಭಾರವೆಲ್ಲ ಬಳವಂತರಾಯನ ಕೈಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನ ಕೈಗೆ ಬಂದಿತೆನ್ನುವದಕ್ಕಿಂತ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಗೌಡಸಾನಿಯಾದಳೆಂದು ಹೇಳುವದೇ ಹೆಚ್ಚು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದದು. ಅವಳು ಕುಶಾಗ್ರಮತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಗಂಡನಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬುದ್ಧಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ದರ್ಪದ ಹೆಣ್ಣು. ಆದರೂ ಕುಲಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನೆಯಾಗಿದ್ದಳು. ಗಂಡನ ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅನುಭವವಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಉಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಸೋದರಮಾವ ಸೋಮಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಇದು ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾದ ಭೀಮರಾಯನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರದಿದ್ದರೂ ಆಗ ಏನೂ ಆಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭೀಮರಾಯ ಸದೃಢಕಾರ್ಯದ ಹುರಿಕಟ್ಟಿನ ಆಸಾಮಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿತ್ತು.

ಹಿರಿಯತನದ ಗೌರವವಿತ್ತು. ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಅವನು ತಾಯಿಯಂತೆ ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಆದರೆ ಭೀಮರಾಯನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಕಾಶೀ ಬಾಯಿಯ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ಸರವನ್ನು ತಾಳತೊಡಗಿದಳು. ಕಾಂತಾ ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನುದಾರರ ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಮನೆಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀ ಬಾಯಿಗಿಂತ ತನಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಗೊತ್ತಿದ್ದೆಯೆಂದು ಅವಳ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಇವಳನ್ನು ಅಡ್ಡಹಾಯಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವಳು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದರಿಂದ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನದ ಕಿಚ್ಚು ಆಡತೊಡಗಿತು.

ಇದನ್ನು ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ಅವಳು ಅಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ-ಅತ್ತಿಗೆ ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಭೀಮರಾಯನಲ್ಲಿರುವ ಗೌರವಭಾವವನ್ನು ಇವಳು ತಿಳಿದಿದ್ದುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಅವಳು ತೆಪ್ಪಗಿದ್ದರೂ ಮೌನವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾವನ ಮರಣದಿಂದ ಈ ಇಬ್ಬರು ಸೊಸೆಯಂದಿರಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದ ಭಾವಗಳು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಏಕಸೂತ್ರ ತೆಯ ಪ್ರೇಮಳ ಭಾವವು ಸೂಸಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿರಿಯವರಾದ ಇಬ್ಬರೂ ಕಿರಿಯ ಇಬ್ಬರು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಏಕೈಕವಾಗಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮ ರಾಜಣ್ಣ ಅವನೊಡನೆಯೇ ಹಾಯಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ.

ವಿಠಲನು ಒಂದೊಂದು ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎನ್ನಿಲ್ಲವೆಂದರೂ ಎರಡೆರಡು ವರುಷ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಈಗ ಹಾಯಸ್ಕೂಲ ವ್ಯಾಸಂಗದ ಕೊನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದ. ರಾಜಣ್ಣ ಇದೀಗ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಣ್ಣನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ.

ಭಾವುರಾಯರು ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣುಗೊಂಬೆಗಳಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಂದೆಯ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಾವಿನಿಂದ ಇವರು ತಬ್ಬಲಿಗಳಾದರೂ ಅಣ್ಣಂದಿರ ವಿಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೇ ಇದ್ದರು. ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಅವರು ತಂದೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಭೀಮಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಭೀತಿ

ಇದ್ದರೂ ಅವನ ಅಂತಃಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಲ್ಮಷವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯ ಸಾವಿನಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ತಬ್ಬಲಿಯಾದವಳು ಕೊನೆಯ ಮಗಳು ಸುಧಾ.

ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನಾಥೆಯಾದ ಸುಧಾ ಈಗ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪರದೇಶಿಯಾದಳು.

ಆದರೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಾವ ಮೂಡದಂತೆ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲ ದಕ್ಷವಾಗಿದ್ದರು.

ಅಜ್ಜಿಯ ಕೂಸಾದ ಸುಧಾ ಈಗಲೂ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಮಣಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು.

ಅತ್ತಿಗೆಯರಿಬ್ಬರೂ ಇವಳನ್ನು ಮಗಳಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಸುಧಾ ಪರದೇಶಿಯಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ತಂದೆಯ ಸಾವಿನಿಂದ ಅವಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಾವ ಉಂಟಾದದ್ದು ದಿನ ಕಳೆದ ಹಾಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅವಳನ್ನು ಮುದ್ದಿನ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದರು.

ರಾಜಣ್ಣನಂತೂ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅರೆಕ್ಷಣ ಕೂಡ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಜಣ್ಣನಿಂದರೆ ಸುಧೆಗೂ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು.

ತಂದೆಯ ಮರಣಾನಂತರ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ತಂದೆಯ ಸಮಾನವಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಅಂತಃಕರಣದ ಭಾವ ಬಳವಂತರಾಯನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿನಿಂತಿತು. ಭೀಮರಾಯನನ್ನು ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಆದರದಿಂದ ನೋಡತೊಡಗಿದ. ಕಿರಿಯವರಿಬ್ಬರನ್ನಂತೂ ಅವನು ಕಂದಮ್ಮಗಳಂತೆ ಅಕ್ಕರೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಸುಧಾ ಸದಾಕಾಲ ಅವನ ಹತ್ತರವೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಈ ಭಾವವು ಕೃತಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೋದರಿಕೆಯ ಅಂತಃಕರಣವು ಬಳವಂತರಾಯನಲ್ಲಿ ಬುಗ್ಗೆಯಾಗಿ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ರಸದ ಒರಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸತೊಡಗಿತು.

ಅಂದು ವಿಠಲ, ರಾಜಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರಿದ್ದರು. ಸ್ವತಃ ಭೀಮರಾಯನೇ ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕಳಿಸಬರಬೇಕೆಂದು ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣ ಆಜ್ಞೆ ಇತ್ತನು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರತಿಸಲ ಭಾವೂ ರಾಯರೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಈ ಕೊರತೆ ಎನಿಸಬಾರದೆಂದು ಬಳವಂತನು ಮುಂಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸಿದನು.

ಆ ದಿನ ವಿಠಲನಿಗೂ, ರಾಜಣ್ಣನಿಗೂ ತಂದೆಯ ನೆನಪಾಯಿತು. ಇಡೀದಿನ ಅವರ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ನೀರು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅದಾವುದೋ ತುಂಬಿ ಬಾರದ ಕೊರತೆಯ ಕೊರಕಲುಬಿದ್ದ ಅನುಭವವಾಗ ತೊಡಗಿತು.

ಈ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಕಣ್ಣೀರುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸುಧಾ ತಾನೂ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

“ಅಳಬಾರದು ಸುಧಾ! ನೀನೇತಕ್ಕೆ ಅಳುತ್ತೀಯೆ?” ರಾಜಣ್ಣ ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರು ತೊಡೆಯುತ್ತ ತಾನೂ ಗದ್ದದ ಕಂಠದಿಂದ ಕೇಳಿದ.

“ಮತ್ತೆ ನೀನೇತಕ್ಕೆ ಅಳುತ್ತೀ ಹೇಳು ರಾಜಣ್ಣ. ವಿಠಲಣ್ಣ ಏಕೆ ಅಳುತ್ತಾನೆ?”

ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ದೂರ ಸಿಡಿದು ನಿಂತ ವಿಠಲನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಧೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಕೊಂಡು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟನು.

“ತಂಗಿ!

“ಅಣ್ಣ! ನಿಮಗೆ ಅಪ್ಪನ ನೆನಪಾಯಿತೇನು?”

“ಹುಚ್ಚಮ್ಮ! ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪನು ಮರೆಯುವ ಅಪ್ಪನೇನು? ಆದರೆ ನಾನು.... ನೀನು.... ಅಳಬೇಡ.... ಸುಧಾ!.... ನಾವು ಎಷ್ಟು ಅತ್ತರೇನು? ಎಷ್ಟು ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿದರೇನು? ಅಪ್ಪನನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಬಹುದೇ ಹೇಳು?”

“ಆದರೆ ಅಣ್ಣಾ!

“ಏನು ಹೇಳು!

“ನಾನು ಅಪ್ಪನನ್ನು ದಿನಾಲು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ, ಬಾಳಣ್ಣನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪನ ಮುಖವೇ ನನಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಬಾಳಣ್ಣನೇ ಅಪ್ಪ ನಲ್ಲವೇನು?”

“ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದಿ ತಂಗಿ! ನನಗೂ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅವನೇ ತಂದೆ. ರಾಜಣ್ಣನಿಗೂ ಅವನೇ ತಂದೆ. ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೂ ಅವನೇ ತಂದೆ. ಈ ಮನೆತನವನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಅವನೇ ಅಲ್ಲವೇನು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ನಿಂತ ಬಳವಂತರಾಯನೂ ಭೀಮರಾಯನೂ ಕೇಳಿದರು.

ಅವರ ಹೃದಯ ತುಂಬಿಬಂದಿತು.

ಇಬ್ಬರ ಕಣ್ಣುಗಳೊಳಗಿಂದಲೂ ಪಳಕ್ಕನೆ ನೀರು ಚಿಮ್ಮಿದವು.
ಮಾತಾಡಲು ಕಂಠಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದಾಯಿತು.

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಉಗುಳುನುಂಗತೊಡಗಿದರು.

ಆದರೆ ಕಣ್ಣೀರು ಮಾತ್ರ ಕೋಡೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

“ ರಾಜೂ !

“ ಅಣ್ಣ !

ಆಗಲೇ ರಾಜಣ್ಣ ಬಳವಂತನ ಅಪ್ಪುಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾದನು.
ಬಳವಂತರ ಕೈ ಅವನ ಕೂದಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣೀರು ಆ ತಲೆಯ
ಮೇಲೆ ತಟಕಿಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಇಲ್ಲಿ ಬಾ ! ವಿಠಲ !

ವಿಠಲ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಣ್ಣನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಂದು
ನಿಂತನು.

“ ಭೀಮಣ್ಣ ! ಆ ಸುಧೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೋ. ಹುಚ್ಚಿಯ ಹಾಗೆ
ಅಳುತ್ತಾಳೆ ನೋಡು.

“ ನಾನು ಅಳುವದಿಲ್ಲ ಬಾಳಣ್ಣ !

ಸುಧಾ ಅಳುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದಳು.

ಈ ಅಳುವು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ದುಃಖವನ್ನು ಒತ್ತರಿಸಿತು. ಕೆಲಹೊತ್ತು
ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಮಾನ ಆವರಿಸಿತು.

“ ಇಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ನೀವು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರೆಂದು ನಿಮಗೆ
ದುಃಖವೆ ? ಅಪ್ಪನನ್ನು ನೆನೆದು ನೀವು ಅಳಬಾರದು. ನಾನು ನಿಮಗೆ
ಅಪ್ಪನನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲಾರೆ. ಆದರೆ ಅವನೇ....ನಾನಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು
ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ತಂದೆ
ನಮಗೆಲ್ಲ ಸಾಕಷ್ಟು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಇನ್ನೂ
ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೆ ಆ ಕೆಲಸ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ
ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೊರತೆಯೂ ಆಗಲಾರದು. ಈ ಮಾತನ್ನು
ನಾನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ತಂದೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

“ ಅಣ್ಣಾ ! ಅಣ್ಣಾ ! ” ಎಂದು ವಿಠಲನು ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿದನು.

“ ಇಲ್ಲಿಕೇಳು ವಿಠಲ ! ರಾಜಣ್ಣ ಇನ್ನೂ ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾನೆ.
ಇವನನ್ನು ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವುದನ್ನೂ....ಕಡಿಮೆ

ಮಾಡಬೇಡ....ಅವನು ಬೇಕಾದದ್ದನ್ನು ತಿನ್ನಲಿ....ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲಿ....ರಾಜೂ !....ವಿಠಲನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಿರು ತಮ್ಮಾ.....

ರಾಜೂ ಮತ್ತೆ ಅಳಹತ್ತಿದನು. ಬಳವಂತ ಅವನನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿ 'ಹುಚ್ಚಪ್ಪ !' ಎಂದು ತಲೆ ಸವರತೊಡಗಿದನು.

ಈ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನ ಮೈದುನರಿಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಅತ್ತಿಗೆಯರು ಇಡೀದಿನ ಕುಳಿತು ಬೇರೆಬೇರೆ ರುಚಿಯ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸಲುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟರು. ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ಚಕ್ಕುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ; ವಿಠಲನಿಗೆ ಸಜ್ಜೆಗೆಯ ಉಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ. ಇವನ್ನು ಪುಷ್ಕಳವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಡಬ್ಬಿ ತುಂಬಿದರು.

ಹೊರಡುವ ಸಮಯ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗತೊಡಗಿದಂತೆ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅಕ್ಕರೆಯ ವಿರಹದ ಉದ್ವೇಗವು ತುಂಬಹತ್ತಿತು. ರಾಜಣ್ಣನು ತಂದೆಯ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ವಿಠಲನು ಹಿರಿಯ ಅತ್ತಿಗೆಯೊಡನೆ ಯಾವುದೋ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು.

ಸ್ವತಃ ಬಳವಂತಗೌಡರೇ ತಮ್ಮಂದಿರ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಬಂಡಿ ಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಬಂದರು. ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೇ ಬಂದು ಗೂಟದಮೇಲಿರುವ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಗೂಟಕ್ಕೆ ತಗುಲಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆಗೆದು ಮೊದಲಿನ ಗೂಟದ ಮೇಲೆಯೇ ಹಾಕಿದರು.

ಭೋ ಎಂದು ಅಳುತ್ತಿರುವ ರಾಜಣ್ಣನನ್ನು ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಭೀಮಣ್ಣನು ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಳವಂತರಾಯನ ಹೃದಯ ಬಿರಿಯಿತು.

“ಅವನು ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಬಿಡಲಿ ಬಿಡು ಭೀಮಣ್ಣ ! ರಾಜೂ ! ಅಳುತ್ತೀಯಾಕೆ....ಹೇಳು.....

“ ನಾನು....ಅಳುವದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ....ನಾನು ಕಲಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಹೋದಸಲ....ಅಪ್ಪನು ನನ್ನನ್ನು.....ಕಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ.....ಅಯ್ಯೋ !.... ಈ ಹೊತ್ತು....ಅಪ್ಪ....ಅಪ್ಪ....ಅಪ್ಪ !

ರಾಜಣ್ಣ ತಂದೆಯನ್ನು ನೆನೆದು ಘೋರವಾಗಿ ಅತ್ತನು. ಈ ದೃಶ್ಯ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬಳವಂತರಾಯ ಇಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕಮಗುವಿನ ಹಾಗೆ ಅತ್ತದ್ದನ್ನು ಈವರೆಗೆ ಯಾರೂ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ.

“ ದಣಿಯರೆ !....ಇದೇನು....ನೀವು ?

ರೈತಾಳು ತಾನೂ ಧೋತರ ಚುಂಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿದನು.

ಬಳವಂತರಾಯನು ಒಮ್ಮೆ ಖೇಕರಿಸಿ ಗಂಟಲು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಳುಕುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ.... 'ಗಾಡಿ ಬಂದು ನಿಂತಿದೆ. ನಡೆಯಿರಿ' ಎಂದು ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಾರಿಗೋ ಹೇಳಿದನು. "ಅತ್ತಿಗೆ!" ರಾಜಣ್ಣ ಹಿರಿಯ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಕಾಲುಹಿಡಿದ.

ಕಾಶಿಬಾಯಿ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

"ಭಾವಜೇ!" ವಿಠಲಭಾವಜಿಯವರು ನಿಮ್ಮ ಸಂಗಡಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಏನು ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ಹಾಕಿ!

ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವಳು ಮೈದುನರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಮೈದಡವಿ ಹೇಳಿದಳು.

"ನನ್ನ ಜೀವ ನಿಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆಗಾಗ ಪತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿರಿ.

"ಅಣ್ಣಾ!....ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ!

ಇಬ್ಬರೂ ಬಳವಂತನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದರು.

ಬಳವಂತಗೌಡನಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ತಂದೆಯ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಭಾವೂರಾಯರ ತೈಲಚಿತ್ರವು ಭವ್ಯವಾಗಿ ತೂಗಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

"ನಾನೆಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ನಮಿಸೋಣ!

ಎಂದು ಬಳವಂತಗೌಡನು ತಾನೇ ಮೊದಲು ಆ ಚಿತ್ರದ ಮುಂದೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದನು.

ಈಗ ಮಾತ್ರ ಭೀಮಣ್ಣನಿಂದ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹೃದಯದ ಒಡ್ಡು ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು.

"ನೀನೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು ಭೀಮಣ್ಣ!

ಬಳವಂತಗೌಡ ತಮ್ಮನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದನು.

"ಅಣ್ಣ! ಅಪ್ಪನದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಾವು....ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆಯುವದು?....ಆಗಲಿ....ನನಗೆ....ದೇವರೇ!.....ನಡೆಯಿರಿ. ಗಾಡಿ ಬಂದುನಿಂತಿದೆ....ಎಂದು ಭೀಮಣ್ಣ ಸರಕ್ಕನೆ ಹೊರಬಿದ್ದನು.

ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಉದ್ವಿಗ್ನವಾಗಿತ್ತು.

ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಊರ ಹೊರತನಕ ಕಳಿಸಿಬಂದ ಬಳವಂತಗೌಡನು ನೇರವಾಗಿ ಮಾವಿನ ತೋಸಿನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಆ ದಿನ ಆ ಹಳ್ಳದ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಬೋರಲಾಗಿ ಬಿದ್ದ ತಂದೆಯ ಶವದ ಸ್ಮರಣೆಯಾಯಿತೇನೋ? ಅವನು ತತ್ತರಿಸಿದನು. ಅವಡುಗಚ್ಚಿದನು. ಅವನ ಮಂದಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಹುಂಬತನ ಸಂಚರಿಸಿತು.

“ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದು? ಮಾಳಣ್ಣನು ಇದನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ನಂಬುವುದು? ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ಕೊಟ್ಟವರು ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ಇರಬಹುದು? ಅವರು ಯಾರಾಗಿರಬಹುದು?”

ಬಳವಂತನಲ್ಲಿ ಗೌಡಬುದ್ಧಿ ಕೆಲಸಮಾಡತೊಡಗಿತು! ಆದರೆ ಈಗ ಆಗಬಾರದ್ದು ಆಗಿಹೋಗಿದೆ. ಬೆದಕೆ ಮಾಡುವದೇನು? ಇಲ್ಲದ ಸಂದೇಹದಿಂದ ಇದ್ದವರನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿದರೆ ಸತ್ತವನನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆದಂತೆ ಆಗಬಹುದೇ?”

ಆದರೆ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದವನು ಜೀವಂತವಿರುವಾಗ ಆ ಮಾಳಣ್ಣನನ್ನು ಜೀವಂತ ಹುಗಿಯದೆ ನಾವು ಬದುಕಿ ಬಾಳಬಹುದೇ?

ಬಳವಂತಗೌಡ ಅವಡುಗಚ್ಚಿದನು. ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಬರುವಾಗಿನ ಅಂತಃಕರಣದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಭಾವನೆಗಳು ಈಗ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಸೇಡಿನ ಬುದ್ಧಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಅವನು ಕ್ರುದ್ಧನಾದನು. ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರದ ಅರಿಕೆಯಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಾರವಾದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ಆಗಲೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು.

“ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಳಣ್ಣ ಸಾಯಲೇಬೇಕು. ಅವನ ಹೆಣ್ಣು ಚಾವಡಿಯ ಮುಂದಿನ ಬೇವಿನಗಿಡದ ಟೊಂಗೆಗೆ ನೇತಾಡಬೇಕು. ಹಿರಿಯ ಗೌಡರನ್ನು ಕೊಂದವನು ಜೀವಂತವಿರಕೂಡದು.”

ಆದರೆ ಬಳವಂತಗೌಡನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾತ್ರ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಳಣ್ಣನೇ ಕಾರಣನಾದನು.

ಈ ಭೀಷ್ಮಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ ಗೌಡನು ಬಿರಬಿರನೆ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದಾಗ ಓಲೇಕಾರನು ಓಡುತ್ತ ಬಂದು ಮುಜುರೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನು.

“ದಣೆಯದೆ!”

“ಏನು ಸುದ್ದಿ ಚೀರಾ! ಓಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದೀಯಲ್ಲ!”

“ ಮಾಳಣ್ಣನು.....

“ ಏನು ಮಾಳಣ್ಣನನ್ನು ನೀನೇ ಕೊಂದುಬಂದೆಯಾ ? ಶಾಬಾಸ್ !

“ ನಾನೇಕೆ ಕೊಲ್ಲಲಿ ದಣಿಯರೆ ! ಅವನೇ ನಮ್ಮ ಹಾಳುತೋಟದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ.

“ ಏನು ಮಾಳಣ್ಣನು ಸತ್ತುಹೋದನೆ ?

“ ಅವನ ಹೆಣ ಭೀಕರವಾಗಿ ತೇಲಾಡುತ್ತದೆ.

ಬಳವಂತಗೌಡನು ಹಾಳತೋಟದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಜನಜಾತ್ರೆ ನೆರದಿತ್ತು. ಮಾಳಣ್ಣನ ಹೆಣವನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದು ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಅರಿವೆಯನ್ನು ಹೊದಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ದಣಿಯರು ಹೆಣವನ್ನೊಮ್ಮೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಮತ್ತೆ ನೋಡಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರೀವರ್ಗದವರನ್ನು ಕರೆದು ಗೌಡರು ಹೇಳಿದರು.

“ ಈ ಹೆಣವನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ.

“ ಆದರೆ.....” ಅವರ ಅಧಿಕಾರಿ ನಮ್ರವಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

“ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳಿಗೇನು ಕೊರತೆ ? ನಮ್ಮ ಕೊರಡಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

“ ಮಾತು ಇದಲ್ಲ ಗೌಡರೆ !

“ ಮತ್ತೆ !

“ ಇದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಸಾವಲ್ಲ.

“ ಸತ್ತದ್ದು ನಿಜವಷ್ಟೆ !

“ ಇದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಸಾವು.

“ ಆದರೂ ಸತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

“ ಎಂತಲೇ ಕೂಡಲೇ ಸುಡಲು ಬರಲಾರದು. ನಾವು ಯೋಗ್ಯ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

“ ಬೇಕಾದ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಆದರೆ ತಂಗಳ ಹೆಣ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ.

ಗೌಡರ ಗಂಭೀರ ಅಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಬಾಯಿಬಿಡುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ಇರದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತು ಹೊಂದಿದ ಕಾರ ಕೂನನು ಕೂಡಲೇ ‘ ಪಂಚನಾಮೆ ’ಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು.

ಬಳವಂತಗೌಡರು ಗೌಡರಾದಮೇಲೆ ಅಂಕಿತ ಹಾಕಿದ್ದು ಇದೇ ಮೊದಲನೆಯ ಬಾರಿ.

ಈ ಅಂಕಿತ ಹಾಕುವಾಗ ಅವರ ಎದೆ ಉಬ್ಬಿಬಂದಿತು. ಅಧಿಕಾರದ ಸೆಳಕು ಸುಳಿದಂತಾಯಿತು. ಸತ್ತವನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಕಾಗದವಾದರೇನಾಯಿತು ? ಬಳವಂತರಾಯನು ಬಳವಂತಗೌಡನಾಗಿ ಅಂಕಿತ ಹಾಕಿದ್ದು ಸುಳ್ಳೇನು ?

ಮಾಳಣ್ಣನ ಶವಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಗುವದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೌಡರ ಸೇಡಿನ ಬುದ್ಧಿಗೂ ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರವಾದಂತಾಯಿತು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅವರು ತಂದೆಯ ಹಂತಕನನ್ನು ನೆನೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಜೀವನದ ವಿಸ್ತಾರಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬಳವಂತಗೌಡನಿಗೆ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ವ್ಯವಧಾನ ಸಿಕ್ಕಿತು ?

ಜೀವನವೆಂದರೆ ಅದೇನು ಹೂವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯೇ ?

ಬಳವಂತರಾಯನ ಮಂದಬುದ್ಧಿಗೆ ಅವನು ಗೌಡನಾದಮೇಲೆ ಸಾಣೆ ಹಿಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅಧಿಕಾರದ ದರ್ಪ, ಹಿರಿಯತನದ ಗೌರವ, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಹೆಮ್ಮೆ, ಇವೆಲ್ಲ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೂಡಿದ ಗೌಡನನ್ನು ಈಗ ಹಿಡಿಯುವವರೇ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಗಂಡನದು ಮಂದಬುದ್ಧಿಯೆಂದು ತಿಳಿದ ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ಈಗ ಅವನದು ಅದೆಂತಹ ಆಳಿಕೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಎಂಬುದರ ಅರಿವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾದರೂ ಗಂಡನು ತನ್ನ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಅದೆಲ್ಲಿ ದೂರ ಸಿಡಿಯುವದೋ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಜಿಕೆಯೂ ಆಯಿತು.

ಆದರೆ ಗೌಡನು ಯಾವಾಗಲೂ ಚುರುಕಾಗಿ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಿಂಗಳಿ ನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳ ವರೆಗಾದರೂ ಅವನು ತೀರಾ ಆಲಸಿಯಾಗಿರು ತ್ತಿದ್ದನು. ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಪ್ಪನದೇ ಕಾರಭಾರ. ಕಾಶೀಬಾಯಿದೇ ಅದ್ದೂರಿ.

ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ಇದು ಸರಿಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ತಾನು ಏನಾ ದರೂ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಅಣ್ಣನಲ್ಲಿ ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುವನೋ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಿರು ತ್ತಿದ್ದನು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ದಿನಾಲು ಕಾಶಿಬಾಯಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಏನಾದರೂ ದೂರುತಂದು ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆದರೆ ಭೀಮರಾಯ ಈ ಕಣ್ಣೀರಿಗೆ ಸೊಪ್ಪುಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಗದರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

“ಅತ್ತಿಗೆಯೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇರಲು ನಿನಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೇನ? ನೀನೆಂತಹ ಸೊಸೆಯಾಗಿಬಂದಿ?”

“ಆದರೆ ವಿನಾಕಾರಣವಾಗಿ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾದರೂ ಹೇಗೆ?”

“ನಿನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಮಹಲು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯರು ಒಂದು ಮಾತು ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಭಂಗವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆ? ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬೇಡ ತಿಳಿಯತೆ?”

ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಅಟ ನಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಒಳಗೊಳಗೆ ಭುಸಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಹೃದಯಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಹೊತ್ತತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಬಲವಾಗಿತ್ತು.

ಭೀಮರಾಯನು ರೈತಾಳುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಧಿಕಾರದ ದಂಡವಿಲ್ಲದ ಅವನು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಸಮಬೆರಕೆಯಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಗರಡೀಮನೆಯ ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ, ದೊಡ್ಡಾಟದ ರಂಗ ತಾಲೀಮು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಾಡೆಯ ಮೇಲ್ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಅವನು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಇರುತ್ತಿರುವದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಜನರಿಗಾಗಿ ಅವನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಈ ವೆಚ್ಚ ಸೋಮಪ್ಪನ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುತೊಡಗಿತು. ದೊಡ್ಡ ಗೌಡನಕಿಂತ ಈ ಚಿಕ್ಕಗೌಡರು ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗತೊಡಗಿದ ಅಸಮಾಧಾನವೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ಏನೂ ಮಾಡದೆ ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಸೋಮಪ್ಪನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಉರಿದು ಬೀಳುವಂತಾಯಿತು.

“ನಿನ್ನ ವೈದುವನನ್ನು ಸಡಿಲುಬಿಟ್ಟರೆ ಅವನು ಈ ಮನೆಯನ್ನೇ ತೊಳೆಯುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಕಾಶೀ! ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಲು ನೀನಾದರೂ ಹೇಳು.

“ಆದರೆ ಭೀಮರಾಯರು ಯಾವ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮಾವಾ ?

“ಗಾಳಿಕದ ಮುಯ್ಯೊಡನೆ ಆತನು ಪ್ರಕೃತಿಯಾಗಿ ಮೋಜು ಮಾಡುತ್ತಾನೇನು ?

“ದೊಡ್ಡ ಯಜಮಾನರು ಇರುವಾಗಲೂ ಇದು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಎಂದಿಗೂ ಭೀಮರಾಯರಿಗೆ ಅನ್ನತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಕೂಡಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಯ ತರುವದು ಯೋಗ್ಯವಾದೀತೆ ಹೇಳು ? ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನ ನಡೆಯಲಿ ಸುಮ್ಮನಿರು.

ಸೋಮಪ್ಪನು ಸೋದರಸೊಸೆಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಪ್ಪ ಗಾದನು. ಆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವ್ಯವಹಾರಜ್ಞತೆಗಾಗಿ ಅವನು ಬೆರಗೂ ಆದನು. ಆದರೆ ಭೀಮರಾಯನಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವನ ಸಮಾಧಾನ ಕಲಕಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವನ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇವನಿಗಿರುವ ಮತ್ಸರವೇ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಗೌಡರ ಈ ತುಂಬಿದ ಮನೆಯ ಇಡಿಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಲು ಸೋಮಪ್ಪನು ಆಗಲೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಹೋಳಿಗೆ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಬೀಳಬೇಕಾದರೆ ನಾಲ್ಕು ಹೋಳಿಗೆಗಳು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುವದು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಅವನು ಬಗೆಯತೊಡಗಿದನು.

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅನಕೂಲಳೇ ಆಗಿದ್ದಳು.

ಒಮ್ಮೆ ಕುರುಬರ ಮಾಯಪ್ಪನು ಗೌಡರ ಜಾಲೀಬನದಿಂದ ತುಸು ಜಾಲೀ ತೊಪ್ಪಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕುರಿಮಂದೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಸೋಮಪ್ಪ ನೋಡಿ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದನು.

“ ಮಾಯಾ ! ಯಾರಪ್ಪನ ಮನೆಯ ತೊಪ್ಪಲವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕೊಂಡೆಯೋ ? ”

ಸೋಮಪ್ಪ ಗದರಿಸಿ ಕೇಳಿದನು.

“ ಇದೇನು ದೇವರು ! ನಾಕುವಸಳು ಮೂಕಜನಾವರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡರೆ ಜಾಲೀಬನ ಹಾಳಾಗ್ತದೇನು ?

“ ಈ ಜಾಲೀಬನ ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪನದೇನು ?

“ ಹೌದು ಸೋಮಪ್ಪನೋರೆ ! ಊರ ಗೌಡರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಂದೆ ಹೌದಲ್ಲವೆ ?

“ ಆ ತೊಪ್ಪಲವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಜೈಲಿಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ ತಿಳಿಯಿತೆ ?

ಎನ್ನುತ್ತ ಸೋಮಪ್ಪ ಜೋರಾವರಿಯಿಂದ ಆ ತೊಪ್ಪಲವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಮಾಯಪ್ಪನನ್ನು ದಬ್ಬಿಬಿಟ್ಟನು.

ಇಡೀ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಯಪ್ಪನಿಗೆ ಇದು ಹೊಸ ಅನುಭವ ವಾಯಿತು. ಅವನು ತಪ್ಪಲವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚೆಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಸೋಮಪ್ಪನನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದನು.

“ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ಏನು ನೋಡುತ್ತೀಯೋ ಕಳ್ಳಾ ! ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನೇ ಕಿತ್ತೇನು ?

“ ಇದು ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳೋ ಜಾತಿ ಅಲ್ಲ ಸೋಮಪ್ಪನೋರೆ !

“ ಸುಮ್ಮನೇ ಹೋಗು.

ಮಾಯಪ್ಪ ಪ್ರತಿಮಾತಾಡದೆ ಬಿರಿಬಿರಿ ನಡೆದು ಗರಡೀಮನೆಯ

ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಕವಳ ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ಕುಳಿತ ಭೀಮರಾಯನ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲ ವರದಿಯನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿದ.

ಭೀಮರಾಯನ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಕ್ಕಿದವು.

“ ಸೋಮಪ್ಪ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ?

“ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಜಾಲೀಬನದಾಗ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಗೌಡರೆ !

ಈಗ ತಿರುಗಿ ಹೋಗಿ ಆ ತಪ್ಪಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ. ಅವನು ಏನಾದರೂ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ಹೇಳಿರುವೆನೆಂದು ಹೇಳು. ಹೂಂ. ಕೂಡಲೇ ಹೋಗು ಮಾಯಪ್ಪ ! ಆ ಜಾಲೀಬನ ನಿಮ್ಮದೇ ಅಲ್ಲವೇನು ? ” ಎಂದನು.

ಮಾಯಪ್ಪ ಗೆಲುವಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತ ಬನದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಸೋಮಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದವನಂತೆ ಮಾಯಪ್ಪ ತನ್ನ ತಪ್ಪಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು.

“ ಮತ್ತೀಕೆ ಬಂದು.....

“ ಭೀಮಗೌಡರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಸೋಮಪ್ಪನೋರೆ !

“ ಏನು ? ಭೀಮರಾಯನು ನಿನಗೆ ಕದಿಯಲು ಹೇಳಿದನೆ ?

“ ಹೌದು !

ಸೋಮಪ್ಪನಿಗೆ ಇದು ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಯಿತು. ಆದರೂ ಈ ಅವಮಾನವನ್ನು ತೋರಗೊಡದೆ ನೀನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದರೆ.....

“ ಅವರು ಈಗ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದರು.....

—ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಮಾಯಪ್ಪ ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾರದೆ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟನು.

ಸೋಮಪ್ಪನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಳವಂತಗೌಡನ ಮುಂದೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬೆಳಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಸಾಕಷ್ಟು ಉಪ್ಪು ಖಾರ ಬೆರಸಿ ವಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿದನು. ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಗಿದರೆ ಜಾಲೀಬನ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುವದಾಗಿ ಅಂಜಿಕೆ ಹಾಕಿದನು.

ಸೋಮಪ್ಪನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬಳವಂತರಾಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಕೇಳಿ ಕೊನೆಗೆ ಹೇಳಿದನು.

“ ಭೀಮಣ್ಣನು ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಮುಗಿಯಿತು. ನನ್ನ ತನಕ ದೂರು ತರುವ ಕೆಲಸವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಸೋಮಪ್ಪ !

“ಆದರೆ ಗೌಡರ ಮುಂದೆ ದೂರು ತರದೆ ನಾನು ಯಾರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಕು ?

“ಭೀಮಣ್ಣನು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿ ಸೋಮಪ್ಪ ! ನಾನು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೌಡ, ನಿಜವಾದ ಗೌಡಿಕೆ ಭೀಮಣ್ಣನದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನೇ ಕೇಳಬೇಕು.

ಬಳವಂತರಾಯನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೋಮಪ್ಪನ ಮೈಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರುವಿದಂತಾಯಿತು.

ಅವನು ಪ್ರತಿ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ.

“ಆ ದಿನವೇ ಸಾಯಂಕಾಲ ಭೀಮಣ್ಣನು ಸೋಮಪ್ಪನನ್ನು ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದನು.

“ಮಾಯಪ್ಪನಿಗೆ ನೀನು ಹಾಗೆ ಅನ್ನಬಾರದಾಗಿತ್ತು ಸೋಮಪ್ಪ !

“ಆದರೆ ಜಾಲೀಬನ ಹಾಳಾಗಬೇಕೇನು ?

“ಈ ಮನೆಯ ಪರಂವರೆ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಬಳಗ. ಜಮೀನುದಾರರ ಜೀವನಾಡಗಳೇ ರೈತರು. ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿ ತಪ್ಪಲನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಆಸ್ತಿ ಏನು ಹಾಳಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಆದರೆ ಹೀಗೆಂದು ಸಡಿಲು ಬಿಡಬಾರದು ಭೀಮಣ್ಣ. ಇಂದು ತಪ್ಪಲು ಹರಿದುಕೊಂಡವರು ನಾಳೆ ಗಿಡವನ್ನೇ ಕಡಿಯಬಹುದು.

“ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಆಗದಿದ್ದದ್ದು ಈಗ ಆಗುವದೆಂದು ಸಂದೇಹ ತಾಳುವದೇ ಬೇಡ. ಅವರು ಮೃತ್ಯು. ಅವರಿಗೆ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ರಕ್ಕು ಇದೆ. ನೀನು ಇಲ್ಲದ ಉಸಂಬರಿ ಮಾಡಿ ಹೊಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಬೇಡ.

“ಆಸ್ತಿ ಹಾಳಾಗಬೇಕೇನು ?

“ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಮಾತು. ಮೃತ್ಯು ತಂದರೆ ಆಸ್ತಿ ಹಾಳಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವದು ಸಂಕುಚಿತದೃಷ್ಟಿ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕೇಳದೆ ಯಾವ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಡ. ತಿಳಿಯಿತೆ ?

“ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ಏತಕ್ಕಾಗಿಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀ ಭೀಮಣ್ಣ ! ಭಾವೂರಾಯರ ಮನೆತನದ ಮೇಲಿನ ಅಭಿಮಾನದಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ನೀವೆಲ್ಲ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿರಬೇಕೆಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನ ? ಇದು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ನಾನೇಕೆ ಒಳಕಾರುಭಾರ ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು.

“ ಹಾಗಲ್ಲ ಸೋಮಪ್ಪ ! ನಾವು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಔದಾರ್ಯವಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ದರ್ಪದ ಸೆಳಕು ಮೂಡಬಾರದು. ನಮ್ಮದು ಗೌಡರ ಮನೆತನ. ಈ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಗೌರವದಿಂದ ನಾವು ಇರಬೇಕು. ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ನಮ್ಮ ಮನೆತನವನ್ನು ಗೌರವದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ನಡತೆ ಇರಬೇಡವೆ ? ನೀನು ಹಿರಿಯನಾಗಿದ್ದೀ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಅನುಭವ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ತೂಕ ತಪ್ಪಿದ ನಡತೆಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ನಿನ್ನ ಹೊಣೆಯಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀನೇ ಅಡ್ಡದಾರಿಯಿಂದ ಸಾಗಿದರೆ.....

“ ನನ್ನದು ಸರಳದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

“ ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಕೇಳು.

ಭೀಮರಾಯ ಗದ್ದರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

ತನ್ನ ಬೇಳೆ ಇನ್ನು ಬೇಯುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದ ಸೋಮಪ್ಪನು ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಾಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಭೀಮಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಸೋಮಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನ ಹೊತ್ತಿದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಇವನು ಅಡ್ಡಬರುವನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತರ ಮೂಡಿತು. ಈ ಮತ್ತರಕ್ಕೆ ಸಧ್ಯ ಯಾವ ಪೋಷಣೆಯೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಸೋಮಪ್ಪನು ಯೋಗ್ಯಸಮಯ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಸಂಗತಿ ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರಲಿಲ್ಲ. ತಿಳಿದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಲೂ ಬರುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಭೀಮಣ್ಣನ ಸರಳತನದ ನಿಷ್ಕರ ಸ್ವಭಾವದ ಪರಿಚಯ ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನ ನಿಶ್ಚೀಮವಾದ ಸೋದರಪ್ರೀತಿಯ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಯಾವ ಆಟವೂ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು.

ಭೀಮಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಮೂಡತೊಡಗಿದ ಅಸಮಾಧಾನದ ಪ್ರವಾಹವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ಏನಾದರೂ ನೆನಮಾಡಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಹರಿಹಾಯ ತೊಡಗುವನು ಅಂತಹ ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಈ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಟ್ಟವನು ಸೋಮಪ್ಪನೇ ಆಗಿದ್ದನು.

ಮಾವಂದಿರಾದ ಭಾವೂರಾಯರು ಇರುವ ವರೆಗೆ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯತನ ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದರೂ ಎಲ್ಲವೂ ಭಾವೂರಾಯರ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿಯೇ

ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸೊಸೆಯಂದಿರು, ಮಕ್ಕಳು ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿ ಬೇಕೆನ್ನುವ ದರ್ಪ ಅವರದಾಗಿತ್ತು.

ಈಗ ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿರಿಯತನ ಬಂದಂತಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಅವಳು ಊರಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲವೆ ?

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ತನ್ನ ಅನುಮೋದನೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಡೆಯ ಕೂಡದೆಂದು ಅವಳ ಅಭಿಲಾಷೆ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅವಳು ಚಲಾಯಿಸ ತೊಡಗಿದಳು.

ಭೀಮಣ್ಣನು ಮಾಯಪ್ಪನನ್ನು ಮೆಲುಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ತನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವ ಸೋಮಪ್ಪನನ್ನು ಜರಿದ ದಿನದಿಂದ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಿರುಕೊಳ ಕೊಡತೊಡಗಿದಳು.

ಒಂದು ದಿನ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅದೇ ಮೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ತುಳಸೀ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನೆರೆಮನೆಯ ರಾಧವ್ವ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಬೋಗೋಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಬಂದಳು.

ಕಡ ಬೇಡುವದರಲ್ಲಿ ಇವಳು ನಿಸ್ಸೀಮಳಾಗಿದ್ದಳು. ಕೊಟ್ಟ ಕಡವನ್ನು ಇವಳು ಎಂದಿಗೂ ಹಿಂತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಬಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದೇಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೆ ಜೋಳದ ಹಿಟ್ಟು, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅಕ್ಕಿ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಚಹಾದ ಪುಡಿ, ಮಗದೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ಮಿಳ್ಳಿ ತುಪ್ಪ ಹೀಗೆ ಅವಳು ಯಾವ ದಿನ ಯಾರಲ್ಲಿ ಏನು ಬೇಡಬೇಕೆಂಬ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಇವಳಿಗೆ ಕಡವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಯಾವ ಹೆಂಗಳೆಯೂ ಬೇಸರಿಯು ತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾರಣ ಅವಳ ಉಪಯುಕ್ತತೆ. ಅವಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಳ್ಳಿಟ್ಟು ಬೀಸಲು, ಗೋದಿಯನ್ನು ಕುಟ್ಟಲು, ಮೆಂತೇದ ಹಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ರಾಧವ್ವನ ಸಹಾಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒದಗು ತ್ತಿತ್ತು. ಒಲೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ರಾಧವ್ವ ಕುಶಲಳಾಗಿದ್ದಳು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಧವ್ವ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಒಲೆಗಳೇ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಾಸಾಂತ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಧವ್ವ ಅನ್ನಪೂರ್ಣ

ಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮದುವೆ, ಮುಂಜನೆ, ಸಮಾರಾಧನೆ, ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ರಾಧವ್ವನ ದುಡಿತ ದೈತ್ಯ ದುಡಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಉಪಕಾರೀ ಜೀವಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಲೇ ' ಏನು ಬೇಕಾಗಿದೆ ರಾಧವ್ವ ? ' ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಮುತ್ಯೈದೆಯರೂ ಕೇಳಿ ಅವಳು ಬೇಡಿದುದನ್ನು ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೊಂದು ಬಟ್ಟಲ ಚಹವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ರಾಧವ್ವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ

“ ಬಾ ರಾಧವ್ವ ! ಏನು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ?

ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ಒಂದು ಎರಡು ಥಾಲಿ ಗೋಧಿಯ ಹಿಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕೇತೇನು ?

ಮುನ್ನಾದಿನ ಅವಳೇ ಬೀಸಿಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಸದ್ಗತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಒಯ್ಯಿರಲಾ. ಅದಕ್ಕೇನು ?

ಎನ್ನುತ್ತ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಎರಡು ಥಾಲಿ ಅಳೆದು ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.

ರಾಧವ್ವ ಈ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಸೆರಗಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ತುಳಸೀವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ನೋಡಿದಳು.

ಅವಳ ಹಿರಿಯತನಕ್ಕೆ ಬರೆ ಎಳೆದಂತಾಯಿತು. ತಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ತನ್ನನ್ನು ಕೇಳದೆ ಈ ಕಾರುಭಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಅಸಹನೀಯವಾಯಿತು.

ಅವಳು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಒಳ್ಳೇ ಜೋರಿನಿಂದ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ಕಾಂತಾ ! ಆ ರಾಧವ್ವನಿಗೆ ಏನು ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳು ? ಅವಳು ಸೆರಗಿನ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಏನು ಒಯ್ದಳು ?

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಮೇಲೇರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಎರಡು ಥಾಲಿ ಗೋದಿಹಿಟ್ಟನ್ನು ಕೈಗಡ ಕೊಟ್ಟೆ.

“ ಈ ಕಾರುಭಾರವನ್ನು ಮಾಡಲು ನಿನಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ?

“ ನನಗೆ ಒಂದು ಹಿಡಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಕಡವಾಗಿ ಕೊಡಲು ಕೂಡ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲವೆ ?

“ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಳದೆ-ಕೇಳದೆ ನೀನು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಕೂಡದು ತಿಳಿಯಿತೆ. ಬೇಜವಾಬುದಾರಿಯ ಹೆಂಗಸು ಹಿರಿಯತನ ಮಾಡಕೂಡದು.

“ ಗೋದಿಯಹಿಟ್ಟು ಕಡ ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಜವಾಬುದಾರಿ ಅಕ್ಕ ! ನಾನು ಈ ಮನೆಗೆ ಏನೂ ಅಲ್ಲವೇನು ? ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯತನ ಮೋಜಿನದೇ ಆಗಿದೆ.

ನನ್ನ ಹಿರಿಯತನವೆಂದರೆ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದೆಯೆ ? ನೀನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೆರವರ ಪಾಲುವಾಡಿ ಈ ಮನೆಯನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನಾನು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕೆ ?

“ ಎರಡು ಥಾಲಿ ಗೋದೀಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಈ ಗೌಡರ ಶ್ರೀಮಂತಿಗೆ ಏನು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ ಬಿಡಿರಿ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಅನ್ನಲು ನಿಮಗೆ ನೆವ ಸಿಕ್ಕಿತು.

“ ಹೌದವ್ವಾ ! ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಯ್ಯುವದೇ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಮಾತ್ರ.....

“ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಏನು ?

“ ಏನೆಂಬುದು ನಿನಗೇ ಗೊತ್ತು ?

“ ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತೆಂದು ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ?

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಖೊಳ್ಳನೆ ನಕ್ಕಳು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ಅವಮಾನವಾದಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ಕೂಡಲೇ ಕೆಲಸದವಳನ್ನು ಕೂಗಿ ರಾಧವ್ವನನ್ನು ಹಿಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಬರಲು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದಳು.

ರಾಧವ್ವ ಬಂದಕೂಡಲೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅಬ್ಬರದಿಂದ,

“ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾಯಿತು ರಾಧವ್ವ ಕೊನೆಗೂ ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರಲಿಲ್ಲ.

“ ಏನಾಯಿತು ಗೌಡಸಾನಿ ?

“ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹಿರಿಯರೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇನು ?

“ ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಮಣ್ಣು ?

“ ಏನೆಂದಿ ?

“ ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಮಣ್ಣು. ಅಂದರೆ ಈ ಮನೆಗೇ ನೀವೇ ಹಿರಿಯರುಕಾನಕ್ಕ ? ಇದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೇನು ?

“ ಈ ಗೋದಿಯ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದಿರಿ.

“ ಅವ್ವಯ್ಯ ! ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಮಣ್ಣು ! ಕಾಂತಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟಳು, ತೆಗೆದುಕೊಂಡೇ. ಈಗ ನೀವು ಬೇಡವೆಂದಿರಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇಡುತ್ತೇನೆ. ನನಗೇಕೆ ಬೇಕೆ ಮಣ್ಣು ? ಅದೇನೋ ಅಂತಾರಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣು ?

“ ನಾನು ನಿನಗೆ ಇದನ್ನು ಇಡು ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನನ್ನೇ ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು.

“ ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಮಣ್ಣು ?

ಎಂದ ರಾಧವ್ವ ಆ ಹಿಟ್ಟಿನ ಬೋಗೋಣಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದಳು.

“ ರಾಧವ್ವ !

“ ಬರುತ್ತೇನೆ ಗೌಡಸಾನಿ. ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಮಣ್ಣು. ಈಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಲು ಬರುತ್ತೇನೆ ತಡೆಯಿರಿ.

ಎಂದ ಗೋದವ್ವ ಸರ್ರನೇ ಹೊರಳಿ,

“ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೌಡಸಾನಿಯವರು ಇದ್ದಾರೇನು ?

ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ಏನು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ರಾಧವ್ವ !

“ ಎರಡು ಥಾಲಿ ಗೋದೀಹಿಟ್ಟು ಸಿಕ್ಕೇತೇನು ?

“ ಸಿಗದೇನು ಮಾಡಿತು ಬಾ !

ಎನ್ನುತ್ತ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಆ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅವಳ ಕೈಗಿತ್ತಳು.

“ ನನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಮಣ್ಣು ?

ಎನ್ನುತ್ತ ರಾಧವ್ವ ಕಣ್ಣು ಮೂಗು ತಿರುವುತ್ತ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟಳು.

ಈ ನಾಟಕವು ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯಿತು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಅವಮಾನದಿಂದ ಕುಂಠಿತಳಾದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ

ನೀರುಬಂತು. ಅವಳು ಆ ದನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಳಿದಳು,

“ ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು ಅಕ್ಕ ?

“ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಇಂಥ ಕಾರುಭಾರವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಬಾರದೆಂಬುದೇ ಇದರ ಅರ್ಥ.

“ ಆ ದರಿದ್ರ ಹೆಂಗಸಿನ ಮುಂದೆ ನೀವು ಹೀಗೆ ಗೌಡರ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವದು ಹಿರಿಯತನದ ಲಕ್ಷಣವೇನು ? ನೇರವಾಗಿ ಆ ಮಾತನ್ನು ನನಗೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನು ? ಅಲ್ಲದೆ ನಾನಾವ ಹಿರತನ ಮಾಡಿದೆ ? ನೀವು ಸೋಮಪ್ಪನೊಡನೆ ತವರುಮನೆಗೆ ರಾಸಿರಾಸಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ನಾವೇನಾದರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಕಾದ ಶಬ್ದ ಅಂದಿರುವೆನೇನು ? ಈ ಗೌಡರ ಮನೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಈ ಮನೆಯ ಸಂಪತ್ತು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಈ ದಿನ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯತನ ವನ್ನು ಕಿರಿದುಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ.

“ ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶ ನನಗೆ ಬೇಡ. ನೀನು ಇಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಏನಾದರೂ ಬಗುಳಬೇಡ. ನನ್ನ ತವರಿನ ಮನೆಯವರೇನು ನಿನ್ನ ತವರಿನವರಂತೆ ಭಿಕಾರಿಗಳೇನಲ್ಲ ತಿಳಿಯಿತೆ ?

“ ನನ್ನ ತವರಿನವರು ಭಿಕಾರಿಗಳು. ಈ ಭಿಕಾರಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಲು ಹತ್ತು ನೇವಕರು ನಮ್ಮ ಉಟವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ತವರಿನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಕೈಗಡ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಕೊಟ್ಟು ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತವರಿನವರು ಭಿಕಾರಿಗಳು ಅಲ್ಲವೆ ? ನಿಮ್ಮ ತವರಿನವರು ಮಾತ್ರ ಸಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೈ ತೊಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಗಳ ಮನೆಯ ಗೋದಿಯ ಚೀಲವೂ ಬೇಕು. ಗೌಡರ ಎಮ್ಮೆಗಳ ಬೆಣ್ಣೆಯೂ ಬೇಕು ? ನನ್ನ ತವರಿನ ಸುದ್ದಿ ಎತ್ತಬೇಡಿರಿ ಅಕ್ಕ ! ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವಾಗ ಬಾಯಿತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಮಾತಾಡಿರಿ.

“ ನಮ್ಮ ತವರಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ನೀನು ಕಳಿಸಿದ್ದೀಯಾ ?

“ ವಾಲೀಕಾರ ಗಂಗಳನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಲೇನು ? ಪ್ರತಿ ಸೋಮವಾರ ಅವಳು ನಿಮ್ಮ ತವರಿನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುವದು ಸುಳ್ಳೇನು ?

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಸಿಟ್ಟು ತಡೆಯದಾಯಿತು.

“ ನಾನು ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೀನೇನು ಮಾಡುತ್ತೀ. ಸುಮ್ಮನೆ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಹಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತೆಪ್ಪಗೆ ಕೂಡು.

“ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದವರು ಬೇಕಾದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿ.....

ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರೆ ಪ್ರಸಂಗ ಮೈಮೇಲೆ ಬರುವ ದೆಂದೆನ್ನಿಸಿ ಕೂಡಲೇ ಸರಿದುಹೋಗಿ ತನ್ನ ಹಿರಿಯತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಯಾವುದೋ ಮಾತು ಎಲ್ಲಿಗೋ ಹೋಯಿತೆಂದು ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೂ ಹೆಳಹಳಿಯಾಯಿತು.

ಈಗ ಏನು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಅವಳು ಕೆಲಸಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ಆದರೆ ರಾಧವ್ವನ ಎದುರಿಗೆ ಆದ ಮುಖಭಂಗವನ್ನು ನೆನೆದು ಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಅವಮಾನದ ಕಿಡಿ ಏಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅವಳು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿದ ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಿಡುಕತೇ ತುಂಬತೊಡಗಿತು.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಅವಳು ಮುಳುಮುಳು ಅಳುತ್ತಲೇ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಭೀಮರಾಯನು ಬಾಯಿತುಂಬ ತಂಬುಲವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಇವಳ ಬರವನ್ನೇ ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇವಳ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀಮರಾಯನು ಕಿಡಿಕಿಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತುಂಬಲದ ಪಿಚಕಾರಿಯನ್ನು ದಾಟಿಸಿ ನೀರಿನಿಂದ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿದನು.

“ ಅಳುತ್ತೀಯಾಕೆ ಕಾಂತಾ ?

“ ಮಾವನವರು ತೀರಿಕೊಂಡ ದಿನವೇ ನನ್ನ ನಗೆಯು ಹುಗಿದು ಹೋಯಿತು.

“ ಏನಾಯಿತು ಹೇಳು.

“ ಹೇಳಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ?

“ ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳಬೇಡ.

“ ನೀವು ಹೀಗನ್ನುವರೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇತ್ತು.

“ ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳು.

“ ನಾನು ಈ ಮನೆಗೆ ಏನೂ ಅಲ್ಲವೆ ?

“ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಈ ಮನೆಯ ಸೊಸೆಯೇ ಅಲ್ಲವೆ ?

“ ಆದರೆ ?

“ ಆದರೆ ಏನು ?

“ ನಾನು ನಾಯಿಗಿಂತ ಕೀಳಾಗಿದ್ದೇನೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ.

“ ಗೌಡರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಬೆಲೆ ಇದೆ ಕಾಂತಾ !

“ ನಾನು ಜಾತಿನಾಯಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮಾತು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ನಾಯಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಸೊಸೆಯು ಬೀದಿ ನಾಯಿಗಿಂತ ಕೀಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

“ ಇದು ತೀರಾ ಹೊಸಮಾತು. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಈ ಮನೆತನದ ಸೊಸೆಯಾಗಿಯೇ ಬಂದವಳು. ಘನವಾಗಿ ಬಾಳಿದಳು. ನಮ್ಮ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ಕೀಳುಭಾವನೆಗಳಿಲ್ಲ. ತಿಳಿಯತಿಲ್ಲ ?

“ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ಕಿರಿಯ ಸೊಸೆಯಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

“ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಕಾರಣವೇನು ಹೇಳು.

“ ಕಿರಿಯ ಸೊಸೆಯಾಗಿ... ಕಿರುಕೊಳವನ್ನು ತಾಳಿಕೊಳ್ಳುವದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ತಾಯಿ ?

“ ಅಣ್ಣ ಏನಾದರೂ ಅಂದನೆ ?

“ ಭಾವನವರು ಧರ್ಮರಾಯರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಅಂದರೆ ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹುಳ ಬಿದ್ದಾವು.

“ ಮತ್ತೆ ?

“ ಅಕ್ಕನ ಹಿರಿಯತನವನ್ನು ತಾಳಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

“ ಈಗ ಆದದ್ದಾದರೂ ಏನು ?

“ ಈ ದಿನದ ಮಾತು ಇಂದಿನ ಮಾತಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿದಿನ ಏನಾದರೂ ನೆವಮಾಡಿ ಬಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಸೋಮಪ್ಪನನ್ನು ತುಡುರಿದ ದಿನದಿಂದ ಅತಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹೇಗೆ ತಾಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ತಾಯಿ ?

“ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಸ್ವಭಾವ ನಿನಗರಿಯದ್ದಲ್ಲ ಕಾಂತಾ ! ನೀನು ಹೊಂದಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಬಿರುಕುಬಿಡಲೂ ನಾನು ಆಸ್ಪದ ಕೊಡಲಾರೆ.

“ ಈ ಮಾತು ಅವರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವದಿಲ್ಲವೇನು ?

“ ಈ ಮಾತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಂಗಸರಿಂದ, ಹೀಗಾಯಿ

ತೆಂಬ ಅಪವಾದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಗುರಿಮಾಡಲು ನಾನೆಂದಿಗೂ ಆಸ್ಪದ ಕೊಡಲಾರೆ. ನೀನು ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು.

“ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ತೀರಾ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವವರು ಹಿರಿಯರೇ ಅಲ್ಲವೇನು ? ನಮ್ಮ ತವರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕಕ್ಕಿಯಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ತಂಗಿಂದಿರಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಅದರೆ.....

“ ಎಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ ಕಾಂತಾ !

“ ಅಂದರೆ ನಾನು ಪ್ರತಿದಿನ ಅವಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತ ಸಾಯಬೇಕೆನ್ನಿರಿ ” ಕಾಂತಾ ಸಿಡುಕಿನಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಅಂತಹ ಅವಮಾನದ ಪ್ರಸಂಗವಾದರೂ ಯಾವುದು ಬಂದಿತು. ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರ ರೀತಿಯೇ ನನಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಹೊರಗೆ ಅಡ್ಡಾಡುವ ಗಂಡಸರಿಗೆ ಹೆಂಗಸರ ಬಾಳು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥವಾದೀತು. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ನಮ್ಮೊಟ್ಟಿಗೆ ಇರಿ. ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

“ ಆದದ್ದಾದರೂ ಏನು ಹೇಳು ?

“ ನಾನು ಕಿವಿಯೂದಲು ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಮಗೆ ನಿವೇದಿಸುತ್ತೇನೆ.

“ ಆಗಲಿ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಪುರಾಣ ಕೇಳಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರಗಳನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಧವ್ವನ ಪ್ರಕರಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಚಾಚೂ ಬಿಡದಂತೆ ಹೇಳಿ, ಕೊನೆಯ ಅವಮಾನದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೂ ಬಣ್ಣಿಸಿದಳು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಭೀಮರಾಯನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ನೆಲೆಸಿತ್ತು. ಚಿಂತೆಯ ಒಂದು ಗೆರೆ ಹಣೆಯಮೇಲೆ ಮೂಡಿ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಅವನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ರುಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ

“ ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ತಪ್ಪೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಕಾಂತಾ ! ಎಂದನು.

“ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವೇನು ?

“ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕೇಳದೆ ಕಾರುಭಾರ ಮಾಡಿದ್ದು ನಿನ್ನದೇ ತಪ್ಪು. ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಅವರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರು.

“ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲವೆ ?

“ ಇದೆ. ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಇದೆ. ಈ ಮನೆ ನಿನ್ನದೂ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಟ್ಟು ನಿಷ್ಟುರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಕಾರುಭಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಮನೆ ಗಂಟೀಚವಡೆಯರ ಸಂತೆಯಾದೀತು.

ಅತ್ತಿಗೆಯ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರು.

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದ ಭೀಮರಾಯನು ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ದೈನ್ಯತೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಭೀಮರಾಯನಿಂದ ಆ ಮುಖ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿತ್ತು.

ಭೀಮರಾಯನ ನೋಟದಲ್ಲಿ ಅದರ ಅಭಾವವಿತ್ತು.

ತಮ್ಮಂದಿರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಳವಂತರಾಯನು ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷನಾಗಿರುವಂತೆ ಅಂತಃಕರುಣೆಯೂ ಆಗಿದ್ದ. ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ಈ ವೆಚ್ಚದ ಅಂತಃಕರಣವು ಅಷ್ಟು ಸರಿಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಳವಂತರಾಯರು ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬಳವಂತರಾಯನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗಲೊಮ್ಮೆ ಜವಳಿ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರಲ್ಲಿ ಬಹು ಬೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದು ಕಾಂತಾ ಬಾಯಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನು ಡಬ್ಬಣಕಾಟೀ ಧೋತರ ಉಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ 'ಪರಮಸುಖ'ದ ಗೀರಂಚಿನ ಧೋತರವನ್ನು ಕೊಂಡು ತರುತ್ತಿದ್ದ. ಮುತ್ತುಗಾರರು ಬಂದಾಗ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಅವನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಇದನ್ನು ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಳವಂತರಾಯ ಇದಕ್ಕೆ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ವಿಠಲ, ಹಾಗೂ ರಾಜಣ್ಣರನ್ನು ಯುವರಾಜರಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರಿಗಾಗಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವರ ಯಾವ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಚ್ಚೆಯಿಂದ ವೋಷಿಸುವದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಕರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಲು ಇನ್ನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣನ ಧಾರಾಳವಾದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಠಲನು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚೀಮನಾಗಿದ್ದ. ವಿಠಲನು ಜಮೀನುದಾರನ ಮಗನ ರೀತಿಯ ನಿಟ್ಟು ಹಾಸ್ಟೆಲಾದಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನ ಮರಿಯಂತೆ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಮುಂಜಾವಿನ ಉಪಹಾರಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕುಂಟು ಗೆಳೆಯರಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕು. ಶಿನೇಮಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ, ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ, ಸರ್ಕಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಲಿ ವಿಠಲನು ಒಪ್ಪೊಂಟಿಗನಾಗಿ ಎಂದೂ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ

ಸುತ್ತಲೂ ಅವನ ಪರಿವಾರವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರೆಲ್ಲ ಅವನ ಮುಖಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟೇ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸುವವರೇ ಆಗಿದ್ದರು.

ಅಣ್ಣನ ಈ ರೀತಿ ರಾಜಣ್ಣನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಾಟಕ, ಸಿನೇಮಾಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಿತವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಭ್ಯಾಸ, ಅಟಪಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ವಿಠಲ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದವನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಗೆಳೆಯರು ಅದೃಷ್ಟಹೀನನೆಂದು ರಾಜಣ್ಣನನ್ನು ಹೀಗೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವನು ಜಮೀನುದಾರರ ಮಗನಾಗಿ ಜನ್ಮತಾಳದೆ ವೈದಿಕಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕುನ್ನಿಯಾಗಿ ಜನ್ಮತಾಳುವದೇ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಇವರು ನಿರ್ಣಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೊದಮೊದಲು ರಾಜಣ್ಣನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಂತಹ ಮೋಜು ಮಾಡುವದು ವಿಠಲನಿಗೆ, ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಮ್ಮನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕುಣಿಯುವದೂ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮೂರು ವರುಷಗಳು ದಾಟಿದವು.

ವಿಠಲನು ಇನ್ನೂ ಎಸ್.ಎಸ್.ಸಿ. ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದ. ಪರೀಕ್ಷಾದಿನಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು ; ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ವಿಠಲನು ಮಾತ್ರ ಈ ವಾಸುದೇವತೆಯ ಕಣ್ಣಳತೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ದೇವತೆಯ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷವೂ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಸಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕಿಂತ ನಪಾಸು ಆಗುತ್ತ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವದೇ ಸುಖವಾಗಿತ್ತು ವಿಠಲನಿಗೆ. ಈ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿದ್ದ.

ಬಳವಂತರಾಯನಾಗಲಿ, ಭೀಮರಾಯನಾಗಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಭೀಮರಾಯನು ಇವನ ಅಭ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಭೀಹಾಕಿದಾಗ ವಿಠಲನು ಒಂದು ಹಗರಣವನ್ನೇ ಮಾಡಿದನು. ಆ ದಿನ ಎಸ್.ಎಸ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷಾಮದ ಯಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಸರು ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಿಠಲನಿಗೆ ಇದು ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಅದನ್ನು ನೋಡುವ ಗೊಡವೆಗೇ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ರಾಜಣ್ಣನ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ವಿಠಲನು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಡುಮುಕಿ ಹೊಡೆದದ್ದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ತುಸು ವ್ಯಸನವೆನ್ನಿಸಿತು. ಅವನಿಗಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಹಣ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದೇ ಈ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ವಿಠಲನು ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಭೀಮರಾಯನು,

“ಈ ಹೊತ್ತು ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪರಿಣಾಮದ ದಿನವಲ್ಲವೇ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ಆ ಪರಿಣಾಮ ಏನಾಗುವದೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲೇ ಅರಿತದ್ದ ರಿಂದ ನನಗೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಸೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ಹೀಗೆ ಹೇಳಲು ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಗೂಳಿಯಂತೆ ಮೇಯಲು ಮಾತ್ರ ಇಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದೆಯಾ ? ನೀನು ಮಾಡುವ ಖರ್ಚಿಗೆ ಮಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾತ್ರ ಪೂಜೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ವ್ಯಸನವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಯಿಂದ ಏತಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣು ಹೊಯ್ದು ಕೊಳ್ಳಲು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿದ್ದೀ.

ಎಂದು ಚನ್ನಾಗಿ ತುಡರಿದನು.

“ನನ್ನ ಖರ್ಚು ನಿಮಗೆ ಭಾರವಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿಬಿಡಿರಿ.

ವಿಠಲ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಮಾತಾಡಿದ.

“ನಿನ್ನ ವೆಚ್ಚ ನಮಗೆ ತಲೆಭಾರವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತರೂ ಪೂರೈಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ನೀನು ಕತ್ತಿಯಂತೆ ಬೀದಿಬೀದಿ ತಿರುಗಿ ಉಂಡಾಡಿದಾಗನಾಗುವುದು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

“ನಾನು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ರಾಜಣ್ಣ ಹೇಳಿದನೇನು ?

“ಅಂಗೈ ಹುಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಯಾಕೆ ವಿಟಾ ? ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪದರ್ಶನ ವಾಗುತ್ತಿರುವದು ಸುಳ್ಳೇನು ?

ಹಾಗಾದರೆ ನನಗೆ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ತ್ರಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

“ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದೆಯೋ ನಿನ್ನ ತಲೆ ! ತನಗೆ ಕುಣಿಯುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ಅಂಗಳ ಡೊಂಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಮಾತ್ರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುವೆವೇನು ?

“ಈ ಸಲ ನಾನು ಹೋಗುವದೇ ಇಲ್ಲ ಅಯಿತಲ್ಲೋ ? ಒಮ್ಮೆ

ನಪಾಸು ಆದ ಕೂಡಲೇ ಹೀಗೆ ನೀನು ಬಯ್ಯಬೇಕೆ? ಅಪ್ಪನು ಜೀವಂತ ವಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಸವನೇ ಅಡ್ಡಮಳೆ ಸುರಿದ ಹಾಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆ? ಅಪ್ಪನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ನೀನು ಅನ್ನುತ್ತೀ. ಅನ್ನು. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅನ್ನು.

ವಿಠಲ ಕಣ್ಣೊರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಗದ್ಗದಾಯಮಾನವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

“ ಅಪ್ಪನು ಜೀವಂತವಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನನು ಒದ್ದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೆಣ್ಣು ಹೆಂಗಸಿನ ಹಾಗೆ ಅಳಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೇನು ಧಾಡಿಯಾಯಿತು. ನೀನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೋ! ಉಡಾಳನ್ನು ತಂದು.

ಭೀಮರಾಯ ಮತ್ತೆ ದನಿ ಏರಿಸಿ ನುಡಿದನು.

ವಿಠಲನು ಈ ಅಬ್ಬರದಿಂದ ಎದೆಗೆಡದೆ ತನ್ನ ಅಳುವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ

“ ನಾನು ಹೋಗುವದೇ ಇಲ್ಲ.....ಅಪ್ಪ!....ಅಪ್ಪ....ನಿದ್ದರೆ....

“ ಭೀಮರಾವ ಭಾವಜೀ !

ಕಾತೀಬಾಯಿ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೂಗಿದಳು.

“ ಏನು ಅತ್ತಿಗೆ ?

“ ಇನ್ನು ಸಾಕುಮಾಡಿರಿ. ಪಾಪ! ಮಾವನವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಚಿಕ್ಕ ಭಾವಜಿಯವರು ಸುಮ್ಮನೆ ಅಳುತ್ತಾರೆ ಪಾಪ !

ಅವನು ಪಕ್ಕ ಕಳ್ಳನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಬಿಡಿರಿ. ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಸೋಗು ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ.

“ ಹೌದು. ನಾನು ಸೋಗು ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಆಯಿತಲ್ಲೋ ! ಅಪ್ಪ ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಅಳುವದೂ ನಿನಗೆ ಸೋಗು ಅಲ್ಲವೇ ! ಆಯ್ಯೋ ! ಅಪ್ಪಾ !

ವಿಠಲ ಕರವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮೂಗು ಹಿಂಡಿಕೊಂಡನು.

ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಳವಂತರಾಯನು ಹೊರಗೆ ಬಂದು,

“ ಭೀಮಣ್ಣಾ ! ವಿಠಲನು ನಪಾಸು ಆದರೆ ಏನಾಯಿತು ಬಿಡು. ಇನ್ನೊಂದು ವರುಷ ಕಲಿಯಲಿ.

ಎಂದು ವಿಠಲನ ಬೆನ್ನ ಸವರತೊಡಗಿದನು.

“ ಅವನು ಕಲಿಯಲು ನಾನು ಬೇಡವೆನ್ನುವದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ! ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವವರೇ ಇವರು. ಆದರೆ.....

“ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನಪಾಸು ಆಗುವದಿಲ್ಲ ಭೀಮಣ್ಣ !

ವಿಠಲ ಬಳವಂತನ ಅಂಗರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ.

“ ಬಹಳ ಪಂಡಿತನೋ ನೀನು ! ” ಎಂದು ಭೀಮಣ್ಣ ನಗುತ್ತಲೇ ನುಡಿದ.

ಮರುದಿನ ಭೀಮರಾಯನು ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಕುಳಿತಾಗ ವಿಠಲನು ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯ ಮುಂದೆ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಗಟ್ಟಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ.

“ ನಾನು ಹತ್ತುಸಾರೆ ನಪಾಸು ಆಗುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣನ ದೇನು ಗಂಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ದುಡ್ಡಿನಿಂದ ನಾನು ಕಲಿಯುತ್ತೇನೆ. ನನಗೇನು ಇವನು ತನ್ನ ದುಡ್ಡು ಕೊಡುತ್ತಾನೇನು !

ಭೀಮರಾಯನ ಪೂಜೆ ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಅವನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಇದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಸೋಮಪ್ಪನ ಕೈವಾಡವನ್ನೇ ಗುರುತಿಸಿದ.

ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ನೋವಾಗಬಾರದೆಂದು ಭೀಮರಾಯನು ಸೋಮಪ್ಪನಿಗೆ ಎನೂ ಅನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸೋಮಪ್ಪನಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ವಿಷ ದುಸಿರನ್ನು ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತೆಂದು ವಿಠಲನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಊದಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದ. ವಿಠಲನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಮನೆಯ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪಾಲು ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದ.

ತರುಣವಯಸ್ಸು ಇದನ್ನು ನಂಬಿತು.

ಇದನ್ನು ಈಗಲೇ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹಿಂಜಿದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಣ ಹಗರಣ ವಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿದು ಭೀಮರಾಯ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟ.

ಈ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವದು ಕೂಡ ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ರಾಜ ಕೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಭೀಮರಾಯನ ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವದೇ ಈ ಪ್ರೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಸಂಗ ಪಕ್ಷವಾದಾಗ ಇದರ ಲಾಭ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ಈ ಪರಿವೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ವಿಠಲನು ಕೂಡ ಭೀಮರಾಯನನ್ನು ಗೌರವದಿಂದಲೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಸಲ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ದಿನ ಭೀಮರಾಯನು ವಿಠಲನೇ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ,

“ನಾನು ಆ ದಿನ ಹಾಗೆಂದೆನೆಂದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ ವಿಠಲಾ! ಅದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡು. ಖರ್ಚಿಗೆ ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಈ ಮನೆಯು ನಿನ್ನದೇ ಆಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನದೂ ಇದೆ. ನೀನು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡ ತಿಳಿಯಿತೆ ?

ಎಂದಾಗ ಭೀಮರಾಯನ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿದ್ದವು.

ವಿಠಲನು ಅಣ್ಣನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಹೇಳಿದನು.

“ನಾನು ಅದನ್ನು ಅಂದೇ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಅಣ್ಣ! ನೀನು ನಾನು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತು.

ಭೀಮರಾಯನು ತಮ್ಮನನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಆಲಿಂಗಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಳವಂತರಾಯನು ಧೋತರದ ಚುಂಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೀರಿಸಿ ಕೊಂಡನು.

ಗಾಡಿಯನ್ನು ಏರುವ ಮೊದಲು ವಿಠಲನು ಭೀಮಣ್ಣನನ್ನು ಸಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಹೇಳಿದನು.

“ಈ ಪಿಶಾಚಿಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಬೇಕು. ಅಣ್ಣ !

“ಯಾವ ಪಿಶಾಚಿಯೋ ?

“ಸೋಮಪ್ಪನೇ ಈ ಗಂಡುಪಿಶಾಚಿ ಅಣ್ಣ ! ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಮನೆಯ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕರ ಲ್ಲೊಂದುಪಾಲು ನನ್ನದೆಂದೂ, ನಾನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಖರ್ಚುಮಾಡ ಬಹುದೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

“ಅವನು ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ತಮ್ಮ !

“ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಲು ಅವನು ಯಾರು ?

“ಅವನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ನಿನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನು ಕೇಳುವ ಅಗತ್ಯವಾದರೂ ಏನು ತಮ್ಮ ! ಅವನು ಅಲುಗಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ಹೃದಯ ಅಲ್ಲಾಡಬೇಕೇನು. ನಾವು ನಾಲ್ಕು ದೇಹಗಳಾಗಿದ್ದರೇನಾಯಿತು. ಅವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ತಾಯಿಬೇರಿನ ನಾಲ್ಕು ಕುಡಿಗಳಲ್ಲವೇನು ? ನನ್ನದೆಲ್ಲ ನಿನ್ನದು ತಮ್ಮ !

“ ನನ್ನದು ?

“ ನಿನ್ನದೆಲ್ಲ ನನ್ನದು.

ಭೀಮರಾಯನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಕ್ಕನು. ಆ ನಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಠಲನು ತನ್ನ ನಗೆಯನ್ನೂ ಬೆರೆಯಿಸಿದನು.

“ ನೀವು ಯಾಕ ನಕ್ಕರಿ ಹೇಳಿ ! ನಾನೂ ನಗ್ತೀನಿ.

ಸುಧಾ ನಗುತ್ತಲೇ ಓಡಿಬಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ನಾವು ನಕ್ಕದ್ದು ನಿನಗಾಗಿಯೇ ತಂಗಿ !

“ ನಾನು ನಗುವ ಗೊಂಬೆಯೇನು ?

“ ಹಾಗೆ ರಾಜೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

“ ಇರಲಿ ಬಿಡು. ಈಗ ಯಾಕ ನಕ್ಕರಿ ಹೇಳಿ.

“ ಹೇಳಿದರೆ ನಿನೂ.....

“ ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳು. ನಾನು ನಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

“ ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ನೀನು ನಗುವದಿಲ್ಲ, ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಿ !

“ ನಾನು ಏನೇ ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು.

“ ಹೇಳಲಿಯಾ ?

“ ಹೂಂ ! ಹೇಳು.

“ ಭೀಮಣ್ಣ ನನಗೆ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

“ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನಾ ಅಂಥದು ?

“ ನಿನಗೆ ಒಬ್ಬ ಗಂಡನನ್ನು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಭೀಮಣ್ಣ.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತವರೆಲ್ಲ ಬೊಳ್ಳನೇ ನಕ್ಕರು.

ಸುಧಾ ಮಾತ್ರ ನಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಳು,

“ ನನ್ನ ಗಂಡನ್ನ....ಅವ್ವಯ್ಯಾ....

ಬಳಂತರಾಯ ಬಂದು ಸುಧೆ ಸುನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡನು. ಎಲ್ಲರೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬನ್ನಿರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾಜಣ್ಣ, ವಿಠಲ ಕುಳಿತ ಬಂಡಿ ಮುಂದೆ ಸರಿಯಿತು.

ವಿಠಲನ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿದುದನ್ನು ಭೀಮಣ್ಣ ನೋಡಿದ.

“ ವಿಠ್ಠೂ.....ವಿಠ್ಠೂ.....ಹೋಗಿ....ಬಾ !

ವಿಠಲ ಗೋಣುಹಾಕಿ ಕೈ ನೇವರಿಸಿದನು.

“ ಹೋಗಿ ಬರತೀನಿ ಭೀಮಣ್ಣ !

ರಾಜೂ ನಡಗುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ.

ಈಸಲ ಮೌನವಾಗಿ ಕೈನೇವರಿಸುವ ಸರದಿ ಭೀಮರಾಯನದಾಯಿತು.

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ಪೂರ್ತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಭೀಮರಾಯನು ತಪ್ಪಿ ಕೂಡ ವಿಠಲನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಸಾರೆ ಅವನು ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದದಿದ್ದರೂ ಅವನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ದಿಂದಲೇ ಇದ್ದನು.

ಈ ಮೂರು ವರುಷಗಳ ಅನಧಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳಾಗದಿದ್ದರೂ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಹಿರಿಯವಳೊಡನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೆಳೆದುನಿತ ಸುಧಾ ಮಾತ್ರ ಇವಳ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯವಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಸುಧಾನಿಗೆ ಯಾರೂ, ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗಂಡಸರ ಏಕಸೂತ್ರತೆಯ ಅಂಜಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹೆಂಗಸರು ಏನು ಮಾಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಬಿಡಿಸಲು ತಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಸೋಮಪ್ಪನನ್ನು ವುಸುಲಾಯಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು. ಆದರೆ ಬಳವಂತರಾಯನು ಸೋಮಪ್ಪನ ಯಾವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ತಮ್ಮಂದಿರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ದೂರನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಲೆಹಾಕ ಕೂಡದೆಂದು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಇಂತಹ ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆ ಎರವಾಗಬಹುದೆಂದೂ ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭವಾದಾಗ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ತನ್ನ ವಾಗ್ವಾಣಗಳನ್ನು ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ಎಸೆದು ಗಾಸಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆ ಶುಕ್ರವಾರದಿನ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಗುಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಓಣಿಯ ಜೋಯಿಸರ ಸುಂದರವ್ವ ಬೇಟೆಯಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆದರ ಉಪಚಾರಮಾಡಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ಕತ್ತಲೆಯೇ ಆಯಿತು.

ರಾಧವ್ವನ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಳೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಆಗಲೇ ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಮರ್ಯಾದೆ ತನಗೇ ಆಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಕ್ಕನ ಗಂಟುಹಾಕಿದ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿಹೇಳಿದಳು.

“ಜೋಯಿಸರ ಸುಂದರವ್ವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಬರಲು ತಡವಾಯಿತು.

“ಹೇಳದೆ ಕೇಳದೆ ಹೋದ ನಿನಗೆ ಈಗ ಹೇಳುವ ಅಗತ್ಯವಾದರೂ ಏನಿತ್ತು ?

ಬದ್ಧ ಬುಕುಟಿತಳಾಗಿ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ನಾನು ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಹೋದವಳಲ್ಲ. ಬಹಳ ದಿನಗಳಮೇಲೆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಅವಳು ಆಗ್ರಹಮಾಡಿ ಕರೆದಳು. ನನಗೆ ಒಲ್ಲೆವೆನ್ನುವ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ಆ ಸುಂದರಿಗೊಂದು ರೀತಿ ರಿವಾಜು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಯಾದರೂ ಇರಬೇಡವೆ ?

“ಇದರಲ್ಲಿ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾದರೂ ಎಲ್ಲಿದೆ ಅಕ್ಕ ?

“ಚೆಲ್ಲರೆ ಮನೆತನದಿಂದ ಬಂದವರಿಗೆ ಇದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೀತು ? ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರು ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೇನೆ ?

“ಅವಳು ಬಾಜಾಬಜಂತ್ರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತೇನು ? ನಾನು ಮಾತ್ರ ಚೆಲ್ಲರೆ ಮನೆತನದಿಂದ ಬಂದವಳು ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಊರನ್ನಾಳುವ ಗೌಡರ ಹೆಂಡತಿ ನೀವು ಆಗಾಗ ಆ ವಾಲೀಕಾರ ಗಂಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೀರಲ್ಲ ! ಅದು ಮರ್ಯಾದೆಯೇನು ?

“ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳಸಬೇಡ ಸುಮ್ಮನಿರು.

“ಮಾತು ಬೆಳೆಸಿದವಳು ನಾನೋ ನೀವೋ ?

“ನನಗೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸಾಕುಸಾಕಾಗಿಹೋಗಿದೆ.

“ ಈ ಮಾತನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ಗಂಡಸರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಿರಲ್ಲ !

“ ಇಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತಾಡುತ್ತೀಯೇ ?

“ ಕಡ್ಡಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಗುಡ್ಡಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಯ್ಯುವ ಹಿರಿಯರು ನೀವೇ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು.

“ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಿನ್ನ ಸೊಕ್ಕು ಬಹಳವಾಗಿದೆ.

“ ಇದು ಸಹವಾಸದ ಫಲವೇ ಆಗಿರಬೇಕು.

“ ನನ್ನನ್ನು ಸೊಕ್ಕಿನವಳೆನ್ನುವಿಯಾ ?

“ ನಾನೇಕೆ ಹಾಗೆನ್ನಲಿ ? ನನ್ನ ಸೊಕ್ಕಿನ ಕಾರಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದೆ.

“ ಇದು ನಡೆಯುವ ಮಾತಲ್ಲ ನೋಡು. ಇದು ನನಗೆ ಬಗೆಹರಿಯುವದಿಲ್ಲ ತಿಳಿಯಿತೆ ?

“ ಬಗೆ ಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡಿರಲ್ಲ. ನನಗೂ ದಿನಾಲು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸೋಟಿ ತಿವಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಬಯ್ಯುವದೊಂದೇ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯತನವಾಗಿದೆ.

“ ಹೌದವ್ವಾ ! ನನಗೆ ಬಯ್ಯುವದೊಂದೇ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ.

ಹೊರಗೆ ಕಾಲು ಸಪ್ಪಳವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಇವರ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮೊಟಕಾಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಆದರೆ ಆ ರಾತ್ರಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದ್ದೇಗ ನಾನಾರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಬಚ್ಚಲಮನೆಗೆ ಮುಸುರೆಯ ಭಾಂಡಿಗಳನ್ನು ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಎತ್ತಿ ಇಡುವಾಗ ಅವೆಲ್ಲ ರಳ್ಳನೇ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟು ಭಯಂಕರ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡಿದವು.

ಅವಳು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾವರಿಸಿ ಇಡುವಾಗ ಗಟ್ಟಿಯೇ ಇಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅದಿನ ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಭಾಂಡಿಗಳಿಗೆ ದುರವಸ್ಥೆಯೇ ಬಂದಿತು.

ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯ ಸಾರಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ನೀರಿನ ಕೊಡವನ್ನೇ ಉರುಳಿಸಿದಳು. ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆ ನೀರಮನೆಯೇ ಆಗಿ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಪಾತೇರಿಗಳು ನೀರಯಾನಗಳಂತೆ ತೇಲಾಡತೊಡಗಿದವು.

ಭಾಂಡಿಯ ಸಪ್ಪಳದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಹರಗೋಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿಯೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಡಸರ ಮುಂದೆ ದೂರು ಒಯ್ಯುವುದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದದ್ದರಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಚ್ಚನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು.

ಗೌಡರಮನೆಯ ಅಡಿಗೆಯಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಕುಬಿಡಹತ್ತಿತು.

ಗಂಡಸರು ಈ ಬಿರುಕನ್ನು ಕಾಣದಾದರು. ಅವರ ಅಂಜಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಿರುಕಿನ ಬಾಯಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಸವರಿದಂತಾದರೂ ಒಳಗಿನ ಬಿರುಕು ಬಿರಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಮನೆಯಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆದ ಈ ಗೌಡರ ಮನೆ ಈಗಲೂ ತುಂಬಿದ ಮನೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಆಳು ಹೋಳುಗಳು ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಭೂಮಿತಾಯಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಗೌಡರ ಆಳಿಕೆ ಚನ್ನಾಗಿಯೇ ಸಾಗಿತ್ತು.

ತುಂಬಿದಮನೆ ತುಂಬಿದಂತೆಯೇ ಇತ್ತು.

ಆದರೆ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಸವ್ಯದ ಬಿರುಕು ತೋರ ತೊಡಗಿದವು.

ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಪ್ರೀತಿಯ ರಜ್ಜು ಗಾಢವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಬಿರುಕುಗಳು ಸಧ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಬಿರುಕುಗಳು. ಬಿರಿಯದಿರಬಹುದೆ ?

೪

ರಾಜಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಈಗ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂಡತೊಡಗಿತ್ತು. ವಿಠಲನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೂ ಅವನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೂ ಅಜಗಜಾಂತರವಿತ್ತು. ವಿಠಲನು ದುಂದುಗಾರ ; ರಾಜಣ್ಣ ಮಿತವ್ಯಯಿ. ವಿಠಲ ಪ್ರದರ್ಶನಾಪ್ರಿಯನಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವನಾಗಿದ್ದರೆ ರಾಜಣ್ಣನು ಏಕಾಂತಸ್ಥಿಯಾಗಿ ಸದಾ ಸರಳಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿಠಲನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಿಸ್ತು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಗೆಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹಗಲು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸುಮಾರಿಗೆ ಎಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಾಳಮೇಳವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಯ ಹೊಳವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜಣ್ಣ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಮುಂಜಾವು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾವು ತುಸು ವ್ಯಾಯಾಮಮಾಡಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಬಟ್ಟಲ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಮತ್ತೆ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇವನು ಮುಂದೆಯೇ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನಾಯಿತು ತನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸವಾಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಮಿತ್ರರ ಬಳಗವಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ ಅವನ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜಣ್ಣ ಎಂದಿಗೂ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಗೆಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಿನೇಮಾ ಬಂದರೆ ಹಗಲಿನ ಆಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿದ್ದ.

ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ, ಜೀವನದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಡೆವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರು ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ಸ್ವಭಾವವೆಂದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಮನೆತನದ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಪ್ರೀತಿ ; ಅಣ್ಣಂದಿರ ಬಗೆಗೆ ಇರುವ ಅಭಿಮಾನ.

ಇಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಮನೆಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮನೆತನದ ಹಿರಿಯರೆಂಬ ಗೌರವದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಸ್.ಎಸ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಾರೆ ಲಾಗಹಾಕಿದ ವಿಠಲನು

ಈಗ ಸದ್ಗುಹಸ್ತನಂತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಚುನಾವಣೆ ಸುದ್ದಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಆಟಗಾರರ ಸುದ್ದಿ, ಉಮ್ಮಿಗಾರ, ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಕೆಟವಟುಗಳ ಸುದ್ದಿ, ಸಿನೇಮಾ ತಾರೆಯರ ಪಾತ್ರ ವಿಮರ್ಶೆ, ಊರಲ್ಲಿಯ ಸುಂದರ ಯುವತಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ನಗೆಚಾಟಿಕೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರು, ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಹರಟೆಯ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿ ಬಿಡಹತ್ತಿದವು. ಅವನ ಜತೆಗಾರರು ಕೂಡ ಉಂಡಾಡಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರು.

ಊರಲ್ಲಿಯ ಹಾಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಪರೂಪವಾದ ಜೀನಸುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪರಿಚಯವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದಿತ್ಯನಾರ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನ ಮೋಸೆ, ಸೋಮವಾರ ಬಾಂಬೆ ರೆಸ್ಟೋರಂಟಿನ ತುಪ್ಪದ ಭಜಿ, ಮಂಗಳವಾರ ಬಸಪ್ಪನ ರೊಟ್ಟಿ ಇಡೀ ಬದನೀಕಾಯಿಯ ಪಲ್ಲಿ, ಬುಧವಾರ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಆಯ್ಯರ ಹಾಟೇಲದಲ್ಲಿ ಇಡ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವಡೆ, ಗುರುವಾರ ಧಾರವಾಡ ರೆಸ್ಟೋರಂಟಿನ ಟೋಸ್ಟ್ ಹಾಗೂ ಬೆಣ್ಣೆ, ಗುರುವಾರ 'ಶ್ರೀನಿವಾಸಾ ಸ್ವರ್ಗ ನಿವಾಸ'ದ ಮಸಾಲೆ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು, ಶುಕ್ರವಾರದ ದಿನ ಡ್ಯೂ ಆರ್ಟ್ ಡಿಸೋಜಾನ ಇಂಪೀರಿಯಲ್ ಕೆಫೆಯಲ್ಲಿ ತತ್ತಿಯ ಆನ್ವೆಟ್ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಲೆಟ್, ಶನಿವಾರ ದಿನ ಮಾಂಸಾಹಾರ, ಬಿರ್ಯಾನಿ, ಮೀನ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಅದೇ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ.

ಹೀಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಈ ತಂಡದವರು ಸಾಗಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ವೆಚ್ಚದ ಭಾರವೆಲ್ಲಾ ವಿಠಲನ ಕಡೆಗೆಯೇ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಈ ಗೆಳೆಯರು ಅವನಿಗೆ 'ರಾವಸಾಹೇಬ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸುವದರಲ್ಲಿ ವಿಠಲನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹರುಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ತಂಡುಲಭೃಂಸಿಗಳ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಣ್ಣನ ಏಕಾಂತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತಗುಲಹತ್ತಿತು. ಅವನ ಅಭ್ಯಾಸ ಸಾಗದಾಯಿತು.

ವಿಠಲನು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವನೆಂಬುದೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು.

ಈ ಗೆಳೆಯರು ಅವನಿಗೆ ತಲೆಬೇಸರವನ್ನು ಕೊಡತೊಡಗಿದರು. ಇವರ ತಾಳದಲ್ಲಿ ತಾಳತಪ್ಪಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವದು

ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ರಾಜಣ್ಣ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ. ಆದರೆ ವಿರ್ಮಲನನ್ನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗನಾಗಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅದಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಆ ದಿನ ವಿರ್ಮಲನು ಕೋಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬೀಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಸಾರಥಿಗಳು ಕೂಡ ಆ ದಿನ ಈ ಕೋಣೆಯತ್ತ ಸುಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ.

ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ಇದು ಅಚ್ಚರಿಯ ಮಾತಾಯಿತು.

“ ಇದೇನು ಅಣ್ಣ ! ಈ ದಿನವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆಯಲ್ಲ !

“ ಅಂದರೇನೋ ರಾಜಾ !

“ ನಿನ್ನ ‘ಭಟ್ಟಂಗಿ’ಗಳು ಮಾಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರಲ್ಲ.

“ ಈ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಾನೆ.

“ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಈ ಕೋಣೆಗೆ ಬರಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿದಿಯಾ?

“ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳು ಯಾರೂ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ.

“ ಕಾರಣ ?

“ ನೀನು ಚಿಕ್ಕಹುಡುಗ, ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಬಾರದು.

“ ಹೇಳು ಅಣ್ಣ ! ಇದು ಸಂತೋಷದ ಸುದ್ದಿಯಾಗಿದೆ.

“ ಪಾಪ ! ಜೂಜಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದು ಎರಡೆರಡು ತಿಂಗಳು ಅವರು ಸರಕಾರದ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಂತೋಷದ ವಿಷಯವೇ ?

“ ನಿನ್ನ ಗೆಳೆಯರು ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ?

“ ಹಿರಿಯರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ನಾನು ಪಾರಾದೆ ರಾಜಾ ! ನಾನು ಭಾವೂರಾಯರ ಮಗನೆಂದು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಪೊಲೀಸ ಸಾಹೇಬರು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಹೇಳಿದರು.

‘ ಎಂಥವರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಥವನು ಹುಟ್ಟಿದೆಯೋ ! ಇಲ್ಲಿಂದ ಪಾರಾಗು. ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಆದಂತೆ ನಿನಗೂ ಆಗಬಾರದಷ್ಟೆ ’ ಎಂದು ಕಿವಿ ಹಿಂಡಿದರು.

“ ಅಣ್ಣಾ ! ನೀನೂ ಜೂಜಾಟ ಆಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ ?

“ ಆದರೆ ನಾನು ಎಂದೂ ಸೋತಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ !

“ ನಿನ್ನ ದುಶ್ಚಟದ ಸಮರ್ಥನೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಸೋಲಿ, ಗೆಲೆಯಲಿ ಜೂಜಾಟ ಆಡುವದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲವಷ್ಟೆ.

“ ಜೀವನವೇ ಒಂದು ಜುಜಾಟವಾಗಿದೆ ರಾಜೂ !

“ ಈ ಮಾತು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ! ಆದರೆ ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಡತೆಯಲ್ಲವೆಂದು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆವೆಂದು ಹಣ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಹಣವನ್ನು ಇಂತಹ ಹೇಯ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುವದು ವಂಚಕತನವೆಂದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

“ ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತಿಗೆನು ಕೊರತೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ ಬಿಡು.

“ ಎಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತೀ ಅಣ್ಣ ! ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಖ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ನಡತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಭೀಕರವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಹೆಡ್ಡಾಟವಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಅಪಕೀರ್ತಿ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅವ ಮಾನಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಾಳಣ್ಣನು ಎದೆಯೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಭೀಮಣ್ಣನ ವ್ಯಸನ ಹತ್ತುಪಟ್ಟಾಗುವದು. ಇದನ್ನು ನೀನು ವಿಚಾರಿಸ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

“ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ ಸುಮ್ಮನಿರು. ಕಲಿಯುವ ಹುಡುಗರು ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ತಲೆ ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ನೀನಾಯಿತು ನಿನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸವಾಯಿತು.....

“ ಆದರೆ ಅಣ್ಣಾ !

“ ಮಾತು ಬೆಳಸಬೇಡ ರಾಜೂ !

“ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ ಅಣ್ಣ !

“ ಯಾವ ಮಾತು ಕೇಳು.

“ ನೀನು ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನಂತೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕಿರಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಅಣ್ಣಂದಿರ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನೆರವಾದರೆ ಆಗದೆ ?

ಈ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಠಲನು ಅವಾಕ್ಕಾದನು. ಅವನೊಮ್ಮೆ ರಾಜಣ್ಣನನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನೋಡಿ ಕೇಳಿದನು.

“ ನನ್ನಿಂದ ನಿನಗೆ ಬೇಸರವಾಗಿದೆಯೇನು ?

“ ದಯವಿಟ್ಟು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳಬೇಡ ಅಣ್ಣ ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವೃಥಾ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೂತಪ್ರವೇಶವಾಗುತ್ತಿದೆಯಂತೆ. ನಿನ್ನ ಜುಜಾಟವೇ ಇದರ ಸಾಕ್ಷಿ. ನನಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಗಿದೆ ಅಣ್ಣ ! ನೀನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ತಳ ಕಿತ್ತೆಬೇಕು.

“ ನಾನು ಬೇರೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೆ ಹಾಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

“ ನೀನು ಈ ಊರಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.

“ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಹೇಳುವಿಯಂತೆ. ಇಲ್ಲದ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗ ಮಾಡಬೇಡ.

“ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು ?

“ ಉದ್ಧಟ !

“ ಅಣ್ಣಾ !

“ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚು !

“ ನೀನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಧಳಿಸಿದರೂ ಸರಿ. ನನ್ನಿಂದ ಇದನ್ನು ನೋಡಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಗೆಳೆಯರು ಅನಾಚಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬದ ಮಾಪರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ಅಣ್ಣಾ !

“ ಏನು ಕೇಳಿದ್ದೀಯೋ ಮೂರ್ಖಾ !

“ ನೀವು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವದು ಸುಳ್ಳೇನು ? ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಕ್ರಿಶ್ಚನ್ ಗೆಳೆಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಪೇಯಪಾನ ಮಾಡಿ ಬರುವದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವೆ ಏನು ? ಈಗ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಆಚಾಳದ ಹಿಂದಿನ ಓಣಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಏನುಮಾಡಿದಿರಿ ? ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳ ಪೂಜೆ ಏಕಾಯಿತು ಹೇಳುವಿಯಾ ? ಇವೆಲ್ಲ ಗೌರವದ ಮಾತುಗಳೇನು ? ಉಳಿದವರು ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಲಿ. ನಮ್ಮದು ಗೌಡರ ಮನೆತನ. ಗೌಡರ ಮಗನು ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆಂದು ಬಂದು ಕಾಮನಕಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಸೂಳೆಗಾರಿಕೆಯ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡಬೇಕೇನು ? ಅಣ್ಣಾ ! ಇದೆಲ್ಲ ಏನು.....

ವಿಠಲನು ಫಳೀರೆಂದು ರಾಜೂನ ಕಪಾಳಿಗೊಂದು ಪೆಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಗದ್ದರಿಸಿದನು,

“ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡೇನು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ! ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನೆಂದು ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದರೆ ನೀನು ಹೀಗೆ ಬಗುಳುತ್ತೀಯಾ ? ಸಲಿಗೆಯ ನಾಯಿ ತಲೆಗೇರಿತಂತೆ ! ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲು ಬರುತ್ತಾನೆ ಲಘಂಗ !

ರಾಜೂನ ಕೆನ್ನೆ ಉರಿಯತೊಡಗಿತು. ಅಯ್ಯೋ ! ಅಪ್ಪಾ ! ಎಂದು ಅವನು ಚಿಟ್ಟಿನೇ ಚೀರಿ, ಅಳಹತ್ತಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ದುಃಖ ಮರು

ಕೊಳಿಸಿತು. ತಂದೆ ಸತ್ತಬಳಿಕ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ತದ್ದು ಇದೇ ದಿನವಾಗಿತ್ತು.

“ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಿಯಾದರೆ ಕೊಂದುಬಿಡು. ಆದರೆ ನಾನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡಲಾರೆ. ಇದು ಅಸಾಹಾರ! ಇದು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ! ಇದು ವಂಚಕತನ! ಹಿರಿಯರಿಗೆ ದ್ರೋಹ! ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಅಪಹಾರ.....

ವಿಠಲನು ರಾಜೂನ ಇನ್ನೊಂದು ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಎಟುಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಮುಖಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಪೆಟ್ಟು ತುಟಿಗೆ ತಗಲಿದ್ದರಿಂದ ತುಟಿ ಹರಿದು ಸೆತ್ತರು ಚಿಮ್ಮಿತು.

“ ಅಣ್ಣಾ....ಅಯ್ಯೋ !....ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೀಯೇನು ?

“ ನಿನ್ನ ಉದ್ದ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಸೀಳಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ರಾಜೂ ಹೆದರಿ ನಡುಗತೊಡಗಿದನು. ಅವನ ಸರ್ವಾಂಗ ತತ್ತರಿಸ ತೊಡಗಿತು. ಪ್ರಾಣಭಯ ಅವನನ್ನು ಆವರಿಸತೊಡಗಿತು.

“ ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತು ಅಣ್ಣ ! ನಿನ್ನ ಕಾಲು ಬೀಳುತ್ತೇನೆ ! ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಡ, ಅಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಅಣ್ಣ ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಹೀಗನ್ನಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ನೀನು ಭಾವೂರಾಯರ ಮಗನೂ ಅಹುದು. ಅವರ ಧನಳಕೀರ್ತಿಗೆ ...ಅಯ್ಯೋ !.... ಕೈ ಎತ್ತಬೇಡ ಅಣ್ಣ ! ನನ್ನನ್ನು ನಾಯಹೊಡೆಯಬೇಡ.....

ರಾಜೂ ಗದಗುಟ್ಟಿ ನಡಗುತ್ತ ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತನು. ವಿಠಲನ ಕಣ್ಣು ಭೀಕರವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನಿಗೆ ಅವಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಚಂಡ ಕೋಪವಾಗಿ ಕಳಕಳಿಸಿತು. ಆ ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಧಡಾರೆಂದು ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು.

ತಪ್ಪುಮಾಡುವದು ಬೇಕು. ಆ ತಪ್ಪನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಆಡುವದು ಮಾತ್ರ ಬೇಡ ಎನ್ನುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಸಿಯಾದ ವಿಠಲನು ಆಗ ಹೋದವನು ತಿರುಗಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬಂದನು.

ಅವನ ಮುಖ ಬಿದ್ದುಹೋಗಿತ್ತು. ಏನೂ ತಿನ್ನದೆ ಉಪವಾಸವಿದ್ದ ಅವಲಕ್ಷಣಕಳೆ ಆ ಮುಖವನ್ನು ಮೆತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಮೂಡಿತ್ತು. ತನ್ನಿಂದ ಪರದೇಶ ರಮ್ಯನಿಗೆ ಅಪಹಾರವಾಯಿತೆಂಬ ಭಾವ, ಅವನ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವನ ಕಣ್ಣಂಚಿನಲ್ಲಿ ನೀರಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ವಿಠಲನು ಕಳ್ಳನಂತೆ ಮೃದುವಾಗಿ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ದೂಡಿ ಒಳಗೆ ಬಂದನು. ರಾಜಾ ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಅವನ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಹೊದಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಠಲನು ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುನ್ನಡೆದುಬಂದನು. ಕಿಟಕಿಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದು ರಾಜಣ್ಣನ ಮುಖದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಸೂರ್ಯರಸ್ತಿಕಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ತಮ್ಮನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು.

ಎರಡೂ ಗಲ್ಲಗಳ ಮೇಲೆ ಬಾಸುಂಡೆಗಳು ಢಾಳವಾಗಿ ಮೂಡಿದ್ದವು. ತುಟ್ಟಿಯೊಡೆದು ಚಿಮ್ಮಿದ ನೆತ್ತರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಟಕಾಗಿ ಒಣಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು.

ರಾಜಣ್ಣ ಈ ವರೆಗೂ ಎದ್ದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬಂದಿತು ವಿಠಲನಿಗೆ. ಅವನ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ಚೂರಿಯಿಂದ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಸೋದರ ಪ್ರೀತಿ ಉಕ್ಕಿಬಂದು ಅವನ ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳು ಸಳಕ್ಯನೆ ಚಿಮ್ಮಿದವು.

‘ರಾಜಾ !’ ಎಂದು ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು ಕರೆದ.

ರಾಜಾನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ.

‘ರಾಜಣ್ಣ !’ ಎಳು ತಮ್ಮ !

ರಾಜಣ್ಣ ಸಳಕ್ಯನೆ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತ ಅಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಚೀರಿದನು.

‘ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಡ ಅಣ್ಣಾ !’

“ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದ ನನ್ನ ಕೈಗಳಿಗೆ ಮುಳ್ಳುಮುರಿಯಲಿ ತಮ್ಮಾ ! ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತು. ವಿಷವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಆಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ರಾಜಣ್ಣ !

ವಿಠಲ, ರಾಜಣ್ಣ ತಲೆಗೂವಲಗಳನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತ ಇಷ್ಟನ್ನು ಹೇಳಿದ. ಅವನ ಕಂಠ ಉಬ್ಬಿಬಂದದ್ದರಿಂದ ಮಾತುಗಳು ಕುಂಠಿತವಾದವು.

ರಾಜಣ್ಣ ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ವಿಠಲ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಹಣೆಯಿಟ್ಟು ಬಿಕ್ಕಳಿಸಿದ. ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಿನ ಹಾಗೆ ಅಳಹತ್ತಿದ.

ವಿಠಲ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹರಿಯುತೊಡಗಿದವು.

“ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದಮೇಲೆ ಮುಗಿಯಿತು ರಾಜಾ !

ರಾಜಣ್ಣ ಅಣ್ಣನ ಬಾಯಿಯಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಗದ್ದದಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

“ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಆಣೆಯಾಗಿದೆ ಅಣ್ಣ ! ಈ ಮಾತನ್ನು ಆಡಬೇಡ.

“ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಹೊಡೆದೆ ತಮ್ಮ !

ಎಂದ ವಿಠಲ ಗದ್ದದಿತನಾಗಿದ್ದ.

ರಾಜಾ ಮುಖವೆತ್ತಿ ಅಣ್ಣನ ಮುಖ ನೋಡಿದ. ಆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಾಸಾರದ ಕಮಲಗಳಾಗಿದ್ದವು.

“ನೀನು ಅಳುತ್ತೀಯಾಕೆ ಅಣ್ಣ !

ರಾಜಾ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿದ.

“ತಮ್ಮ ! ನಾನೆಲ್ಲಿ ಅಳುತ್ತೇನೋ !

“ಮತ್ತೆ ?

“ಮತ್ತೇನೂ ಇಲ್ಲ ಬಿಡು.

ಎನ್ನುತ್ತ ವಿಠಲ ತುಂಬಿದ ತಂಬಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅದ್ದಿ ನೆತ್ತರು ಮೆತ್ತಿದ ತಮ್ಮನ ತುಟಿಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯತೊಡಗಿದ.

“ಆಹಾ....ಹಾ....ಹಾ....ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ !....

“ನಾನು ಪಾಪಿ ರಾಜಾ !.....

ಆಮೇಲೆ ತೊಳೆಯುವಾಗ ಚುರುಕು ಎಂದರೂ ರಾಜಾ ಲಿಪ್ ಎನ್ನ ಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗುವದೆಂಬುದೇ ಅದರ ಒಳಗುಟ್ಟಾತಿತ್ತು.

ತೊಳೆಯುವದಾದಮೇಲೆ ವಿಠಲ ತಮ್ಮನ ಮುಖವನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ ಬಾಸಂಡೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ದುಃಖವಾಯಿತು.

ಈ ದುಃಖವನ್ನೂ ತೋರಗೊಡದೆ

“ತಮ್ಮ ! ನೀನು ಬಹಳ ಹಸಿದಿದ್ದೀ ! ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ನೀನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ.....

“ಅಣ್ಣ ! ನೀನು ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳು. ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಅನ್ನ ಹೋಗಿದೆಯೇನು ?

“ಅಂದ ಹಾಗೆ.....

ರಾಜಾ ಅಣ್ಣನು ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದುನಿಂತು ನೇರವಾಗಿ ಕಪಾಟಿನ ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದ. ಒಳಗಿನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ, ಮುಂಜಾವು ತಂದಿಟ್ಟ ಬ್ರೆಡ್‌ಗಳನ್ನೂ ‘ಪೊಲ್ಕನ್ ಬಟರ್’ದ ಡಬ್ಬಾವನ್ನೂ, ಚೂರಿ

ಯನ್ನೂ ಕಾಜಿನ ಹರಿವಾಣವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಟೀಬಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಕೇಳಿದ.

“ ನಿನ್ನ ಕವಾಟಿನಲ್ಲಿ ಚಟ್ಟಿಯ ಪುಡಿಯಿದ್ದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಅಣ್ಣ ! ನನಗೂ ಹಸಿವೆಯಾಗಿದೆ. ನಿನಗೂ ಹಸಿವೆಯಾಗಿದೆ. ಸಾಯಂಕಾಲ ಊಟವಾಗುವ ವರೆಗೆ ಇಷ್ಟನ್ನು ತಿಂದು ತಾಳಿಕೊಳ್ಳೋಣ.

ರಾಜೂನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗೆಯ ಸುಳಿ ತೇಲಿತು.

ನೀನು ತಿನ್ನು, ನೀನು ತಿನ್ನು ಎನ್ನುತ್ತ ಇಬ್ಬರೂ ಅಂತಃಕರಣದ ಸವಿಜಲದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ತಿಂದು ತೇಗಿದರು.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಊಟವನ್ನು ಕೋಣೆಗೆ ತರಿಸಲು ರಾಜೂ ಹೇಳಿದ. ತನ್ನ ಗಲ್ಲಗಳ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಥಾಳವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಬಾಸುಂಡೆಗಳ ಇತಿಹಾಸವು ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬಾರದೆಂಬುದೇ ಇದರ ಮರ್ಮವಾಗಿತ್ತು.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಇದರ ಅರಿವಾಯಿತು.

“ ನಿನ್ನ ಹೃದಯ ಬಂಗಾರದ್ದು ರಾಜೂ !

ಎಂದಾಗ ವಿಠಲನ ಹೃದಯ ತುಂಬಿನಿಂತಿತು.

“ ನಿನ್ನ ಹೃದಯ ?

“ ಕಬ್ಬಿಣದ್ದು. ಅಲ್ಲದೇ ಅದಕ್ಕೆ ಉಕ್ಕಿನ ಲೇಪನವೂ ಆಗಿದೆ.

“ ಇದು ತೀರಾ ಸುಳ್ಳು ಅಣ್ಣ ! ನಿನ್ನ ಬಂಗಾರದ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಕುಂದಣದ ಲೇಪನವಾಗಿದೆ.

ವಿಠಲನು ತಮ್ಮನನ್ನು ಬರಸೆಳೆದುಕೊಂಡನು.

ಊಟವಾದಮೇಲೆ ವಿಠಲನು ಮತ್ತೆ ‘ಸ್ನೋ’ ಹಚ್ಚಿದನು.

“ ಮತ್ತೇಕೆ ಇದು ಅಣ್ಣ !

“ ನಿನ್ನ ಗಲ್ಲಗಳು ಇನ್ನೂ ಉಬ್ಬಿನಿಂತಿವೆ. ಅವಕ್ಕೆ ಶಾಖವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

“ ನಿನಗೇನು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆ ಏನು ? ನನ್ನ ಗಲ್ಲಗಳಿಗೆ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ.

ರಾಜೂ ಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೇಳಿದನು.

“ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಬೇಕು ರಾಜೂ !

“ ಸುಮ್ಮನೆ ಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ಕಾಶಿನೋ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ ತಾಳಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅಣ್ಣ !

“ ನನಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಾನು ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಕೇಳು.

ಅಡಿಗೆಯವನಿಂದ ತರಿಸಿದ ಅರಿಷಣ ಪುಡಿಯನ್ನು ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ವಿಠಲನು ತಮ್ಮನ ಗಲ್ಲಗಳಿಗೆ ತೊಡೆದನು. ಶಾಬವಾದಮೇಲೆ ಹಚ್ಚಿದ ಈ ಲೇಪನದಿಂದ ರಾಜೂವಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹಾ ಎನ್ನಿಸಿತು.

ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಹಾಸಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸನಿಸನಿಯಕ್ಕೆ ಮಲಗಿದರು. ಅಣ್ಣನ ಆರೈಕೆಯ ನೆಮ್ಮದಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜೂವಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿತು.

ವಿಠಲನು ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣು ಪಿಳಕಿಸುತ್ತ ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡನು.

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಮೀರಿಹೋದರೂ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನದ ಘಟನೆ ಅವನ ಕರುಳನ್ನು ಕೊರೆಯತೊಡಗಿದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

ಆ ದಿನ ಮುಂಜಾವು ತಮ್ಮನು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಸುತ್ತಿಗೆಯ ಪೆಟ್ಟಿನಂತೆ ಅವನ ಹೃದಯದಮೇಲೆ ಬಲವಾಗಿ ಬೀಳತೊಡಗಿದವು. ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ವಿಚಾರಿಸತೊಡಗಿದನು. ಆ ಕೂಡಲೇ ಅವನಿಗೆ ತಂದೆಯ ಸ್ಮರಣೆಯಾಯಿತು. ತಂದೆಯ ಅಚ್ಚೆಯ ಕೂಸಾದ ರಾಜೂನನ್ನು ತಾನು ದನದಹಾಗೆ ಬಡಿದದ್ದು ಕರುಳುಗಳನ್ನು ಕಿವಿಚತೊಡಗಿತು. ರಾಜೂ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಸತ್ಯವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಬಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ವ್ಯಸನವಾಯಿತು.

ಅವನು ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ರಾಜೂನನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಆ ಮುಗ್ಧ ಮುಖ ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು.

ವಿಠಲ ಮತ್ತೆ ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ಹೊರಳಿದನು. ಹೊರಳಾಡುವುದೇ ಅವನ ಹಣೆಯಬರಹವಾಯಿತು.

ಅದೇ ಸುಮಾರಿಗೆ ರಾಜೂ ಒಮ್ಮೆ ನೆರಳಿದನು. ‘ ಅಪ್ಪಾ.....’ ಎಂದು ಕನವರಿಸಿದನು.

ವಿಠಲನು ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ತಮ್ಮನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ

“ ನೀನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ನೋವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ತಮ್ಮ!

ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ರಾಜೂವಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ,

“ ನನಗೆಲ್ಲ ನೋವು ಅಣ್ಣಾ ! ನೀನು ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿಲ್ಲವೆ ?

ಎಂದನು.

“ ನೀನು ನೆರಳಿದಿ ರಾಜಾ !

“ ನಾನು ನೆರಳಿದೆನೆ ? ನಾನು ನೆರಳಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣಾ. ನಿನಗೆ ಏನೋ ಭ್ರಮೆಯಾಗಿರಬೇಕು.

“ ಹಾಗಾದರೆ ಮಲಗು.

“ ಅಣ್ಣಾ !

“ ಏನು ?

“ ನೀನು ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗು.

“ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆಯೆ ?

“ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮಲಗು ಅಣ್ಣ !

ಒಂದೇ ದಿಂಬಿನಮೇಲೆ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ತಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಲಗಿದರು. ರಾಜಾ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಅಣ್ಣನ ಹೃದಯದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ ನಿದ್ರೆಹೋದನು.

ಅಣ್ಣನ ತೋಳತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಾ ಗಾಢವಾಗಿ ಮಲಗಿದನು.

ತಮ್ಮನು ಹಾಗೆ ಮಲಗಿರುವದನ್ನು ಅಣ್ಣನು ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳಗು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು.

ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಭೀಮರಾಯನೇ ನಿಜವಾದ ಗೌಡನಾಗಿದ್ದನು. ಬಳವಂತರಾಯನು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಂಕಿತಹಾಕುವ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದನು.

ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬಳವಂತರಾಯನು ಅತ್ಯಂತ ಸುಖಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಒಣಜೊಂಜಾಟವು ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. ಭೀಮರಾಯನ ಸಮರ್ಥ ಕಾರುಭಾರದಲ್ಲಿ ಆ ಹಳ್ಳಿಗೂ, ಮನೆಗೂ ಪ್ಲೇಮವೆಂಬ ಮಾತು ಅವನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಎರಡು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನ ಭಾವೂರಾಯರನ್ನು ಮರೆತರು. ಬಳವಂತಗೌಡನು ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳದ್ದರಿಂದ ಭೀಮರಾಯನ ಅಂತಸ್ತು ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತು. ಕಾಶಿಬಾಯಿಯ ಸೋದರ ಮಾವನಾದ ಸೋಮಪ್ಪನು ಈಗ ಭೀಮರಾಯನ ಬಾಲ ಗುಂಡಾಡಿಸುವ ನಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಾರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅವಕಾಶವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕಾಶಿಬಾಯಿ ಈಗ ಕಾಂತಾ ಬಾಯಿಯೊಡನೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದು ನಟನೆಯ ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು.

ವಿಠಲನು ಈಗ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ನಿಂತದ್ದರಿಂದ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕಚ್ಚಾಟಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನಮಾತು ನಡೆದದ್ದು ಕೇಳಿದಕೂಡಲೇ ' ಏನು ಮಾತು ಅತ್ತಿಗೆ ? ' ಎಂದು ಕೇಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಕ್ಕದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಣ್ಣನಿರುವುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಬಾಯಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ನಿಮಗೆ ಚೇದವೆ ? ನಿಮಗೆ ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರು ಯಾರು ಕಾಣಿಸುವದಿಲ್ಲವೆ ? ' ಎಂದು ಗದರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಸದಾಕಾಲ ವಿಠಲನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಮಾತಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು. ಅವರು ವಿಠಲನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಪಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಒಂದು ವರುಷದ ಹಿಂದೆ ವಿಠಲನು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಟ್ರಂಕು, ಹಾಸಿಗೆ ಸುರುಳಿಗೊಂದಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದಿಳಿದನು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಬಳವಂತರಾಯನು 'ಏನುಸುದ್ದಿ ವಿಠಲಾ. ನೀನೊಬ್ಬನೆ ಬಂದೆಯೇಕೆ ? ರಾಜಣ್ಣ ನೇಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ?' ಮೊದಲಾಗಿ ಕೇಳತೊಡಗಿದನು.

ಭೀಮರಾಯನ ಕುತೂಹಲವೂ ಇಮ್ಮಡಿಸಿತು.

“ನನ್ನಿಂದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನವರಿಕೆ ಯಾಯಿತು ಅಣ್ಣ ! ಅಲ್ಲಿದ್ದು ಸುಮ್ಮನೆ ಹಣ ಹಾಳುಮಾಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಮನೆಗಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಉಪಯೋಗವಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಂದು ಬಿಟ್ಟೆ. ತಮ್ಮನಿಗೂ ಇದು ಸಮ್ಮತವಾಯಿತು.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಮರಾಯನು,

“ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ನೀನು ಗೌಡರ ಮನೆತನದವನಲ್ಲವೇ ವಿಠಲ ! ನಾವು ಲಕ್ಷ್ಮೀಯ ಒಕ್ಕಲು. ಸರಸ್ವತಿಯ ಒಕ್ಕಲಲ್ಲ.

“ಆದರೆ ಭೀಮಣ್ಣ ! ಈ ಮಾತು ನಾವು ಮೂವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜೂ ಇಡೀ ಸಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜಾಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಯಾವ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದನೆಯ ನಂಬರು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವನ ಗುಣ ಹೊನ್ನಿನದು ಅಣ್ಣ. ಅವನು ಗೌಡರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಾದರೂ ಗೌಡರ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕಳಸವಿಡುತ್ತಾನೆ. ನನಗೆ ಕೊಡುವ ದುಡ್ಡನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುವದು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಜಣ್ಣನ ನೆನವಾಯಿತು. ಸುಧೆಯ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿ ನಿಂತಿತು.

“ಅಲ್ಲೋ ! ವಿಠಣ್ಣ ! ರಾಜಣ್ಣನನ್ನು ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಬರ ಬೇಕೇನು ? ಪಾಪ ! ಅವನು ಒಬ್ಬನೇ ಹೇಗೆ ಇದ್ದಾನು. ಇಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಪ್ಪನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗುವ ಕೂಸಾಗಿದ್ದನು,

ಎಂದು ಗದ್ಗದಿತಳಾದಳು.

“ನಿನ್ನ ರಾಜಣ್ಣ ಇನ್ನೂ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೂಸಾ ಗಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದೆಯೇನು ಸುಧಾ ? ಅವನು ಈಗ ಗಿಡಗಂಟಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಮಾತಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೊನ್ನೆ ಅವನು ವಾರ್ಷಿಕ ವಾರ್ಷ್ಕಾರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಣವೇ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚಿತು.

ಜಮೀನುದಾರರ ಮಗನಾಗಿ ರೈತರ ಪಕ್ಷ ಹಿಡಿದು ವಾದಿಸಿದ ಅವನ ವಾದ ವೈಖರಿ ಅಸದಳವಾಗಿತ್ತು.

“ ಇಷ್ಟು ಮಾತಾಡುತ್ತಾನೆಯೇ ರಾಜಣ್ಣ !

ಎಂದು ಸುಧಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನುಡಿದಳು.

ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅನುಕೂಲವೇ ಆಯಿತು. ಅವನು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಗುತ್ತ,

“ ನೀನು ಬಂದದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ಬಿಡು ವಿಠಲಾ ! ನಾಲ್ಕೈಂಟು ದಿನ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊ. ಆಮೇಲೆ ಮನೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನೀನೇ ವಹಿಸಿಕೋ. ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಲು ಪುರುಸೊತ್ತೇ ನನಗೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ.

“ ನನಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯೆಂದರೇನು ಅಣ್ಣ ! ನನಗೆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರು.

ಅಂದಿನಿಂದ ಆಗಲೇ ವಿಠಲನ ಮನೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಮುಂಜಾವು ಎದ್ದವನೇ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ “ ಈ ಹೊತ್ತು ಯಾವ ಪಲ್ಯ ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ? ಒಂದು ಹೋಳು ಪಲ್ಯ, ಒಂದು ಸೊಪ್ಪಿನ ಪಲ್ಯ ಆಗಬೇಕು. ಚಟ್ಟಿ ಯಾವುದು ಅರೆಯುತ್ತೀರಿ ? ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಹಸಿಬೊಬ್ಬರಿ ಕೂಡಿಸಿ ಅರೆದುಬಿಡಿರಿ. ಟೊಮ್ಯಾಟೋ ಹಣ್ಣುಗಳ ಭಜ್ಜಿ ಪ್ರತಿದಿನವಿರಲೇಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವ್ವಿಟಾಮಿನ್ನುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ನಮ್ಮ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವಂತೆ ದಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿರಿ” ಮೊದಲಾಗಿ ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಬಿಗಿಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಎಂಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವೈದ್ಯನನು ಹಣ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತ ಪಟ್ಟಣ ದಲ್ಲಿರುವದೇ ಫ್ಲೇಮಕರವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಅತ್ತಿಗೆಯರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಅವನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಭೀಮರಾಯನ ಶಾಸನ ವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತೆಪ್ಪಗೆ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈಗ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣಾಳುಗಳಿಗೆ ಪುರುಸೊತ್ತೇ ಸಿಗದಾಯಿತು.

ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವನೇ ವಿಠಲನು ಪಡಸಾಲೆಯ ಕಸವನ್ನು

ಯಾರು ಗುಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಗುಡಿಸಿದ ಆಳು ಬರುತ್ತಲೇ ಅವನು ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಕಡ್ಡಿಯ ಚೂರನ್ನು ತೋರಿಸಿ 'ಇದು ಗುಡಿಸಿದ ಲಕ್ಷಣವೇ? ಈ ಕಡ್ಡಿಯ ಚೂರು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉಳಿಯಿತು ಹೇಳು? ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತೀಯೋ ಇಲ್ಲವೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೀಯೋ ಹೇಳಿಬಿಡು."

ವಾಸ! ಆ ದಾಸಿ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಆ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಇದರಿಂದ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮುಂಜಾನಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯ ವರೆಗೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಇವನಿಗೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಬೇಸತ್ತರು. ಆದರೂ ಯಾರೂ ಏನೂ ಅನ್ನುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಗೌಡರ ಮಾತನ್ನು ಮೀರುವದು ಹೇಗೆ?

ಹದಿನಾರು ವರುಷದ ನೀಲಮ್ಮ ಮಾತ್ರ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಗೌಡನನ್ನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೆಣಕುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಒಂದು ದಿನ ಗೋದಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಗಣೆ ಬಳಿದು ಕೈತೊಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಳು.

ಚಿಕ್ಕಗೌಡನು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಒಂದು ಎಮ್ಮೆಯ ಕಾಲ ಬುಡಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಸಗಣೆಯ ಗುಂಪಿ ಇದ್ದದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಿತು.

" ನೀಲೀ!

ನೀಲಮ್ಮ ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಕೊಂಕುನೋಟದಲ್ಲಿ ವಿಠಲನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಅವಳು ಬುದ್ಧಿವಂತೆ. ಇವನು ಕೂಗಿದ ಕಾರಣವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಅರಿತು ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರುತ್ತ

" ನಾನು ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಎಮ್ಮೆ ಮತ್ತೆ ಸಗಣೆ ಹಾಕಿತು ದಣಿಯರೆ ?

" ಆದರೇನಾಯಿತು ? ಮತ್ತೆ ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲವೇಕೆ ?

" ದಣಿಯರು ಒಂದು ಎಮ್ಮೆಗಾಗಿ ಮುಂಜಾನಿಂದ ಚಂಚಿವರೆಗೆ ಒಂದು ಮುದಿಯಾಳು ಇಡಬೇಕಾದೀತು. ಗೋದಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಗಣೆ ಇರದೇ ಮತ್ತೇನು ಇರಬೇಕು. ಹಗಲು ಹನ್ನೆರಡು ತಾಸು ಸಗಣೆ ಬಳಿಯುತ್ತ ನಿಂತರ ನಿಮ್ಮ ಕೋಣ್ಯಾಗಿನ ಕಸಾ ಯಾರು ಗುಡಿಸಬೇಕು.

ಎಂದ ನೀಲವ್ವ ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ನಡದೇಬಿಟ್ಟಳು. ಚಿಕ್ಕ ಗೌಡರು ಅಪ್ರತಿಭದರು. ಅವಳು ಅವರ ತೀರಸನಿಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಯುತಂತೆ ಸರ್ರನೆ ಬಂದು ಕೂಡಲೇ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿದು ಕುಣಿತದ ನಡಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಚಿಕ್ಕ ಗೌಡರ ಬಾಯಿ ಏಳಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಮಂದಹಾಸ ಮಾತ್ರ ಮಿಡುಗಿತು.

ನೀಲಿ ಎಂಬುದು ಅವಳ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಿತೇ ವಿನ ಅದು ಅವಳ ಮೈ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಬಂದುದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಬಣ್ಣ ಗೋದಿಬಣ್ಣದ ಕೆಂಪಿನದು ಒದ್ದವು. ಆಕರ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಮೀರಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಗೌಡರ ಆಳಾಗಿ ದುಡಿದವಳು. ಅವರ ಅನ್ನದಿಂದಲೇ ಬೆಳೆದವಳು. ಆ ಅನ್ನದ ಮೆರಗು ಅವಳ ಅಂಗಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಂತಿತ್ತು. ಅವಳ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರದೂ ಪ್ರೀತಿ. ಭೀಮರಾಯನು ಕೂಡ ಅವಳಿಂದ ಏನಾದರೊಂದು ಕೆಲಸಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ತೃಪ್ತಿಬಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ನೀಲಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಚತುರೆ. ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಲೆಂದೇ ಹೆಂಗಸರು ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಏನಾದರೂ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಎಲ್ಲ ಆಳುಗಳನ್ನು ಗದರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಠಲ ನೀಲಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಮೆತ್ತಗಾಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಅವಳು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕುಳಿತೆ ಏಕೆ ನೀಲಿ ! ಎಂದು ವಿಠಲ ಕೇಳಿದರೆ

“ ಗೌಡರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬೇಸರ ಬರತೆರಕದೇನು ? ನಂದೇನು ಜಿವಾ ಅಲ್ಲೇನು. ನನಗೂ ಬ್ಯಾಸರಿಕೆ ಬಂದೈತೆ ಎನ್ನುತ್ತ ಕೆಲಕೆಲಸ ನಕ್ಕುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಿಠಲನು ಅಷ್ಟೇ ದರ್ಪದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಆಳಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅದ್ಭುತರಮ್ಯಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ನೀಲವ್ವ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಂಗಸರು ಇವಳನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವಿಠಲನು ಸಹ ಇವಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ನೀಲಿ,

“ ಗೌಡರು ಮುಂದೆ ಕುಂತರ ನನಗ ನಾಚಿಕೆ ಬರತೈತೆ ’ ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಹೇಳಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ವರುಷ ದಾಟುವ ಸುಮಾರಿಗೆ ನೀಲವ್ವನಿಗೆ ವಿಠಲನು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಉಳಿದ ಆಳುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕಳನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ದಿನ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ಮುಖ ನೋಡಿದಳು. ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಚೆವುಟಿದಳು.

ಆದರೆ ಇಬ್ಬರೂ ಅಂದಿನಿಂದ ನೀಲವ್ವನನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿ ಬದಲಾಯಿತು. ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಅಜ್ಜುಗಾವಲು ಕಾಯತೊಡಗಿದರು.

ಎಸ್. ಎಸ್. ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ರಾಜಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಡಂಬರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸಾದಾ, ಸರಳಜೀವನವು ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಗೌರವವನ್ನು ತರತೊಡಗಿತು. ಅವನು ಖಾದೀ ಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಒಂದು ಶರ್ಟ್, ಮೇಲೊಂದು ಜಾಕೀಟು, ಪಾಯಜಾಮಾ ಇವು ಅವನ ದೈನಂದಿನ ಧರಿಸುವ ವಸ್ತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಒಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಇವನು ಗೌಡರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಾಗಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನಹತ್ತಿದರು.

ಅವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಇಲ್ಲದ ಕಾರುಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಓದುತ್ತಿದ್ದನು. ಓದಿಗೆ ಬೇಸರವಾದ ಕೂಡಲೇ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಗದ್ದೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತಾಗ ಅವನಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಆನಂದವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರೈತಮಕ್ಕಳಿಂದ ಬೇಸಾಯದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ತಾನೇ ಹರಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಾನೇ ಒಡ್ಡಿನಗುಂಟೆ ಬೆಳೆದ ಕಸವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ತಾರತಮ್ಯವೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರೈತಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇದರಿಂದ ರಾಜಣ್ಣನು ತೀರ ಹತ್ತಿರದವನಾಗಹತ್ತಿದನು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇವನ ತೊಂದರೆಯೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿಗೆಯ ರೊಡನೆ ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಮಿತವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಣ್ಣಂದಿರೊಡನೆ ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದಿಂದಲೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕಿರಿಯ ತಮ್ಮನ ಈ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬಹಳ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ನೀಲವ್ವನಂತೂ ರಾಜಣ್ಣನನ್ನು 'ಗಾಂಧೀ ಮಹಾರಾಜ'ನೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ದಿನ ಬಾಳಣ್ಣ ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಣ್ಣನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅವನು ಕಸ ಗುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಗಂಡಸರು ಈ ವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಯಾವ ಸಮ ಯಕ್ಕೂ ಕಸ ಗುಡಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಸ ಗುಡಿಸುವದು ಕೀಳು ಕೆಲಸವೆಂದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬಳವಂತರಾಯ ಬೆಳೆದವನು. ತಮ್ಮನ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು,

“ ನೀನೇಕೆ ಕಸ ಗುಡಿಸುತ್ತೀಯೋ ರಾಜಾ! ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಳುಗಳೆಲ್ಲ ಸತ್ತುಹೋದರೇನು ?

ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ ನನ್ನ ಕೋಣೆಯ ಕಸವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಗುಡಿಸುವದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ! ಕಸಗುಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ನಾನು ಕೈಲಾಗದವನೇನು ?

“ ಆದರೆ ಯಾರು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅವರು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

“ ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ನನಗೂ ಸರಿಯೆಂದು ತೋರಿದೆ.

“ ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಇಭ್ರತಿ, ಅಂತಸ್ತು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ತಮ್ಮ ! ಗೌಡರ ಮಕ್ಕಳು ಕಸ ಗುಡಿಸಿದರೆ ಆಳುಗಳು ನಗಲಾರರೆ ?

“ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಅಂತಸ್ತು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಆಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಕೆಲಸಗಳು ನಾಂದಿಯನ್ನು ಇಡುತ್ತವೆ. ಜಮೀನುದಾರರಾದರೇನಾಯಿತು ? ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳೇ ಇವರಿಗೂ ಇರಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡುವದು ಮಾನವಜಾತಿಗೆ ಕಲಂಕಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ ಅಣ್ಣ ! ನಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವೆಂದರೇನು ? ನಮ್ಮ ಆಹಾರವೇ ಅವರ ಆಹಾರವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ನೀರನ್ನೇ ರೈತರೂ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕೂಲಿಯವರೂ

ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಬಳಿಕ....ಅವರ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ನಾವು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕು. ಅಲ್ಲವೇನು ?

ಬಳವಂತಗೌಡನಿಗೆ ತಮ್ಮನ ಈ ಮಾತುಗಳು ಬಹಳ ಮೋಜಿನ ವೆನ್ನಿಸಿದವು. ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಸವಿಯಿರುವದಾಗಿ ಅವನು ತಮ್ಮನನ್ನು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಹೇಳಿದನು,

“ ನೀನು ಹೇಗೆ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಇರು. ಸುಮ್ಮನೆ ದಣಿದುಕೊಳ್ಳ ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಡ್ಡಬರುವದಿಲ್ಲ”

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ತೂಗಿದ ತೊಟ್ಟಿಲು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವದೆಂಬ ಭಾವವೇ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಭೀಮ ರಾಯನು ರಾಜಣ್ಣನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿನೋಡಿದಾಗ ಅವನು ಒಂದು ಕಂಬಳಿಯನ್ನು ಹಾಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಟಾವೇಲನ್ನು ಒಗೆದು ಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕ ತಲೆದಿಂಬನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಲಗಿ ಓದುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅವನ ಅಂತಃಕರಣ ಚುಮ್ಮಿಂದಿತು.

ಭೀಮರಾಯ ತಮ್ಮನನ್ನು ಕೇಳಿದನು

“ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೆತ್ತನ್ನ ಗಾದೆಗಳು ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಬಿದ್ದಿರುವಾಗ ನೀನು ಬರಿಯ ಕಂಬಳಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವದೆಂದರೇನು ರಾಜಾ !

“ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಕಂಬಳಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ! ಇದೂ ಒಂದು ನನ್ನ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಮೆತ್ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುತ್ತಾರೆ ? ಸಾವಿರ ಜನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದ ಸೌಕರ್ಯ ನನಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬೇಕು ? ಇದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತಾದೀತು. ಆದರೆ ನನಗೆ ಮೆತ್ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಮೇಲೆ ಮಲಗುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ.

ಅವರವರ ಹಣೆಯಬರಹ ಅವರಿಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀನೇನು ದಟ್ಟದರಿದ್ರನಲ್ಲ ತಿಳಿಯಿತೇ ?

“ ಗಾದೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವದು ಮಾತ್ರ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣ ವೇನು ಅಣ್ಣ ? ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಅನುಭವವೂ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇದನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

“ ಗೌಡರ ಮಗನಾದ ನೀನು ಬೈರಾಗಿಯಂತೆ ಇರುವುದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ ಬಿಡು. ಇಲ್ಲದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಪಾಯಕಾರವಾಗಿದೆ ತಿಳಿಯಿತೇನು ?

“ ಅಣ್ಣ ! ನೀನು ಅಗ್ರಹಪಡಿಸಬೇಡ. ನನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಇದು ಒಗ್ಗದಿದ್ದರೆ ನಾನೇನು ಹಟ ಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲ ಅಯಿತಲ್ಲೋ ?

“ ನಾಳೆ ಕಾಲೇಜಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಕಂಬಳಿಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಿಯೇನು ?

“ ಕಂಬಳಿಯವರು ಗಂಡಾಂತರಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ! ಕಾಲೇಜದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶ ದೊರೆಯುವದು.

ರಾಜಣ್ಣ ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕನು.

ಭೀಮರಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆಸದೆ ‘ ನೀನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಇರು. ಆದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಬೇಡ. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ತಿಳಿಯಿತೆ ? ’

ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮನ ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನೋಡಿದನು.

ತಮ್ಮನ ವಿದ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಭೀಮರಾಯನಲ್ಲಿ ಅಸಾರವಾದ ಹೆಮ್ಮೆಯೂ ಗೌರವವೂ ಮೂಡಿದುದನ್ನು ಆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸೂಚಿಸಿದವು.

ರಾಜಣ್ಣ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಸುಧಾ ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಖಾದ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ತಿನ್ನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಈಗ ಅವನು ಬೇಡುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ದಿನ ಅವಳಿಗೆ ಸ್ನೂರ್ತಿ ಬಂದಂತಾಗಿ ಆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೀರಿ ಮೂರು ಗಂಟೆಯಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಣ್ಣನಿಗಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಪಾಕ್‌ವನ್ನೂ, ಬಟಾಟಿಯ ವಡೆಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಣ್ಣನ ಕೋಣೆಗೆ ತಟ್ಟಿ ಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡೆದಳು.

ತಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ರಾಜಣ್ಣ ಬೆದರಿದವನಂತೆ ಕಣ್ಣುರಳಿಸಿ ಕೇಳಿದ,

“ ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು ಸುಧಾ ! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಏತಕ್ಕೆ ತಂದೆಯೆ ? ನಾನೇನು ಬಕಾಸುರನ ಅವತಾರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆಯಾ ?

“ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನೀನು ಏನೋ ಒಂದು ತರಹ ಆಗಿರುವ ರಾಜಣ್ಣ !

ಚನ್ನಾಗಿ ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ಚನ್ನಾಗಿ ಉಣ್ಣುವದಿಲ್ಲ.

“ ತಿನ್ನುದೆಯೆ ನಾನು ಬದುಕಿದ್ದೇನೆಯೆ ?

“ ಆದರೆ ಬಡ ಊಟವನ್ನು ಉಣ್ಣುವದು ತಿನಿಸೇನು ?

“ ಸುಧಾ ! ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸಿಗುವದು ಇಷ್ಟೇ ಅನ್ನ. ಹೆಚ್ಚು ತಿನ್ನುವದು ಅಪರಾಧವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ತುತ್ತನ್ನು ಕಸಿದು ಕೊಳ್ಳುವದು ಸಾಧುವೇನು ಹೇಳು ? ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಇಲ್ಲದ್ದು ನನಗೆ ಸಿಗಬೇಕು ಹೇಳು ? ನೀನು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವ ಮೈಸೂರ ಪಾಕವನ್ನೂ, ವಡೆಗಳನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಬಾಂಧವರು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಾರರು. ಇಂತಹ ದರಲ್ಲಿ ಇದು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇಳಿದಾವು ಹೇಳು ?

“ ಈ ಬಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ನೀನೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಉಪನ್ಯಾಸವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇವುಗಳನ್ನು ತರಲಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ! ನೀನು ಇವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು.

“ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವೇ ಇನ್ನೂ ಪಚನವಾಗದಿರುವಾಗ ಈ ಆಹಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ನುಂಗಲಿ ತಂಗಿ ! ತುಂಬಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತುರುಕುವದು ಅನಾರೋಗ್ಯಕರವಲ್ಲವೇನು ?

“ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ನೀನೇನು ಪಂಚಭಕ್ಷ್ಯ ಪರಮಾನ್ನವನ್ನಣ್ಣಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೇ ತಿನ್ನು ಎಳು ಮಾರಾಯಾ !

“ ನಾನು ಕೇವಲ ಎರಡು ಊಟಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಆಗ್ರಹಪಡಿಸಬೇಡ.

“ ಇದೇನು ವ್ರತವೋ ಸುಡುಗಾಡು. ನೀನೇನು ಮುದುಕನೇ ಇಂಥ ವ್ರತ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿ. ಸುಮ್ಮನೇ ತಿನ್ನು ಎಳು. ಈ ದರಿದ್ರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೋ ಏನೋ ? ನಿನಗಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮರುಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ದರಿದ್ರತನ ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ವಾಭಾವಿಕ ರಾಜಣ್ಣ !

“ ಮಿತ ಆಹಾರ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಲಕ್ಷಣವಲ್ಲ ಸುಧಾ ! ಅದು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿತವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಆರೋಗ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ. ಹೆಚ್ಚು ತಿನ್ನುವದು ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ನಿನಗಾರು ಹೇಳಿದರು ? ಪಚನವಾಗದ ಅನ್ನ ರಕ್ತಗತವಾಗಬಹುದೆ ? ಬೇಡವಾದರೂ ರುಚಿಗಾಗಿ ತಿನ್ನುವದೇ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಲಕ್ಷಣ. ಅನಾರೋಗ್ಯದ ತವರು ಅಲ್ಲದೆ.....,

“ ನೀನು ತಿನ್ನದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಈ ದಿನ ಊಟವನ್ನೇ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ.

“ ಅನ್ನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುವಿಯಾ ? ಇಲ್ಲವೆ ಮೈಸೂರುಪಾಕು, ಬಟಾಟಿಯ ವಡೆಗಳಿಗೆ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡುವಿಯಾ ? ಈ ಸಲ ನಿನಗೆ ಕೆಡ ಕೆನ್ನಿಸಬಾರದೆಂದು ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಇಂತಹ ಕಾರುಭಾರ ಮಾಡಬೇಡ.

“ ಬರಬರುತ್ತ ನೀನು ವಿಚಿತ್ರವೇ ಆಗತೊಡಗಿರುವಿ. ನನಗೇನು ಇದು ಸರಿಕಾಣದಪ್ಪಾ !

“ ಯಾವುದು ಸರಿಕಾಣುವದಿಲ್ಲ ಸುಧಾ ?

“ ಯಾವುದೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ನಡತೆ ?

“ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ತಪ್ಪು ಇದೆ ಹೇಳುವಿಯಾ ?

“ ಗೌಡರ ಮಗನಾಗಿ, ಅಳುವ ಗೌಡನ ತಮ್ಮನಾಗಿ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕಸ ತೆಗೆಯುವದೂ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಸ ಗುಡಿಸುವದೂ, ಕಂಬಳಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವದು, ಕೇವಲ ಎರಡೇ ಹೊತ್ತು ಸಪ್ಪಗಿನ ಊಟ ಮಾಡುವದು ಸಾಧುವಾದ ನಡತೆಗಳೇನು ಹೇಳು ?

ಗೌಡರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದವರು ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲವೇನು ತಂಗಿ ?

“ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಸವನೇ ಇರುತ್ತಾರೇನು ? ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಹೇಗೆ ಇದ್ದಾರು ? ರೈತರು ರೈತರೇ. ಜಮೀನುದಾರರು ಜಮೀನು ದಾರರೇ ! ಕೂಲಿಯವರು ಕೂಲಿಯವರೆ ; ಯಜಮಾನರು ಯಜಮಾನರೆ. ಹೀಗಿರುವದು ಜಗತ್ತಿನ ನಿಯಮ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಂತೆ ಅನ್ನುವದು ಮೂರ್ಖತನವೇ ಆಗಿದೆ. ನೀನು ಓದಿದರೇನಾಯಿತು ? ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬೇಡವೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕತ್ತೆಯ ವಜ್ಜೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿದರೆ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನ ಬಂದ ಹಾಗಾಯಿತೆ ?

ತಂಗಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ನಗೆಯೇ ಬಂದಿತು. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಇವಳು ಈಪರಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಅಭಿಮಾನವೂ ಆಯಿತು.

ಅವನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಹೇಳಿದನು.

“ ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ದೇವರೇ ಅವರನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿಲ್ಲವೇ ಸುಧಾ ? ನಾವೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ದೇವರ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲವೆ ? ಒಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ

ಒಬ್ಬನು ಸಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುವದು, ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಅಂಬಲಿಗೂ ಗತಿಗಾಣದೆ ಕೈ ತುರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ವಿಷಯವೇನು ಹೇಳು? ಯಾವ ತಂದೆ ಈ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಸಹಿಸಬಹುದು ಹೇಳು? ನಾವು ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದವರು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇರಬೇಕು.

“ ಸಾಕು ಬಿಡು ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿದರೆ ಕತ್ತಿಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದಾವು? ಈ ವೈಷಮ್ಯದಿಂದಲೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹವ್ಯಾಸ ಮೂಡಿ ಚೈತನ್ಯ ಬಂದಿದೆ. ವೈಷಮ್ಯದ ಅತ್ಯಪ್ತಿಯೇ ಚೈತನ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ದೇವದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವೈಷಮ್ಯ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ರ್ಯಾಂಕೂ ಒಂದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಪಡೆದು ಬಂದವನು ಪಾನಕ ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ, ಪಡೆಯದೆ ಬಂದವನು ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಯಾರಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಕೂಡ ಜಗತ್ತಿನ ಒಂದು ಸೂತ್ರವೇ ಆಗಿದೆ.

“ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಕಲಿತೆಯೇ ಸುಧಾ !

ರಾಜಣ್ಣ ಅತ್ಯಂತ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ತಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕೇಳಿದನು.

“ ಇವು ಕಲಿಕೆಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲ ಅಣ್ಣ. ಅರಿಕೆಯ ವಿಷಯಗಳು. ಅಲ್ಲದೆ.

“ ಅಲ್ಲದೇ ಏನು ?

“ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೆಂಪು ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಓದಿರುತ್ತೇನೆ.

“ ಆ ಕೆಂಪು ನೋಟುಬುಕ್ಕುದಿಂದಲೇ ?

“ ಹೌದು.

“ ಮೂರು ದಿನಗಳಾದವು. ನಾನು ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆ.

“ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ರಮೇಶ ಯಾರು ಅಣ್ಣ ! ಎಷ್ಟು ಚಂದವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

“ ಓಹೋ ! ಅವನೇ ! ಅವನೊಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತ ಹುಚ್ಚ. ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಂತರ ನೊತ್ತೆಂದು ಅವನ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

“ ಅವರ ಬರಹ ಕೂಡ ಇದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

“ ಆದರೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬಂಗಾರದ ಮುದ್ದೆ ಯಾಗಿದೆ ತಂಗಿ ! ಅವನು ನನಗೆ ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ.

“ ನಿನ್ನನ್ನು ಒಂದು ಬರಹದಲ್ಲಿ ಒಳಿತಾಗಿ ಭೀ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

“ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರೆಂದು ಅವನು ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೂ ಅವನಿಗೂ ಜಗಳ.

“ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಇದೇ ಕಾರಣದ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಜಗಳವಾಗುವದಿದೆ.

“ ರಮೇಶ ನಿನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲವೆ?

ರಾಜಣ್ಣ ನಕ್ಕನು.

ಅವನು ಬಾಡ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಂದಿದ್ದರಿಂದ ಸುಧೆಯೂ ನಕ್ಕಳು.

ಸುಧೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರಾಜಣ್ಣ ಕಂಡುಕೊಂಡನು.

ಸುಧೆಗೆ ಮಾತ್ರ ರಾಜಣ್ಣನ ಅಪ್ಯವಹಾರವೇ ಖಚಿತವಾಯಿತು.

ವಿಠಲನಿಗೂ ರಾಜನಿಗೂ ಈಗ ಒಂದೆಡೆ ಕುಳಿತು ಮಾತಾಡಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಠಲನು ಆಗಲೇ ಹಳ್ಳಿಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ರಾಜೂನ ಹುಚ್ಚುತನ ಅವನಿಗೆ ಸರಿಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಮಾತ್ರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಎಸ್. ಎನ್. ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಘೋಷಿಸುವ ದಿನ ಸ್ವತಃ ವಿಠಲನೇ ಪಟ್ಟಣದ ವರಗೆ ರಾಜಣ್ಣ ಮೊದಲಿನ ಹತ್ತು ಜನರಲ್ಲಿ ನಂಬರು ಪಡೆದ ಅಭಿಮಾನಸ್ವದವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತಂದನು.

ಆ ದಿನ ಬಳವಂತರಾಯನಿಗೂ, ಭೀಮರಾಯನಿಗೂ ಆದ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಪಾರವಿಲ್ಲದಾಯಿತು.

ರಾಜಣ್ಣ ದೇವರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು ಬಂದು ಬಾಳಣ್ಣನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದಾಗ ಅವನ ಅಂತಃಕರಣ ತುಂಬಿಬಂದಿತು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಂಪೆಯ ನೆನಪಾಗಿರಬೇಕು.

ಭೀಮಣ್ಣನಂತೂ ಕಂಡಕಂಡವರಿಗೆ ತಮ್ಮನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಕ್ಷಾಗಿ ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೆ ಹಂಚಿದನು.

ಗೌಡರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಎನ್. ಎನ್. ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ಗೌರವ ರಾಜಣ್ಣನದಾಗಿತ್ತು.

ಬಳವಂತಗೌಡನು ಊರಿಗೆಲ್ಲ ಭರ್ಜರಿಯಾದ ಔತಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ರೈತಾಳುಗಳೆಲ್ಲ ಬುಂವೆ, ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ ಅನ್ನ, ನಾರು, ತಿಂದು ತಣಿದರು. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣನ ವೂಡೆಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಮೈಭವದಿಂದ ಸಾಗಿತು. ಸಕ್ಕದ

ಹಳ್ಳಿಯ ಸ್ನೇಹಿತ ಜಮೀನುದಾರರೆಲ್ಲ ಈ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆಯವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರು.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಕನ್ನೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬಂದವರು ಕೆಲವರು, ರಾಜೂ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಸಿದ್ಧನಾದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಬಂದವರು ಕೆಲವರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಸುಧಾಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರು. ಸುಧಾ ಲಗ್ನದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಭೀಮಣ್ಣನು ಆಗಲೇ ಕೆಲವರ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದುದೇ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿತು.

ರಾಜೂವಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಇರಲು ಸಮಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಕಾಲೇಜದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಹೋಗಲು ಎಲ್ಲರ ಅನುಕೂಲ ಮತವೂ ಇತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ರಾಜೂ ಭೀಮಣ್ಣನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕದ ಮುಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ, ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬಂದು ಕದ ಮುಚ್ಚಿ ಒಳಗೆ ಬಂದ ತಮ್ಮನ ಆಚರಣೆ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದನು.

“ಅಣ್ಣಾ ! ಈ ಮಾತಿನ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ನನಗೇನೋ ಬಲವಾದ ಸಂದೇಹ ಬಂದಿದೆ. ನನ್ನದು ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ದಯವಿಟ್ಟು ನೀಲವ್ವನನ್ನು.....

“ ಏನೆಂದಿ ತಮ್ಮಾ !

“....ವಿಠಲ ಅಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಸಂದೇಹ ಬಂದಿದೆ. ಗೌಡರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಇದು ಆಗದೆಂತೆ ಎಚ್ಚರಪಡಬೇಕಷ್ಟೆ.

ಭೀಮಣ್ಣನ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಗಂಟಿಕ್ಕಿದವು.

“ ಇದು ಸಿಟ್ಟಿನ ಆವಿರ್ಭಾವದಿಂದ ನಡೆಯಬಾರದು ಅಣ್ಣಾ ! ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಅವಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರದೆಂತೆ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಕಾಂತಾ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಸಹಾಯ ಪಡೆಯಬಹುದು.

“ ಇದು ಅವಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ ?

“ ಹೆಂಗಸರ ಬುದ್ಧಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರ ಬುದ್ಧಿಗಿಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಿರಬಹುದೆಂದೇ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಭೀಮರಾಯ ಆಗಲೇ ವಿಠಲನ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

“ ಆಗಲಿ ತಮ್ಮಾ! ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾನೂ ಯೋಗ್ಯವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಏನೇ ಆಗಲಿ ಈ ಮದುವೆಯ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅವನ ಲಗ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

“ ಇದು ಯೋಗ್ಯವಿಚಾರ.

“ ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸುಧಾಳ ಮದುವೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಮನಸಾ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ.

“ ವರ ಯಾರು ?

“ ಇನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನೆರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹುಡುಗರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

“ ಆದರೆ ಸುಧಾ.....

“ ಏನು ?

“ ಅವಳ ಗಂಡ ಕಲಿತವನಿರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಸೂಚನೆ ಅಣ್ಣಾ !

“ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಾನೂ ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ....

“ ಕೂಡಲೇ ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಬೇಡ. ನಾನು ವಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದಬಳಿಕ ರಮೇಶನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

“ ಯಾವ ರಮೇಶ ರಾಜೂ !

“ ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಮಗ !

“ ಅದು ದೊಡ್ಡ ತುತ್ತು.

“ ಅದರ ರಮೇಶ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

“ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸು. ನಾನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಖರ್ಚುಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಮಗೆ ಇರುವವಳು ಒಬ್ಬಳೇ ತಂಗಿ. ಮದುವೆಯನ್ನು ವೈಭವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡೋಣ.

ಪಡಸಾಲೆಯ ನೀಲವ್ವ ನಗುತ್ತಿರುವ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿ ಭೀಮರಾಯನು ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದನು. ವಿಠಲ ಆಗಲೇ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿದನು.

ಆದರೆ ಆಗ ಭೀಮರಾಯ ಏನೂ ಅನ್ನಲಿಲ್ಲ.

ನೀಲವ್ವ ಭೀಮರಾಯನಿಗೂ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನವಳಾಗಿದ್ದಳು.

ರಾಜೂ ಎಲ್ಲರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಆ ದಿನ ಹೊರಟುನಿಂತಾಗ ವಿಠಲನು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ನೀಲವ್ವನೂ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ಇದು ಮುಳ್ಳುಚುಚ್ಚಿದಂತಾಯಿತು.

ರಾಜೂವಿಗೆ ವ್ಯಥೆ ಎನ್ನಿಸಿದರೂ ಅವನು ತೋರಗೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಸುಧಾ ಅಣ್ಣನ ಕಾಲಿಗೆಬಿದ್ದು ನಗುತ್ತಲೇ,

“ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಾ ಊಟಮಾಡು ರಾಜಣ್ಣ ! ನಿನ್ನ ವಿಚಾರ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರಾಗಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಲೇಜಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ತಿಳಿಯಿತೇ” ಎಂದಳು.

ತಂಗಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜೂ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಕ್ಕು ಹೇಳಿದ.

“ ನಿನಗೊಬ್ಬನನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಸುಮ್ಮನಿರು ”

ಎಂದು ಚೀಷ್ಟೆ ಮಾಡಿದನು.

ಸುಧಾಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಮಿನುಗಿತು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ, ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಬಂದು ಹೊರಗೆ ನಿಂತರು. ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ವಿಠಲನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಳವಳ ಮೂಡಿತ್ತು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಪಿಸುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಂಗಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಈ ಚಾಂಡಾಳಿ ಏನು ಮಾಟ ಮಾಡಿರುವಳೋ ?

ಭೀಮರಾಯನ ಕಿವಿದೆರೆಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳು ಬಿದ್ದವು. ಅವನೊಮ್ಮೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು ಮಾತ್ರ.

ರಾಜೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಹೊರಟುನಿಂತನು. ಇನ್ನೇನು ಗಾಡಿಯನ್ನು ಎರತಕ್ಕವನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಿಠಲ ಓಡುತ್ತ ಬರುವದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಂಡಿತು.

“ ಭಾವಜಿ ಬಂದರು ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

ಓಡುತ್ತ ಬಂದ ವಿಠಲನ ಮೈ ಬೆವೆತು ಒದ್ದೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಶರ್ಟು ಬೆವರಿನಿಂದ ತೋಯ್ದು ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುಂಬಿದ ಕೈಚೀಲವಿತ್ತು.

ಇವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಭೀಮರಾಯನು ಹುಬ್ಬುಗಂಟೆಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದನು,

“ ರಾಜೂ ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಿ ಹೇಳು? ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುವದನ್ನು ತಿಳಿದುಮಾಡಬೇಕು.

ಅಣ್ಣ ನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಠಲನು ಅಪ್ರತಿಭನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಬೆವರನ್ನು ಒರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೇಳಿದ

“ ನಾನು ಇವನ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಅಣ್ಣ ! ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರಲು ತುಸು ತಡವಾಯಿತು.

“ ಏನು ಹೀಗೆಂದರೆ ?

“ ರಾಜೂ ಎಳೆ ಸವತೆಕಾಯಿಯಿಂದರೆ ವ್ರಾಣಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ತೋಟದಲ್ಲಿ ಎಳೆ ಕಾಯಿಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೀಲಿಯನ್ನು ರಾನುಭೋಗರ ತೋಟಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಿನೇಮಾದ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಸುಟ್ಟು ಇಟ್ಟ ಕಹಿ ನೆಲಗಡಲೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಾಜೂ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹೇಗೂ ಹಸಿಯ ನೆಲಗಡಲೆಗಳಿಲ್ಲವು. ನೀಲಿಯಿಂದ ಕಿಚ್ಚುಮಾಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟುತರಲು ತಡವಾಯಿತು. ಗೋವಿನ ಜೋಳದ ತೆನೆ ಹಾಲುತುಂಬಿ ನಿಂತದ್ದು ಅರಿವಾಯಿತು. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇವು ಅಪರೂಪ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೇ ನಾಲ್ಕು ಎಳೆಯ ಹಾಲು ತೆನೆಗಳನ್ನು ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ ಜೇಸಿಯನ್ನು ತರಲು ತಡವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಮಾಡಿತು.

ಭೀಮಣ್ಣ ! ಅಂತೂ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಂದೆ.

ಎನ್ನುತ್ತ ವಿಠಲನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಕೈಚೀಲವನ್ನು ಗಾಡಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಕೃತಕೃತ್ಯಭಾವ ಮೂಡಿತ್ತು.

ವಿಠಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಮಣ್ಣನ ಹೃದಯ ತುಂಬಿಬಂದಿತು. ಈ ಸೋದರಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಅಸೂಲ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡನು.

ಬಾಳಣ್ಣನಂತೂ ಆಗಲೇ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿದ್ದನು.

ರಾಜೂನ ಕಣ್ಣುಗಳೊಳಗಿಂದ ವಳಕ್ಕನೇ ನೀರು ಚಿಮ್ಮಿದವು.

ಅವನು ವಿಠಲನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಹಣೆಯಿಟ್ಟು,

“ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ ಅಣ್ಣಾ !

ಎಂದನು.

ವಿಠಲನು ರಾಜೂನನ್ನು ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸಣ್ಣ ಮಗುವಿನ ಹಾಗೆ ಅತ್ತು ಬಿಟ್ಟನು.

ಈ ದೃಶ್ಯ ಅತ್ಯಂತ ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಸೋದರಿಕೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿ ಹರಿದಿತ್ತು.

ಅದು ಪವಿತ್ರ ಗಂಗಾಜಲವಾಗಿತ್ತು.

೬

ಆ ದಿನ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗುವ ಸಮಯವಾದರೂ ನೀಲಿ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.
ವಿಠಲ ಬೇರೆ ಆಳುಗಳನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಂದ
ಯಾವ ಸುದ್ದಿಯೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಇಬ್ಬರೂ ಅತ್ತಿಗೆಯರನ್ನು ಕೇಳಿದ.

“ ಅವಳು ಬರದಿದ್ದರೆ ಮನೆಗೆಲಸ ನಿಂತುಹೋಗುತ್ತದೇನು ?

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟುಹಾಕಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಅವಳು ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನೀವೇಕೆ ಹೀಗೆ ಹುಚ್ಚಿದ್ದು ಹರಿಯಬೇಕು ?

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಮೈದುನನ್ನು ಪ್ರತಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಆದರೆ ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬಾರದಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿದೆ-
ಅತ್ತಿಗೆ.

ಚಿಂತಾಕುಲನಾದವನಂತೆ ವಿಠಲ ಹೇಳಿದ.

“ ಅವಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು. ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ
ಮಾಡಲು ಸಾವಿರ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಒಂಟಿಗಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

“ ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ನೀಲಿಗೆ ಏನಾಯಿತು ?

“ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಧಾಡಿಯಾದರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌಡರಾದ ನೀವು
ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ
ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ.

“ ಅವಳಿಗೆ ಏನಾದರೂ ದೇಹಾಲಸ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು.

“ ಅವಳಿಗೇನು ಬೇನೆ ತುಂಡಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

“ ಗುಂಡು ಬೋಲ ಬಗರಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಗಯ್ಯಾಳಿ !

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ತನ್ನ ಸಿಡುಕನ್ನು ತೋರಿದಳು.

“ ನಾನು ಅವಳ ಮನೆಯ ವರಿಗಾದರೂ ಹೋಗಿ ನೋಡಿಬರಲೇನು
ಅತ್ತಿಗೆ ! ನನಗೇಕೋ ಸಮಾಧಾನವೇ ಆಗಲೊಲ್ಲದು.

ಅತ್ತೆ ಇತ್ತೆ ಎಡೆಯಾಡುವ ವಿಠಲನು ಗಕ್ಕನೆ ನಿಂತು ಕೇಳಿದನು.

ನೀಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲವೇಕೆಂಬ ಕೊರಗಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಮುಖ ಬಾಡಿ ಬಕ್ಕ
ಲಾಗಿತ್ತು.

“ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡುವಿರಿ ಭಾವಜಿ! ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ ನಕ್ಕುಗಿಕ್ಕಾರು. ಗೌಡರ ಮಕ್ಕಳಾದ ನೀವು ತೊತ್ತಿನ ಮನೆಯ ತನಕ ಹೋಗಬೇಕೆ? ಇಂಥದೂ ಉಂಟೆ? ಆ ಒಯ್ಯಾರಿ ನಿಮ್ಮ ಕತೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಏರಿಕುಳಿತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದು ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಇದು ಅವಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಅವಳ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ನಾಳೆ ಗೌಡರು ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಬೇಗರ ಮುಂದೆ ಹರಟೆಯಾದರೆ ಏನು ಗತಿ? ಅವಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ. ಕಾಲೊಳಗಿನ ಚಪ್ಪಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಚಪ್ಪಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದರೇನಾಯಿತು? ಅದನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆ?”

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ತನ್ನ ಹಿರಿಯತನದ ದರ್ಪದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಬಡಬಡ ನುಡಿದುಬಿಟ್ಟಳು.

“ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ನನಗೆ ಅರ್ಥವೇ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ! ನೀಲಿ ತೊತ್ತಾದರೇನು? ನಮಗೆ ಸಂಬಂಧವಟ್ಟವಳೇ ಅಲ್ಲವೇನು? ನಾನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆನೆಂದರೆ ಏನು? ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಭೀಮಣ್ಣ ಅವಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಣ್ಣನೇ ಅವಳಿಗೆ ಇಂಚಲಕರಂಜಿ ಗುಲಾಬಿಬಣ್ಣದ ಪತ್ತಲಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇನು? ತೊತ್ತಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವದು ಅಸರಾಧವೇ?”

“ತೊತ್ತಾಗಿ ಬಂದವಳು ಯಜಮಾನಿತಿರ್ಯಾಗಬಾರದಲ್ಲ!”

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮುರಿದಂತೆ ಮಾತಾಡಿ ಕಿಸಕ್ಕನೆ ನಕ್ಕಳು.

“ಏನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿದು ಅತ್ತಿಗೆ!”

“ಇದು ನನ್ನ ಮಾತಲ್ಲ ಮಾರಾಯರೆ! ಇದು ಎಲ್ಲರ ಮಾತು!”

ನೀಲಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಅವಳ ಶೀಲದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಸಂದೇಹ ಬಂದಿದೆಯೇ?

“ಅವಳೇನು ಗರತಿ ಗಂಗೆವೃಳೇನು?”

“ಎಂತಹ ತಪ್ಪು ವಿಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದೀರಿ ನೀವು? ತೊತ್ತಾದವಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಬಾಳನ್ನು ಬಾಳುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ದೊಡ್ಡಮನೆಯ ಹೆಂಗಸಾರದ ನೀವು ಅನುಮಾನ ತಾಳಬಹುದೆ? ಇದು ಸಂಕುಚಿತವಾದ ಮನೋಭಾವ ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಭೀತಿ ಇದೆ. ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಗುರಿ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಆವಾದನೆಯಿಂದ ನಾನು ಪಾರಾಗಲು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದು

ಕೊಂಡು ಬಂದೇ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಕೇವಲ ಮನೆತನಸ್ಥರಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಮೀಸಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬಾಳುವ ಸಾಮಾನ್ಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಸ್ವಭಾವಗುಣ ಯಾವಾಗಲೂ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮನೆತನದ ಹಿರಿಯರಾಗಿ ನೀವು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುವುದು ಕುಲಗೌರವವಲ್ಲ ಬಿಡಿರಿ”

ಎನ್ನುತ್ತ ವಿಠಲ ನೀಲವ್ವನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಬರಲು ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟು ಪಡಸಾಲೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಭೀಮರಾಯ ತಮ್ಮನ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದ. ಅವನ ತೆರೆ ಆಗಲೇ ಬಿಸಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನು ಕೂಡಲೇ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಕೂಗಿದ,

“ ವಿಠಲ !

ವಿಠಲ ತಡೆದುನಿಂತು ಕೇಳಿದ.

“ ಕೂಗಿದೆಯೆ ಅಣ್ಣ !

“ ಒಳಗೆ ಬಾ !

ವಿಠಲ ಆಜ್ಞೆ ಪಾಲಿಸಿದ. ಅವನು ಒಳಗೆಹೋಗಿ ನಿಂತಕೂಡಲೇ ಭೀಮರಾಯ ದನಿ ಏರಿಸಿ ಕೇಳಿದ.

“ ಎಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದಿ ?

“ ನಾನು....ನಾ....ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೊರಟಿರಲಿಲ್ಲ. .

“ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಈಗ ಎಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿರುವಿ ಎಂಬುದೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಲು ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ವಿಠಲ ಮುಖವೆತ್ತಿ ಅಣ್ಣನನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ನಿರ್ಧಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ.

“ ಮನೆಯ ತೊತ್ತಿನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ವಿಚಾರಿಸುವುದು ನಾಚಿಕೆ ಪಡುವ ಮಾತೆಂದು ನಾನೇನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ! ಅದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.

“ ನನಗೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಬೇಡ. ಸುಮ್ಮನೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೋ ...

ಭೀಮರಾಯ ಗದ್ದರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

“ ಆದರೆ ನೀಲಿ....

“ ನೀಲಿಯೋ ಕಾಳಿಯೋ ಅವಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿನಗೇನು ಮಾಡುವದಿದೆ? ಯಾಕೆ ಅವಳ ಹೆಸರನ್ನು ಬಗುಳುತ್ತೀ. ಹಿರಿಯರಾದ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಇಬ್ಬರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ನಿನಗೆ ಮನೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದರೆ....ತೊತ್ತಿನ ಕೂಡ....

“ ತೊತ್ತಿನ ಕೂಡ.....ಏನು ?

“ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗು.

“ ಅದನ್ನು ಹೇಳದೇ ನಾನು ಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ.

“ ಈ ಉದ್ಧಟತನ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಡೆಯಲಾರದು ತಿಳಿಯಿತೇನು ?

“ ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗೌರವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇದೆ. ಗೌರವದ ಮಾತು ಉದ್ಧಟತನದ ಮಾತು ಹೇಗಾದೀತು? ನೀನು ರೈತಾಳುಗಳನ್ನೂ, ವಾಲೀ ಕಾರರನ್ನೂ, ಸನದೀ ಸಿಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಬೆದರಿಸಿದಂತೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಬೆದರಿಸುತ್ತೀ. ಇದು.....ಯೋಗ್ಯವೇನು ಹೇಳು ?

“ ಅಯೋಗ್ಯ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದ ನೀನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಬಾರದು ?

“ ಆ ಅಯೋಗ್ಯ ವರ್ತನೆಯಾದರೂ ಯಾವುದು ಅಣ್ಣ ?

“ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು.....

“ ಅದು ಬುಡಮಟ್ಟ ಸುಳ್ಳು.

“ ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೇ ಸುಳ್ಳು ಹುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ.

“ ಅಂದರೆ ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ....

“ ನಾನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

“ ಮತ್ತೆ ?

“ ನನ್ನಿಂದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೇನು ? ನಾನು ನಿನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನಿನ್ನ ನಡತೆ ನನಗೆ ಸರಿಬರುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಹವ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ವೃಥಾವಾಗಿ ಕಾಲಹರಣಮಾಡುವದು ಏನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ? ಇಲ್ಲದ ಕಾರುಭಾರವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಕೆಲಸವಲ್ಲ ತಿಳಿಯಿತೆ ? ಆ ತೊತ್ತಿನ ಮಗಳನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಿದ್ದೇನೆ. ಅವಳು ಈ ಮನೆಗೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರಲಾರಳು.

“ ಇದೇನು ಅಣ್ಣ ? ನೀಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವಾದರೂ ಏನು ?

“ ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ಅಧಿಕಾರ ನಿನ್ನದಲ್ಲ.

“ ಸುಮ್ಮನೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಮೇಲೆ ಕಾಲು ಕೊಡಬೇಕೆ ?

“ ಈ ವಿಚಾರವೂ ನನಗೆ ಸೇರಿದ್ದು.

“ ಅದರೆ ನೀಲಿಯನ್ನು.....

“ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತಾಡಬೇಡ.

“ ಅಣ್ಣ !

ಅದೇವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಮುಂದೆ ಸವಾರಿಯ ಬಂಡಿಯೊಂದು ನಿಂತ ಸಪ್ಪಳವಾಯಿತು.

“ ಓಹೋ. ಅವರು ಬಂದರೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೋಗು ವಿಠಲ ! ಬಾಳಣ್ಣನಿಗೆ ಕೇದಿಗೆಯೂರ ಕೇಶವರಾಯರು ಬಂದರೆಂದು ಹೇಳು.

ಎನ್ನುತ್ತ ಭೀಮರಾಯನು ಬಾಗಿಲಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಈಗ ಯಾವ ಅವಕಾಶವೂ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಭೀಮಣ್ಣನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಲು ಒಳಗೆ ಮಾತ್ರ ನಡೆದನು.

ಆ ದಿನ ಕೇಶವರಾಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಅತಿಥ್ಯ ನೆರವೇರಿತು. ಬಳವಂತ ಗೌಡರು ಅವರಿಗೆ ರಾಜೋಪಚಾರ ನಡೆಯಿಸಿದರು.

ಅತಿಥಿಗಳು ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಹೊರಡುವಾಗ ಭಾನುವಾರ ದಿನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುವದಾಗಿ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ವಿಠಲನು ಕೇಳಿದನು.

ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಅರ್ಥವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೀಲಿ ಆವರಿಸಿದ್ದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಅವಮಾನವಾಯಿತೆಂಬ ಭಾವ ಅವನ ಎದೆಯನ್ನು ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಅವನು ತೋಟದ ಕಡೆಗೆ ಅಡ್ಡಾಡಲು ಹೊರಟನು.

ಅವನ ಹಿಂದೆಯೇ ನೋಮಪ್ಪನೂ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನಡೆಯ ತೊಡಗಿದನು.

ಅರಳಿಕಟ್ಟಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ವಿಠಲನು ವಿಚಾರಮುಗ್ಧನಾದವನಂತೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು.

“ ಇದೇನು ವಿಠಲಗೌಡರು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ !

ಕೃತಕನಗೆಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಸೋಮಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದನು.

“ ಬಾ ! ಸೋಮಪ್ಪ ! ವಿಚಾರವೆಂದರೇನು ? ಏನೋ ಬೇಸರಿಕೆ ಯಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ.

“ ಮುಂಜಾನೆ ನಡೆದುದನ್ನು ನಾನೂ ಕೇಳಿದೆ ವಿಠಲಗೌಡ ! ಭೀಮ ರಾಯರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹಾಗೆ. ಒಮ್ಮೆಲೇ ಯಾವ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ದುಡುಕಿಬಿಡುವರು. ನೀನೇನು ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಪಾಪ ! ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಊಹಿಸಬಲ್ಲೆ.

ವಿಠಲನೊಮ್ಮೆ ರುಕ್ಷವಾಗಿ ಸೋಮಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡಿದ. ಆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವವೂ ಮೂಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಠಲನ ವೃಂದದಲ್ಲಿ ಸೋಮಪ್ಪನು ಬೇರೆ ಭಾವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ವಿಷಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಲು ಯೋಗ್ಯಕಾಲ ಬಂದಿದೆಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಉತ್ತೇಜಿತನಾದನು.

“ ನೀನೇನು ಅಪ್ರಬುದ್ಧನಾದ ಮನುಷ್ಯನೇ. ನಿನ್ನ ಜವಾಬುದಾರಿ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ? ಮಾತು ಹೀಗಿರಲು ಭೀಮರಾಯನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲದ ಹಿರಿಯತನವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವದು ನಗಗೆಡಾಗಿದೆ. ನೀನು ಸಂಭಾವಿತನೆಂದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಿ....ನಾನೇ ನೀನಾಗಿದ್ದರೆ.....

“ ಇರಲಿ ಬಿಡು ಸೋಮಪ್ಪ. ಇದು ನನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾತು.

“ ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

“ ಹೇಳಿ ಆಯಿತಲ್ಲ !

“ ಭೀಮರಾಯರು ಸರಿಪಾಲುದಾರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಅವಹೇಳನೆ ಮಾಡಿ ಏನು ಸುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ ?

“ ಅಣ್ಣನು ನನ್ನ ಅವಹೇಳನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಸೋಮಪ್ಪ !

“ ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಒಪ್ಪು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡ ಬಿಡು. ಪಾಪ ! ನನಗಂತೂ ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ವಿಷಾದವೇ ಆಗಿದೆ.

“ ನಿನಗೇಕೆ ವಿಷಾದವಾಗಬೇಕು ಸೋಮಪ್ಪ ?

“ ನಾನೇನು ನಿನಗೆ ಹೊರಗಿನವನೇ ವಿಠಲ ?

“ ನೀನು ಒಳಗಿನವನಾಗಿ ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತೇ ? ಈ ಹೃದ್ರತನವು ನನ್ನಮುಂದೆ ತಡೆಯಲಾರದು ನೋಡು. ಮುಂಜಾವಿನ ವಿಷಯ ನನಗೂ ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಇದರಲ್ಲಿ ನೀನೇಕೆ

ತಲೆ ಹಾಕಿ ಇಲ್ಲದ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸತೊಡಗಿದ್ದೀ ಹೇಳು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ತಲೆಬುರುಡೆಯನ್ನೇ ಹಾರಿಸೇನು? ನಿನಗೆ ಬಿಟ್ಟೆಯ ಕೂಳುತಿಂದ ಅನ್ನ ಪಚನವಾಗುವಂತೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ನಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಕೂಳು ತಿಂದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಡೇರಿಯನ್ನು ಈ ದಿನವೇ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಇಲ್ಲದ ಕಾರುಭಾರ ಮಾಡಬೇಡ. ಈ ದಿನವೇ ನಿನ್ನ ಪಾದಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮುಖ ನೋಡಿ ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಕುಬಿಡಿಸುವ ನಿನ್ನ ಮೂಳೆಗಳನ್ನೇ ಪುಡಿಮಾಡಬೇಕು. ಸುಮ್ಮನೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದುಹೋಗು. ಹೂಂ! ಏಳು! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಬೀದಿಯ ನಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಬಡಿದು ಕೊಂದೇನು!”

ವಿಠಲ ಅಬ್ಬರಿಸಿದನು.

ಸೋದರಿಕೆಯ ಸದ್ಭಾವ ಸಿಡಿಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಿಡಿಲು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮಮಾಡಬಹುದೆಂಬ ಅರಿವಿನಲ್ಲಿ ಸೋಮಪ್ಪನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಣ್ಣ ತಿಂದ ಮಂಗನಂತಾಯಿತು.

ಅವನು ಬೆದರಿ ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಹೇಳಿದನು.

“ ಏನೋ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಬಿಡು ಮಾರಾಯಾ! ಸುಮ್ಮನೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಬೇಡ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಉಸಾಬರಿಯನ್ನೇ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ ಆಯಿತಲ್ಲೋ ?

ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಪ್ಪ ಗತಿಗೇಡಿಯಂತೆ ನುಡಿದು ನಡೆದಬಿಟ್ಟ.

ವಿಠಲನು ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ.

ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಉದ್ವಿಗ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಕೋಪವಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀಲಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಕರವಿತ್ತು.

ತನ್ನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದು ದುರ್ದೈವವೆಂದೇ ಅವನು ಭಾವಿಸಿದನು.

ನಾನು ನೀಲಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣುವದು ಅಗೌರವವೇ ?

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಓಡಿಸಿದ್ದು ಸಾಧುವಾದುದೇ ?

ವಿಠಲ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಆ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಏಳಲಿಲ್ಲ.

ವಿಠಲ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಪಡಸಾಲೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ಧೌಳವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅದಾವುದೋ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು.

ಆವರ ಮಾತುಗಳ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೇ ಬಳಸಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಂದೇಹವೂ ಅವನನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಅವನು ಕೇಳಿದ ಒಂದೆರಡು ತುಂಡುಮಾತುಗಳೇ ಈ ಭಾವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು.

“ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸರಿಬಾಗಿದೆ ತಮ್ಮ ! ಈ ಮದುವೆಯ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಠಲನ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಿಡೋಣ. ಹೇಗೂ ಕೇಶವರಾಯರು ಮಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.” ಬಳವಂತಗೌಡನ ಮಾತುಗಳು ಇವು.

“ಮದುವೆಯ ಸಯಸ್ಸು ಬಂದ ಗಂಡಿಗೊಂದು ಮುಗುದಾಣವನ್ನು ಹಾಕಲೇಬೇಕು. ಈ ಭಾನುವಾರ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಯೇಬಿಡೋಣ.

“ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮತಿಯೇ ನನ್ನ ಸಮ್ಮತಿ.

“ವಿಠಲನು ಒಪ್ಪಬಹುದೆ ?

“ಗೌಡರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಗಂಡನ್ನು ಕೇಳಿ ಈವರೆಗೂ ಮದುವೆಯ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ. ವಿಠಲನೇನು ನಮ್ಮನ್ನು ಮೀರಿನಡೆಯುವ ಹುಡುಗನಲ್ಲ.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಈಗ ಕೇಶವರಾಯರು ಬಂದುಹೋದದ್ದರ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಿತು.

ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸವೊಂದು ಮಿನುಗಿತು.

ಆ ಭಾನುವಾರ ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನಾಥ್ಯವಾದ ಗಡಬಡಿ. ಕನ್ಯಾ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ದಿನವದು. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ದಿನ ತಾವು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬೀಗರಿಗಿಂತ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಶ್ರೀಮಂತರೆಂದು ತೋರಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸ ಬೇರೆ.

ಭೀಮರಾಯನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಯೇ ಜರಗಿತೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಊರ ಮುಂದಾಳುಗಳೆಲ್ಲ ಬಂದ ಬೀಗವೊಡನೆ ಸುಗ್ರಾಸಭೋಜನವನ್ನುಂಡರು. ರೈತಾಳುಗಳಿಗೊಂದು ಆ ದಿನ ಚಿಕ್ಕ ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭವೇ ಆದಂತಾಯಿತು.

ಕೇಶವರಾಯರ ಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕುಂದನ್ನೂ ತೆಗೆಯುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಲು ರೂಪವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಬಣ್ಣಬಿಡಗುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅಧುನಿಕತೆ

ಇದ್ದರೂ ಜಮೀನುದಾರಿ ಸಂಸ್ಕೃತಾಯವನ್ನು ಅದು ವರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ದರ್ಪದ, ಹಟಿಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಭಾವದಂತಿರುವ ಮುಖ ಹೊರಗಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೇಶವರಾಯರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಉತ್ತಮಗೃಹಿಣಿಯಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಳು. ಹೆಸರು ಸರಳಾ.

ಸರಳಾ ಸುಂದರಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ವಿರ್ಮಲನ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ, ಹೃದಯವನ್ನೂ ತುಂಬಿದಳು.

ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಭೀಮರಾಯನಿಗೂ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಬಹಳ ಅರೆದಾಟ, ಚರ್ಚೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೇಶವರಾಯರು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯೆಂದು ಏಳು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ವರೋಪಚಾರವೆಂದು ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಎರಡೂ ಕಡೆಯ ಖರ್ಚನ್ನು ತಾವೇ ಮಾಡಿ ಮಂಗಲಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಎರಡು ನೂರು ರೈತರೂ, ಆವೃತಗರ್ವರು ನೂರೂ ನೂರೂ ಏವತ್ತು ಜನ ಬರಬಹುದೆಂದೂ ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಕೇಶವರಾಯರು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಕಾರಣ ಬೇರೆ ಇತ್ತು. ಕೇಶವರಾಯರಿಗೆ ಜಮೀನುಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ಕಾಯಿದೆ ಯನ್ವಯ ಯಾವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವು ಕೈಬಿಡುವವೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಬೇರೂರಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಏನಾದರೂ ನೆನಪಾಡಿ ಈಗ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಒಂದೊಂದೇ ಜಮೀನನ್ನು ಮಾರಿ ರೈತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ಹೇಗೂ ಜಮೀನುಗಳು ಕೈಬಿಡುವಾಗ ಅವುಗಳ ಲಾಭವನ್ನಾದರೂ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ ಅವರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಮಗಳ ಮದುವೆಗಾಗಿ ಕೊಡತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಅರೆದಾಟದ ನೆನಪಾಡಿ ಎಲ್ಲ ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬುಗಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಮಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ನದಿ ಮುಳುಗುವ ಮೂರು ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕೇಶವರಾಯರೊಬ್ಬರದೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಜಮೀನುದಾರರಿಗಂಟಿದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ರೋಗವಾಗಿತ್ತು. ಭೂಮಿತಾಯಿ ಇವರಿಗೆ ಈಗ ತುಚ್ಛವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರಭಾವವೂ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಉಳುವನನದೇ ಭೂಮಿಯೆಂಬ ತತ್ವವು ಸರ್ವಮಾನ್ಯ

ವಾಗುವ ಭೋರಣೆ ಎಲ್ಲರದೂ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ತಮಗೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಧಡವಡಿಸ ಹತ್ತಿದರು.

ಕೆಲವು ಚಾಣಾಕ್ಷ ಮುಂಘೋರಣದ ಜಮೀನುದಾರರು ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಮಾರಿ ಹಣಸೇಖರಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಳುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಬಾಡಿಗೆಯ ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು. ಕೆಲವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಸೇರು'ಗಳನ್ನು ಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರು ಕಿರಾಣಿ, ಜವಳಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಜಮೀನು ದಾರೀ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಾದರು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಜಮೀನುದಾರನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಮನೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. 'ಉಳುವವನದೇ ಭೂಮಿ' ಎಂಬ ತತ್ವದ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ 'ವಾಸಿಸುವವನದೇ ಮನೆ' ಎಂಬ ತತ್ವಪ್ರಣಾಲಿ ಬರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ವಾಸಿಸುವವರು ನೋಡುವಂತಾಗುವಷ್ಟು ಅವರ ಮನೆಗಳು ಕಣ್ಣು ಕೊರೈಸತೊಡಗಿದವು. ಜಮೀನು ದಾರೀ ವರ್ಗವು ನಷ್ಟವಾಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅದರ ಬದಲಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಬಲವಾದ ವರ್ಗವು ತಲೆ ಎಳತೊಡಗಿತು. ಅದೇ ಶ್ರೀಮಂತ ಚಾಳಿನೊಡೆಯರ ವರ್ಗ. ಈ ಚಾಳಿನ ಒಡೆಯರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆಗಿರದೆ ಜಮೀನುದಾರರ ಅವತಾರಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳುವುದೇ ಬೇಡ.

ಕೇಶವರಾಯರು ಕೂಡ ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿ ಕೈಗೆ ಬಂದಂತೆ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು 'ರೈತರ ದಿನ' ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಭೋರಣೆಯಿಂದ ಮಾರಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀತಿಯ ಮಗಳಿಗಾಗಿ ದುಂದು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು.

ವಿಠಲನ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತೇಲತೊಡಗಿದಳು.

ನೀಲವ್ವು ಮಾಯವಾದಳು.

ಈ ನೀಲವ್ವ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದಳೆಂದು ವಿಠಲ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಭೀಮರಾಯರು ಅವಳನ್ನು ಅವಳ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿದರೆಂಬ ಪಾರ್ಟೆ ತಿಳಿಯಿತು.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಅಣ್ಣ ಮಾಡಿದ್ದು ಈಗ ಸರಿ ಎನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ಚಂಚಲತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದವನಾದ ವಿಠಲನಿಗೆ ಈಗ ಸರಳಾ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿ

ದ್ದಳು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಭೀಮಣ್ಣನು ನಿಷ್ಕುರನಾದನೆಂದು ತಿಳಿದ ಅವನಿಗೆ ಭೀಮರಾಯನು ದಯಾಪರನಾಗಿಯೇ ಕಂಡನು.

ಆದರೆ ಅವನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನೀಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆಳುಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ಭಾವವೂ ಇರದೆ ಅವಳು ವೃಥಾವಾಗಿ ಅಸವಾದ ಹೊರುವಂತೆ ಆಯಿತಲ್ಲ ಎನ್ನುವದೇ ಅವನ ಕೊರಗಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಮನೆಯವರಿಗೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು ? ಇದು ಅವನ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಅವನನ್ನು ಬಹಳ ದಿನ ಕಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮುಂಬರುವ ಓಲಗ-ನೌಬತ್ತುಗಳ ಸಮಾರಂಭದ ಸವಿಗನಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಠಲನು ಗಾಳಿಗೋಪುರವನ್ನು ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದನು.

ಸರಳಾನ ನೆನಪಾದಾಗ ಅವನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸಗಾಳಿಯ ಸಂಚಾರವೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವನ ರಸಿಕಬುದ್ಧಿ ಈಗ ಪಕ್ಕ ಪಡೆಯಲು ಆರಂಭಮಾಡಿತ್ತು.

ಆಗಾಗ ಅವನಿಗೆ ತಾನು ಸರಳಾನ ಮುಂದೆ ಅಂತಃಪಟದ ಆಚೆ ನಿಂತ ಅನುಭವವಾಗತೊಡಗಿತು. ಹಗಲಿರುಳು ವಿಠಲನಿಗೆ ಮದುವೆಯ ಕನಸೇ ಕನಸು.

ಬಳವಂತಗೌಡರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ವರುಷ ಸುಧಾಳ ಮದುವೆಯ ನ್ನೊಂದು ಮುಗಿಸಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಅದರ ಕಾವು ಭೀಮರಾಯನಿಗೂ ತಗುಲತೊಡಗಿತು. ರಾಜೂನ ಪತ್ರದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಅವನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಮಗ ರಮೇಶನು ದೊರೆ ಕೊಳ್ಳುವದಾದಾರೆ ಏನೇ ಆಗಲಿ ಆ ನೆಂಟಸ್ತನವನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಯೇ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದನು.

ಆ ದಿನ ರಾಜಣ್ಣನಿಂದ ಬಂದ ಪತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂತೋಷಮೂಡಿತ್ತು. ರಮೇಶನೊಡನೆ ರಾಜಣ್ಣ ಬರುವದಾಗಿಯೂ, ಸುಧಾಳನ್ನು ಅವನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ ಸರಾಗವಾಗಿ ಸಾಗಬಹುದೆಂದೂ, ಸಾವಿರ ಪಾಲಿಗೆ ರಮೇಶ ಸುಧಾಳನ್ನು ಒಪ್ಪಬಹುದಾಗಿಯೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದನು.

ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಸುಧಾಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಮೂಡಿತ್ತು. ರಾಜೂನೊಡನೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರಮೇಶನೇ ತನ್ನ ಹೃದಯದೇವತೆಯಾಗಿ ಬರುವ ವಿಷಯ ಅವಳಲ್ಲಿ ನವಿರುಗಳನ್ನೇ ಎಬ್ಬಿಸತೊಡಗಿತು.

ರಮೇಶ ಅಡಂಬರದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಂಗ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಅವನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರೂ ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಬೆಲೆಯುಳ್ಳ 'ಬಾವಲಿ'ಯು ಜೋತಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ಅವನು ತನ್ನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇದು ಅವನ ಅಂತಸ್ತಿನ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೆಂದು ಭೀಮ ರಾಯನು ತಿಳಿದನು.

ಕನ್ಯಾ ಸರಿಕ್ಕೆ ನಡೆಯಿತು. ರಮೇಶನು ಸುಧಾಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದನು.

ಅದರ ಹೊರಡುವಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು 'ಮದುವೆಯ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ತಂದೆಯದೇ ಕೊನೆಯ ನಿರ್ಣಯ' ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟನು.

“ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಅನಕೂಲವಾಗುವದು. ನಾವು ಹೋಗಿ ಮದುವೆಯ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡುವೆವು.

ಭೀಮರಾಯ ನಮ್ರನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

“ ತಂದೆಯನ್ನು ನೀವು ಸುಲಭವಾಗಿ ಒಲಿಸಬಹುದು. ಈಗಾಗಲೇ ನನ್ನ ಧಾರಣೆ ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರಗಳಿಗೆ ಏರಿದೆ. ಗಿರಾಕಿಗಳ ಒತ್ತಡವಾದಂತೆ ಪದಾರ್ಥದ ಧಾರಣೆ ಏರತೊಡಗುವದೆಂಬ ಆರ್ಥಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಬೆಲೆಯೂ ಹೆಚ್ಚು. ಈ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನೀವು ಹೇಗೆಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಒಂದೆರಡು ಸಾವಿರ ನೀವು ಹೆಚ್ಚುಮಾಡಿರಿ.....

“ ಒಂದು ವೇಳೆ ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು....

“ ಬಹಳ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರುಗಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೋ ?

“ ಹಾಗಲ್ಲ ರಮೇಶರಾಯರೆ ? ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಇಷ್ಟು ವ್ಯವಹಾರರೂಢ್ಯನಲ್ಲ , ಬಿಡಿರಿ. ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನು ಯಾರಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಕೋ ಅವರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಕುದುರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆ ಸಿಸ್ತೀಮನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವನು ಒಂದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಒಂದು ರೀತಿ, ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ರಮೇಶನ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರು.

ರಾಜೂ ಭೀಮಣ್ಣನನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಹೇಳಿದ,

“ ಈ ದಿನ ಮುಂಜಾನೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಆದಂತಾಗಿದೆ. ತಂದೆಗೆ ರಮೇಶ ತನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಒಪ್ಪಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಮಗಾದರೂ ಸುಧೆಯೊಬ್ಬಳೇ ಹೆಣ್ಣುಕರುಳು. ಅಣ್ಣನ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಹಣದೊಡನೆ ನಾವು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ನಾಕು. ಈ ಬೀಗತನ ಕೂಡುವದು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಭೀಮರಾಯನ ಮುಖ ಅರಳಿತು.

ಆದರೆ ಈಗ ಅರಳಿದ ಮುಖ ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಮುಂದೆ ಬಾಡತೊಡಗಿತು. ಭೀಮರಾಯನು ಯಾವ ತಿವ್ವರಲಾಗ ಹಾಕಿದರೂ ಅವರು ಹದಿನೇಳು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಕವಡೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಕಡಿಮೆ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪಟ್ಟುಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡದ್ದೇ ಭೀಮರಾಯನ ಮುಖ ಬಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

“ ನೀವು ಶ್ರೀಮಂತರು ಸುಬ್ಬರಾಯರೆ! ನಿಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆ ದೊಡ್ಡದು. ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ಅಳಿಯುವಂತೆ ನೀವು ಇಚ್ಛಿಸುವದು ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ತಾವು ತುನು ಧಾರಾಳವಾದ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಗ ನನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾನೆ....

“ ಕನ್ನೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದರೆ ಮದುವೆ ನಿಲ್ಲುವದೆಂದು ಹೇಳುವಿರೇನು? ಈ ಮೊದಲು ಅವನು ಹತ್ತು ಕನ್ನೆಗಳನ್ನು ಪಾಸುಮಾಡಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಆ ಮದುವೆಗಳು ನಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ನಾನೂ ನಿಮಗೆ ಒಂದುಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ ಹೇಳಿರಿ.

“ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ ಸುಬ್ಬರಾಯರೆ!

“ ನಿಮ್ಮ ತಮ್ಮನಿಗೆ ನೀವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದೆಷ್ಟು?

“ ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು.

“ ಅವನು ಕಲಿತದ್ದೆಷ್ಟು?

“ ಆ ವಿಷಯ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ.

“ ಅಂದಬಳಿಕ ಕೇವಲ ಎಸ್.ಎಸ್.ಸಿ. ನಾಪಾಸು ಅದವನಿಗೆ ನೀವು ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರಿ. ನನ್ನ ಮಗ ಬಿ.ಎ. ಪಾಸಾದ

ಪದವೀಧರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ನಿಮಗೆ ಅರಿತ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಡುಕುದುರೆಗಳ ಟಾಂಗಾ ಇದೆ ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಇದು ಕೊನೆಯ ಮಾತು ಭೀಮರಾಯರೆ! ನನ್ನ ಮಗನ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚೌಕಸಿ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ನಿಮಗೆ ಈ ಮಾಲು ಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಹಣ ಸುರುವಿರಿ ಬೇಡವಾದರೆ ಬಿಡಿರಿ. ನನಗೇನು ಗಿರಾಕಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತ ಬಳವಂತಗೌಡನು ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಭೀಮರಾಯನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಾಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಳವಂತಗೌಡನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟನು.

ಅದೇ ದಿನ ಜೀರಿಗೆ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಹಂಚಲಾಯಿತು.

ವಿಠಲನ ಮದುವೆಯಾದ ಎಂಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮದುವೆಯ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಾಯಿತು.

ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜಮೀನುದಾರರೂ ಗೌಡರೂ ಆದ ಭಾವೂರಾಯರ ಏಕ ಮಾತ್ರ ಮಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಮನೆ ತುಂಬುವಳೆಂಬ ವಾರ್ತೆ ಸುತ್ತಲೂ ಪಸರಿಸಿತು.

ಜಮೀನುದಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಎಂಬಬಳಿಕ ಕೇಳಬೇಕೆ ? ಹಳ್ಳಿಗರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಮಹಾಸಮಾರಂಭ. ಅಪೂರ್ವವಾದ ಸನ್ನಿವೇಶ. ಪಟ್ಟಣದ 'ಬ್ಯಾಂಡ್'ನ್ನು ಅವರು ಕೇಳುವದು ಇಂಥ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ. ನಾಲಕ್ಕಾರು ದಿನವಾದರೂ ಹೋಳಿಗೆಯನ್ನು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅದ್ದುವದು ಇಂಥ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ.

ಗಂಡಿನ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಅಬ್ಬರ ಬಹಳ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ಹಂದರ ಹಾಕಿ ಮಗಳನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಡುವದು ವಾಡಿಕೆ.

ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಗೌಡರ ನಿಬ್ಬಣ ಹೊರಟಿತು.

ಎಷ್ಟು ಜನ ಹೊರಡುವದೆಂದು ಯಾರೂ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರು ಬಂದರೂ ಬೇಡವೆನ್ನುವದು ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗದ ವಿಷಯ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಜನ ವಿಠಲಗೌಡರ ಮದುವೆಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಿತು.

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಸವಾರಿ ಬಂಡಿಗಳೇ ಇಪ್ಪತ್ತು ಇದ್ದವು. ಗಂಡುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊತ್ತವು ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು. ಅಲ್ಲದೆ ಬಂಡಿಗಳ ಎರಡೂ ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಜನರು ಸಾಗಿದ್ದರು.

ಅದೊಂದು ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಜನಜಂಗುಳಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಅಪಾರವಾದ ತಲೆಗಳ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಶವರಾಯರಿಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋಚದಾಯಿತು. ಬಂದ ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆಸರೆಕೊಟ್ಟು ಊರಹೊರಗಿನ ಧರ್ಮಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರುಸುವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮದುವೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ತಿನ್ನುವ ಜಿನುಗಳು ಮುಗಿದುಹೋದವೆಂಬ ಸೂಚನೆಯೇ ಬಂದಿತು.

ಬಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ತಿಂದವರು ಹತ್ತು ಹತ್ತು ಉಂಡಿಗಳನ್ನು ತಿಂದರು. ಸಿಗದವರು ಏನೂ ಸಿಗದೇ ಕಣ್ಣು ಪಿಳಕಿಸಹತ್ತಿದರು.

ಇದರಿಂದ ಬಂದ ಬೀಗರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಪ್ತತೆ ಕಾವೇರತೊಡಗಿತು.

“ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯ ಬೀಗರೆಂದರೆ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಕೇಶವ ರಾಯರು ? ಯಾರು ತಿಂದರು ಯಾರು ಬಿಟ್ಟರು ಎಂಬುವದನ್ನು ನೋಡ

ಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ. ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಒಂದೊಂದೇ ಉಂಡಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಡಲು ನಾವೇನು ಭೀಕ್ಷೆಯವರೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆನು ? ಭೀಮರಾಯಗೌಡರ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಡಿಗಳ ಗೋಡೆಯನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಹುರಿದ ಅವಲಕ್ಕಿ ಕೊಡಲು ನಾವೇನು ಸಾಕಿದ ಪಾರಿವಾಳವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆನು ? ”

ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಆಗುಂತಕನಾಗಿ ಬಂದವನು ಗಂಟಲು ಬಿರಿಯು ವಂತೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡನು.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಮರಾಯನು ಓಡುತ್ತ ಬಂದು

“ ಏನಾಯಿತು ? ” ಎಂದು ಕೇಳುವಂತಾಯಿತು.

“ ನಾವು ಕೂಳುಕಾಣದೆ ಬಂದವರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವರೇನು ?

“ ಅವರು ಕೊಡುವದು ಸಾಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಉಗ್ರಾಣದಿಂದ ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಭೀಮರಾಯ ಶಾಂತನಾಗಿ ನುಡಿದ.

“ ಗಂಡಿನ ಬೀಗರಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಆಹಾರವನ್ನೇ ತಿನ್ನುವದು ಗೌರವವೇನು ಗೌಡರೆ ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಿನ್ನಲು ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಈ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೇಶವರಾಯರ ಬಡಿವಾರದ ಮಾತುಗಳಿಗಾಗಿ ನಮಗೆ ಹೇಳ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೆವರು ಸುರಿಸುತ್ತ ಕೇಶವರಾಯರೇ ಊರೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಚಹಾದ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ದಿನ ಮಾಡಿದ ಬುಂದೇ ಲಾಡುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು.

“ ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೇಶವರಾವ್ ! ನೀವು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ ?

“ ಪ್ಲಮಿಸಬೇಕು ಭೀಮಣ್ಣ ! ನಿರೀಕ್ಷೆಗಿಂತ ಜನ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಂದದ್ದ ರಿಂದ ಈಗ ಹೀಗಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ.

“ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವಿರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿರೇನು ? ಭೀಮರಾಯಗೌಡರ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಜನ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಕೇಶವರಾಯರು ಪಿಟ್ಟಿನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡ ಬೇಕಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕುಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯಿತು.

ರಾಜಣ್ಣನು ಗದ್ದರಿಸದಿದ್ದರೆ ಆಗಲೇ ಬೀಗಬೀಗರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಲಾಮೀ ಕಾಳಗನೇ ನಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಸಮಾಧಾನ ಆಗಲೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇದರ ಕಾರಣ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೇ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡಿನ ಬೀಗರು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಸ್ತಿಯನ್ನು ಸೂನುವದೇ ಸಾಂಪ್ರದಾಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದದ್ದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

“ಅಯ್ಯ! ಗುಡಾರ ಎಂಥಾದು ಹಾಸ್ಸಾರ ನೋಡಿರೆ! ನಮ್ಮ ಊರಾಗ ಇಂಥಾ ಗುಡಾರವನ್ನ ನಾಯೀ ಬುದಕ ಹಾಸತೀವಿ. ಇವರೆಂಥಾ ಬೀಗರ ನಮ್ಮವ್ವಾ! ಛಾದ ಅಂಗಡೀ ಫರಾಳಾ ತಂದಾವ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಬೀಗತ್ತಿಯರಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅವರು ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತೆಪ್ಪಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಂದ ಜನರಿಗೆ ಭೋಜನವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಮೀರಿ ಹೋಯಿತು. ಯಾರು ಊಟಮಾಡಿದರೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದಾಗ ಯಾರೂ ತಾಟು ಮುಸುರೆ ಮಾಡದೆ ಎದ್ದು ಅಷ್ಟು ಅನ್ನವನ್ನು ಎಂಜಲುಮಾಡಿ ಹಾಳುಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು.

ಜಮೀನುದಾರರ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನಬ್ರಹ್ಮಾ ಲಾಗಹಾಕಿತ್ತು. ಕಾಲುಕಸವಾಗಿ ಅನ್ನದೇವಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸಾವಿರಜನರು ತಿಂದು ತೇಗಬಹುದಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ನೂರುಜನರು ಹಾಳುಮಾಡಿ ಹತ್ತಿಬಿತ್ತಿದರು.

ಇದು ಮದುವೆಯ ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಅನ್ನಬ್ರಹ್ಮಾನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿ ‘ನನ್ನನ್ನು ಕಾಲುಕಸ ಮಾಡಿ ತುಳಿದ ಈ ಜನವನ್ನು ಒಂದು ಕೈ ನೋಡುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು ಆಗಲೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನೇನೋ?

“ನನಗೆ ಅಡಿಕೆವುಡಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ!

“ಎಲಾ ಇವರು! ಬೀಗರ ಮನ್ಯಾಗ ಸುಣ್ಣಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದ ವೀಳ್ಯ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೇನೋ? ಬರಿಯ ಎಲೆಗಳ ಪೆಂಡಿಯನ್ನು ಇಡಲು ನಾವೇನು ಹುಸೇನ ಸಾಹೇಬರ ಮೂಕಕುರಿ, ಕುಯ್ಯಾಡುಗಳೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆನು?

“ಇದು ತುಪ್ಪವೋ ಗಾಣದ ಎಣ್ಣೆಯೋ?

“ ಸಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರುಚಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ ಎಂತಲೇ ಒಂದು ಡಬರಿ ತಿಂದೆಯೇನೊ ?

“ ಇವರೆಂಥ ಬೀಗರೋ ‘ಗ್ಯಾಸು’ ಆರಹತ್ತಿತು.

“ ನೀಡುವ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿದರೋ. ಕುಸ್ತೀ ಪೈಲವಾನರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

“ ಹೆಣ್ಣಾಳುಗಳು ಮಾತ್ರ.....

“ ಎಣ್ಣೆ ಎಣ್ಣೆ ಬಸಿಯುತ್ತವೆ ಬಿಡು.

“ ಮಜ್ಜೆಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಸರಿನ ಭಾಗವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ ಹುಳಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮುಳುಗಿ ಎದ್ದರೂ ಒಂದು ಬೇಳೆಯಕಾಳು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

“ ಕೇಶವರಾಯರು ಮದುವೆ ಮಾಡತಾರೋ ಇಲ್ಲ ಹನುಮಂತ ದೇವರ ಕಾರ್ತಿಕ ಸಮಾರಂಭನೆ ಮಾಡ್ತಾರೋ ?

“ ನಮ್ಮ ರ್ಪುಪಾಟಿಗೆ ಪಾಪ ! ಅವರು ಹೇಗೆ ಹತ್ತಬಹುದು.

“ ಈ ಪರಿಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಯಾಕೆ ಕೊಡಬೇಕು.

“ ಸುಮ್ಮನೇ ಮಲಗಿರೋ !

ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳದಂತೆ ಕೇಶವರಾಯರ ಕಡೆ ಯವರು ಇರಲೇಬೇಕಾಯಿತು.

ಮದುವೆ ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದಲೇ ನೆರವೇರಿತೆನ್ನಲು ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಬೀಜಬಿಜ್ಜರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಮಾತುಗಳ ಗಾಗಿ ಮನಸ್ತಾಪಗಳಾದರೂ ಅವು ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ನೆಡೆಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ ಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು.

ಈ ವಾಗ್ಯುಧವು ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಇದು ‘ಭೂಮಿ’ ಸಮಾರಂಭದ ರಸವತ್ತಾದ ಸನ್ನಿವೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯದೇವಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ಫೂರ್ತಿದೇವಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿ ಸುತ್ತಾಳೆ. ಶೀಘ್ರ ಕವಿಯತ್ರಿಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಆಗಲೇಬೇಕು.

ಮದುವೆಯ ದಿನದ ಊಟವೇ ಅಕ್ಷತೆ ಬಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಸಾಯಂಕಾಲ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವದು ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಈ ಸಮಾರಂಭದ ವಿಶೇಷ ಆಕರ್ಷಣೆಯೆಂದರೆ ಈ ‘ಭೂಮಿ’ದ ಊಟ.

ಇದು ಹೆಂಗಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಮೇಜವಾನಿ.

ಆದರೆ ಗಂಡಸರು ಇಲ್ಲಿ ಇರಕೂಡದೆಂಬ ಕಡ್ಡಾಯವೇನಿಲ್ಲ.

ಆ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಳಿಯದೇವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯ ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ಉಳಿದವರು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಕುಳಿತು ಊಟಮಾಡಿ ಈ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ನೋಡಲು ಬರಬಹುದು.

ಈ ಸಮಾರಂಭವೆಂದರೆ ಪೀತಾಂಬರ ಪ್ರದರ್ಶನವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಬೀಗಿತ್ತಿಯರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಣ್ಣದ ಪೀತಾಂಬರಗಳನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇದ್ದುಬಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಹೇರಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕೆಂಬುದು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾರೂ ಸಾದಾ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುವದಿಲ್ಲ.

ಈ 'ಭೂಮಿ'ದ ಊಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಎಡೆಗಳ ಏರ್ಪಾಟು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಒಂದರಬುಡಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸೇರಿಸಿ ಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಳಿಯದೇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಾಟನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಐದು ತರಹದ ಪಾಯಸಗಳು, ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಂಥ ಮಂಡಿಗೆ ಈ ಊಟಕ್ಕೆ ಬೇಕೇಬೇಕು. ಯಾರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿನ್ನದಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಸುರೆಮಾಡಿ ಅನ್ನವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಳುಮಾಡಿಬಿಡುವದೇ ಇದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಬೀಗಿತ್ತಿಯರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಳಿಯನ ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನವವಧುವೂ ಇನ್ನೊಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ 'ಕಳಸಗಿತ್ತಿ' (ಅಳಿಯನ ಅಕ್ಕ ಇಲ್ಲವೇ ತಂಗಿಗೆ ಈ ಬಿರಿದು) ಯೂ ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎದುರು ಅನ್ನದರಾಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೊಸಭಾಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಸಭಾಂಡಿಗಳನ್ನು ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದು ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಮೂರು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಮೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪ ಉರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮೆಗಳ ಕೊರಳಿಗೆ ಹೋಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕಾರಮಾಡಿಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಳಿಯದೇವರು ಶ್ರೀ ಮದಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನದ ಸರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮೀಸಲಾದ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ತಾಯಿ ಆರತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅಳಿಯನ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಲನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಕ್ಯಾಗಿಯೇ ಕಟ್ಟಿದ ಹಾಡನ್ನು ಕೋಕಿಲವಾಣಿಯೊಬ್ಬಳು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ಕೇಳಿಸದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ.

ಆಮೇಲೆ ಊಟದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯ ಬೀಗತ್ತಿಯರ ಕಿರುಕುಳ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾರಿಗೆ ಉಪ್ಪು ಇಲ್ಲ, ತುಪ್ಪನಾರುತ್ತದೆ. ಹೋಳಿಕೆ ಕರಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಿಸೀ ಹೋಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ, ಹಾಲು ಇಲ್ಲವೇನು? ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಇಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಏಕೆ ಬಡಿಸುತ್ತೀರಿ? ನೀರಿಗೆ ಪಚ್ಚಕರ್ಮವನ್ನೇಕೆ ಹಾಕಿಲ್ಲ. ಮೊದಲಾದ ಮಾತುಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಾತಾವರಣ ಕಾಯ್ದು ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ಬೀಗರ ಸಹನೆ ಕೊನೆಯಂಚನ್ನು ದಾಟಿದರೂ ಅವರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೆಪ್ಪಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕು.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಾವ್ಯಸತ್ಕಥಾಲಾವ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಸತಮಾನದಿಂದ ನಡೆದುಬಂದ ಹಾಡುಗಳು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಟೀಕೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಚರಣದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಟೀಕಿಸುವದಿವೆಯೋ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು. ಕವನ ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಾಡಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇಬ್ಬಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ಟೀಕೆಗಳು ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಇದು ಗಂಡಾಂತರದ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿತು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯ ಮಧುರವಾಣಿಯೊಬ್ಬಳು ತನ್ನ ಗೊಗ್ಗರದನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು.

‘ಮೋಸ ಹೋದವವ್ವಾ! ಮಗಳನು ಧಾರೆಯೆರೆದುಕೊಟ್ಟು! ನಾವು ಮೋಸ ಹೋದವವ್ವಾ’ ‘ಇದು ಕವನದ ಪಲ್ಲವಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ’ ನಮ್ಮ ಕನ್ನೆ ಸಕ್ಕರೆಯ ಗೊಂಬೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಗಂಡು ಕಬ್ಬಿಣದ ಗಂಡು ಗೊಂಬೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹುಡುಗನು ಕಾಮಣ್ಣನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು

ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಮಣ್ಣ ಭೀಮಣ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯ ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪುಗುಲಾಬಿ. ಗಂಡಿನ ಬಣ್ಣ ಗುಂಗೀ ಹುಳದ ಬಣ್ಣ. ಹೀಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿದ.....ಭೀಮರಾಯ.....ರು.....“ ಕೇಶವರಾಯ ರಿಗೆ.....ಮೋಸಮಾಡಿದರು.” ಮೊದಲಾದ ಮಾತುಗಳು ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿದವು.

ಈ ಸವಾಲನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಂಡುಳ ವಾಣಿ ಚೀರತೊಡಗಿದಳು.

“ ಬುದ್ಧಿ ಹೋಯಿತವ್ವಾ ನಮ್ಮದು ! ಬುದ್ಧಿ ಹೋಯಿತವ್ವಾ ! ದರಿದ್ರ ಹೆಣ್ಣುನು ಮನೆತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ||ಪಲ್ಲವ|| ಇದು ಕೈಲಾಗದ ಕಣಕದ ಮುದ್ದಿಯಾಗಿದೆ ಈ ಹೆಣ್ಣು. ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನು ಎಮ್.ಎ., ಬಿ.ಎ. ಪಾಸಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸೀಯನ್ನೂ ಪಾಸಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕನ್ನಡ ಅಂಕಲಿಪಿಯನ್ನೂ ಓದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೇನು ಈ ಹೆಣ್ಣು ಕೋಣನ ತಂಗಿ ” ಎಂಬ ಮತಿತಾರ್ಥದ ಭಯಂಕರ ಹಾಡನ್ನು ಚೀರಿ ಚೀರಿ ಹಾಡಿದಳು.

ಕೂಡಲೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವಳು ದನಿ ತೆಗೆದಳು.

“ ಎಮ್ಮೀಕಾಯೂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದವರು ಎಮ್.ಎ. ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಎಂತಹ ಅಚ್ಚರಿ. ನಮ್ಮ ಕನ್ನೆಯಂತೂ ಕೋಣನ ತಂಗಿಯಲ್ಲ. ವರನು ಮಾತ್ರ ಕೋಣನ ತಮ್ಮನಾಗಿರಬೇಕು.

ಎಲ್ಲರೂ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕರು. ವಿಠಲನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗಾದವು. ಆದರೂ ಆ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತ ಅವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು.

ಆಮೇಲೆ ಬೀಗತ್ತಿಯರ ಭರ್ತ್ಸನೆ ನಡೆಯಿತು. ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಇಂಥವಳು, ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಅಂಥವಳು. ನಮ್ಮ ಮಗಳು ಮಾತ್ರ ಗುಣವಂತಿ.

ಮೊದಲಾದ ಮುಕ್ತಾಫಲಗಳು ಹೊರಡತೊಡಗಿದವು.

“ಹರಕು ಹೋಳಿಗೆ ಹಾಕಲು ಗತಿ ಇಲ್ಲದವರು ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಬೀಗತನ ಮಾಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಗೌಡರ ಓಲೇಕಾರನ ಯೋಗ್ಯತೆಯೂ ಇವರಿಗಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಬೀಗತ್ತಿಯ ಬಾಯಿ ಅಗಲವಾಗಿದೆ. ಮುಖ ಸೊಟ್ಟಿ ವಾಗಿದೆ.” ಮೊದಲಾದ ಮಾತುಗಳು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಂತೆ ನುಗ್ಗ ತೊಡಗಿದವು.

ತಮ್ಮ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾದ ಭರ್ತ್ಸನೆಯನ್ನು ಕೇಳಲಾಗದೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವಳು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟಳು.

“ ಹರಕು ಹೋಳಿಗೆಯೆಂದು ಅನ್ನುವವಳ ಧೈರ್ಯ ನೋಡಿರೆ! ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಡೆಗಿಷ್ಟು ನೋಡಿರೆ! ಇಷ್ಟತ್ತು ಹೋಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಗಪ್ಪನೆ ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಕೀರು ಪಾಯಸದ ಬೋಗೋಣಿಯನ್ನು ಬರಿದು ಮಾಡಿ ತಳವನ್ನು ನೆಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಇಂತಹ ಹೊಟ್ಟೆಬಾಕರನ್ನು ನಾವು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿಲ್ಲ.

ಹಾಡು ಪ್ರಾಸಬದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ನೇರವಾಗಿ ಹೃದಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ವಿಠ್ಠಲನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎದ್ದುನಿಂತು ‘ ಈ ಗೊಲ್ಲರ ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಲು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವು ಹೆಂಗಳಲ್ಲ; ಮಂಗಳಗಳು ’ ಎನ್ನುತ್ತ ಬಿರಬಿರನೆ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟನು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಸರ್ರನೇ ಎದ್ದು ಅಳಿಯದೇವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು “ ಆಪೋಷಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಎದ್ದು ಹೋಗಬಾರದು ಬನ್ನಿರಿ ಭಾವಜಿಯವರೆ ! ”

ವಿಠ್ಠಲ ತಡೆದುನಿಂತು ಹೇಳಿದನು,

“ ಈ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಾರೆ ಅತ್ತಿಗೆ !

“ ಬನ್ನಿರಿ ! ಬನ್ನಿರಿ ! ಆರತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಹೋಗಬೇಕು ”

ಎಂದು ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಕೊಟ್ಟು ಅಳಿಯದೇವರು ಮತ್ತೆ ಬಂದು ಆಶೀನರಾದರು.

ಆರತಿಯ ಹಾಡು ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಠ್ಠಲನು ರಾಧಾರಮಣನಾಗಿದ್ದನು. ಸುಂದರ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದನು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಯಾಗಿದ್ದನು. ಭಾಗ್ಯದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದನು. ವೆಂಕಟರಮಣನಾಗಿದ್ದನು.

ಈ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು.

ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದಾದ ಪ್ರಸಂಗವು ಸಖಾಂತವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದರೂ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತೆ ಹೊಗೆ ಎಬ್ಬಿಸಿತು.

ಬೀಗತ್ತಿಯರ ವೀಳ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಬೆರೆತದ್ದೇ ಈ ಹೊಗೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬೀಗತ್ತಿ ಓಡುತ್ತಬಂದು

“ ಇದು ಭಂದದ ಕೆಲಸ, ದಯಮಾಡಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳಬೇಡಿರಿ. ಈಗ ಕರ್ಪೂರ ವೀಳೈಯನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ.

“ ವೀಳೈಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಜೆರೆಸುವದು ಎಂಥ ಭಂದದ ಕೆಲಸವೇ !

“ ನಿಮಗೇನು ಮದುವೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇನು ? ನಾಳೆ ಬೆಳಗಾದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಇದು ನಡೆಯುವದದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಇರುತ್ತೇನೆಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ” ಎಂದು ಬೀಗಿತ್ತಿ ಅತ್ತಿಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಶಿಟ್ಟೂ ಇಳಿದುಹೋಯಿತು.

ಬೀಗರು ಹೊರಡುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಗಂಭೀರಪ್ರಸಂಗ ತಲೆದೋರಿತು.

ಗಾಡಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧವಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇರಿ ಆಯಿತು. ಸ್ವತಃ ಭೀಮರಾಯರು ಇದರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೀಗರಕಡೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನೊಬ್ಬನು ಬಂದು ತನಗೆ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇರಿದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಭೀಮರಾಯರ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೆರಿತು.

“ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ನೀವೇಕೆ ನೋಡುವಿರಿ ?

ಉತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣ ಕೇಳಿದನು.

“ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾನುಗಳು ಕಳವಾಗಿವೆ. ಅವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆಯೆಂದು ನಮಗೆ ಅನ್ನಿಸದಿದ್ದರೂ.....

“ ನಾವು ತುಡುಗುಮಾಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವೆವೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ?

“ ಈ ಸಾಮಾನುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿಮಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾವು ನೋಡುವದನ್ನೇಕೆ ಬೇಡವೆನ್ನುವಿರಿ ?

“ ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ನೋಡಗೊಡುವದಿಲ್ಲ.

“ ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ನೋಡಿದರೆ.....

“ ಏನು ?....ಏನೆನ್ನುವಿಯೋ ಬದಮಾಷ್ !

ಎಂದ ಭೀಮರಾಯರು ಎದುರುನಿಂತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನ ಕೆನ್ನೆಗೊಂದು ಬಲವಾದ ಏಟುಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು.

“ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸಿರಿ. ಇವನೇನಾದರೂ ಅಡ್ಡಬಂದರೆ ಅವನ ಮೇಲೆಯೇ ಗಾಡಿ ಹಾಯಿಸಿ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ.

ಭೀಮರಾಯರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಸಾರಥಿ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕೋಲಿ ನಿಂದ ಆ ಸದ್ಗ್ರಹಸ್ಥನಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದುಕೊಟ್ಟು, 'ದಣಿಯರ ನಿಬ್ಬಣವೆಂದರೆ ಏನು ತಿಳಿದೀಯೋ ಕಳ್ಳ ನನ್ನ ಮಗನೆ!' ಎಂದು ದಬ್ಬಿಬಿಟ್ಟನು.

ಸದ್ಗ್ರಹಸ್ಥನು ಧಡಾರಂದು ಕಲ್ಲಮೇಲು ಬಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಹಣೆಗೆ ಬುಗುಟೆ ಎದ್ದಿತು.

ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೇಶವರಾಯರು ಧಾವಿಸಿ ಬರದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ 'ಮಾರಾ ಮಾರಿ' ಆಗುವ ಸಂಭವವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು.

“ ಭೀಮಣ್ಣ ! ಭೀಮಣ್ಣ ! ತಪ್ಪಾಯಿತು.

ಕೇಶವರಾಯರು ಕರಜೋಡಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

“ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬೀಗತನ ಮಾಡಿದ್ದು ನಮ್ಮದೇ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ.

“ ತಿಳಿಯದೇ ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ ಭೀಮಣ್ಣ ಇಗಾ ! ಇಲ್ಲಿನೋಡು ! ”

ಎನ್ನುತ್ತ ಕೇಶವರಾಯರು ನೆಲದಮೇಲೆ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು.

ಭೀಮರಾಯ ಆ ಕಡೆಗೆ ನೋಡದೆ

“ ಇರಲಿ ಬಿಡಿರಿ. ಈ ಬುಟ್ಟುಣಚಾರ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ ಗಾಡರ ಕೈ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ.

“ ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ಭೀಮಣ್ಣ !

ಆ ವೇಳೆಗೆ ನವವಧುವನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಂದಳು.

ಈ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿಗೇ ನಿಂತಿತು.

ಸರಳಾನನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನವೆಲ್ಲ ಬಂದಂತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳ ತಾಯಿಯಂತೂ ಆಗಾಗ ಧಾರೆಯಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹೊಳೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೇಶವರಾಯರ ಕಂಠ ತುಂಬಿಬಂದಿತು. ಕಣ್ಣೀರು ಚಲ್ಲವರಿಯಿತು.

“ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೀಯಾ ?.....

“ ಅಪ್ಪಾ !

“ ಹೋಗಿ ಬಾ ! ತಾಯಿ ! ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು ಸರಳಾ ! ಈ ತಾಯಿ

ನಿನ್ನ ಯಜಮಾನರ ಅತ್ತಿಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಕ್ಕರೆಯ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ನಡೆಸಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡಿಯುತ್ತಿರು. ತಾಯಿ! ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಇವಳು ನಿನ್ನ ಮಗಳು. ನಾವು ಹೆತ್ತು ಸಾಕಿ ಸಲುಹಿ ಇವಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದೇವೆ. ಇವಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾರ ನಿಮ್ಮದು.”

ಎನ್ನುತ್ತ ಕೇಶವರಾಯರು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಧೋತರಚುಂಗನ್ನು ಒತ್ತಿ ಕೊಂಡರು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕರಗಿಹೋದಳು. ಇಷ್ಟು ಜನರಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಈ ಗೌರವದಿಂದ ಅವಳಲ್ಲಿ ತಾಯಿತನವೇ ತುಂಬಿತು.

ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ಬಂದಿತು.

“ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂಬುದನ್ನು ಆಮೇಲೆ ಅವಳನ್ನೇ ಕೇಳಿರಿ. ನೀವು ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ ”

ಎಂದಳು.

“ ಕಾಂತಕ್ಕ !

“ ಅಕ್ಕನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ನಾನೂ ಹೇಳಬೇಕೆ ?

ಕೇಶವರಾಯರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು.

ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬೀಗರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು.

ಒಂದು ಮದುವೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ದಣುವು ಆರುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯ ಅರಿವಿಲ್ಲ ದಾಯಿತು.

ಇದು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಹಂದರಹಾಕಿ ಮಗಳ ಧಾರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಭಾವೂರಾಯರು ಇದ್ದಾಗ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಈ ಮನೆತನದ ಮದುವೆ ಗಳನ್ನು ಸಮಸ್ತ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಕಂಡುಂಡಿತ್ತು. ಆ ತೂಕಕ್ಕೆ ತಕ್ಕನಾಗಿ ಈ ಮದುವೆಯೂ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಹತ್ತಿದರು.

ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಈ ಸಮಾರಂಭ ಜರಗಬೇಕು. ಪಟ್ಟಣದ ಮೋಟಾರುಕಾರು ಮೆರವಣಿಗೆಗೆ ಬೇಕು. ಮಿಲಿಟರಿ ಬ್ಯಾಂಡು ಬೇಕು. ನೂರಾರು ಗ್ಯಾಸಬತ್ತಿಗಳು ಬೇಕು. ಕುಣಿಯಲು ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ‘ಸಾನಿ’ಯರು ಬೇಕು.

ಭೀಮರಾಯ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನರಿಗೆ ಆ ಆ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಬಳವಂತಗೌಡರು ಹಿರಿಯರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕೇವಲ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಕೆಲಸಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗಲಿ, ರೀತಿಯಾಗಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಭೀಮರಾಯನೇ ಮುಖ್ಯ ಸಂಚಾಲಕ.

ವಿಠಲನ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಗನಾಗಿ ಮೆರೆದಾಡಿದ ರಾಜಣ್ಣ ತಂಗಿಯ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತನು. ರಮೇಶನ ಜನಕ್ಕೆ ಯಾವ ತರದ ತೊಂದರೆಯಾಗದೆ ಅವರು ರಾಜೋಪಚಾರವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ ಹೋಗ ಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಹೊಳೆದು ಹಾಕತೊಡಗಿದನು. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರದಿದ್ದರೂ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡದೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಒಬ್ಬನಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ಸುಧಾ ಸಹೋದರಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹಣ ವೆಚ್ಚಮಾಡಲು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿದರು. ಇಂಥ ಮದುವೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನಿಡಲು ಬೇಕಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಲಾಯಿತು. ಅನೇಕ ಮಾನ್ಯರು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ದೇನಾಯರು, ದೇಶ ಪಾಂಡೆಯರು, ಜಾಗೀರುದಾರರು ಈ ಮದುವೆಗೆ ಬರುವುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಏರ್ಪಾಟು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಭೀಮರಾಯನ ಕಟ್ಟವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಸರಬರಾಯಿಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿಠಲನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಪಟ್ಟಣದ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ವಿಠಲನೇ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನೆಂದು ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವನು ಜೋರಾಗಿ ಸಮರ್ಪರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವನೆಂಬ ಭರವಸೆಯೂ ಇತ್ತು.

ವಿಠಲನು ಈ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡನು.

ಕಾಣೀಜದಲ್ಲಿ, ಹಾಯಸ್ಕೂಲದಲ್ಲಿ, ವಾರ್ಷಿಕ ದಿನಾಚರಣೆ ಮಾಡುವದನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೀತಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು

ತುಂಬಿತ್ತು. ಈ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ತರಲು ವಿಠಲನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ.

ಮದುವೆಯ ಮುನ್ನಾದಿನವೇ 'ಮನೋಹರ ಕೆಫೆ'ಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಪಟ್ಟಣದ 'ಮನೋಹರ ಕೆಫೆ'ಯ ಯಜಮಾನನೇ ಇದನ್ನು ಮೂರು ದಿನಗಳ ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ವಿಠಲನು ಅವನ ಮನವೊಲಿಸಿದ. ಬೀಗರು, ಬಿಜ್ಜರು ಯಾರು ಬೇಕಾದವರು ಈ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಬೇಡಿದರೂ ಕೊಡಲು ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಖಾಸ ಬೀಗರಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೇರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ 'ಸ್ಪೇನ್‌ಲೆಸ್ ಸ್ಪೀಲಿ'ನ ಪ್ಲೇಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆಯೂ ಸೈನ್ಸರ್ ಕವ್ವುಗಳಲ್ಲಿ ಪೇಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆಯೂ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಈ ಅಂಗಡಿಯ ಬಾಜುವಿಗೆ ಪಾನವಟ್ಟಿ, ಸಿಗರೇಟು, ತಂಬಾಕು, ಬೀಡಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಇಡಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ರಾಧಾಸಾನಿಯ ತಂಗಿ ಹನುಮಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಅವರವರ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ವಿಧಿಸಲಾಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಭರ್ಜರಿಯಾದ ಚೆಲೆಯುಳ್ಳ ರೇಶಿಮೆಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಡಲು ಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಉಡುಪಿಯವರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ನಾಲ್ಕು ಜನ ದಕ್ಷ ಅಡಿಗೆಯವರನ್ನು ತಂದು ಪ್ರತಿದಿನ ವಂಚಭಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಜ್ಞೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಆಗಲೇ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಬ್ಯಾಂಡ್, ಗ್ಯಾಸು, ಹೂವುಗಳ ಮಾಲೆಗಳು, ಸಾನಿಯರು, ಒಂದು ಸುಸೋಟು, ಎರಡು ಕಾರುಗಳು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟವು.

ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಿನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು.

ಕಲಾವಿಫರಾ : ಸೀದಾರರು ಊರಿಗೇ ಹಂದರ ಹಾಕಿದಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಗೌಡರ ಮನುಷ್ಯ ಮುಂದಿನ ಚಪ್ಪರವಂತೂ ಕಲಾಮಯವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು.

ಈ ಹಂದರವನ್ನು ನೋಡಲೆಂದೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಜನ ಬರತೊಡಗಿತು. ಈ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಜತೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾರೋಟು, ಕಾರು, ಸಾನಿಯರು ಈ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ರೈತರ ನಾಲ್ಕು ಜನರು ಈ ಜವಾಬುದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಲಗ್ನದ ಮುನ್ನಾದಿನ ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾತ್ರೆಯೇ ನೆರೆಯಿತು. ಪಟ್ಟಣದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಖಣ, ಕುಪ್ಪುಸ, ಮಿಠಾಯಿಗಳ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನೇ ತೆರೆದರು.

ಸುಧಾ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬೆಕ್ಕಸಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಾನು ತುಂಬುವ ಮನೆಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತೂಗಿ ಅನೇಕ ಕನಸಿನ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗೌಡರ ಮಗಳು ಬಿನ್ನಾಣತೆ ಯಾಗಿ ಗಂಭೀರಭಾವದಿಂದ ತನ್ನ ಮದುವೆಗಾಗಿ ನಡೆದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಈ ಮದುವೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಬಳವಂತಗೌಡನಿಗೆ ಯಾವ ಸ್ಥಾನವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅವನು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

ನಿಜವಾದ ಹಿರಿಯತನ ಭೀಮರಾಯನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿಯನ್ನು ಯಾರೂ ಏನೂ ಕೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದು ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ಹಿರಿಯತನಕ್ಕೆ ಬರೆ ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ಒಳಗೊಳಗೆ ಕುದಿಯತೊಡಗಿದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಜನರು ಕೂಡಿದಾಗ ಇವಳ ಕುದಿಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಬೇಕು ?

ಆದರೆ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಹೊತ್ತುತ್ತಲೆ ಇತ್ತು.

ಈ ಮದುವೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದೂರ ಹೋಗಿಬಿಡ ಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಏಚಾರಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ತಾನು ಹಿರಿಯ ಗೌಡಿಯಾಗಿರುವಾಗ ತನ್ನನ್ನು ಕೇಳದೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳು ಆಗುತ್ತಿರುವ ಅವಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ದೂರವಿರುವದೇ ಮೇಲೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಮದುವೆಯ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದಬಳಿಕ ಇದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯಶಾಸನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಆಗಲೇ ನಿರ್ಧಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.

ಅವಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತರ ತುಂಬಿತು.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದಂತೆ ಸಾಂಬಶಿವನಾಗಿ ಕುಳಿತು

ಕೊಂಡಿರುವ ಗಂಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವೇ ಮೂಡಿತ್ತು.

ಅಪಾರವಾದ ಜನಸಾಗರ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ತುಂಬಿತು. ಬೀಗರು ಊರಹೊರಗೆ ಬಂದಿಳಿದಿರುವ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿತು. ಹತ್ತು ಕಾರುಗಳೂ, ಐದು ಟ್ರಕ್ಯುಗಳೂ, ಅನೇಕ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಗಳೂ ಬಂದಿರುವದಾಗಿ ವರ್ತಮಾನ ಬಂದಿತು.

ಅವರನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ತಕ್ಕ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಅನೆಯನ್ನು ಅಂಬಾರಿ ಸಹಿತ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಒಂದೆರಡು ಒಂಟಿಗಳು ಅಲ್ಲಿದ್ದವು. ಮೆರವಣಿಗೆ ಭರ್ಜರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಿದ್ಧತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧನ ಉತ್ಸಾಹವೇ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಬೀಗರನ್ನು ಕರೆತಂದು ಬೀಡಾರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವ 'ಎದುರುಗೊಳ್ಳು'ವ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಗಳವಾದ್ಯಗಳು ಘೋಷಿಸತೊಡಗಿದವು. ಬ್ಯಾಂಡು, ಬಜಂತ್ರಿ, ಕರಡಿಮಜಲು, ಮೊದಲಾದ ವಾದ್ಯವಿಶೇಷಗಳು ಮೊಳಗ ತೊಡಗಿದವು. ಎಳು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಕೊಂಬಿನ ಸೇವಕರು ತಮ್ಮ ಕಾಳಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭೋ....ಭೋ....ಬೋ.... ಎಂದು ಊದತೊಡಗಿದರು.

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಲ್ಲ ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಕೂಡಲೇ ಭೀಮರಾಯನು ಬಾಳಣ್ಣ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಅವನು ಆಗಲೇ ತನ್ನ ಹಳೆಯ ಸದ್ಧತಿಯ ಜರದ ರುಮಾಲವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ರೇಸಿಮೆಯ ನಿಲುವಂಗಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಗೇಣಂಚಿನ ಹೊಸ ಧೋತರವನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು.

“ ಇನ್ನು ಹೊರಡೋಣವಲ್ಲವೇ ಬಾಳಣ್ಣ !

“ ನಾನಂತೂ ಸಿದ್ಧನಾಗಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ !

“ ಅಣ್ಣ !

ಭೀಮರಾಯನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಸುರಿದದ್ದನ್ನು ಬಳವಂತರಾಯನು ನೋಡಿ,

“ ತಮ್ಮ ! ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೀರು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ತಂದೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ವೈಭವದ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವದು ನಮ್ಮ ಹಣೆಯ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಭೀಮರಾಯನು ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಕಣ್ಣನ್ನೊರೆಸಿಕೊಂಡು ಅಣ್ಣನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿದನು.

ಬಾಳಣ್ಣನು ತಮ್ಮನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದನು
 ‘ನಿನ್ನ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಂದೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿಂದಲೇ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ
 ಪಡುತ್ತಾರೆ ಭೀಮಣ್ಣ !’

“ನಿನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತೇ ಅಣ್ಣ !

“ಆಗದೇನು ?

“ಅಂದಬಳಿಕ ತಂದೆಗೂ ತೃಪ್ತಿಯಾದಂತಾಯಿತು. ಹಿರಿಯಣ್ಣನಾದ
 ನೀನೇ ನಮ್ಮ ತಂದೆ.

ಬಾಳಣ್ಣನ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೇವವಾದವು.

ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಪೀತಾಂಬರಗಳನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧರಾದರು. ಕಾಂತಾ
 ಬಾಯಿ ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ನತ್ತನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಕುಂಕುಮ
 ಕರಡಿಗಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದ್ದಳು.

ಭೀಮರಾಯನು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಅತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲಿ ?

ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕೇಳಿದ ಮಾತು ಇದು.

“ಈಗ ಬಂದಾರು ?

“ಹೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಗನೇ ಕರೆಯಲು ಕಳಿಸು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಹುಬ್ಬನ್ನು ಏರಿಸಿ ಇಳಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಹಿರಿಯತನದ
 ಈ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳಿಗೆ ಇಚ್ಛೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.
 ಆದರೂ ಅವಳು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹಟ ಹಿಡಿಯುವದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು ?
 ಹಿರಿಯತನದ ಗೌರವ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಲ್ಲಬೇಕಲ್ಲವೆ ? ಕಾಂತಾಬಾಯಿ
 ಭೀಮರಾಯನ ಹೆಂಡತಿಯಾದರೇನಾಯಿತು ? ಬಳವಂತಗೌಡನ ತಮ್ಮನ
 ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲವೆ ?

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಆಯತ್ನಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಭೀಮರಾಯ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಗಡಿಬಿಡಿ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

“ಬೇಗನೇ ಹೊರಬೇಳಿರಿ. ಅತ್ತಿಗೆ ? ಸುಮ್ಮನೆ ವಿಲಂಬವೇಕೆ ?

“ಇನ್ನೂ ಅಕ್ಕ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಂತಾ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಾರುಭಾರ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ. ನೋಡು ಆದರೇನು

ಅಡಗಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವರೇನು ? ಬೇಗನೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಇನ್ನೂ ಸಾವಿರ ಕೆಲಸಗಳಿವೆ.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ದಾಸಿ ಬಿರಬಿರನೆ ಬಂದು ಕಾಂತಾ ಬಾಯಿಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಹೇಳಿದಳು. ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕಿದವು, ಕೂಡಲೇ ಗಂಟು ಸಡಿಲವಾಗಿ ಮಂದಸ್ಥಿತವೂ ಮೂಡಿತು.

ಕೂಡಲೇ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಗಂಡನನ್ನು ವಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಹೇಳಿದಳು,
“ ಅಕ್ಕ ಹೊರಡುವಂತಿಲ್ಲ.

“ ಆಂ ?

“ ಅವರು ಮುಟ್ಟುಗಿದ್ದಾರೆ,

ಈ ಮಾತನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತ ಬಳವಂತಗೌಡನು ಕೇಳಿ,

“ ಇದು ಯಾರ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಮಾತು ? ಮುಖ್ಯ ಈ ಸಮಾರಂಭ ದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪುಣ್ಯ ಅವಳಿಗಿಲ್ಲ. ಕಾಂತಾ ! ಕುಂಕುಮ ಕರಡಿಗೆ ಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಡೆದುಬಿಡು. ಈಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಲಂಬವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಅನೇಕ ವಾದ್ಯಗಳ ಸರದಲ್ಲಿ, ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಗುಂಪು ಬೀಗರನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ಸರಿಯಿತು.

ಅದೊಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಮೆರವಣಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮೆರವಣಿಗೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾವೂರಾಯರ ಮಕ್ಕಳಿಂದಬಳಿಕ ಕೇಳಬೇಕೆ ? ತಂದೆಯಂತೆ ಮಕ್ಕಳು.

ಈ ಮಾತುಗ 'ನ್ನು ಜನಜಂಗುಳಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಲಿದ್ದ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಬಾಳು ಸಾರ್ಥಕವೆನ್ನಿಸಿತು.

ಅವರಲ್ಲಿ ಅಭಿಮಾನ ಗರಿವೊಡಿ ಉದ್ವಾಣಮಾಡಿತು.

ಮೇಲ್ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಸುಧಾ ಈ ಅಬ್ಬರದ ನಿಬ್ಬಣವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಈ ಮದುವೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಅತ್ತಿಗೆ ಮಾವ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಇರುವದು ಸುಧಾಳಿಗೆ ತಿಳಿದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಏನೋ ಅನಾರೋಗ್ಯ ವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಸಮಾಧಾನ ತಾಳಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವಳು ಮುಟ್ಟಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳು ಕುಟ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು.

ಕೂಡಲೇ ಬಿರಬಿರನೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಅವಳು ಕೆಳಗೆ ಬಂದಳು. ಗೋಡ

ಲೆಯ ಆಚೆಗಿರುವ ಕೋಣೆಯತ್ತ ಸಾಗಿದಳು. ಮುಟ್ಟಾದವರೆಲ್ಲ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವದರ ಸಲುವಾಗಿ ಮೀಸಲವಾದ ಕೋಣೆ ಅದು.

ಅಲ್ಲಿ ಕಾಶಿಬಾಯಿ ಗದ್ದದಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು. ಮುಖ ಸಿಂಡರಿಸಿತ್ತು.

“ ಅತ್ತಿಗೆ !

“ ಬಾ ! ಸುಧಾ ! ನೋಡು ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಲು.....

“ ಆದರೆ ಇದೇನು ಅತ್ತಿಗೆ ?

“ ಇದು ಯಾರ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಮಾತು ಹೇಳು ?

“ ಎಂಟು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ನೀವು ಮೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇ ಅತ್ತಿಗೆ?

“ ಆದರೇನಾಯಿತು ? ಹೀಗಾಗಬಾರದೆಂದು.....

“ ಅತ್ತಿಗೆ....ಅತ್ತಿಗೆ....ನೀವು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸಮಾನರು....ನೀವು ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಬಹುದೆ ?

“ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳು.....

“ ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ಇದು ಛಂದಕಾಣಿಸುವದೆ ?

“ ಇದ್ದಾಳಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅತ್ತಿಗೆ. ಅವಳು ಮೆರೆದಾಡುತ್ತಾಳೆ ಮೆರೆದಾಡಲಿ.

“ ಅಗ್ರಪಟ್ಟಿ ನಿಮ್ಮದು ಅತ್ತಿಗೆ !

“ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಿಕ್ಕನಾಸಿ ಸುಧಾ !

“ ಇದೆಂತಹ ಮಾತು ನಿಮ್ಮದು ! ಈ ‘ತುಂಬಿದಮನೆ’ಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾರು ಹಿರಿಯರು ?

“ ನಾನು ಹಿರಿಯಳಲ್ಲ ಮಾರಾಯಳ ! ಅವಳೇ ಹಿರಿಯಳು. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರುಭಾರ ಮಾಡುವ ಅವಳು ಕಿರಿಯಳು ಹೇಗಾದಳು ಹೇಳು ? ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನದಾಗಲಿ, ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣಂದಿರದಾಗಲಿ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಮಣ್ಣು. ನಾವು ಬಣವಿಯ ಹಿರಿಯರು ! ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣ ಕೂಳಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಗಂಡುನಾಯಿ, ನಾನು ಅಶನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹೆಣ್ಣುನಾಯಿ.”

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯ ಮಳ ಮಳಿಕೆಯನ್ನು ಕಾರಿದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣಂಚಿನಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತ್ತು. ಮತ್ಸರದ ಬೇಗೆ ಹೃದಯವನ್ನು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿತ್ತು.

ಸುಧಾನಿಗೆ ಅಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯ ಯಾವ ಮಾತುಗಳೂ ಅರ್ಥ

ನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾದ ಮಾತು ಒಂದೇ ಆಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮುಟ್ಟು ಕೇವಲ ನೆನಪಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಪೂರ್ಣ ಸುಳ್ಳಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು,

ಸುಧಾಳಿಗೆ ದುಃಖವಾಯಿತು.

“ ನೀವು ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾಗಿ ಧಾರೆ ಎರೆದು....

“ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯ ಅಣ್ಣ ಭೀಮಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ನಿನಗೆ ತಾಯಿಯ ಸಮಾನಳೇ ಅಲ್ಲವೇನು ?

“ ಅದರೆ ನೀವು ಸುಳ್ಳು ಏಕೆ ?.....

“ ನಾನೇಕೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೋಗು.

ಸುಧಾಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಮನಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ದುಸುಮುಸು, ಗುಸಿಗುಸಿ ಆಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಅವಳು ಕಂಡಿದ್ದಳು. ಅದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕುಂಬಾರನ ಆಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಹೊಗೆ ಒಳಗೆ ಕೆಂಡವನ್ನೇ ಅರಳಿಸಿದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿತು.

ಅವಳು ತುಟಿಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟಳು.

ಬಾಳಣ್ಣನ ಕೈಹಿಡಿದವಳು ಬಾಳಣ್ಣ ಧರ್ಮಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಗೌರವವನ್ನು ಹೊಂದಬಾರದಾಗಿತ್ತೆ ?

ಹಿರಿಯಗೌಡರ ಪತ್ನಿ ಇಷ್ಟು ಸಂಕುಚಿತ ಬುದ್ಧಿಯವಳಾಗಬೇಕೆ ? ” ಸುಧಾ ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

ಈ ಮಂಗಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ನಡತೆ ಅಪಶಕುನವೆಂದೇ ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದಳು.

ತವರು ಮನೆಯ ಭವಿಷ್ಯಚಿಂತನೆಯ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕರೇಷೆ ಆಗಲೇ ಅವಳ ಮುಂದೆ ಮಿಂಚಿಹೋಯಿತು.

“ ಎಂತಹ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಎಂತಹ ಹೆಂಡತಿ ! ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಈ ರಕ್ತಸಿ ಗಂಟು ಬೀಳಬೇಕೆ ?

ಸುಧಾಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತು.

ಮದುವೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದಲೇ ನೆರವೇರಿತು. ಬೀಗರು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹುವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿದರು. ರಮೇಶ ನಂತೂ ತನ್ನ ದೈವ ತೆರೆಯಿತೆಂದೇ ಬಗೆದನು.

ಈ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗರೆಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸಿದರು. ಸಟ್ಟಿದ ಸಾನಿಯರ ನೃತ್ಯಮೇಳವನ್ನೂ ಸಂಗೀತವನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಅವರು ಬೆರಗುಪಟ್ಟರು. ಬೀಗರಂತೂ ಈ ಗಾಯನ ಸುಧೆಯಲ್ಲಿಮುಳುಗಿ ಮುಳುಗಿ ಎದ್ದರು.

ಬೇಕಾದಾಗ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸು, ಕುಳಿತಲ್ಲಿ ಮಣೆ, ನಿಂತಲ್ಲಿ ನೀರು. ಬೇಡಿದಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ, ಈ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ರಾಜೋಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಅಸಂತೃಪ್ತಿಯಾಗದಿದ್ದೀತು. ವಿರ್ಮಲನ ಈ ಕರ್ತವ್ಯಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಭೀಮರಾಯನ ಮೇಲೆ ಈಗ ಧಾರ್ಮಿಕವಿಧಾನದ ಬೇರೆ ಹೊರೆಯೂ ಬಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಶ್ರಮದ್ವಿಗುಣಿತವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. 'ಪುಣ್ಯಾಹವಾಚನೆ'ಯು ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ 'ಕನ್ಯಾದಾನ'ವಾಗುವ ವರೆಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಅವನೇ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಯಿತು.

ಇದು ಅಣ್ಣನ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ....

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಡಗರದಿಂದ 'ಗೌಡತಿ'ಯಾಗಿ ಮೆರೆದಳು. ಯಾವ ದಣವನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ದುಡಿದಳು. ಅಧಿಕಾರದ ಕೋಡು ಅವಳಿಗೆ ಚೈತನ್ಯದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂಟಿಗೂಬೆಯಾಗಿ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಸೇರಿದವಳು ಕಾಶೀಬಾಯಿಯೊಬ್ಬಳೇ.

ಮೂರುದಿನ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನವನ್ನುಂಡಿತು. ಅಕ್ಷರಶಃ ಜನ ಸಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಕೈತೊಳೆಯಿತು. ಬೀಗರಂತೂ ತೃಪ್ತಿಯ ತೇಗನ್ನು ಬಿಡಹತ್ತಿದರು. ಕೊನೆಯ 'ಕಳ್ಳಾಟ'ದ ದಿನ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯುವದು ಯಾರಿಗೂ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಹೆಂಗಸರ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಇದರ ಬೀಜಾರೋಪಣವಾಯಿತು. ರಮೇಶನ ವಿಧವಾ ಅಕ್ಕ ಇದರ ಆಧ್ವರ್ಯವಾಗಿದ್ದಳು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಹಳೆಯ ರೀತಿಯ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಿತು. ಕೊನೆಯ ಊಟದ ದಿನ ಅಳಿಯದೇವರು 'ಸೆಟಿಕೊಂಡು' ಕುಳಿತು ಬಿಡುವದೇ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವವರೆಗೆ ಅಳಿಯದೇವರು ಊಟಕ್ಕೆ ಏಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮದುವೆಯ ಮುಖ್ಯವಾತ್ಸವಾದ ಅಳಿಯನನ್ನು ಉಪವಾಸವಿರಿಸಿ ಬೀಗರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಅವರವರ ಅಂತಸ್ತಿನ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಮಂಡಿತವಾಗುವದು ವಾಡಿಕೆ. ಕೈಹಿಡಿದ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಕೈಗೆ ' ರಿಷ್ವೆವಾಚ್ ' ಬೇಕು, ಉಂಗುರಬೇಕು, ಚಿನ್ನದ ಚೈನು ಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೇ ರೋಖ ಹಣಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಮಂಡಿತ ವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಇದನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕೊಡುವವರೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇದನ್ನು ಕೊಡದೇ ಹುಟ್ಟಿಹಿಡಿದ ಆಸ್ವಾರಶ್ಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಏಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಬೀಗರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಏಳದೆ ತಮ್ಮ ಬಿಡಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ನ, ಜುಣಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿಂದುಹೋದ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಇದ್ದವು.

ಇಡೀ ಮದುವೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಕಹಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಶ್ರೀಮಂತನಾದ ರಮೇಶನ ಬೇಡಿಕೆ ಅವನ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು. ಅವನು ಬೇಡಿದ್ದು ಒಂದು ಕಾರು, ಒಂದು 'ರೇಡಿಯೋ ಶೆಟ್ಟಿ.'

ಊರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರೆಲ್ಲ ಒಂದು ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೇರೆಬೇರೆ ಜೀನಸುಗಳನ್ನು ಬಡಿಸಿ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಬೀಗರು ಬಂದು ಎಲೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಕೂಡಲೇ ಅನ್ನ ಹಾಕುವದು ಮಾತ್ರ ಬಾಕೀ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಬೀಗರ ಬರವನ್ನೇ ಎದುರನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬೀಗರನ್ನು ಕರೆಯಲು ಹೋದವರು ಅತ್ತಲೇ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಳವಳ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಅಳಿಯದೇವರು ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಮಣ್ಣನು ರಾಜಾನನ್ನು ಕರೆದು ' ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ'

ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದನು.

ರಾಜಣ್ಣ ಧಾವಿಸಿಬಂದು

" ಜನರು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ರಮೇಶ! ಊಟಕ್ಕೆ ಏಳಬೇಕು" ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದ.

" ನಾನು ' ಸೆಟಗೊಂಡಿ 'ದ್ದೇನೆ ರಾಜಾ! ನಾನು ಬರುವಹಾಗಿಲ್ಲ. ರಮೇಶನೂ ಏನೋದದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದನು.

" ಹಳಬರ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಡ ಏಳು ?

“ ಅದರೆ ನಾನು ಬರುವಹಾಗಿಲ್ಲ ರಾಜೂ !

“ ಇದು ಹೇಗೆ ನಡೆದೀತು ಹೇಳು ?

“ ಹಾಗಾದರೆ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕೇಳು.

ಅವೇಳಿಗೆ ಬಂದ ರಮೇಶನ ಅಕ್ಕ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ಕಾರು, ರೇಡಿಯೋ ಸಿಗುವವರೆಗೆ ಅವನು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈದಿನ ಕೈತೊಳೆಯುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ.

“ ಹೌದೇನು ರಮೇಶ ?

“ ಕಾಣಿಕೆ ಸಿಗದೇ ಅಳಿಯದೇವರು ‘ಕಳ್ಳೊಟೆ’ಕ್ಕೆ ಬರಲಾರನು ರಾಜೂ !

“ ನಿನಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಬೇಕೆ ?

“ ಅಕ್ಕ ಹೇಳಿದಳಲ್ಲ !

“ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅನರ್ಘ್ಯ ರತ್ನವನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ರಮೇಶ! ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನೇನು ಕೊಡುವದು?

ರಮೇಶನಿಗೆ ರಾಜೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ,

“ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನದೇ ಕೊನೆಯಮಾತು ರಾಜೂ !

ರಮೇಶ ಅಷ್ಟೇ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

“ ಏನು ಹೇಳುವಿರಿ ಅಕ್ಕ !

ರಾಜೂ ಕಾತರನಾಗಿ ಕೇಳಿದ.

“ ಹಗಲೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಏನು ಹೇಳುವದು. ಕಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬರುವದು ದರಿದ್ರರ ಲಕ್ಷಣ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಗೊಡಲಾರೆ. ನೀನು ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬಾ ! ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಮಾತು ಆಗುವದೇ ಇಲ್ಲ.

ರಮೇಶನ ಅಕ್ಕ ಖಂಡಿತುಂಡವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

ರಾಜೂ ಓಡುತ್ತಲೇ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಳಣ್ಣನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣ ಭೀಮಣ್ಣನನ್ನೂ, ವಿಠಲನನ್ನೂ ಕರೆದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ.

“ ಈಗಾಗಲೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಆಗಿದೆ ತಮ್ಮ ! ಇದು ಕರಾರಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕೇಳುವದು ಅಸಭ್ಯರ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

ಭೀಮರಾಯ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಹೇಳಿದ.

“ ಬಹಳವಾದರೆ ‘ರೇಡಿಯೋ’ವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಇದನ್ನು

ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸು. ಇದರಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಊಟಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಬರಲಿ, ಬರದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಪಂಕ್ತಿ ಸಾಗಬಿಡುವದು.

ವಿಠಲ ಅಬ್ಬರದಿಂದ ನುಡಿದ.

“ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಳಿಯನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡದಷ್ಟು ಗೌಡರ ಮಕ್ಕಳು ದಂದ್ರರಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಹಿಭಾವನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದು ನನಗೇನೋ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಬೀಗರನ್ನು ಊಟಹಾಕದೇ ಕಳಿಸಿದರೆಂಬ ಅಪವಾದವನ್ನು ನಾವು ಹೊರುವದು ಬೇಡ. ಅನ್ಯತನನ್ನುಂಟು ಗೋಮೂತ್ರ ದಿಂದ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದಂತೆ ಆಗಬಾರದು. ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನಗಾಗಿಯಾದರೂ ನೀವು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಬೇಕು.

ರಾಜಣ್ಣ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಆಲ್ಪರಿದು ಕೇಳಿದ.

‘ಆಗಲಿ ತಮ್ಮ! ನಿನ್ನ ಮಾತು ನಡೆಯಲಿ,

ಬಾಳಣ್ಣ ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಹೇಳಿದ.

ಊಟ ಪೂರೈಸಿತು. ಬೀಗಬಿಜ್ಜರೆಲ್ಲ ತಣೆದುಂಡರು. ಕೇಸರಿಯ ಗಮಗಮಿಸುವ ಓಕುಳಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿಂಪಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಅಳಿಯದೇವರಿಗೆ ದಾರಿಯ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಬಳಗದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಓದಿಸಲಾಯಿತು. ರಮೇಶನ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಭಾವೂರಾಯರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು.

ರಾಜೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ತಂಗಿಗೆ ಸಮಾಧಾನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೊರಡುವ ಗಳಿಗೆ ಬಂದಂತೆಲ್ಲ ಸುಧಾ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕಡಲಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಬಳವಂತಗೌಡ ತಂಗಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತ ಗದ್ಗದಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದ,

“ಈ ಮನೆಯ ಗೌರವವನ್ನು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡಬೇಕು ತಂಗಿ! ಗೌಡರ ಮಗಳು ನೀನು! ದೊಡ್ಡವರ ಸೊಸೆಯಾಗಿರುವಿ.....

“ಅಣ್ಣ!....ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತೇನೆ.

“ನೀನು ಅಂಥ ಸುಗುಣಿಯೇ ಇರುತ್ತೀ ಸುಧಾ!

ಬಳವಂತಗೌಡ ಕಂಬನಿಯನ್ನು ಕೊಡವಿದನು.

ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಣೆ ಹಾಕಿ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಸುಧಾಳನ್ನು ಕರೆದಳು.

“ ಈ ಮಣೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೋ ಬಾ ಸುಧಾ ! ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಉಡಿತುಂಬುತ್ತೇನೆ.”

ರಾಜೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಿದನು. ಸುಧಾಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಿನ ಹಾಗೆ ಅತ್ತು ಬಿಟ್ಟನು.

“ ಹುಚ್ಚಪ್ಪಾ ! ” ಎನ್ನುತ್ತ ಭೀಮಣ್ಣ ರಾಜೂನನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿದನು.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಏನೋ ನೆನವಾಗಿ ಕಾಂತಾ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಅವಳು ತುಸು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೇ ‘ ಅವರಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಸೂಲಿಯಂತೆ ’ ಎಂದಳು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಹೊಟ್ಟೆಸೂಲಿಯ ನೆವಮಾಡಿ ಮನೆಯ ಮಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಾಳಣ್ಣನ ಮುಖ ರೌದ್ರವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ತಂಗಿ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕಸಕಸಿ ಮಾಡುವದು ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

“ ಅವಳದು ಮಾಮೂಲ ಬೇನೆ ಕಾಂತಾ ! ನಿನೇ ತಂಗಿಯ ಉಡಿಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸು ”

ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದನು.

ಹಣೆತುಂಬ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಉಡಿಯನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಸುಧಾ ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪದ ದೀವಿಗೆಗಳು ಬೆಳ್ಳಿಯ ನೀಲಾಂಜನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸುಧಾ ದೇವರಿಗೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆಯೇ ನೇರವಾಗಿ ಭಾವೂರಾಯರ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಂದೆಯ ಚಿತ್ರವಟಕ್ಕೆ ವಂದಿಸಿ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಳು.

ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಅಣ್ಣಂದಿರಲ್ಲ ಗದ್ದದಿತರಾದರು.

ಸುಧಾ ನೇರವಾಗಿ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಮಲಗಿದ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ,

“ ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇನೆ ಅತ್ತಿಗೆ ” ಎಂದಳು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ನೆರಳುತ್ತಲೇ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಎದ್ದು, ಕುಳಿತಳು. ಕೃತಕವೇದನೆಯ ಆವಿರ್ಭಾವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅವಳ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

“ ನೀನು ಹೊರಡುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನಿಂದ ಏನೂ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಸುಧಕ್ಕ ! ಹೋಗಿ ಬಾ !

ಎಂದು ಕಾಶೀಬಾಯಿ ನೆರಳುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದಳು. ಅತ್ತಿಗೆ ! ಈ ಬೇನೆಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಯಗೊಡಬಾರದು. ದೇಹಕ್ಕೆ ಹಿತವಲ್ಲ.”

ಸುಧಾ ಪರಿಯಾಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಗ್ರಹಿಸದಿರಲಿಲ್ಲ.

“ ಚೋಟುದ್ದ ಹುಡುಗಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮಾತು ” ಎನ್ನಬೇಕೆಂದ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಏನೂ ಅನ್ನದೆ ಒಮ್ಮೆ ಸುಧಾಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ನೋಡಿದಿಂಬಿಗೆ ಒರಗಿದಳು.

“ ಅಣ್ಣನ ಪ್ರಸ್ತಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಸರಳಾ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನಾನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ”

ಸುಧಾ ನಗುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಈ ಮನೆಯ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು ಸುಧಾ ನೀನು !

ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವ ಮಂಗಲಕಾರ್ಯಗಳು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಾವು ಹೇಳು ? ”

ಎಂದು ಭೀಮಣ್ಣನೆಂದಾಗ

ಸುಧಾ ಅತ್ಯಂತ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿಲವನ್ನು ದಾಟಿ ಕಾರನ್ನು ಏರಿದಳು.

ಗೌಡರ ಮಗಳು ಸುಬ್ಬರಾಯರ ಸೊಸೆಯಾದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಮಾತಾಯಿತು.

ಸುಧಾಳ ಮದುವೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಲಾವಣಿ ಮಾಡಿ ಹಾಡುವಂತಾಯಿತು.

ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿದ ಮದುವೆ ವೈಭವ ಪೂರ್ಣವಾಗದಿದ್ದೀತೆ ?

ಮದುವೆಗಾಗಿ ಕೂಡಿದ ಬಂಧುಬಳಗದವರೆಲ್ಲ ಹೋರಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಬಳವಂತರಾಯನು ಒಂದು ದಿನ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು.

ಹೆಂಡತಿಯ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ರೋಷಿಹೋಗಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಅವಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಸಡಿಲುಬಿಟ್ಟರೆ ಒಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮನೆಗಳಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾತರತೆ ಅವನನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿತು.

ತಮ್ಮಂದಿರ ಮೇಲಿರುವ ಅವನ ಅಕೃತ್ರಿಮ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ತಂಗಿಯ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ತೋರಿಸಿದ ಅನಾಸ್ಥೆಯಂತೂ ಅವನ ಕರುಳುಗಳಿಗೆ ಬರೆಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಸುಧಾ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ನಡೆದಾಗ ಹೊಟ್ಟೆಸೂಲೆಯ ನೆನಪು ಮಾಡಿ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಅವಿತುಕೊಂಡಿದ್ದು ಅಕ್ಷಮ್ಯವಾದ ಅಪರಾಧವೆಂದೇ ಬಳವಂತರಾಯನು ಎಣಿಸಿದನು.

ಒಮ್ಮೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಅವಳ ತಪ್ಪನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಹೇಳ ಬೇಕೆಂದು ಆ ದಿನ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು.

“ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಹೀಗೇಕಾಯಿತೆ? ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಬಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯಳೇ ಕುಳಿತು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಮನೆತನದ ಗತಿಯೇನು?”

“ಈ ಮನೆತನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದವರು ಅದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಿ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನಗೇನು ಮಾಡುವದು?”

“ನಿನಗೆ ಈ ಮನೆತನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲವೆ?”

“ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಬೇಕು?”

“ನೀನೇನು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯೇನು?”

“ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯರದೇ ಕಾರಭಾರ ಸಾಗಿರುವಾಗ.....”

“ಇದಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಕಾರಣ. ನೀನು ಮೂಲೆ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತರೆ ಅದು

ಯಾರ ತಪ್ಪು. ನಿನಗಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳೂ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿ ಬೀಳಬೇಕೇನು ?

“ ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಲ್ಲ ನಾನೇಕೆ ಬೇಡವೆನ್ನಲಿ ? ಮಾನವರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ ದಿನವೇ ಈ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯತನವೂ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿತು. ಈಗ ಎಲ್ಲ ಕಾಗೆಗಳೂ ಕಾರಭಾರ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

“ ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರು ಕಾಗೆಗಳೆಂದು ಅನ್ನುವಿಯಾ ?

“ ಅವರಿಗೇಕನ್ನಲಿ ?

“ ಮತ್ತೆ ?

“ ನನ್ನನ್ನು ಮೂಲೆಗುಂಪುಮಾಡಲು ಯಾರು ಕಾರಣರೋ ಅವರಿಗೆ ಅನ್ನುತ್ತೇನೆ.

“ ಅದಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಕಾರಣಳು.

“ ಅಯ್ಯೋ ! ಆ ಹೆಣ್ಣು ಹುಲಿಗೆ ನೀವು ಎಷ್ಟು ಅಂಜುತ್ತೀರಿ ! ಅವಳೇನು ನಿನಗಿಲ್ಲ ಮಾಟ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೇನು ? ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತಿಗೂ ಅವಳನ್ನು ಮೇಲುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾತಾಡಿ ನೀವೇ ಅವಳನ್ನು ಒಯ್ದು ಅಟ್ಟದಮೇಲಿಟ್ಟಿರುವಿರಿ. ಅವಳು ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಕೇಳಬೇಕು. ನೀವು ಹೆಸರಿಗೆ ಗೌಡರು. ಕಾರಭಾರವೆಲ್ಲ ಭೀಮರಾಯರದು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ದಬ್ಬಿ ಊರನ್ನು ಅರರು ಆಳುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ದಬಾಯಿಸಿ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯನ್ನು ಈ ಸೆಟವಿ ಆಳತೊಡಗಿದ್ದಾಳೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಇದೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ? ಎರಡು ತುಂಬುರಿಗೊಂದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ. ಒಂದು ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ನನಗೆ. ನನಗೂರೂ ಜೀವವೇ ಸಾಕಾಗಿಹೋಗಿದೆ.

ಕಾರ್ತೀಬಾಯಿ ಕಣ್ಣಿನ ಸುರಿಸುತ್ತ ಅಘೋವದನಳಾಗಿ 'ನಿಂತು ಮುಳು ಮುಳು ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

ಬಳವಂತರಾಯನಿಗೆ ಅವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ಮರವಾದ ಮತ್ಸರದ ವಿರಾಟೆದ್ದರೂವದ ಅರಿವಾಯಿತು. ಇವಳಿಂದ ಈ ಮನೆತನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ತನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ನಿಚ್ಚಳವಾಯಿತು. ಅವಳನ್ನು ಅವನೊಮ್ಮೆ ನಿಷ್ಟುರವಾಗಿ ನೋಡಿ,

“ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯಕಾರ ನೀನೇ ಕುಳಿತು ಹೀಗೆ ಮತ್ಸರವನ್ನು ತೋರುವದು ಅವಿವೇಕವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಾನು ನಡೆಯಗೊಡುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ.

“ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತ್ರ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಆ ವಯ್ಯಾರಿಯ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತ್ರ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ.

“ ಮಾತುಮಾತಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ದೂರುವದು ನಿನ್ನ ಸಂಕುಚಿತ ಮನಸ್ಸನ್ನೇ ತೋರುತ್ತದೆ.

“ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೆ ನನ್ನ ಅವಮಾನ ಮಾಡುವುದು ಅವಳ ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಯೇನು ?

“ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಮಣೆಯ ಬೇನೆಯಾಗಿದೆ.

“ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡುವ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಯಾವುದೋ ದೋಷ ತಗುಲಿದೆ. ನೀವೇ ಕುಳಿತು ನನ್ನ ಭಲನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರೆ ಅವಳು ತಟ್ಟದೇ ಬಿಟ್ಟಾಳೆ ?

“ ಇದು ಭಲನೆಯಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ನಡತೆ ಸರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಎಷ್ಟಂದರೂ ನೀನು ಹಿರಿಯಳು. ಕಿರಿಯರ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸುವದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರೆ ಮನೆತನ ಹೇಗೆ ನಡೆದೀತು ?

“ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ ?

“ ಈ ಮನೆತನ ನಡೆಯುವದು ನಿನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆ ?

“ ನನಗೆ ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಕೂಲಿಯಾಗಿ ಇರುವ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ.

“ ಏನೆಂದಿ ?

“ ಇವರೊಡನೆ ನನಗೆ ಕೂಡಿ ನಡೆಯುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಪ್ನ ವಾಗಿಯೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಉರ ಜನರೆಲ್ಲ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಬದಲು ಭೀಮ ರಾಯರಿಗೆ ಸಲಾಮು ಮಾಡಿ ಕಾಂತಾಳಿಗೆ ಗೌಡಕೆ ಬಂದು ಕರೆಯುವದನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸಲಾರೆ. ಈ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಗೌಡರಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮಂತೆ ನನಗೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಾಂತಾಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ನನ್ನ ಮೈ ಉರಿಯುತ್ತದೆ.

“ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹೆಂಡದಿರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ನಡೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಮಾತು ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದರೆ ನಿನಗೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸ್ಥಾನವೂ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಹುದು ತಿಳಿಯಿತೆ,”

ಬಳವಂತರಾಯ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಹೇಳಿದನು.

“ ನಾನೇನು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಸೀರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಈ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ.

“ ನೀನು ಬಗಲಲ್ಲಿ ದೊಣ್ಣೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲವೇ ?

“ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಕಸಬರಿಗೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದವಳಿಗೂ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿರಿ.

“ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚು.

“ ಯಾರನ್ನು ಹೆದರಿಸುತ್ತೀರಿ.

“ ಇನ್ನುಮೇಲೆ ನೀನು ಇಂಥ ಅಬದ್ಧ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಒದ್ದು ಓಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಎಚ್ಚರವಿರಲಿ, ಸಲಿಗೆಯ ನಾಯಿಯನ್ನು ತಲೆಗೆ ಏರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೆಂಗಸೋ ರಾಕ್ಷಸಿಯೋ ?

“ ನಾನು ಮಾತ್ರ.....

“ ನಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಬಗುಳಬೇಡ.

ಎಂದು ಬಳವಂತರಾಯನು ಹೆಂಡತಿಯ ಕೆನ್ನೆಗೊಂದು ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು,

“ ನಿನ್ನ ಒಡಕು ಬಾಯಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚದಿದ್ದರೆ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನೇ ಉದುರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನೀಚಳಾಗಿದ್ದೀ. ಮದುವೆಯ ಮಂಗಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನುಮ್ಮನೆ ಮುಟ್ಟುಗಿರುವದಾಗಿ ಹೇಳಿ ವಂಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೀ. ನನ್ನ ತಂಗಿ ಆತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಸಿಂತಾಗ ಜೇನೆಯ ನೆನವಾಡಿದ ಚೆಂಡಾಳಿಯಾಗಿದ್ದೀ. ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಇಂತಹದನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾಯಿಯ ಹಾಗೆ ಬಡಿದು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ತಿಳಿಯಿತಲ್ಲೊ !

ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾದ ಬಳವಂತಗೌಡನು ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ಗುಪ್ತ ಕೊಟ್ಟು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತಳ್ಳಿಬಿಟ್ಟನು.

ಧಡಾರೆಂದು ಹಿಂದೆ ಉರುಳಿಬಿದ್ದ ಕಾಂಬಾಯಿ ಆ ಕೂಡಲೇ ಪ್ರತಿ ಭಟಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಅಂಜಿ ಗದಗದ ನಡುಗತೊಡಗಿದಳು ಆಕ್ಷಣ ಅವಳಲ್ಲಿ ಗೌಡನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪಟ್ಟುಹಿಡಿದು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರದಬ್ಬಿ ತನ್ನ ಬಾಳು ನಾಯಿಯ ಬಾಳಾಗಬಹುದೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದಳು.

ಈ ಗೌಡರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಅಗಿಹೋದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವಳು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಮನೆಯ ಕಪಾಟಿನ ಒಳಗೆ ಹುದುಗಿದ ಹಗೆಗಳ ಕಥೆ

ಗಳನ್ನು ಅವಳು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಳು.

ಹಗೆಯ ನೆನಪಾದಕೂಡಲೇ ಅವಳ ನೆತ್ತರು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದಂತೆ ಆಯಿತು.

ಅವಳು ಮಿಸುಕದಾದಳು.

ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಎರಡೂ ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿದಳು.

ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಅವಳು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ತನ್ನ ಬೆರಳ ಕಿಂಡಿಯೊಳಗಿಂದ ನೋಡಿದಳು.

ದೀವ ಇನ್ನೂ ಘಾಳವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಪತಿಯು ಗಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದನು.

ಅವನ ಮುಖ ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತು.

ನಿಷ್ಕರತೆ ಅಲ್ಲಿ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ವೈ ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಎದ್ದಳು. ನೇರವಾಗಿ ಪತಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಿಕ್ಕಿಸಿ ಬಿಕ್ಕಿಸಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

“ ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತು. ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಬಡಿದು ಕೊಲ್ಲಬೇಡಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಕಾಲುಬೀಳುತ್ತೇನೆ ನಾನು ಕಾಂತಾ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ವೈದಾನರು ಅಂದದ್ದನ್ನು ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಕೂಲಿಯ ಆಳಿಸಂತೆ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತೇನೆ.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಗಂಪನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರೋದಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಇಷ್ಟು ಮೆತ್ತಗಾಗಿ ಎಂದೂ ಮಾತಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಿನ ಅವಳು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿ ಬಳವಂತಗೌಡನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕರುಣೆ ಜನ್ಮಿಸಿತು. ಅವಳಲ್ಲಿಯೂ ಅದಾವುದೋ ಸತ್ಯ ಹುದುಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಅವನ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಅವನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು,

“ ನೀನು ಕಾಂತಾ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವಳು ಅಳಬೇಕು. ಭೀಮಾಣ್ಣನಾಗಲಿ, ವಿಠಲನಾಗಲಿ ನಿನಗೆ

ಏನಾದರೂ ಅಂದರೆ ಹೇಳು ಅವರ ಚರ್ಮ ಸುಲಿಯುತ್ತೇನೆ. ಅದರೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಾಲುಕೆದರಿ ಜಗಳ ತೆಗೆಯಬೇಡ.

“ ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

“ ಈ ಮನೆಗೆ ನೀನೇ ಹಿರಿಯಳು. ಆ ರೀತಿ ನಿನ್ನ ವರ್ತನೆ ಇರಲಿ.

“ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ....ಅದರೆ....

“ ಅದರೆ ಏನು ?

“ ನೀವು....ಗೌಡರಾಗಿ....ಬಾಳಬೇಡವೇ ?

“ ಹುಚ್ಚಿಯ ಹಾಗೆ ಮಾತಾಡಬೇಡ. ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಕಾರಣಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನನಗೆ ಬೇಡನೆನ್ನಿಸಿದಾಗ ಹಾಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

“ ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

“ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯ ರಾಜ್ಞಾಂತರೂ ಆಗಕೂಡದು.

“ ನಾಳೆಯಿಂದ ನೀವೇ ನೋಡುವಿರಲ್ಲ.

“ ಈ ಮನೆಯೇ ನಿನ್ನದು. ಹಿರಿಯ ಗೌಡತಿ ನೀನು.

“ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಗಂಡನನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬಾ ನೋಡಿದಳು. ಆ ನೋಟದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೃದಯ ಫಲಿಸಿದ ಅಶಾಕಿರಣವೊಂದು ನೂಸಿದ ಅನಂದವನ್ನು ಅವಳು ಪಡೆದಳು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಮಾರ್ಕಾಟು ಆಗುವದು ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೂ ಬೇಡವಾಗಿತ್ತು. ಈಗಿನ ವಟ್ಟುವನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿರಿಯ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಮೂಲೆಗುಂಪುಮಾಡುವ ಅಭಿಲಾಷೆ ಅವಳದಾಗಿತ್ತು.

ಅದರೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿಯಲ್ಲ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಉಂಟಾದ ವರಿವರ್ತನೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆಯನ್ನೇ ತರಹತ್ತಿತು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಕಾಂತಾಳನ್ನು ಕೇಳವೇ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾತುಮಾತಿಗೆ ‘ ಕಾಂತಾ ಇದನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡಿಬಿಡು’ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ಈಗ ಹಿರಿಯತನವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಇದು ಹಿರಿಯರು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಅಕ್ಕಾ ! ಇದನ್ನು ನೀವೇ ಮಾಡಿರಿ ” ಎಂದು ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಅಂದಾಗ,

“ ಹಿರಿಯರೇನು ಕಿರಿಯರೇನು ? ಯಾರಾದರೂ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು. ಹಿರಿಯಳಾದ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದಾದರೂ ನೀನು ಮಾಡು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅನೇಕ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತುಗಳನ್ನು ನುಂಗಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಕಾಂತಾನಮೇಲೆ ರುಕ್ಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೋಪೋದ್ದೀಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಹು ಪ್ರಯಾಸವಾಗಿಯಾದರೂ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹೃದಯ ಹೊತ್ತುತ್ತಿತ್ತು ; ಕಿಡಿ ಹಾರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮನಸ್ಸು ಕೋಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು ; ಶಬ್ದವೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಭಾವನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅದುಮಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಗಂಡನ ಅಂಜಿಕೆಯ ಜತೆಗೆ ಅವಳ ದೀರ್ಘ ಯೋಜನೆಯೂ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ತನ್ನಿಂದ ಯಾವ ತಪ್ಪೂ ಆಗದೆ ತನ್ನನ್ನು ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಕ್ಷುಲ್ಲವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆಂಬುದರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಹವ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸದ್ಯದ ಅವಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಅದೆಷ್ಟು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅದುಮಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಒಮ್ಮೆಮ್ಮೆ ಅವು ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಕೂಡಲೇ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ತಿರಸ್ಕಾರವು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ದ್ವೇಷವೇ ತುಂಬಿನಿಂತಿತ್ತು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ತಾನು ಬೇರೆನಿಂತು ಸೋಮವೃತ್ತ ಸಹಾಯದೊಂದಿಗೆ ಯಜಮಾನರು ಊರ ಗೌಡಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡುವಂತಾ ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅವಳು ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಕಾಳಗಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಇದರಿಂದ ಅವಳ ದ್ವೇಷದ ಚಿಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಿಡಿ ಕೂಡಿ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೂಡಿದ ಕಿಡಿಗಳು ಒಮ್ಮಿಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ತಾಳಿ ಸ್ಫೋಟವಾಗಲಾರವೆ ?

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದರೂ ವಿಠಲನ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ದಿನ ಅದು ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು.

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ಗೌಡರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಿದ ಬೆಂಕಿ ಬೀಗ ಬಿಜ್ಜರ ಕಿವಿಯ ವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿತು.

ಅದು ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತುಗಂಟಿಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಸುವಾಸಿನಿಯರೆಲ್ಲ ಗಂಡ ಹೆಂಡರಾದ ಸರಳಾ-ವಿಠಲರಿಗೆ ಆರತಿ ಮಾಡಿ 'ಹಾಸಿಗೆಯ ಪದ'ಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಮಂಗಳವನ್ನು ಕೋರಿದ ಬಳಿಕ ಸರಳಾ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಸಜ್ಜೆವನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

ವಿಠಲಗೌಡನಿಗೆ ಆ ದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಂದ ರಸನಿಮಿಷವಾದುದ್ದರಿಂದ ಅವನ ರಸಿಕತೆ ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವನು ಮಂದಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಪ್ರೇಯಸಿಯನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ಬೀಗ-ಬಿಜ್ಜರೆಲ್ಲ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದರು. ಈ ನವದಂಪತಿಗಳ ಶಯ್ಯಾಗ್ರಹವು ಮೇಲಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿತವಾಗಿತ್ತು. ವಿಠಲನು ಬಳಸುವ ದಿನದ ಕೋಣೆಯೇ ಈ ದಿನ ಸಿಂಗಾರವಾಗಿತ್ತು.

ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿದರೂ ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ, ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಯವರು ಯಾವ ಮಾತಿಗಾಗಿಯೋ ವಾದ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿಯ ಮೌನಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದು ವಿಠಲನಿಗೆ ಕೇಳಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಳವಂತಗೌಡರು ಎಚ್ಚರವಿದ್ದರೂ ಅವರ ಪರಿವೆ ಕೂಡ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ಮಾತುಗಳ ಬಿರುಮೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಸರಳಾ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕಚಿನ್ನೆಯಿಂದ ಸತಿಯ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

"ಇದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಳೆದುಬಂದ ವ್ಯಾಧಿಯಾಗಿದೆ ಸರಳಾ! ಅತ್ತಿಗೆಯರಿಗೆ ಕಚ್ಚಾಡದೆ ನಿದ್ರೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಇದರ ಅಭ್ಯಾಸವು ನಿನಗೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

"ಇಷ್ಟು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಮಾತು ಮತ್ತೆ !

ಸರಳಾ ಹಣ್ಣಿನ ತೊಳೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು.

"ಸ್ಥೂರ್ತಿ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬರುವದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವದು ?

ಸರಳಾ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ಹಣ್ಣಿನ ತೊಳೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತ ವಿಠಲ ನುಡಿದನು.

ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತುಗಳು ಇನ್ನೂ ಬಿರುಸಾಗಿ ಕೇಳಬರತೊಡಗಿ ದವು. ವಿಠಲನು ಅದೆಷ್ಟು ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಇರಬೇಕೆಂದರೂ ನಡೆಯದಾಯಿತು. ಅವನ ರಸಭಂಗವಾಗತೊಡಗಿತು.

“ಆ ಕುಂಕುಮ ಕರಡಿಗೆ ನನ್ನ ತವರುಮನೆಯದು. ಅದನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಕರ್ಕಶವಾಗಿ ನುಡಿದಳು.

“ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಡ. ಇದು ಈ ಮನೆಯ ಆಸ್ತಿ. ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ ಬಿಡು” ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಆ ಕರಡಿಗೆಯನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ನಿಷ್ಕುರವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಸುಮ್ಮನೇ ಕೊಡಿರಿ.

“ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ.

“ನಾನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

“ನನ್ನ ಮೈಮುಟ್ಟಿದರೆ ಪರಿಣಾಮವೇನಾದೀತು ?

“ಹಾಗಾದರೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ.

“ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ....ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ....ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ತೊಲೆ ಹಾರುವಹಾಗೆ ಗದ್ದರಿಸಿದಳು.

ಈ ಕರ್ಣಕರೋರವಾದ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಳವಂತಗೌಡರು ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು,

“ಎನಿದು ಗದ್ದಲ ?” ಎಂದು ಕೂಗಿದರು.

“ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು ಅತ್ತಿಗೆ ?” ಎಂದು ಮೇಲಟ್ಟದ ಕೋಣೆಯಿಂದ ವಿಠಲನು ಏರಿಕೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದನು.

ಒಂದು ಅರೆನಿಮಿಷ ಮೌನ.

ಒಮ್ಮೆಲೇ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಚೀರಿದಳು. “ಅಯ್ಯೋ ! ಬನ್ನಿರಿ ! ಆಕ್ಕ ಹೇಗೆಹೇಗೋ ಮಾಡಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ....ಅಯ್ಯೋ !....ಅಯ್ಯೋ !.....ಭಾವಜ ಯವರೆ....!.....”

ಬಳವಂತಗೌಡನಿಗೆ ಈ ಚೀತ್ಕಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಎದೆಮಲ್ಲಿ ತಣ್ಣೀರು ಸುರುವಿದಂತಾಯಿತು.

ಅವನು ಥಡಪಡಿಸಿ ನಡುಮನೆಗೆ ಓಡಿಬಂದು ಕಾಶೀಬಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿ

“ ಅಯ್ಯೋ! ದೇವರೆ! ಭೀಮೂ!....ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕರೆಯಿರೋ.... ಏನಿದು....?”

ಅಣ್ಣನ ಈ ವೇದನಾಪೂರ್ಣವಾದ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಠಲನು ಒಂದೇ ನೆಗೆತಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿದ ಎಲ್ಲ ಪಾವಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ ಹಾರಿ ಒಳಗೆಬಂದು ನೋಡುವಾಗ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಗುಡ್ಡೆಗಳು ಮೇಲೇರಿದ್ದವು. ಜಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕುಂಕುಮ ಕರಡಿಗೆಯ ಅರ್ಧ ಭಾಗವು ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಉಳಿದರ್ಧಭಾಗವಾದ ಮುಚ್ಚಳವು ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಕುಂಕುಮ ಹಾಸಿಗೆಯ ತುಂಬ ಹರಡಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ವಿಠಲನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

“ ನೀನು ಗಾಬರಿಯಾಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ! ಭೀಮಣ್ಣನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕರೆತರಲು ಹೇಳು. ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಾನು ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ?”

ಬಳವಂತಗೌಡರು ಓಡುತ್ತಲೇ ಹೊರಬಿದ್ದರು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಥರಥರ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಭಯದಿಂದ ಅವಳ ಮುಖದ ಕಳೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿತ್ತು.

“ ಅತ್ತಿಗೆ ಅಂಗಾಲಿಗೆ ಬೂದಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕಿರಿ! ಸರಳಾ! ಊದುಗೊಳವಿಯನ್ನು ಹೆರಚಿ ಪುಡಿಮಾಡು. ಅದರ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಬಹುದು....ಅತ್ತಿಗೆ!....ಅತ್ತಿಗೆ....”

ವಿಠಲನು ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ತಲೆಗೆ ಒಂದೇ ಸವನೇ ನೀರು ತಟ್ಟಿ ತೊಡಗಿದನು. ಸರಳಾ ಇದ್ದಲುನಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಊದುಗೊಳವೆಯ ಪುಡಿಯ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ಯಾವ ಸರಿಣಾಮವೇ ಆಗದಾಯಿತು. ವಿಠಲನು ಒಂದೇ ಸವನೇ....“ಅತ್ತಿಗೆ” ಎಚ್ಚರವಾಯಿತೇ ಅತ್ತಿಗೆ! ಅಯ್ಯೋ!....” ಎಂದು ಚಡಪಡಿಸಹತ್ತಿದನು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಒಂದೇ ಸವನೇ ಅಂಗಾಲುಗಳಿಗೆ ಬಿಸಿ ಬೂದಿಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕತೊಡಗಿದಳು.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಹೌಹಾರಿದರು.

ಭೀಮಣ್ಣ ವೈದ್ಯರೊಡನೆ ಬಂದಾಗ ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ಮರಣೆ ಮರುಕಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ವೈದ್ಯರು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು.

ಸಮಗ್ರ ಒಂದು ತಾಸಿನವರೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನವಾದ ಬಳಿಕ ಕಾಶೀ ಬಾಯಿಯೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಳು. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದಳು.

“ ಕಾಂತಾ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ? ” ಎಂದು ಮಂದದನಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಣು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ ಅಕ್ಕ !

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ನಡುಗುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಮತ್ತೆ ಚಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿ ಮೂರ್ಛಿತಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಳು.

ವೈದ್ಯರು ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ನೋಡಿದರು.

ಅವರಿಗೆ ಸಂದರ್ಭದ ಅರಿವಾಯಿತು.

ಅದಾವುದೋ ಉದ್ದೇಗವು ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಮಿದುಳಿಗೆ ಏರಿರಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ಅವರ ಅನುಮಾನವಾಯಿತು.

ಇದು ಸತ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಕುಂಕುಮ ಕರಡಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೂಗಿದಕೂಡಲೇ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಅದನ್ನು ಭಿರ್ರನೆ ಕಸಿದುಕೊಂಡಳು. ಇದರಿಂದ ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನ ತುತ್ತುತುದಿಯೇ ಬಂದಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವಳು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಇದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವ ಶಕ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ವೈದ್ಯರು ನಿದ್ದೆ ಬರುವ ಔಷಧವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಯಾರೂ ಗದ್ದಲ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಆಗಲೇ ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾನೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು.

ವಿಠಲನು ಸೋತ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಅಟ್ಟದ ಪಾವಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಏರಿದನು.

ಅಷ್ಟೇ ದಣಿದ ಸರಳಾ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು.

ಗುಡ್ಡದಂತೆ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದ ಭಾರವು ಮಂಜಿನ ಹನಿಯಂತೆ ಹಾರಿ ಹೋದುದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಹಾಯಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ಉಸಿರು ಹಾಕಿದಳು.

ಈ ಹಗರಣದ ಹೊಣೆಯೆಲ್ಲ ತನ್ನದೇ ಎಂಬ ಒಳದನಿ ಅವಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಷ್ಟು ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಮೂಲವಾದ ಜಗಳಮಾಡಿ ಮಲಗ ಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಭಯಂಕರ ಆಸತ್ತು ಬಂದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ.....

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಗದಗುಟ್ಟಿ ನಡುಗಿದಳು.

ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಸಂತೈಸಲೇಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿ ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾನೆ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಮಲಗಿದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟಳು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿದ್ದಳು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಳು ಒಲೆಯನ್ನು ಹೂಡಿ ಕಾಫಿಗೆ ಎಸರು ಇಟ್ಟಳು.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಆಯಾಸದಿಂದ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಳು.

“ಅಕ್ಕ !

“ನನ್ನನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೀಯಾ ? ಆಗ ಸಾಯಲಿಲ್ಲ ನೆಂದು ಈಗ ಕೊಲ್ಲಲು ಬಂದಿದ್ದೀಯಾ ?

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ನಿಷ್ಪರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದಳು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಅಕ್ಕನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಅಳುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು.

“ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತು ಅಕ್ಕಾ ! ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನನ್ನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ

ಏನಾದರೂ ಅಂದರೆ ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಹೋಳಾಗಲಿ. ವಿಷಮವೇಳೆ ಅಕ್ಕ! ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.

“ಮಾಡುವ ಕಾರಭಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಈಗ ಬುಬ್ಬುಣಚಾರ ಮಾಡ ಬೇಡ ಹೋಗು.

ನೀವು ಕ್ಷಮಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕಾಲನ್ನೇ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪಾಯಿತು....ತಪ್ಪಾಯಿತು....ತಪ್ಪಾಯಿತು....ಅಕ್ಕ !

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಮುಳು ಮುಳು ಅಳಹತ್ತಿದಳು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಒಮ್ಮೆ ಅವಳನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಸಿಬಿಸಿಯಾದ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡು ಗಂಟಲು ಆರಿಹೋಗಿದೆ.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ಹೋದಜೀವ ಬಂದತಾಯಿತು. ಅವಳು ಏನೆಲ್ಲವನ್ನುಮಾಡಿ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿದಳು.

ಮರುದಿನ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ರಾತ್ರಿ ಏನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಆ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಆಚರಣೆಯಾಗಿತ್ತು.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತಾಪವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಮರೆಯುವದು ಅವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ದಿನ ಮೊದಲು ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು.

ಭೀಮಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಟರಪುರ ಒದರಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಹಿರಿಯ ಅತ್ತಿಗೆಯಿಂದ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನು.

“ಹೆಂಗಸರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಹಾಗೆ ವಿರೂ ! ಒಂದು ದಿನ ಕಚ್ಚಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮರುದಿನ ಕೂಡಿ ನಕ್ಕು ಕೆಲೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಗಂಡುಸಾದರು ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಆರುಗಾವುದ ದೂರ ವಿರಬೇಕು.

“ಆದರೆ ಈಗ ವಿಪರೀತಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ ಅಣ್ಣ ! ಆ ಸೋಮಪ್ಪನೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಾನೆ.

“ನಾವು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿ ಇರುವ ತನಕ ಯಾವ ಸೋಮಪ್ಪನು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ಹೇಳು. ಹತ್ತು ಸೋಪ್ಪರನ್ನು ಉರುಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಸುಮ್ಮನಿರು.

“ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾದರೂ ಏನು ?

“ ಅವನು ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಬೇಕಾದವನು. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಅತ್ತಿತರ ಜನರಲ್ಲಿ ಇವನೂ ಒಬ್ಬ ಅಷ್ಟೆ. ಈಗ ನಾವು ಇವನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಅಂದರೆ ಅತ್ತಿಗೆ ಅದನ್ನೇ ಗುಡ್ಡದಷ್ಟು ಮಾಡಿ ಅಣ್ಣನ ಮನಸ್ಸು ಕೆಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವನೂ ಒಂದುತರಹ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

“ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮೂಗುದಾರವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು.

“ ಗೌಡರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಹೆಂಡತಿ ಕುಣಿಸಿದಂತೆ ಕುಣಿದಿಲ್ಲ ವಿರೂ ! ಈ ಮನೆತನದ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಇಡೀ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಂಟುಬಾರಿ ಮಾತ್ರ ಮಾತಾಡಿದ ಉದಾಹರಣೆ ಗಳಿವೆ.

“ ಈಗ ಕಾಲ ಬದಲಾದರೂ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳುವಾಗ ವಿವೇಚನೆ ಬೇಡವೆ ?

“ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳುವವನಿಗೆ ವಿವೇಚನೆಯೆಂದರೇನು ?

“ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿಯಾದರೂ ಹೇಳಬೇಕು.

“ ನಾಳಿನ ಸಾವನ್ನು ಇಂದೇ ಏಕೆ ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ದಾರಿತಪ್ಪು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವದೇ ಲೇಸು.

“ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ.....

“ ಅಣ್ಣನದು ಅಷ್ಟು ಅವಸರದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲ. ಇಂದು ಆಗುವ ಕಾರ್ಯ ಇನ್ನು ಹತ್ತು ವರುಷದ ಮೇಲಾದರೂ ಆಗುತ್ತದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ?

ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳು, ಆಗಾಗ ಈ ಅಣ್ಣತಮ್ಮದಿರಲ್ಲಿ ನಡೆಯ ತೊಡಗಿದವು.

ಅದರೆ ಬಳವಂತ ಅಣ್ಣನ ಬಗ್ಗೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅಪಾರವಾದ ಗೌರವ ವಿತ್ತು. ಅತ್ತಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ರುಕ್ಷವಾಗತೊಡಗಿತು.

ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬೇಕೆಂದೇ ಅವಳು ಹೆಚ್ಚು ದುಡಿಸುತ್ತಾಳೆಂಬ ಹೊಸ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದು ವಿಠಲನಲ್ಲಿ ಸುಳಿದದ್ದರಿಂದ ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಅವನು ಕೆಂಡ ಕಾರತೊಡಗಿದನು.

ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಯಾದರೂ ಸರಳಾನ ಮನೆಗೆಲಸ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ವಿಠಲನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ದಾರಿ ಕಾಯ್ದು ಕಾಯ್ದು ಬೇಸತ್ತನು.

ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಗೆಯರು ಏನೇನೋ ಗುಣುಗುಣು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವುದನ್ನು ಅವನು ಕಂಡಾಗ ಅವನ ಪಿತ್ತ ನೆತ್ತಿಗೆರೆತು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಇವರು ಚಕ್ಕಂದವಾಡುತ್ತಿರುವ ರೆಂಬುದು ಅವನ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಅವನು ದುಡುದುಡು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದುಬಂದು ಅತ್ತಿಗೆಯರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕೇಳಿದ,

“ ಇವಳ ದುಡಿತ ಇನ್ನೂ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲವೆ ?

“ ದುಡಿತವೆಂದರೇನು ಭಾವಜಿ ! ನಾಲ್ಕು ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಗಲ ಬರಿಸಲು ಅವಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ತಾಸುಗಳೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ.

“ ಅವಳೇ ಏತಕ್ಕೆ ತೊಳೆಯಬೇಕು ?

“ ಮತ್ತೆ ಯಾರು ತೊಳೆಯಬೇಕು ಹಾಗಾದರೆ ?

“ ಇಷ್ಟುದಿನ ಯಾರು ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ?

“ ಇಷ್ಟು ದಿನವೆಂದರೆ....

“ ಇವಳು ಬರುವದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ?

“ ಅವಳು ಬಂದಮೇಲೂ ನಾನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈ ದಿನ ಅವಳೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದಳು. ಆಗಲಿ ಎಂದು ನಾವೆಂದರೆ ಈ ಪ್ರಾಣಿ ರಾತ್ರಿಯನ್ನೇ ಕಳೆಯುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ಬೇಕಾದ್ದು ಹೇಳಿರಿ ಭಾವಜಿ ! ಸರಳಾನಿಗೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದಾಳೆ.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ನಗುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಅವಳು ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿದೆ ಹೇಳಿರಿ ? ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನುದಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವಳು ಶ್ರೀಮಂತಗೌಡರ ಮನೆ ತುಂಬಿದ್ದಾಳೆ.

“ ಆದರೇನಾಯಿತು ? ಹೆಂಗುಸಾದಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಬರಬಾರದೆ ?

“ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಈ ಮನೆಯ ತೊತ್ತೇನು ?

ವಿಠಲನು ಕ್ರೂರನಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

“ ಮನೆಯ ನಾಲ್ಕು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದು ಆನ್ಯಾಯದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ ಬಿಡಿರಿ. ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಲಿಯದೆ ಅವಳು ಯಾವಾಗ ಕಲಿಯಬೇಕು ? ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಅಕ್ಕ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತೊತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೇನು ?

“ ದುಡಿಸುವದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಿತಿ ಇರಬೇಕು.

“ ನಾವೇನು ದುಡಿಸುವದಿಲ್ಲ ಮಾರಾಯರೇ! ನಾಳೆಯಿಂದ ಅವಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದೇ ಬೇಡ. ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿರಿ ನಾನೇಕೆ ಬೇಡವೆನ್ನಲಿ ?

ಕಾಂತಾ ಸಿಡುಕಿನಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಇದು ಆಡುವ ಮಾತಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ.

“ ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೆ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸುವದು ಮಾತ್ರ ನೀವು ಆಡುವ ಮಾತು. ನೀವು ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸುವದೂ ಬೇಡ. ಅವಳು ಈಚೆಯ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಆಕಡೆಗೆ ಸರಿಸುವದೂ ಬೇಡ. ಅದೇನೋ ಅಂತಾರಲ್ಲ !

“ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದರೆ ನಿಮಗೆ ಕಾಲುಕಸವಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದಳು.

“ ಗೌಡರ ಮನೆಯನ್ನು ತುಂಬಿದ ಯಾವ ಸೊಸೆಯೂ ಕಾಲು ಕಸವಲ್ಲ ಬಿಡಿರಿ. ನೀವು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬೇಡಿರಿ. ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಹಾಕಿ ಅಟ್ಟಿದಮೇಲೆ ಏರಿಸಬೇಡಿರಿ.

“ ಮನೆತುಂಬಿದ ಸೊಸೆ ಸರಿರಾತ್ರಿಯವರೆಗೂ ದುಡಿಯುವದು ಮಾತ್ರ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ.

“ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ದುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉಪಕಾರವಿದೆ ?

“ ಅವಳನ್ನು ಸಾಯಹೊಡೆಯಿರಿ ಆಯಿತಲ್ಲೋ ?

ಎನ್ನುತ್ತ ವಿಠಲನು ನೇರವಾಗಿ ನೀರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ತಿಕ್ಕಿದ ಬಾಂಡಿಗಳನ್ನೇ ಬೇಕೆಂದೇ ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಕುಳಿತ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

“ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುನಡಿ.

ಸರಳಾ ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಿ ಒಮ್ಮೆ ಮೈಮುರಿದುಕೊಂಡಳು. ತನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದಣಿವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು.

ವಿಠಲನು ಆ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಗೊಮ್ಮೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ತಾನೇ ಹೊತ್ತುತಂದು ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು.

ಸರಳಾ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು.

ಅತ್ತಿಗೆಯರು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆಯೇ ಸರಳಾ ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲೇರಿ ಹೋದಳು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ - ಕಾಶೀಬಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಅವಳು ಇವಳನ್ನು ನೋಡಿದಳು.

ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಸ್ತಿ, ಅಸಂತೋಷಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.

ಈ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದೃಷ್ಟಿ ಮೂಡಿತ್ತು.

ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಠಲನು ಹೇಳಿದನು.

“ಅವರು ಹೇಳುವ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ ಸರಳಾ !

“ಇದು ಹೇಗಾದೀತು ? ನಿಮಗೇನು ಗಂಡಸರಿಗೆ. ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಏನಾದರೂ ಹೇಳುತ್ತೀರಿ. ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಸಂಕಟ ನಿಮಗೇನು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ?

“ನೀನು ದುಡಿಯುವ ಆಳಲ್ಲ ತಿಳಿಯಿತೆ ?

“ನಾನೂ ಈ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ತವರಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಿಯಿಂದ ಬೆಳೆದ ಮಗಳು ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಆದರೆ.....

“ನೀನು ಈ ಮನೆಗೆ ರಾಣಿ ಸರಳಾ ?

“ಇನ್ನೇಟು ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ರಾಣಿ ಇರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲವೆ ? ಆ ಅವಸ್ಥೆಯೇ ನನ್ನದು. ನನ್ನ ಮಾತು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ ನಾನೇನು ದುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅನ್ನಿ ಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದೆಂದರೆ ನನ್ನ ಜೀವದ ಸುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸರಳಾನ ಕಣ್ಣು ಕುಣಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದವು.

“ಅತ್ತಿಗೆಯವರು ನಿನಗೆ ಅನ್ನತ್ತಾರೆನು ? ಇದು ನನಗೆ ಹೊಸ ಮಾತೇ ಆಗಿದೆ.

ಹಣೆಯಮೇಲೆ ಹಾರಿಬಿದ್ದ ಮುಂಗುರುಳನ್ನು ತೀಡುತ್ತ ವಿಠಲನು ಕೇಳಿದನು,

“ಅವರು ನನ್ನ ಭರ್ತ್ಸನೆ ಮಾಡಿದರೆ ನನಗೆ ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವ್ವಯ್ಯಾ ! ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಆಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೇಳಲಿ ?

“ ಅತ್ತಿಗೆಯವರು ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಆಡುತ್ತಾರೆಯೇ ?

“ ಎಂದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಅನ್ನತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದಿನಬೆಳಗು ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ.

“ ಅವರು ಅನ್ನವದಾದರೂ ಏನು ಸರಳಾ !

“ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ ನಾನೇಕೆ ಕೆಡಕಾಗಲಿ. ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ನಿಮಗೇ ಆಡು ತಿಳಿಯಲಿ.

ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕೂಡ ಏನೂ ಅನ್ನದಿರುವಾಗ ಇವರಿಗೇನು ಬಂದಿದೆ ? ಅವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನಾನೇಕೆ ಉಲುಕುತ್ತೇನೆ ?

“ ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮದೂ ತಪ್ಪು ಇದೆ.

“ ಯಾವುದು ?

“ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುತ್ತೀರಲ್ಲ !

“ ಅತ್ತಿಗೆ ಇದನ್ನು ಅಂದರೇ ?

“ ಇವರಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಹುಚ್ಚೇ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುವವರು ಯಾವ ಕಾರಭಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಭಾವಜಿಗೆ ಈ ಸೆಟಿವಿ ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾಳೆ.....ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ವಿಠಲನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗಾದವು. ಅವನು ಸಿಡುಕಿನಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದನು

“ ನಾನು ಕೆಲಸಗೇಡಿಯೆಂದು ಇವರು ತಿಳಿತಿತ್ತಾರೆಯೇ ?

“ ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುವರೆಂದೂ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

“ ನನ್ನ ಮನೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ನಾನು ತಿಂದರೆ ಇವರ ಅಪ್ಪನ ಗಂಟೆನು ಹೋಯಿತು ? ಇವರೇನು ಪಮ್ಮ ತವರಿನಿಂದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ತಂದು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೇನು ? ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುವದಿರಲಿ, ಮಲಗಿ ಉಂಡರೂ ಮೂರು ತಲೆಮಾರು ಸರಿಯದಷ್ಟು ಆಸ್ತಿ ಇದೆ. ಗೌಡರ ಸಂತಾನ ದುಡಿಯುವದೆಂದರೇನು ?

“ ಇದೆಲ್ಲ ನನಗೇನುಗೊತ್ತು ? ನೀವು ಕೋಣದಂತೆ ಕೇವಲ ತಿಂದು ತಿರುಗುವ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತೀರೆಂದು ಅವರು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

“ ಹೀಗೋ ? ಅವರನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಎಂಗೂ ಇಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳು ಈಗೇಕೆ ಬರಬೇಕು ?

“ ನಾನು ಬಂದದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇನು ?

“ ನನ್ನ ಚಿನ್ನಾ !

“ ಸಾಕುಬಿಡಿರಿ !

“ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅವರ ನಾಲಗೆ ಏಳದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ....

“ ಯಾವ ರಾಧಾಂತವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ‘ತುಂಬಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ತರವಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ನೀವು ಏನುಮಾಡಿದರೂ ಅದು ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಬರುತ್ತದೆ.

“ ಬಂದರೆ ಬರಲಿ. ಅವರೇನು ನಿನ್ನ ತಲೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೇನು ?

“ ನಿಮಗಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ತಲೆಹಡೆದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೇನೆ ಬಿಡಿರಿ. ಅನ್ನುವದಕ್ಕಾದರೂ ಒಂದು ಅಳತೆ ಇರಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ? ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲವೆ ? ತುಂಬಿದ ಮನೆ - ತುಂಬಿದ ಮನೆ ಎಂದು ಯಾವಾಗಲೂ ಅನ್ನುವ ಇವರೇ ಕುಳಿತು ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತೂತು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವದೇ ಬೇಡವಾಗಿದೆ. ನಾವೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಸಹಿಸುವುದು ತಾಯಿ !

ಕೇಶವರಾಯರ ಮಗಳು ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಜಲ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯಿಂದ ಪತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿಷದ ಉಸಿರನ್ನು ಸೂಸಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದಳು.

ಅಂದಿನಿಂದ ವಿಠಲನು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಆ ಸಮಗ್ರ ಮನೆ ಅವನ ಅಭಿಮಾನದ ಮನೆಯಾಗದೆ ಉಳಿಯತೊಡಗಿತು. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಭಾಗವಾದಾಗ ಅದು ತನ್ನ ಮನೆಯಾದೀತು ಎಂಬ ಭಾವ ಹಣಕಿಕ್ಕತೊಡಗಿತು.

ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ ಮನೆ ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಪರಕೀಯವಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿತು.

ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ಅತ್ತಿಗೆಯರು ಅಂದಿನಿಂದ ದೂರದವರಾಗತೊಡಗಿದರು.

ಅಣ್ಣನ ಅಂಜಿಕೆ ಇರದಿದ್ದರೆ ವಿಠಲನು ಆಗಲೇ ಸಿಡಿದು ಹೋಗ ಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಈಗ ಅವನು ಸಮಯ ಕಾಯತೊಡಗಿದನು.

ಮೈದುನನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಸರಳಾ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದ ಹಿರಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಕೆಂಡ ಕಾರತೊಡಗಿದರು.

ಸರಳಾ ಇವರ ಪರಿವೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ತಾನೂ ಆ ಮನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಂತೆ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಅಳಿಯುವ ಶಕ್ತಿ ಬಳವಂತರಾಯನಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕಚ್ಚಾಡುವದು ಹೆಂಗಸರ ಸ್ವಭಾವವೇ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಾಗ್ವ್ಯುಧ್ಧಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಗದ್ದರಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ವಿಠಲನು ಹೆಂಡತಿಯ ದಾಸಾನುದಾಸನಾಗಿ ಅವಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಮನೆಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಹದಗೆಡಿಸುವದು ಸರಳಾನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಗಂಡನನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಸಾಬರಿಗೆ ಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೂ ಯಾವ ವಿಚಾರಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಅವಳು ಆಗಾಗ ಕೇಶವರಾಯರ ಕಡೆಗೆ ಗಂಡನನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳದು ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಯೋಜನೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ; ಅವಳಿಗೆ ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಶಾಶ್ವತಪರಿಹಾರ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಭೀಮರಾಯನಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿಸಲು ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಒಂದು ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಹೊರಗೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆತನದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸದ ಭಾರವು ಅವನ ಮೇಲೆಯೇ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಇದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಮನೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ವಿಠಲನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವನು ನಿಶ್ಚಿಂತನೇ ಆಗಿದ್ದನು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಗೆ ಈ ವರೆಗೂ ಅವನ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಹೆಂಡತಿಯು ಅವನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ,

‘ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಸಂಬಾಳಿಸಲು ಆಗದ ನೀವು ಎಂತಹ ಹಿರಿಯರು ’ ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೇ ಜರೆದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಆ ಮೇಲೆ ಈ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಂಡನ ಎದುರು ಹೇಳುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಣ್ಣ ನೊಮ್ಮೆ ಬಂದುಹೋದನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗತೊಡಗಿದೆಯೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಬಂದಾಗ ಏತಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದ ಉಸಾಬರಿಯನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ನಾಲ್ಕು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಆಡಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು.

ತನ್ನ ಯಾವ ಮಾತುಗಳೂ ಫಲಿಸದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಬೇರೆ ವಿಧಾನವನ್ನೇ ಕೈಕೊಂಡಳು. ತವರುಮನೆಯನ್ನು ತುಂಬುವದೇ ಈ ವಿಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಸೋಮಪ್ಪನ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬಟ್ಟಲು ಗಳು, ತಾಟುಗಳು, ಬೆಚೆಯುಳ್ಳ ಆಭರಣಗಳು ಅವಳ ತವರುಮನೆಯ ಹಾದೀ ಹಿಡಿಯತೊಡಗಿದವು. ಹತ್ತಾರು ಬೆಳ್ಳಿಯ ನೀಲಾಂಜನಗಳು ಮಾಯವಾಗತೊಡಗಿದವು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ಇದರ ಅರಿವಾದರೂ ಅವಳು ತಾನೇ ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರಳಾನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಸರಳಾನಿಂದಲೇ ಕೆಣಕಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಾಂತಾ ಬಾಯಿ ಸಮಯ ಕಾಯತೊಡಗಿದಳು.

ಸರಳಾನಿಗೆ ಈಗ ಇನ್ನೊಂದು ಕೋಡು ಮೂಡಿತ್ತು. ಅವಳು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪೀಳಿಗೆಯ ಮೊದಲ ಸಂತಾನ ಮೂರನೆಯ ಮಗನಿಂದಲೇ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಿತ್ತು. ಇದು ಬಳವಂತಗೌಡನಿಗೂ, ಫೀಮರಾಯನಿಗೂ ಸಂತೋಷದ ಮಾತಾ ಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಹೆಂಡಂದಿರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತರವೇ ಉದಿಯಿ ಸಿತು. ತಮಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗದೆ ಈ ಹುಡುಗಿ ತಾಯಾಗುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರು ಸೈರಿಸದಾದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ವೈಭವಪೂರ್ಣವಾದ ಕುಪ್ಪುಸ, ಉಡಿತುಂಬುವ ಸಮಾರಂಭಗಳು ತಮಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದವಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಕರುಬು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಆಗಬೇಕಾದುದು ಆಗಲೇಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಸರಳಾನಿಗೆ ಬಯಕೆ ಕಾಡತೊಡಗಿದವು. ಬಯಕೆಯ ದಿನಗಳು ಮುಗಿದುಹೋದರೂ ಅವಳು ಬಯಕೆಯ ಆವಿರ್ಭಾವವನ್ನು ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಕೆಲಸಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲವೆ ಗಂಡನಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು.

ವಿಠಲನು ಈಗ ಸತ್ವಿಯ ದಾಸಾನುದಾಸನಾಗಿ ಅವಳ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಆ ದಿನ ಸರಳಾನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಈ ದಿನ ನಿನಗೆ ಮಸಾಲೆಯ ಧಾಲೀಪಿಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಾ ” ಎಂದಳು.

“ ಆದರೆ ಜೊತೆಗೆ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಪುರಾಣ ಹಿಂಡಿಯನ್ನು ಆರೆದು ಇಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ ಅಕ್ಕಾ ! ನನ್ನ ಬಾಯಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ.

“ ಯಾರು ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಬಾ ! ನಿನಗೇನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

“ ಆದರೆ ಹಿರಿಯ ಅಕ್ಕ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ.....

“ ಅವಳ ಮೋರೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚು ! ಅದೊಂದು ಪಿಕನಾಶಿ !

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸರಳಾನಿಗೆ ಆನಂದವೂ ಆಯಿತು. ಅಚ್ಚರಿಯೂ ಆಯಿತು. ಕಾಶೀಬಾಯಿಯನ್ನು ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಹೀಗೆ ಅಂದದ್ದು ಅವಳ ಅಚ್ಚರಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಾ ಬಾಯಿಯೂ ಹೀಗೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆನಂದವಾಗಿತ್ತು.

ರುಚಿರುಚಿಯಾದ ಧಾಲೀಪಿಟ್ಟಿನ ಚೂರನ್ನು ಬೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಕೊಂಡು ಸರಳಾ ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಾಂತಾ ಅಂದಳು,

“ ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆದರೆ ಹೇಗೆ ಸರಳಾ ?

“ ಯಾವುದು ?

“ ನೀನು ಚಿಕ್ಕವಳು. ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಇದನ್ನು ಹೇಳಬಾರದು ಸರಿ. ಆದರೆ ಈ ಮನೆಯ ಭಾಗ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೂ ಪಾಲು ಇರುವಾಗ ನಾನು ಹೇಗೆ ಅನ್ಯಾಯಮಾಡಲಿ ಹೇಳು ?

“ ಆದದ್ದಾದರೂ ಏನು ?

ಸರಳಾ ಪುಠಾಣಿಯ ಚಟ್ಟಿಯ ಲೇಪನವನ್ನು ಅದೇ ಮುರಿದ ತುಣುಕಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಇದನ್ನು ಯಾರ ಮುಂದೆಯೂ ಹೇಳಬೇಡ.

“ ನಾನೇಕೆ ಹೇಳಲಿ ಬಿಡಿರಿ.

“ ಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಮಾತು ಭಾಸಜಿಯ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದರೂ

ನಡೆದೀತು. ಈ ಮಾತು ಅವರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾತಾಗಿದೆ.

“ ನೀವು ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀರೋ ಹಾಗೆ !

“ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲ ಅವಳ ತವರುಮನೆಗೆ ಸಾಗತೊಡಗಿದೆ ಸರಳಾ ! ಬೆಳ್ಳಿಯ ಭಾಂಡಿಗಳನ್ನು ಸೋಮಪ್ಪ ಒಯ್ಯತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಳು-ಕಡಿಗಳಂತೂ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೂ ಏನೇನು ಮಾಯವಾಗಿವೆಯೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಹಿರಿಯ ಮುತ್ತೈದೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

“ ಅಯ್ಯೋ ! ಇದು ಹೀಗೆ ನಡೆದಿದೆಯೆ ?

“ ಹತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ನೀಲಾಂಜನಗಳಿದ್ದವು. ಈಗ ಎಷ್ಟು ಅದೆ ನೀನೇ ಹೇಳು.

“ ಅಂದ ಹಾಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವು ಕಾಣುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ತೆಗೆದಿರಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ಅರಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

“ ಮಾತು ಹೀಗಿದೆ ನೋಡು.

“ ಇದರ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

“ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಹೇಳು. ಹಿರಿಯಗೌಡರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅವರೂ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮವರಂತೂ, ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತೇಯಿದೆಯಲ್ಲ, ಮನೆಯ ಉಸಾಬರಿಯನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಕುರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಬಿಡುವಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಈ ರಾಣಿಗೆ ಚಕ್ಕಂದವಾಗಿದೆ. ವಿಠಲಗೌಡರಂತೂ ಚಿಕ್ಕವರು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೇ ನಿನ್ನಮೇಲೆ ಹೀಗೆ ಸೆಟೆದಾಡುತ್ತಾಳೆ ಸೆಟಿವಿ !

“ ಅವಳ ಮುಖಭಂಗ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕೇರವರಾಯರ ಮಗ ಕೇಕೆ ಆಗಬೇಕು. ಅಕ್ಕ ! ನೀನು ಪಾಳಕಿಯಲ್ಲಿರು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಆ ಸೋಮಪ್ಪ ಸಾಮಾನನ್ನು ಒಯ್ಯುವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವನ ಮುಖಭದ್ರ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಧ ಧಾಲೀಪಿಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ ನಿನಗೆ ಏನು ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳು. ಮಾಡಿಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ಆ ಚೌಂಡಾಳಿಗೆ ಏತಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತೀ. ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅದು ಕಂಡವರಿಗೆಲ್ಲ ತಾವಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಅಂದಿನಿಂದ ಸರಳಾನಿಗೂ ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೂ ಗುಪ್ತಸ್ನೇಹ ಪ್ರಾರಂಭ

ವಾಯಿತು. ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೂ ಬೇಕಾದವಳಾಗಿ ಸರಳಾ ನನ್ನೂ ಕುಣಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸರಳಾಳ ಗರ್ಭ ಮತ್ಸರವನ್ನು ತುಂಬಿತ್ತು. ಕಾಶೀಬಾಯಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಕಂಗೆಡಿಸು ತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವಳು ಅದನ್ನು ತೋರಗೊಡದೆ ನಟನೆಯಿಂದ ಇರು ತ್ತಿದ್ದಳು.

“ ಬೆಳ್ಳಿಯ ನಿಲಾಂಜನಗಳೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಹೋದವು ಅಕ್ಕ ?

ಸರಳಾ ಅಧಿಕಾರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಆ ದಿನ ಕೇಳಿದಳು.

“ ಅವು ಎಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಲಿ. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಿನಗೇನು ಮಾಡುವದೆ ?

“ ನಾನು ತುಳಸಿಯ ಮುಂದೆ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ನಿಲಾಂಜನದಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಕೇಳಬೇಕಾಯಿತು.

“ ನನಗಾದರೂ ಏನುಗೊತ್ತು. ನೀನೇ ಎಲ್ಲ ಕಾರಭಾರ ಮಾಡ ತೊಡಗಿದ್ದೀ, ಅಡಕಲ ಮೇಲಿನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ತಾಟೂ ಕಾಣದಾಗಿದೆ,

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೈ ತಿರುವುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಕಳ್ಳರು ಇರಲೇಬೇಕಾಯಿತು.

“ ಯಾರು ಕಳ್ಳರೋ ಅವರ ಜೀವ ಹುಳ್ಳುಹುಳ್ಳಿಗೆ. ನಿಲಾಂಜನ ಮಾಯವಾದದ್ದು ನಿನಗೇ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತೇ ಮಳ್ಳ !

“ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ನಿಜ ! ಕಳ್ಳರ ಜೀವ ಹುಳ್ಳುಹುಳ್ಳಿಗೆ. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸದವರು ಯಾಕೆ ಇರುತ್ತಾರೆ. ನನಗೇನು ತಿಳಿಯದೆ ?

“ ಏನು ? ನನ್ನ ಮಾವನಿಗೆ ಹೀಗನ್ನವಷ್ಟು ನಿನ್ನ ಪುಚ್ಚ ಬಲಿತವೆ ?

“ ಯಾರಾದರೇನು ? ಈ ಮನೆಯ ಬಗ್ಗೆ.....

“ ಬಂದು ನಾಲ್ಕು ದಿನವಾಯಿತು. ಎಷ್ಟು ನಾಲಿಗೆ ಉದ್ದ ಬಿಡು ತ್ತೀಯೇ ?

“ ಬಂದು ಹೆಚ್ಚು ದಿನವಾದವರು ಮನೆಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮವಿದೆಯೇನು ?

“ ನಾನು ಮಾತ್ರ ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿ ದ್ದೇನು. ನೀನುಮಾತ್ರ ಗಂಟು ಕೂಡಿಹಾಕಲು ಬಂದಿದ್ದೀ. ಬಸಿರಾಧ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ ಹೋಗು.

“ ಅದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ. ನಿಮಗೆ ಬಸಿರು ನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮೇಲೇಕೆ ನಿಮ್ಮ ಮತ್ಸರ ?

“ ನಿನಗೆ ಬಹಳ ಸೊಕ್ಕು ಬಂದಿದೆ.

“ ಇದು ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಅಲ್ಲವೇನು ?

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ರೋಧಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಸರಳಾ ಹತಾಶಳಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಮುಂದೆ ಎಂಟು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ವಿಠಲನು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಸೋಮಪ್ಪನನ್ನು ಕರುಬಿ ಕೇಳಿದನು,

“ ನಿನ್ನ ಒಳಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಏನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೀ. ಒಳಗೆ ನಡೆ. ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಜೇಬಿನ ಝಡತಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು

“ ನನ್ನ ಮಾವನ ಜೇಬು ಝಡತಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವನೇನು ಕಳ್ಳನಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ.

“ ಅವರು ಕಳ್ಳರಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ಕಳ್ಳತನದಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮುಖ ನೋಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆವರು ಸುರಿಯತೊಡಗಿದೆ.

ಸರಳಾ ಕಿಸಕ್ಕನೆ ನಕ್ಕು ನುಡಿದಳು.

ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಿಠಲನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಸೋಮಪ್ಪನ ಒಳಜೇಬಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಅದರಿಂದ ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಯ ‘ ಅತ್ತರದಾನಿ ’ಯನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದನು.

“ ಯಾರು ಕಳ್ಳರು ಹೇಳುವಿರಾ ಅತ್ತಿಗೆ ? ಹೀಗೆ ನಿಮ್ಮ ತವರು ಮನೆಗೆ ಈ ಬದಮಾಪನ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಳಿಸಿದ್ದೀರಿ ಹೇಳಿರಿ. ತುಂಬಿದ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರಾದ ನೀವು ಹೀಗೆ ವಿರಾಸಘಾತ ಮಾಡಬಹುದೆ ? ಇದಕ್ಕಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವಿರದಿದ್ದರೆ ಈ ಸೋಮಪ್ಪನನ್ನು ಆಗಲೇ ಜೈಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ.”

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಏನೋ ಕೆಲಸವಿದ್ದವಳಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ನಟಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿಯದೆ ಆ ಕೈ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿರಬಹುದು ಭಾವಜಿ ! ಇದೊಂದು ಸಲ ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡಿರಿ.

ವಿಠಲನು ಹಿರಿಯ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತ ಸೋಮ ಪ್ಪನನ್ನು ನುಕಿಬಿಟ್ಟನು.

ಮರುದಿನ ಬಳವಂತಗೌಡನು ವಿಠಲನನ್ನು ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಕೊಂಡು ಒಳಿತಾಗಿ ಭೀ ಹಾಕಿದನು. ಹಿರಿಯ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಳೆಯುವದೂ, ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ಕಳೆಯುವದೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ತಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

“ ಆದರೆ ಅತ್ತಿಗೆಯವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಕೇ ಅಣ್ಣ ?

ವಿಠಲ ಅಬ್ಬರದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

“ ಅವಳು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಲು ನೀನು ದುಡುಕಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ನನ್ನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲಿಡುವದು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನೀವೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಕಾರಭಾರ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನಿದ್ದು ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ನಾನು ಎದ್ದು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

“ ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತು ಅಣ್ಣ ! ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಏನೂ ಅನ್ನುವದಿಲ್ಲ.

“ ಈ ಮಾತನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳು. ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ.

ವಿಠಲನು ನೇರವಾಗಿ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳಿದನು.

“ ನೀವು ಬಹಳ ಮೊಡವರು ಅತ್ತಿಗೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಎತ್ತುವದಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಸಲ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿಬಿಡಿರಿ.

ವಿಠಲನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾತೀಬಾಯಿ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದೆ ನೀವು ಏನೇನೋ ಅಂದಿರಿ. ಪಾವ ! ಇದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸೇ ಕಾರಣ. ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ದುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀತು. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಹಿಡಿತವಾದ ಮಾತಾಡಿರಿ ” ಎಂದಳು.

ವಿಠಲ ನರಗಳು ರಭಸದಿಂದ ಹರಿದಾಡಿದವು. ಕಾತೀಬಾಯಿ ಅದೆಷ್ಟು ಕೃತಕಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ಕಂಡುಕೊಂಡನು. ಅತ್ತಿಗೆಯ

ಪಕ್ಷಗಟ್ಟಿ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನು ಕೂಡ ತನ್ನನ್ನು ತೆಗಳಿದ್ದು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು.

ಭೀಮಣ್ಣನಿಗಾಗಿ ಅವನು ಕಾಯತೊಡಗಿದನು.

ಸೋದರ ಮತ್ತರದ ಮೊದಲ ಸೋಪಾನದ ಮೇಲೆ ವಿಠಲನ ಮನಸ್ಸು ತೂಗುಯ್ಯಲೆಯಾಡತೊಡಗಿತು.

ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಗಣ್ಣು ಮೂಡುವದು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಬಯಕೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರಳಾಗುವ ಮೊದಲತಾಯಿತನ ಮೊದಲಿನ ಇಬ್ಬರು ಸೊಸೆಯರಿಗೆ ಆಗದಾಗಿತ್ತು. ಸರಳಾ ಮೊದಲಿಗ ಲಾದಳು. ಅವಳ ಸಂಭ್ರಮವೇ ಸಂಭ್ರಮ.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಏನೆಲ್ಲ ಸಮಾರಾಧನೆಗಳು ನಡೆಯ ತೊಡಗಿದವು. ತೋಟದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಾನ್ನದ ಊಟ, ಬೆಳದಿಂಗಳು ಕುಪ್ಪಸ, ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೌಕೆಯನ್ನು ತೇಲಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಭೋಜನ ಸಮಾರಂಭ, ಬಿಸಿ ಊಟ, ಪಾಯಸದೂಟ, ಮಸಾಲೆ ಕರಿಗಡಬಿನ ಊಟ, ಸೆಜ್ಜೆಯ ರೊಟ್ಟಿ, ಇಡೀ ಬದನಿಕಾಯಿಯ ತುಂಬುಗಾಯಿಯ ಪಲ್ಲಿ, ಬೆಣ್ಣೆ, ಎಳ್ಳಿನ ಚಟ್ಟಿ, ಮೊದಲಾದ ಕಾರದ ಊಟದ ಮೇಜವಾನಿಗಳೂ ಆದವು.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಡಿತುಂಬಿದ ಕಣಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಣಗಳನ್ನು, ಜರದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸರಳಾ ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರೀತಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಿಡಹತ್ತಿದಳು.

ಹಿರಿಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮತ್ಸರವಾಗತೊಡಗಿತು. ಆದರೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ತನ್ನ ಹಿರಿಯತನವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಮದ್ಗಾಂಭೀರ್ಯ ದಿಂದಲೇ ಅವಳನ್ನು ದ್ವೇಷತೊಡಗಿದಳು. ಆದರೆ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನೇ ತೋರತೊಡಗಿದಳು.

ಅವಳ ವೈಭವ ತನಗೆ ಮೊದಲು ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಕೊರಗತೊಡಗಿದಳು.

ಈ ಮೊದಲು ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಅವಳು ಅನೇಕ ವ್ರತಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಊರಹೊರಗಿನ ಮಾರು ತಿಗೆ ಮೌನದಿಂದ ಎಡತಾಕಿ ಸಂತಾನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಆ ಬಲಭೀಮನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ದೇವರು ಗೌಡಕಿಗೆ ಸಂತಾನದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಹನುಮನಿಗೆ ಡೊಂಕುಮೋರೆಯ ದೇವರೆಂದು ಶರಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಸರಳಾನ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸದೆ ಏನಾದರೂ ನೆವಮಾಡಿ ತಪ್ಪಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಸರಳಾನಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಯಾವ ವ್ಯಥೆಯೂ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಉಡಿತುಂಬುವ ಶ್ರೀಮಂತ ಸಮಾರಾಧನೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಸರಳಾ ತವರುಮನೆಗೆ ಹೆರಿಗೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಹೋಗುವವಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವೈಭವದಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಭೀಮ ರಾಯನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆದೇಶವಿತ್ತನು. ಇಂತಹ ಸಮಾರಂಭವು ಈ ಮನೆಗೆ ಹೊಸದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಸಂತೋಷವು ಬಾಳಣ್ಣನದಾಗಿತ್ತು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವೂರಾಯರ ವಂಶವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕಂದನು ಕಣ್ಣುತೆರೆಯುವ ಭಾಗ್ಯ ಆ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚನ ವನ್ನೇ ಎಬ್ಬಿಸಿತು. ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವ ಕೂಸು ವಿಠಲನದೆಂಬ ಅನ್ಯಭಾವ ಅವರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿ ಕೂಡ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಮಂತ ಸಮಾರಾಧನೆಯ ದಿನ ರಾಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಮಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಷ್ಟೇಜನ ರಾಯರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಘವೇಂದ್ರಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿದರು.

ಈ ಎರಡೂ ಪಂಗಡದ ಜನರಿಗೆ ಸಮೀಚೀನವಾದ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನವನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಗೌಡರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ ಈ ಉಚ್ಚವರ್ಗದ ಆರ್ಚಾರ್ಯ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಊಟಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರು ಮಾಡಿದ ನೈವೇದ್ಯದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಸೇವಿಸುವದು ಅಗೌರವ ವೆಂಬ ಭಾವ ಬೆಳೆದುನಿಂತಿತ್ತು.

ರೈತರಿಗಾಗಿಯೂ ಗೌಡರು ಒಳ್ಳೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು.

ಸಮಾರಂಭ ಬಹಳ ಜೋಕ್ಯಾಗಿ, ವೈಭವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು.

ಆದರೆ ಇಡೀದಿನ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಮಾತ್ರ ಮಸುಮುಸು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು.

ಭೀಮರಾಯನು ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಆಗ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುವ ವ್ಯವಧಾನವಿರದ್ದರಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಅವಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡಿದ್ದನು. ಮೂರೂ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಹೊರಗಿನ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರತಿ-ಅಕ್ಷತೆಗಳ

ಸಮಾರಂಭವು ನಡೆದಿದ್ದಿತು. ಹಳ್ಳಿಯ ಸುವಾಸಿನಿಯರೆಲ್ಲ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಮಂಗಳದ ಹಾಡುಗಳು, ಸುಖ ಸಂತಾನದ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಪದಗಳು, ಒಳ್ಳೇ ಚುರುಕಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದವು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಈ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಬಳವಂತರಾಯರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಭೀಮರಾಯನು ಕೇಳುತ್ತ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದನು.

“ನೋಡ್ರಿ, ಕಾಶೀಬಾಯರೆ! ನಿಮ್ಮ ತಂಗಿ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಓಡಿಸಿದಳು. ನೀವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಕುದುರೆಗೆ ಜೀನು ಹಾಕಲೇಬೇಕು.

ಮುತ್ತೈದೆಯೊಬ್ಬಳು ಅರಿಷಣ-ಕುಂಕುಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಗೆ ಚಾಟಿಯಾಡಿದಳು.

“ನನ್ನ ಮಾತು ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳಾಗೂದಿಲ್ಲ ನೀವೇ ನೋಡೀರಿಂತ. ಮುಂದಿನ ವರುಷ ಕಾಶೀಬಾಯರ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಗೊಡನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಉಡಿ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪರ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದಳು.

“ಅಂದಹಾಗೆ ಕಾಂತಾಗೊಡತಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಕಾಣುವದೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ಹಳಬಳಾದ ಮುದುಕಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಸಾವಿರ ಕೆಲಸ ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ!

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಗೊಡರ ಮನೆಯ ಗೌರವದ ದಾರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಹೇಳಿದಳು.

“ಎಷ್ಟು ಕೆಲಸವಿದ್ದರೇನು ಕಾಶೀಬಾಯಿ! ಈ ಸಡಗರವನ್ನು ಮುಂದೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರತದ ಏನು? ಅವರೇನು ಕಾಳಜಿ ಮಾಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೂ ದೇವರು ಫಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೇಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾರಾದರೂ ಹೋಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಿ. ಭಂದದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಯವರೆಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಇದೇನು ದಿನಾಲು ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳೇನು?

ಈ ಮಾತುಗಳು ಭೀಮರಾಯನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು. ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಅರಿವಾಗಿ ಅವನ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಗಂಟೆಕ್ಕಿದವು.

ಬಳವಂತಗಾಡನು ತಮ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ನೋಟದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದನು.

ಭೀಮರಾಯನು ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದವನೇ ಹೆಂಡತಿಯ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಬೀಸುಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾ ನಡೆದನು.

ಕೋಣೆಯ ಬರಿಯ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಗಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಳುಮುಳು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಂದವಾಗಿ ರೋದನ ವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪುಗಾ ಗಿದ್ದವು. ಗಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಚಿಹ್ನೆ ಆಗಲೂ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಭೀಮರಾಯನು ಚಕಿತನಾದನು. ಹೆಂಡತಿಯ ಹಟದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅವನು ಅರಿತವನಾಗಿದ್ದನು. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕು ಜನರೆಲ್ಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಂಗಲ ಸುಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿರುವಾಗ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿಯಾದವಳು ಹೀಗೆ ಅಳುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವದು ಅಗೌರವವೆನ್ನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕ್ಷುದ್ರನಾಗಿಯೇ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಗದ್ದರಿಸಿ ಕೇಳಿದನು.

“ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಇದನ್ನೇನು ನಡೆಸಿದ್ದೀಯೆ ? ಹಳ್ಳಿಯ ಸಮಸ್ತ ಮುತ್ತೈದೆಯರೆಲ್ಲ ಆರತಿ-ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬಂದಿರುವಾಗ ನೀನು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮುಸುಮುಸು ಯಾಕೆ ಮಾಡಹತ್ತಿದ್ದೀ. ಹೋಗು. ಆರತಿ-ಅಕ್ಷತೆಯ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ನೆರವಾಗು ಹೋಗು. ಎಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೂಂ! ಏಳು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಗಂಡನ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿಸಿ ಅಳ ತೊಡಗಿದಳು.

ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ತಡೆಯದಾಯಿತು.

“ ನಿನಗೇನು ಧಾಡಿಯಾಯಿತೆ ? ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಯಾವ ಹೆಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕತೊಡಗಿದ್ದೀ. ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾದರೂ ಇದೆಯೆ ? ಮಂಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಮಂಗಳದ ದನಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಸುಟ್ಟ ಮುಸುಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿನಗೇನು ಬಂದಿತೇ ದಂದ್ರಳೆ !

ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ತುಸು ಅಕ್ಕಸಪ್ತವೃತ್ತಿಯೇ ಬಂದಿತು. ಅವಳು ಸರಾಗವಾಗಿ ಅಳುತ್ತ,

“ ನನ್ನ ಹಣೇಬರಾ ನೋಡಿರೆ! ಒಂದು ಕುಬಸ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಖಣಾ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಅವಳ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಬಡೀತಾರ! ಏನು ದೇವರೋ ಇದರ ಹೆಣಾ ಎತ್ತಿ. ನನ್ನ ನೈವೇದ್ಯಾ ತಿಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಇನ್ನು ನಾ ನಾಲ್ಕುಮಂದ್ಯಾಗ ಮುಖ ಹ್ಯಾಂಗತೋರಿಸಲಿ? ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾರೂ ಬಂಜೇ ಬಂಜೇ ಅಂತಾರ! ಏನು ಮಾಡಲಿ. ಇತೀ ಹೆಣಾ ಭಂದಾಗಲಿ! ಯಾವ ಮಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಮನೆ ಸೇರಿದಳೋ ಎಲ್ಲಾ ಅವಳದೇ ಆಗೇದ.

ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೈ ಹೊಸೆಹೊಸೆದು ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ರೋದಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಭೀಮರಾಯನು ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತ ಅಬ್ಬರಿಸಿದನು.

“ ಇದು ಹೊಟ್ಟೀಕಿಚ್ಚಿನ ಪರಮಾವಧಿ! ಎಂತಹ ಮತ್ಸರವೇ ನಿನಗೆ! ವಿಠಲನ ಮಗನಾಗಿ ಬರುವ ಕೂಸು ನಮ್ಮದೇ ಅಲ್ಲವೇ. ಈ ಔದಾರ್ಯ ನಿನ್ನದಾಗಿರಬೇಕು. ನಿನ್ನ ದೈವ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ನಿನಗೂ ಈ ಭಾಗ್ಯ ಸಿಕ್ಕೇತು. ಈಗೇನು ನೀನು ಮುಪ್ಪಿನ ಮುದಿಕಿಯಾದೆಯಾ? ಇದೆಲ್ಲ ಹುಚ್ಚತನ. ಕೇಳಿದವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಚ್ಚಿಯೇ ಅಂದಾರು. ಸುಮ್ಮನೆ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಿ ಹೊರಗೆ ಹೋಗು. ಅದು ಮರ್ಯಾದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಲಟಕು ಮುರಿಯುವದು ನಿನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟವಾಗಬಾರದು.

“ ಆ ಹೊಮ್ಮಾಲಿಯ ಆರತಿ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು? ಅವಳ ಅಕ್ಷತೆಯಿಂದ ನನಗೇನು? ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ!

“ ಇದು ಅಸಭ್ಯವರ್ತನೆಯಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಏನೆಂದಾರೆಂಬ ಅಂಜಿಕೆಯಾದರೂ ನಿನಗೆ ಬೇಡವೆ?

“ ನಾಲ್ಕು ಜನರಿಂದ ನಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾಮರೋ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಏನಾರೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಲಿ.

“ ಜನರೇಕೆ ನಗುತ್ತಾರೆ ಹೋಗು!

“ ಬಂಜೆಯನ್ನು ನೋಡಿ....

“ ನೀನು ಬಂಜೆಯೆಂದು ಏಕೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀ?

“ ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬಂದವಳು....ದೇವರೇ....

“ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು. ಈ ಮತ್ಸರದ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನಾನು ನಡೆಯ ಗೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಗೌಡರ ಸಂತಾನ ಯಾರದಾದರೇನು? ಈ ಮನೆಯ

ಬೆಳಕಾಗಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ನೀನೇದರೂ ಈಗ ಅಪಸ್ವರ ತೆಗೆದರೆ ನಾನು ಎದ್ದು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಹೀಗೆಮಾಡಿದರೆ ಈ ಮನೆಗೆಯೇ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ಭೀಮರಾಯನು ಕಟುವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಗಂಡನ ನಿರ್ಧಾರದ ಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಬೆದರಿದಳು.

ಅವಳ ಮತ್ಸರ ಒಳಗೆ ಚೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಮಾನದ ದನಿ ಬುಸುಗುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಗಂಡನ ಮಾತು ಮೀರಲಾರದೆ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ನಡೆದಳು.

ಅವಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಪುರೋಹಿತಗಿತ್ತಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಆರತಿ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರಿ. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ಮಹಾನಾಯವಾಗಿದ್ದಿರೇ ?

“ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ಒಂದೇ ಸವನೇ ತಲೆ ನೋಯತೊಡಗಿದೆ. ಕಣ್ಣು ಭಗಭಗ ಉರಿಯುತ್ತವೆ. ಏನು ಮಾಡಲಿ ಹೇಳಿರಿ.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ವೈರ್ಧ್ಯ ಮುಗುಳುನಗೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ತಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಸರಳಾನಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಸಂತಾಪವಾಯಿತು. ಅವಳು ರುಕ್ಮವಾದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಆಡಿದಳು.

“ಅಂದಹಾಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ತಲೆಸೂಲಿ ಏಳ ತೊಡಗಿದೆ. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಅದು ಭಯಂಕರವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಪ! ಅವರಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಿಯಾರು ?

“ಈ ತಲೆಸೂಲಿಗೆ ಒಂದು ಔಷಧವಿದೆ.” ಜೋಯಿಸರ ವೇಣು ನಗುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು. “ಅವಳ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೂಸು ಏರಬೇಕು. ತಲೆಸೂಲೆ ತನ್ನ ತಾನೇ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲರೂ ಖೊಳ್ಳನೆ ನಕ್ಕರು.

ಈ ನಗೆಗಡಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯ ದನಿಯನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳಬೇಕು ?

ಆರತಿ ಅಕ್ಷತೆಗಳಾದವು. ಉಡಿತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡ ಸುವಾಸಿನಿಯರು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಹತ್ತಿದರು. ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲರೂ “ಗಂಡು ಮಗನ ತಾಯಾಗಿ ಬರಬೇಕು ಸರಳಕ್ಕ” ಎಂದು ಬಾಯತುಂಬ ಹರಸಿದರು.

ಸರಳಾ ಹಿರಿಯ ಭಾವನಿಗೆ ಮಣಿದಾಗ ಬಳವಂತಗೌಡನು “ ಅಷ್ಟ ಪುತ್ರ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಾಗು ” ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು.

ಯೋಚನಾಮಗ್ನನಾದ ಭೀಮರಾಯನು, ತಮ್ಮನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ,

“ ಇವಳ ಸ್ವಭಾವ ಒಂದು ರೀತಿಯದು ಸರಳಾ! ನೀನು ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ ” ಎಂದನು.

“ ಅವರೇನು ಅಂದಿದ್ದಾರೆ ಬಿಡಿರಿ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಅವರು ಹಿರಿಯರೇ ಅಲ್ಲವೇನು ?

ಮರುದಿನ ಕೇಶವರಾಯರು ಒಂದು ಕಾರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು.

ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಅವಳ ತಾರೂರಿನ ವರಿಗೂ ಹೋದನು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಕೂಡ ವಿರೂಲನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಂಡತಿ ಇಲ್ಲದ ಮನೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಂತೆ ಕಾಣದಾಯಿತು. ಅವನು ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತ ಕಾಲದೂಡ ತೊಡಗಿದನು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಇರುವಾಗ ಅತ್ತಿಗೆಯರು ಅವಳನ್ನು ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಡಿದರೆಂಬ ಮಾತು ಅವನಲ್ಲಿ ಕುದಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಈ ಬಗ್ಗೆ ದೂರದಿಂದ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಕೂಡ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಹೆಂಡಂದಿರ ಪಕ್ಷವನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡಿದರೆಂದು ಇವನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆಮೇಲೆ ಹೇಳುವದನ್ನೇ ಅವನಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ರಾಜಾಣ್ಣನಿಗೆ ಅವನೊಂದು ದೀರ್ಘಪತ್ರ ಬರೆದುಬಿಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಬೋಧನೆ - ಪ್ರೀತಿಯಂತ ಸಮಾರಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಗೆಯರು ಅದಷ್ಟು ಮತ್ತರದಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಬರೆದನು.

“ ಗೌಡರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಏಕಸೂತ್ರತೆ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಬೆಲೆ ಇದೆ. ಈಗ ಈ ಸೂತ್ರದೊಳಗಿನ ಮನೆಗರು ಸಡಿಲಾಗತೊಡಗಿದಂತೆ ನನಗೆ ಭಾವವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ‘ ಬೇವರೇ ನಮ್ಮ ಮನೆತನವನ್ನು

ಕಾಪಾಡಬೇಕು ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು.

“ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದಾದುಂದಿ ವಿಪರೀತವಾಗಿರುವದಾಗಿಯೂ, ಅತ್ತಿಗೆ ಯರು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಳ್ಳ ಹತ್ತಿರುವರೆಂದೂ, ಮನೆಯ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲ ಮಟಾ ಮಾಯವಾಗತೊಡಗಿರುವವೆಂದೂ, ತಿಳಿಸಿ ಇದರ ಅರಿವಿದ್ದರೂ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಯಾವ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೂ ಹಾಕದಿರುವದು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಬರೆದನು.

“ ಬಾಳಣ್ಣನು ಮೊದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ತಪ್ಪು. ಅವನು ಪಕ್ಕಾ ಹುಷಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಿರಿಯತನದ ಆವಕಾಶವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಈಗಲೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಗಂಟುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿರುವದಾಗಿ ಸ್ವತಃ ನನ್ನ ಮಾವ ಕೇಶವರಾಯರೇ ಹೇಳಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಕ್ಕವರಾದ ನಾವು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿದೆ. ಭೀಮಣ್ಣನಂತೂ ವಿಚಿತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಈಗ ಹೊರಗಿನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೀಡಾರ ಹಾಕಿ ಯಾವಾಗಾದ ರೊಮ್ಮೆ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಹಳ್ಳಿಯ ವಾಸವು ಆಗಮ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದರೂ ಕರ್ಣೋಪಕರ್ಣವಾಗಿ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ನಂಬುವರಾದರೆ ಅವನು ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಒಂದು ಉಪಪ್ರವಂಚವನ್ನೇ ಹೂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂಸಾರವು ಮತ್ತೆ ಯಾರದೂ ಆಗಿರದೆ ನೀಲಿ ಹಾಗೂ ಅವಳ ತಾಯಿಯದೇ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದು ನಗೆಗೇಡಲ್ಲವೆ ? ಗೌಡರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಇಂಥದೂ ಆಗಬೇಕೆ ?

ಸುಧಾನ ನೆನಪು ಈಗ ಯಾರಿಗೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಸಲುವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ ಖರ್ಚಾಯಿತೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ದೊಡ್ಡ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತೆಂದೂ ಭೀಮಣ್ಣ ಒಂದು ದಿನ ಅಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. ಇದು ವಿಚಿತ್ರವಲ್ಲವೆ ? ತಂದೆ ಸುಧಾನ ಮದುವೆಗಾಗಿ ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಏನಾದವು ?

ನೀನಂತೂ ಈ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕಾಲೇಜು ಮುಗಿಯುವಂತಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ ಎಂತಲೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವ್ಯವಹಾರದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇದೆ.

ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಪಂಚದಿಂದ ನೀನು ಎದ್ದುಬಂದಾಗ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರ ನಿನಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತ್ತು. ಸಧ್ಯ ಇಷ್ಟು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆಗಾಗ ಬರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಸರಳಾ ತವರಿನಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡುಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ಶುಭಸಮಾಚಾರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೂಡಲೇ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೊದಲಾಗಿ ವಿಠಲನು ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದನು. ಈ ಮೊದಲು ಇಂತಹ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವನು ಎಂದೂ ಬರೆದವನಲ್ಲ. ಈಗ ಬರೆಯಲು ಕೇಶವರಾಯರೇ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ರಾಜಣ್ಣನನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಳಿಯನ ಪರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಅಭಿಲಾಷೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಗೌಡರ ಮನೆತನವನ್ನು ಭಾಗಿಸಿ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಅವರ ವತನದಾರೀ ಬುದ್ಧಿ ಸಂಚುಮಾಡತೊಡಗಿತು.

ವಿಠಲನು ಈಗ ಅವರ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅನಕೂಲವಾಯಿತು.

ಗೌಡರ ಮನೆಯನ್ನು ಭೇದಿಸಲು ಹೊರಗಿನ ಎರಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ಸಂಚುಮಾಡತೊಡಗಿದವು.

ವಿಠಲನ ಮಾವನಾದ ಕೇಶವರಾಯನು ಒಬ್ಬ.

ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ಸೋದರಮಾವ ಸೋಮಪ್ಪ ಇನ್ನೊಬ್ಬ.

ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತವಕವಿತ್ತು.

ಒಬ್ಬನು ಅಲಿಯನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಗಾಗಿ ಹಾರೈಸಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಕೇಶವರಾಯರಲ್ಲಿ ಮಗಳ ಯಶಸ್ಸಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಾವ ಭಾವವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಸೋಮಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಭಾವವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಯಶಸ್ಸೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಸರಳಾ ತವರಿಗೆ ಹೋದಬಳಿಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹಿರಿಯರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಸಿಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ಸರಳಾ ಚಿಕ್ಕಹುಡುಗಿಯಾದರೂ ನಿಷ್ಕರಸ್ವಭಾವದವಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅವಳಿಗೆ ಬೆದರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಾಂತಾ ಬಾಯಿ ಕೂಡ ಅವಳ ಯಶಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಮತ್ತರ ತಾಳಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಸ್ನೇಹವು ಅವಳು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಕೂಡಲೇ ಮಾಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಇವರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮರ್ಮಭೇದಕವಾದ ಮಾತುಗಳ ಚಕಮಕಿಯಾಗಿ ಕಿಡಿಗಳು ದರತೊಡಗಿದವು.

ಅನರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಊಟ ಮಾಡುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು. ಭೀಮರಾಯನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವದೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಕಾಂತಾ ಬಾಯಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ಯಾತಕ್ಕೂ ಬಾರದಂತೆ ಆಯಿತು. ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ಅಬ್ಬರ ಮಿಗಿಲಾಗತೊಡಗಿತು.

ಈಗ ಬಳವಂತಗೌಡನು ಕೂಡ ಹೆಂಡತಿಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳ ತೊಡಗಿದನು.

ಸೋಮಪ್ಪನ ದರಬಾರು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗತೊಡಗಿತು. ಭೀಮ ರಾಯನ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತನದ ಅವಕಾಶದ ಸದುಪಯೋಗವನ್ನು ಸೋಮಪ್ಪನು ಧೃಢವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದನು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಒಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿಬಿಡ ಬೇಕೆಂದು ಹಾತೊರೆದರೂ ಅವನ ಬರವೇ ದುರ್ಲಭವಾಗತೊಡಗಿತು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಬಂದವನು ಸಂಜೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇದರಿಂದ ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯ ಕಳವಳ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು.

ವಿಠಲನು ಈಗ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗಾಗಿ ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏಕಸೂತ್ರತೆ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಅದರ ಬದಲಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥವು ಕುದಿದಾಡತೊಡಗಿತು. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮಾತೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ಮಾತೂ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಷ್ಟಷ್ಟು ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದರ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಕೈಕೆಳಗಿನ ಜನರು, ಆಳುಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಹತ್ತಿದರು.

ಗೌಡರ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕಬಳಿಸಲು, ಅವರ ಧನಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚಿಸಲು ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಭವ್ಯವಾದ ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಭದ್ರವಾದ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಿಲಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಈ ಬಿಲಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಜಾತಿಯ ಇಲಿಗಳು ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾಧಿಸಿದಾಗ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕದ್ದು ತಿನ್ನತೊಡಗಿದವು.

ಅದರೂ ಗೌಡರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆ ಅತ್ಯಂತ ಸುಭದ್ರವಾಗಿರುವದೆಂದೇ ಕಲ್ಪನೆ ಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಯಾವ ಘಟನೆಗಳೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿರಲೇ ಇದ್ದಿತು.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕೊರತೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಯಾರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಚ್ಛಾಪ್ರಚ್ಛೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗೌಡರ ಆಸ್ತಿಗೆ ಯಾವ ಧಕ್ಕೆಯೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ಎಲ್ಲರ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಮನೆಯ ಹೆಗ್ಗಣಗಳು ಕೇವಲ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸುತ್ತು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುತ್ತಿವೆಯೆಂದು ಇವರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು.

ಅವು ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಗಟ್ಟಿನ ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತೂತು ಸರಿಯ ತೊಡಗಿವೆಯೆಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಬಳವಂತಗೌಡರಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ಇದು ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿತ್ತು.

ರಾಜಣ್ಣ ಸರಸ್ವತೀ ಭಕ್ತನಾಗಿ ಬಹು ದೂರವಿದ್ದ.

ಗೌಡರ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಚರಿ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಗೋಪುರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ವೇಳೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವದೇ ದುಸ್ತರವಾಗ ತೊಡಗಿತು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಇನ್ನೊಂದೆ ಮನವಿಚ್ಛೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ವೈಮನಸ್ಸು ಕಹಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಂಥ ದಿನ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಗಂಡನಿಗೂ, ಸೋಮವ್ವನಿಗೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಆಮೇಲೆ ತಾನು ಒಬ್ಬಳೇ ಊಟಮಾಡಿ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಗಂಡನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯನ್ನು ಉಣ್ಣಲು ಕರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಎದ್ದು ಮೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ತವನ್ನು ನೀಡಿಕೊಂಡು ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ತಾಟೊಂದನ್ನೇ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಅನು ಉಂಡ ಸ್ನೇಹವನ್ನೇ ಗೋಮಯ

ದಿಂದ ಗೋಮ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಉಳಿದ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕೆಲ ಸಮಯ ಕಳೆದಮೇಲೆ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಬಂದು ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯ ಎಂಜಲ ಮುಸುರೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಕೆರಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಪೇಕ್ಷೆಯೇ ಅವಳದಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳುವವರು ಕೇಳುವವರು ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೂಳುತಿಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡರೆ ಆಯಿತು. ಈ ಕೆಲಸ ಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು ?

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತಾಡಿದರೂ ಅವಳು ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗೋಡೆಗೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಸ್ವಗತಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

“ ಕಾರಭಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯತನ ಬೇಕು. ಕೆಲಸಮಾಡುವದು ಬೇಡವೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದೀತು. ನನ್ನ ಯಜಮಾನ ರೇನು ಊಟಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಾನೇಕೆ ಎಂಜಲ ಬಳೆಯಬೇಕು. ಕೂಳುತಿಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ಅನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಈ ಮನೆಯ ಗೊಳಿಯಲ್ಲ. ಬೇಕಾದರೆ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸಾಕಾದರೆ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಗಂಡನ ಕೂಡ ಚಕ್ಕಂದಮಾಡುವವರು ಬೇಕಾದರೆ ಸುರಿದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಈ ಸಡಗರವನ್ನು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಗತಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಿತವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂದು ಕೂಡುವ ಜನರೇ ಬಹಳವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ಮಾತು.

“ ಕುಳಿತು ತಿನ್ನುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಇದೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಕಾಂತಾ ಬಾಯಿಯ ಮಾತು.

ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಬರಬರುತ್ತ ವಾಡಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅದು ರೂಢಿಯಾಯಿತು.

ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಹೊದೆಯದಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಬಿಡತೊಡಗಿತು. ಅದು

ಸಭ್ಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಲೆದೋರಿದ್ದರೂ ಅದು ಗಂಡಸರಿಗೂ ವ್ಯಾವಕವಾಗುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಕಾಣತೊಡಗಿದವು.

ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೇನೋ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಜೀವನದ ಬಗೆಗಿರುವ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯತನ ಅವರ ಸೋದರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಹಿರಸವನ್ನು ಸೂಸ ಹತ್ತುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅವರಿಗೆ ಅರಿಯದಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು.

ತೋರಿಕೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿದ್ದರು.

ಸೋದರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲ ಆಚಲರಾಗಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಮುಖ ಚಾಚತೊಡಗಿತು.

ಈ ಅಗ್ನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಗಾಳಿಹಾಕತೊಡಗಿದರು. ತುಪ್ಪದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡತೊಡಗಿದರು.

ಅಂದು ಸಂಭ್ರಮದ ದಿನ.

ಬಳವಂತಗೌಡರು ಕೇಶವರಾಯರಿಂದ ಬಂದ ಶುಭವಾರ್ತೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜಾಹೀರು ಮಾಡಿದರು. ಆ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ತಂದ ಹಳಬನಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಭಕ್ಷಿಸು ಕೊಟ್ಟು ಸಿಹಿ ಊಟವನ್ನು ಉಂಡುಹೋಗಲು ತಿಳಿಸಿದರು.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಗಂಡುಸಂತಾನವಾದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಆ ಹಳಬರವನು ತಂದಿದ್ದನು.

ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಭೀಮರಾಯನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಿದನು.

ಅದೇ ದಿನ ಊರಿಗೆಲ್ಲ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಹಂಚಲಾಯಿತು, ಎಲ್ಲ ಗುಡಿಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿ ನಂದಾದೀಪವನ್ನು ಉರಿಸಲು ಹೇಳಲಾಯಿತು.

ಭಾವೂರಾಯನಿಗೆ ಮೊಮ್ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ನಲಿದಾಡಿದರು.

ಆದರೆ ಈ ನಲಿವು, ಈ ಸಂತೋಷ ಮಾತ್ರ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮಕಿಂತ ಆಮೇಲೆ ಮನೆತುಂಬಿದ ಸರಳಾ ತಾಯಿಯಾಗಿ ವಂಶದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ತಂದುದು ಇವರಿಗೆ ಮತ್ಸರದ ಮಾತಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆದರೂ ಜನ ನಿಮಿತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ತಾವೂ ಸಂತೋಷದ ನಟನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಾಲಾಹಲ ಮೂಡಿತ್ತು.

ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮೃದುಹಾಸ್ಯ ತುಳುಕಿತು.

ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ ಭೀಮರಾಯನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೂ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನೂ ಕೇಶವರಾಯರ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮಗುವನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ ದಿನ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಮಗುವಿಗಾಗಿ ಚಿನ್ನದ ಚೈನು, ನಾಲ್ಕು ಎಳೆಗಳ ಚಿನ್ನದ ಉಡದಾರ, ಗುಂಡು, ಬಿಂದಲಿ, ರೇಶಿಮೆಯ ಕುಲಾವಿ, ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವಸ್ತ್ರಗಳು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರೈಸಲಾಯಿತು.

ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಳವಂತಗೌಡರು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದರು. ಭೀಮರಾಯನು ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದಲೇ ಮಾಡಿದನು.

ಅಣ್ಣಂದಿರ ಈ ನಿರ್ವ್ಯಾಜ್ಯಪ್ರೇಮವನ್ನು ನೋಡಿ ವಿರಲನ ಹೃದಯ ತುಂಬಿತು.

ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲು ಮೂಡಿದ ಕಹಿಯಾದ ವಾತಾ ವರಣವು ಈ ಸಧ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಮಾಯವಾಗಿ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸವಿಜಲದ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಯಾಯಿತು.

ಹಿರಿಯ ಅಕ್ಕಂದಿರನ್ನು ಸರಳಾ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು. ಗೆಲವು ಅವಳದಾಗಿತ್ತು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಕೂಸನ್ನು ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಲಟಲಟ ಮುದ್ದಿಸಿ ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಧೇಟೆ ವಿರಲ ಮೈದುನರದೇ ಮುಖ ಕೊರೆದು ಹಚ್ಚಿದ ಹಾಗಾಗಿದೆ ಅಲ್ಲವೇನೋ ಕಳ್ಳಾ ” ಎಂದಳು.

ಸರಳಾ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅಂದಳು.

“ ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕಳ್ಳನ ಬಣ್ಣ ಮಾತ್ರ ಗೌಡರ ಮನೆತನದ್ದಲ್ಲ. ಹೌದಲ್ಲ ಕಾಂತಕ್ಕ ? ”

“ ‘ಬಣ್ಣಗೆಟ್ಟ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ಬರಬೇಕು’ ? ಎನ್ನ ಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ.

“ ಬಣ್ಣ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನದೇ ನೋಡು ಸರಳಾ ? ”

ಎಂದು ಮೃದುವಾಗಿ ನಕ್ಕಳು.

ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿತು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಶುಭಸೂಚಕವೆಂದು ಬಳವಂತಗೌಡನು ತಿಳಿದನು.

ಆ ದಿನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಮಾತನ್ನು ಅವನು ಹೇಳಿದನು.

“ ಗೌಡರ ನಂದಾದೀಪವೆಂದಿಗೂ ಆರುವದಿಲ್ಲ ನೋಡು.

“ ಅದರೆ.....

ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತ್ತು.

“ ಅದರೆ ಏನು ?

“ ಗೌಡರ ಬಾಳ ಹಣತಿಯ ಬತ್ತಿಗೆ ನಾವೂ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ದೀಪ ಬಿಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲವೆ ?

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಳವಂತಗೌಡನು ಗಂಭೀರನಾದನು. ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ,

“ ದೇವರು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದರೆ ಯಾವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ?

ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಸುವೆ ನಕ್ಕನು.

ಆ ನಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಶೆ ತುಂಬಿತ್ತು. ಅದರ ಕುಡಿಯನ್ನು ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಗ್ರಹಿಸಿದಳು.

ಸುಖದ ಬಯಕೆ ಅವಳದಾಯಿತು.

ಐದು ವರುಷಗಳ ನಂತರ,

ಗೌಡರ ಮನೆ ಗೋಕುಲವಾಯಿತು.

ಈಗ ವಿಠಲನು ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ, ಹಿರಿಯಗೌಡರು ಗಂಡು ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಭೀಮರಾಯನ ಮಡದಿ ಗಂಡು - ಹೆಣ್ಣು ಸಂತಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಸಾರಲೋಲುಪಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಭೀಮರಾಯನ ಹಳ್ಳಿಯ ವಸತಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಮೋಹ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀಲಿಯ ಭೆಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಗಚ್ಚಿನ ಮನೆಯನ್ನೂ, ಒಂದು ನದಿ ಮುಳುಗುವ ಹೊಲವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ್ದಾನೆ ಭೀಮರಾಯ. ಇದು ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ಗುಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಸೋಮಪ್ಪನು ಇದರ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ ಅದನ್ನು ಬಳವಂತಗೌಡನಿಗೆ ವರದಿಮಾಡಲು ಅವನು ಮೊದಲು ನಂಬಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಸೂಳೆಯರ ಪಾಲುವಾಡುವ ಔದ್ಧತ್ಯ ತಮ್ಮನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಅವನು ಬಗೆದನು. ಆದರೂ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿ ನೋಡೋಣವೆಂದು ಆ ದಿನ ಭೀಮರಾಯನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು.

“ನಾನು ಕೇಳಿದ ಸಂಗತಿ ನಿಜವಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ ಭೀಮಣ್ಣ !

“ಯಾವ ಸಂಗತಿ ?

“ಮಾಲಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ನೀಲಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಗಚ್ಚಿನ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವದಾಗಿಯೂ, ನಮ್ಮ ನದೀಬೂಡು ಜಮೀನೊಂದನ್ನು ಅವಳ ಉಪಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ದಯಪಾಲಿಸಿರುವಿಯೆಂದೂ ನಮಗೆ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಸುದ್ದಿ ಸುಳ್ಳಾಗಿರಬೇಕು.

ಭೀಮರಾಯನು ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಅಣ್ಣನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದನು,

“ನೀನು ಕೇಳಿದ ಸುದ್ದಿ ನಿಜವಾಗಿದೆ ಅಣ್ಣ !

“ ಅಂದರೆ ? ”

“ ನಾನು ನೀಲಿಗಾಗಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದೂ ನಿಜ ; ಅವಳಿಗಾಗಿ ಹೊಲ ಕೊಟ್ಟದ್ದೂ ನಿಜ.

“ ಇದು ನಮ್ಮ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಅವಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿದೆ ತಮ್ಮ ! ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಕಿವಿಯಮೇಲೆ ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನಾದರೂ ಇಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

“ ನನಗೆ ಇದು ಅವಶ್ಯವೆಂದು ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲೆಂದೇ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

“ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ವಿಠಲನ ಬಗ್ಗೆ ನೀನೇ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆತಿರಲಾರಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಆಗಲೇ ಹದಮೀರಿಹೋಗಿತ್ತು. ನೀಲಿಗಾಗಿ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾದ್ದಾಂತವೇ ಏಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ನಾನು ಅವಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೆಡ ಬೇಕಾಯಿತು.

“ ಇದಂತೂ ಲಜ್ಜಾಸ್ಪದ ವಿಷಯ. ತಮ್ಮನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಜಾರಿಸಿ ಅಣ್ಣನಾದ ನೀನು ಅವನ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಈಗ ಇಂತಹ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬಹುದೆ ?

“ ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಗತ್ಯಂತರವಿರಲಿಲ್ಲ ಅಣ್ಣ ! ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಿಂತ ಮದುವೆಯಾಗದ ವಿಠಲನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಆಗ ನನಗೆ ಮಹತ್ವವಾಗಿತ್ತು. ನೀಲಿ ಅವನ ಹೆಣ್ಣೆಂದು ನೀವು ಹೇಳುವದೇ ಸೋಜಿಗವಾಗಿದೆ. ಅವಳನ್ನು ತಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟವರು ಯಾರು ? ವಿಠಲನು ಹದ್ದಿನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡದ್ದೇ ದೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧ.

“ ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದು ದುರ್ದೈವದ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ ಆ ಹೊಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಅಧಿಕಾರವು ನಿನ್ನದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಹೊಸಮನೆಗೆ ಬಂದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಯಾವ ದುಡ್ಡಿನಿಂದ ಬಳಸಿಕೊಂಡೆಯೆಂಬುದನ್ನೂ ನನಗೆ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಅನ್ಯಾಪಾರೇಷ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಬಳವಂತಗೌಡ ಎಡೆಯಾಡಹತ್ತಿದನು.

ಇಡೀ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದು ಇದೇ ಮೊದಲನೆಯ ಸಲವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡದ್ದೂ ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಸಲವಾಗಿತ್ತು.

ಅವನು ಗಂಭೀರನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

“ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಇದರ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

“ ಬಹಳ ಪಂಡಿತನಂತೆ ಮಾತಾಡಬೇಡ. ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಉತ್ತರ ಮುಖ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ, ಕಳೆದುಹೋದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ನೀನು ಹೇಗೆ ತುಂಬಿ ಕೊಡುತ್ತೀ ಹೇಳು. ಗೌಡರ ಮಗನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಳೆಯೊಡನೆ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಈ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಗೌರವ ತಂದೀತು ಹೇಳು.

“ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಈ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಹೊಸದಲ್ಲ. ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಮಾತನ್ನು ಸುಮ್ಮನೇ ಕೇಳಬೇಡ.

ಇಂತಹ ಬಿಗಿಯಾದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಭೀಮರಾಯ ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ.

“ ಹಿರಿಯರು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕಿರಿಯರೂ ಮಾಡಬೇಕೆ ? ಅಂದಿನ ಕಾಲ ಇಂದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದು ಕೂಡ ಗೌರವದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಎಂತಲೇ ಉಪಪತ್ತಿಗೆ ಆಗ ‘ದೊರೆಸಾನಿ’ಯೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿದ್ದರು. ದೊರೆಸಾನಿಗಳನ್ನು ಆಳದ ಜಮೀನುದಾರರೇ ಆಗ ವಿರಳವಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಇದು ಗೌಣವೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹಿರಿಯರ ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು ಈಗ ಅದನ್ನು ಆಗಿಹೋಯಿತು. ಮುಂದೆಯಾದರೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇರಬೇಕು.

“ ಅಣ್ಣ !

“ ನೀನು ನನ್ನ ಭಲನೆಗಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೋಜಿಗವಾಗಿದೆ. ಯಾರೋ ನಿನ್ನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಕಚ್ಚಿರಬೇಕು. ಕಚ್ಚುವ ನಾಯಿ ಕಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇರಲಿ. ನಾನೇನು ಅದಕ್ಕೆ ಬೆದರುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರವನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲವೆ ? ಅದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಪೂರೈಸುವ ಮೊದಲು ಡೊಂಬರ ನಾಗಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಂಗಾರದ ಸರವು ಯಾರದೆಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಹೇಳುವಿಯಾ ? ಅವಳ ಚಿಳಿ ತುಂಬು, ಬಂಗಾರದ ಕೇದಿಗೆ, ಬೆಂಡೋಲಿಗಳು ನಮ್ಮವೇ ಎಂದು ನನಗೆ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಅವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟವರು ಯಾರು ? ಮೂರುನೂರು

ರೂಪಾಯಿಗಳ ಎರಡು ಎಮ್ಮೆಗಳನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಂಡುಕೊಟ್ಟು ಅವುಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜೀತದ ಆಳನ್ನೇ ಏಕೆ ನಿಯಮಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು?

ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಗೌಡರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಅಲ್ಲವೇ ?

“ ಹಿರಿಯ ಗೌಡನಾದ ನಾನು ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ಹಕ್ಕು ನಿನ್ನದಲ್ಲ.

“ ಡೊಂಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಗೌಡರು ಲಾಗ ಹಾಕುವದು ಹಿರಿಯ ತನದ ಲಕ್ಷಣವೇ ಇರಬೇಕು.

ಬಳವಂತಗೌಡರು ಈಗ ಸಿಟ್ಟಿಗಳೆಲಿಲ್ಲ. ಭೀಮರಾಯನ ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿ ನುಡಿದರು.

“ ಮನೆತನದ ರಕ್ತವೇ ಇಂತಹದಿರಬೇಕು. ಈ ಮಾತು ಗುಟ್ಟಾಗಿರಲಿ.

“ ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು ಅಣ್ಣ ! ಇದರಲ್ಲಿ ಭಯವಾದರೂ ಏತಕ್ಕೆ ಇರಬೇಕು ?

“ ವಿಠಲನೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬಾರದಷ್ಟೆ.

“ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನು ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಮೀರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಳವಂತಗೌಡರು ಖೊಕ್ಕೊಂದು ನಕ್ಕರು.

ಭೀಮರಾಯನೂ ನಕ್ಕನು.

ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ರಾಜಿಯಾಗಿ ಮೊದಲಿನ ವಿಶ್ವಾಸ ತಲೆ ದೋರಿತು.

ಒಂದೇ ಚಂಚಿಯಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊಗೆ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರು.

ಕವಳರಸದ ತುಂಬು ಗಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಭೀಮರಾಯನು ಅಣ್ಣನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಗಂಭೀರನಾದನು.

ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದ ಕಂದಮ್ಮಗಳು ಈ ಗಂಭೀರ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಹಾರಿಸಿದವು.

ಎರಡೂ ಕಿಡಕಿಗಳಿಂದ ದೀರ್ಘ ಪಿಚಕಾರಿಗಳ ಘೋಷಣವಾಗಿ ಆ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಬಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಗಿದಸ್ಪಿ ಕೊಂಡರು.

ವಿಠಲನೀಗ ಸ್ವತಂತ್ರನಂತೆಯೇ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನದೇ ಒಂದು ಬೇರೆ ಏರ್ಪಾಟಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಿತರರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ

ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ತನಗೆ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಅವನು ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಎರಡೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಚ್ಚುರದಾನಿ ಹಾಕಿದ 'ಕಿರ್ಲೋಸ್ಕರ' ಕಂಠನಿಯ ಪಾಯಿಸಿನ ಕಾಟುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿದ್ದನು. ಹೆಂಡತಿಯ ಪಲ್ಲಂಗವೂ ಭಾರೀ ಕೆಮ್ಮತ್ತಿನದಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಆಟದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಸದಾಕಾಲ ಅವನು ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಸಲ್ಲಾಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅವನ ಖರ್ಚು ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೂಸನ್ನು ಆಡಿಸಲು ಬೇರೆ ಆಳುಗಳನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅವನ ವೆಚ್ಚದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡುವಹಾಗಾಯಿತು.

ಇದು ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಮತ್ಸರವನ್ನು ತರಹತ್ತಿತು. ಉಳಿದ ಮಕ್ಕಳು ಬೇಕುಬೇಕಾದಹಾಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಠಲನ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಹೇಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಳಾ ಕಾರಣಳಾಗಿದ್ದಳು.

ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನುಳಿದು ಬೇರೆ ಮಕ್ಕಳು ಹೇಸಿ ಗುಂಡಣ್ಣಗಳೆಂದೇ ಅವಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಇವಳ ಅಕ್ಕಂದಿರು ಉರಿದು ಉರಿದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು, ನೀರಿಗಾಗಿ ಆಳುಗಳು, ಮೇಲುಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಊಳಿಗದವರು ಹೀಗೆ ಮನೆತುಂಬ ಕೆಲಸದವರೇ ಆದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಸಿನ ತಾಯಂದಿರು.

ಅಲ್ಲದೆ ಮಾಡುವವರ ಪಾಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸ ಬೀಳುವದೆಂದು ತಿಳಿದ ಅವರೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಮಾಡುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಕೇವಲ ಅದನ್ನು ಇದನ್ನು ಹೇಳುವದು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಟವಾಡುವದು, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ಸರ ತೋರುವದು, ನಿಂದೆಯಾಡುವದು ಇವೇ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟವು.

ಗಾಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಧರ್ಮಸಾಲೆಯ ನಾತಾನರಣವು ಬರತೊಡಗಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಕಾರಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾರಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸ್ವಾರ್ಥ ಈಗ ತಾಂಡವನಾಡಹತ್ತಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ

ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯಜೀವನವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಮಾಡಹತ್ತಿದರು.

ಅವರೆಲ್ಲ ಈಗ ಒಟ್ಟಾಗಿದ್ದರೂ ಬೇರೆಯಾದಂತೆಯೇ ಇದ್ದರು.

ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅಡಿಗೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಹೊಲದಿಂದ ಕಾಳುಕಡಿಗೆಳು ಒಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮನೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಒಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಹಾಳುಮಾಡ ತೊಡಗಿದರು.

ಈ ಮನೆ ಈಗ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕಲಸುಮೇಲೋಗರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆದರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿದ್ದು ಗೌರವ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಟವನ್ನೇ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ತೊಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಕೂಡಿ ಕಚ್ಚಾಡುವದೇ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು.

ಭಿನ್ನತೆ ಒಡೆದು ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ತಾಯಂದಿರಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಭಾವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು. ಅವರವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರು ಪ್ರೀತಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರೇ ವಿನಾ ಬೇರೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಸಹ್ಯವಾಗಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ವಿಷದ ವಾತಾವರಣ ಮನೆತುಂಬ ಹಬ್ಬತೊಡಗಿತು.

ಹಿರಿಯ ಗೌಡರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಡೊಂಬರ ನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಭೀಮರಾಯನ ಅಬ್ಬರ ಅಡಗಿತ್ತು. ಯಾಕಂದರೆ ಈಗ ಅವನಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಾರ್ಥ ತುಂಬಹತ್ತಿತ್ತು.

ವಿಠಲನು ಯಾರ ಉಸಾಬರಿಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ತಾನಾಯಿತು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳಾಯಿತು ಎನ್ನುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಾಳಿದ್ದನು.

ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ಈಗ ವಿದ್ಯೆಯ ಹುಚ್ಚು ಬಲವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಬೇರೆಬೇರೆ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನೂ, ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನೂ, ಗುರುಕುಲಗಳನ್ನೂ ಸಂದರ್ಶಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೇಕಾದ ಹಣದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗಾಗಿ ಗೌಡರ ಮನೆ ತಾಳತಪ್ಪಿ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿತು. ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಗರವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಮನೆ ಗೋಕುಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಸುದಾಮನ ಮನೆಯಂತೆ ಭಣಭಣ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ಈ ಮನೆಗಾಗಿ ಯಾರು ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕು ?

ತಿನ್ನುವದೊಂದೇ ಎಲ್ಲರ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಯಾರೂ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಭದ್ರತೆಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಳಗಂಟನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಕಾಳುಕಡೆಗಳನ್ನು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಮಾರಿ ಹಣ ಸಂಚಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ವಾರಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಗಂಡನ ಬಕ್ಕಣವನ್ನು ರುಡತಿ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸಾರ್ಥದ ಹೆಣ್ಣು ಹಣದ ಗೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದಳು.

ಅವಳ ನೃತ್ಯವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಮುಂಡಿಗೆಯಂತಹ ತೊಲೆಗಳು ಕೂಡ ತತ್ತರಿಸತೊಡಗಿದವು.

ತುಂಬಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ವಾರ್ಥವೇ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಮಮತೆಯೂ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಅದೇ ಸ್ವಾರ್ಥಮೂಲವಾಗಿತ್ತು.

ಆ ದಿನ ಭೀಮರಾಯನು ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಆರು ತಾಸಾಗಿತ್ತು. ಬಿಸಿಲು ಬಲವಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಬೆವೆತುಹೋಗಿತ್ತು. ಅದಾವುದೋ ಕ್ರುದ್ರಭಾವನೆಯಿಂದ ತಲ್ಲಣಗೊಂಡಂತೆ ಅವನ ಮುಖ ತುಸು ರೌದ್ರವೇ ಆಗಿತ್ತು.

ಪಡಸಾಲಿಗೆ ಬಂದವನೇ ಅವನು ವಿಠಲನನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಭುಸುಗುಡುತ್ತಲೇ ಹೋದನು.

ಅಣ್ಣನ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಠಲನು ನೇರವಾಗಿ ಅವನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದನು.

“ನಿನ್ನ ಕಾರಭಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಸಾಕಾಯಿತು. ನಿನ್ನಿಂದ ಗೌಡರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಉಳಿಗಾಲವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ.

ಭೀಮರಾಯನು ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನು ಗಂಟೆಕ್ಕಿ ಥಡಥಡ ನುಡಿದು ಬೆವರು ವರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

“ನಾನು ಯಾವ ಕಾರಭಾರವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ ಭೀಮಣ್ಣ !

ಇದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಏಕೆ ಕೇಳುತ್ತೀ ಎಂಬುದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲದು.

“ ನೀನು ಮೇಲುಮಟ್ಟ ರೈತರಿಂದ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಹಣ ವಸೂಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದದ್ದು ನಿಜವೋ ಅಲ್ಲವೋ ಹೇಳು ?

“ ನೀನು ಇಷ್ಟೇಕೆ ಗದ್ದರಿಸಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗಿರುವಿಯೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ನಾನು ಆ ರೈತರಿಂದ ಹಣ ತಂದಿದ್ದೇನೆ.

“ ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಿ ವಸೂಲು ಮಾಡಿದಿ ?

“ ಈ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ನಾನು ಏನೂ ಅಲ್ಲವೆ ? ನನ್ನ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ನಾನು ಹಣ ವಡೆಯಬೇಡವೆ ? ಮಾತುಮಾತಿಗೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಲು ನಾನೇನು ಸಾಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಅಳದಕ್ಕೆ ಹುಡುಗನೇನು ? ಬಟ್ಟುಚೀಪುವ ವಯಸ್ಸೇನು ನನ್ನದು ?

“ ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸು ದೊಡ್ಡದಾದರೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರವೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಣ ಒಂದು ಮುಖವಾಗಿ ವಸೂಲ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದರ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರವನ್ನಾದರೂ ಇಡಬಹುದು. ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಲಾವಣಿಯನ್ನು ನೀನು ವಸೂಲಮಾಡು, ಇನ್ನೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಹಣವನ್ನು ಸೋಮಪ್ಪನು ವಸೂಲಮಾಡಲಿ. ಅಂದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ‘ಯಾರಿಗೆ ಯಾರೋ ಪ್ರಂಥರ ವಿಲಾ’ ಆಗುತ್ತದೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ. ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕುಸಿಕ್ಕುಹಾಗೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಲು ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ?

“ ಖರ್ಚುಮಾಡಲು ನನಗೆ ಉಪದೇಶವೇ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಹೆಂಡಿರು, ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ನನಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮುಖ ನೋಡುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

“ ನಿನಗೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಲು ಬೇಡವೆನ್ನುವದಿಲ್ಲವೋ ? ಅದರೆ ಹಣ ಬೇಕಾದಾಗ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಕೇಳಿ ವಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

“ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆಯಾಗಿ ನಾನು ಅಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆ ?

“ ಮೂರ್ಖನಂತೆ ಮಾತಾಡಬೇಡ. ನೀನು ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆ ಯಾದರೂ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ತಮ್ಮನೇ ಸರಿ.

“ ನಾನು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಾಯಿ ತೆಗೆಯುವದಿಲ್ಲ.

“ ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಮನೆತನದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೆ ಮೊಗಲಾಯಿ ಆಗಿದೆ. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರೆಲ್ಲ ನವಾಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾದರೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದೀತು ?

“ ನಾನೇನು ನವಾಬನಂತೆ ಇರುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ.

“ ನನಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ ಸುಮ್ಮನಿರು.

“ ನನಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.

“ ಏನು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ತಲೆ.

“ ನವಾಬೀ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಯಾರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಬಲ್ಲದು.

“ ಎದುರು ವಾದಿಸಬೇಡ ಹೋಗು.

“ ಜನಾನಖಾನೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವವರು ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು.”

ಎನ್ನುತ್ತ ವಿಠಲನು ಅವಸರದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯತೊಡಗಿದನು.

ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಬಿರುಸು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೆಂಗಸರು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಕೇಳತೊಡಗಿದ್ದರು. ಮಾತು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮೊಟಕವಾದದ್ದು ಅವರಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆಯನ್ನೇ ತಂದಿರಬೇಕು.

ಅವರೆಲ್ಲ ಚಟಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿದರು.

ಆ ದಿನ ಸಂಜೆ ಭೀಮರಾಯನು ಬಳವಂತ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ದೀರ್ಘವಿಚಾರ ಮಾಡಿದನು. ವಿಠಲನನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡುವದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಗದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕರೆಯಕಳಿಸಿದರು.

ವಿಠಲನು ಬಂದು ಅಪರಾಧಿಯಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

ಭೀಮರಾಯನು ಅವನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮುಗುಳು ನಗೆಯನ್ನು ತೋರುತ್ತ

“ ನಿನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ಇನ್ನೂ ಇಳಿದಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ? ಅಲ್ಲೇಕೆ ನಿಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕುಳಿತುಕೋ ಹುಚ್ಚನ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಡ ಅನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ನಾನಾದರೂ ಏನು ಅಂದಿದ್ದೇನೆ ಹೇಳು.

“ ನೀನು ಏನೂ ಅನ್ನಲಿಲ್ಲ ಮಾರಾಯಾ ! ಕಪಾಳಗೆಡ್ಡಿಗೆ ಒಂದು ಕೊಡುವದೊಂದು ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಈಗ ಬಾಳಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಅದೂ ನಡೆಯಲಿ.

ವಿಠಲ ಕುದ್ಧನಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ.

“ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳು ವಿಠಲ ! ” ಬಾಳಣ್ಣ ನಡುವೆ ಬಾಯಿಹಾಕಿ ಹೇಳಿದ.

“ ಭೀಮಣ್ಣನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ಅನ್ನಬೇಕಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸು. ಸಧ್ಯ ನಮ್ಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮೊದಲಿನಹಾಗಿಲ್ಲ. ಬರುವದು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ವೆಚ್ಚ ಮಾತ್ರ ಏರಿಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವದೆಂದು ತಿಳಿದ ಹಣ ಬರದೇಹೋದಾಗ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸಿಟ್ಟುಬರುತ್ತದೆ.

“ ಆ ಹಣ ನನಗೆ ಬಂದಿದೆಯಲ್ಲ.

“ ಇದು ನೀತಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನಡೆಯಗೊಡುವದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ನಾವು ಒಂದೇ ಸೂತ್ರದ ಮಣಿಗಳಾಗಿ ಏಕಸೂತ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಬಾಳುವಿಗೆ ಒಂದು ಬೆಲೆ ಇದೆ. ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೂ ಬೇಸರ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಹಣದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನೇ ನೋಡಿಕೋ. ನಾಳಿನಿಂದಲೇ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸು. ಒಪ್ಪಿಗೆಯೆ ?

“ ಇದು ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

“ ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ಇದು ನಿನ್ನ ಕೊರಳಿಗೆ ಬೀಳತಕ್ಕದ್ದೇ ವಿಠಲ. ಭೀಮರಾಯ ಗಂಭೀರನಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

“ ಸಧ್ಯಕ್ಕಂತೂ ನಾನು ಇದನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ.

“ ಆದರೆ ಕೆಲಸಮಾಡದೇ ನಿನಗೆ ಹಣಬೇಕು ?

“ ಜಮೀನುದಾರರು ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಹಿರಿಯರು ಗಳಿಸಿಟ್ಟ ಅಸ್ತಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಇದೆ.

“ ಆ ಅಸ್ತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಡವೆ ?

“ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ.

“ ಹಾಗಾದರೆ ನೀನು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಯಾವ ರೈತರಿಂದಲೂ ಹಣ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ.

“ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ನಾನು ತಂತೀ ಬಾರಿಸಬೇಕೇನು ?

“ ನಾನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ ! ನಿನಗೆಷ್ಟುಬೇಕು ಅಷ್ಟನ್ನು ಈ ಖಜಾನೆಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊ.

“ ನಾನು ಪ್ರೋಟೆಗಿಯ ಆಸಾಮಿಯೇನು ?

“ ಹಿರಿಯರ ಮಾತನ್ನು ಮೀರುವದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ನಾವು ಹೇಳುವದೆಲ್ಲ ಮನೆತನದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

“ ನನಗೆ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಏನಿಲ್ಲಿಂದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲುಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಮೂರುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕು.

“ ಅಷ್ಟನ್ನು ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ಬಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಈ ಖಜಾನೆ ನಿನ್ನದೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಹಣ ಯಾರದು ಹೇಳು ? ಈ ಮನೆತನದ ಆಸ್ತಿ ನಮ್ಮದೇ ಅಲ್ಲವೆ ? ನಾವು ಏಕೊಂತಿಯಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು.

ಜಮೀನುದಾರರ ಗುಟ್ಟು ಅವರ ಏಕಸೂತ್ರತೆಯಲ್ಲಿದೆ. ನಾವು ಒಡೆದವೋ ಸಾಯುತ್ತೇವೆ ; ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ಬಾಳಿದವೋ ಬದುಕುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸೂತ್ರವು ನಮ್ಮ ದಾರಿದೀಪವಾಗಬೇಕು.

ಭೀಮಣ್ಣ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ.

ವಿಠಲನಿಗೆ ತನ್ನ ನಡತೆಗಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು.

“ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ಭೀಮಣ್ಣ !

ಎಂದು ವಿಠಲ ಅಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಹೋದ.

“ ಹುಚ್ಚಪ್ಪ !

ಎಂದು ಭೀಮರಾಯ ಖಜಾನೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೂವತ್ತು ನೋಟುಗಳನ್ನಿಟ್ಟ.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು. ಅಣ್ಣನೆಂದರೆ ಭೀಮಣ್ಣನೇ ಎನ್ನುವಂತಾಯಿತು ಅವನಿಗೆ.

ವಿಠಲನು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೇ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಸರಳಾ ಅದೇ ಮಗುವನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಮೈಮುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಿರಿಯ ಭಾವನವರು ಪತಿಯನ್ನು ಕರೆಯಕಳಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ವಿಶೇಷ ವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಅವಳಿಗೆ ವಿಠಲನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ತಲೆದೋರಿತು. ಅವಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ರೌದ್ರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು.

“ ಏನು ವಿಶೇಷ ?

ಆತುರದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದಳು ಸರಳಾ.

“ ಪ್ರತಿತಿಂಗಳು ಮೂರುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ”

ಎನ್ನುತ್ತ ವಿಠಲನು ನೋಟಿನ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು.

“ ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು ?

ವಿಠಲನು ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಂದೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮಗ್ರ ವೃತ್ತಾಂತದ ವರದಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಕೆ ಪಡೆಯುವ ಆತುರ ಅವನದಾಗಿತ್ತು.

“ ನಿಮಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತಿನ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರಿ. ಈ ಹಣವನ್ನು ನೀವೇಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಿರಿ ?

ಸರಳಾ ಕಟುವಾಗಿ ನುಡಿದಳು.

“ ಹಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿತನವೇ ಸರಳಾ ? ನಿನ್ನ ದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರಮಾತು

“ ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದವರು ಅಲ್ಪಸಂತುಷ್ಟರಾಗುವದಿಲ್ಲ.

“ ಕೇವಲ ಮೇಲುಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಮೂರುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವದು ಅಲ್ಪ ಹಣವೇ ?

“ ಇದರೊಳಗಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ನೀವು ಅರಿಯಲಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿ ಗಿಷ್ಟು ಬೆಣ್ಣೆ ಸವರಿ ಮನೆಯ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ದೂರವಿಡುವದೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

“ ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ. ನನಗೆಯೇ ಮನೆತನದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಡಲು ಅಣ್ಣ ಸಿದ್ಧನೇ ಇದ್ದನು.

“ಹೀಗೆನ್ನುತ್ತಲೇ ನಿಮಗೆ ಪೋಟಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದನು. ಇದು ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

“ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆ ಎಂದರೇನು ?

“ ನಾಳೆ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪರಟೆಬಂದಾಗ ಇದರ ಅರ್ಥ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾದೀತು. ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲು ರಾಜಾಣ್ಣನವರನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸಿ ಅವರನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟದ್ದು ಇದನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಮನೆತನದ ಸ್ಥಿತಿ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಮಾಡಿ ಅಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವರದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಬಳಿಸುವದು ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲವೆ ? ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಅವಸ್ಥೆಯೂ ಅದೇ ಆಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಕೂಡ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯಬಾರದೆ ?

“ ನನಗೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ.

“ ಸಾಕು ಬಿಡಿರಿ. ಈ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಘಾತಿಸುತ್ತದೆ.

“ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕರಲ್ಲ ಸರಳಾ !

ಕೂದಲ ಎಳೆಯಿಂದ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೊಯ್ಯುವ ಜನರಿಗೆ ಯಾವ ಹೆಸರು ಮತ್ತೆ ?

“ ಇಂಥ ಹೇಸಿ ಕೆಲಸವು ಈ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಿ. ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಸರಳಾ ! ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳುವದು ನಮಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿದೆ. ನಾವೆಲ್ಲ ಇಡಿಗಾಳು. ಅವು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವದೇ ಬಲವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಬಿಚ್ಚಿದರೆ ಇಡಿಗಾಳೇ ಹೋಳಾಗುವದು. ಸುಮ್ಮನೆ ಇಲ್ಲದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಡ.”

ಭೀಮಾಣ್ಣನ ಉಪದೇಶಾಮೃತದ ಪ್ರಭಾವಲಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ವಿಠಲನು ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಸಾಲೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಂತೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.

“ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಭೇದಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಈ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ. ಒದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮದು ಹಾಲಿನಂತಹ ಮನಸ್ಸು. ನಿಮಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ರಾಡಿನೀರೆಲ್ಲವೂ ಹಾಲುಹೊಳೆಯಂತೆ ಕಾಣುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಆದರೆ.....

“ ಆದರೆ ಏನು ?

“ ಈ ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಾಗಿ ಜೀವ ಚುರೈನ್ನುತ್ತದೆ.

“ ಈಗ ಅಂತಹದು ಆಗಿರುವದಾದರೂ ಏನು ?

“ ಮನೆ ಮೂರಾಬಟ್ಟಿಯಾಗತೊಡಗಿದೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ ? ಮನೆಯ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಒಬ್ಬರು ತವರುಮನೆಗೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿ ಟ್ರೆಂಕು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಳುಕಡೆಗಳ ಮಾರಾಟವೂ ನಡೆದಿದೆ ಗುಪ್ತವಾಗಿ. ಡೊಂಬರ ನಾಗಮ್ಮನ ಮೈಮೇಲೆ ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳು ಮೆರೆಯುತ್ತವೆ. ನೀಲಿಯ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮುತ್ತಿನ ಸಾರಣೆ ನಡೆದಿದೆ. ಇದು ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅವರ ಹೆಂಡಂದಿರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಿರಾಸದ ಕೆಲಸ. ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆದರೆ ನಾವು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾದೀತು. ಇದನ್ನು ನೀವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಿರಾ ? ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ ಕೂಡಲೇ ಹಿಗಿ ಹಿರೇಕಾಯಿಯಾದಿರಿ. ಅಪ್ಪನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿರಿ. ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಸಾಕಾಗಿಹೋಯಿತು.”

ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಠಲನು ಗಂಭೀರನಾದ. ಆ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯತೆ ಇರುವದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಅಣ್ಣಂದಿರ ವೆಚ್ಚದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಕಣ್ಣು ಇತ್ತು. ಈಗ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಇನ್ನೂ ನಿಚ್ಚಳವಾದವು.

“ ಈಗಲಾದರೂ ಏನಾಯಿತು ಬಿಡು. ಈ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ರೈತರಿಂದ ಒಣವನ್ನು ಪಡೆಯಬಾರದೆಂದೇನಿಲ್ಲ.

“ ಏನು ಮಾಡುತ್ತೀರೋ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಹೆಣ್ಣು ಹೆಂಗಸಾದ ನಾನೇಕೆ ಹೇಳಲಿ ?

ಸರಳಾನ ಮಾತಿನ ಬಾಣದ ಮೊನೆ ವಿಠಲನ ಹೃದಯವನ್ನು ತಾಕದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಾವ ಕೇರವರಾಯರು ಹೇಳಿದ ‘ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅಂತಃ ಕರಣ’ವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತು. ಈಗ ಮತ್ತೆ ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಗುಡುಗಾಡತೊಡಗಿತು.

ಅಂದಿನಿಂದ ವಿಠಲನು ಅಣ್ಣಂದಿರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡತೊಡಗಿದನು. ಆಗಾಗ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡತೊಡಗಿದನು.

ಈ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಬೆಲೆಯೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಭೀಮರಾಯನು ಕಾಗದಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿಯ ವರೆಗೂ ಕುಳಿತೇ ಇದ್ದನು. ಗಂಡನಿಗೆ ಏನೋ ಹೇಳಲು ಕಾತರಳಾದ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಕಣ್ಣು ಪಿಳಕಿಸುತ್ತ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದಳು.

ಭೀಮರಾಯನೊಮ್ಮೆ ಮೈಮುರಿದುಕೊಂಡು ಆಕಳಿಸಿದನು.

“ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಲೇ ಇಲ್ಲವೇ? ಯಾರಿಗಾಗಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತೀರೋ ತಿಳಿಯದು ತಾಯಿ? ನನಗಂತೂ ತಲೆ ಚಿಟ್ಟಿದ್ದು ಹೋಗಿದೆ.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು ಹೇಳಿದಳು

“ಹೆಂಗಸರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ನನ್ನ ತಲೆಯೂ ಮೊಸರು ಗಡಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೇನಾಯಿತು?

ಭೀಮರಾಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದನು.

“ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯತನವೇ ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಇದು ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಾಗಿದೆ.

“ಸರಳಾನ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮಾತು ಅಲ್ಲವೇ?

“ಸ್ವತಂತ್ರದಿಂದ ನಡೆಯುವದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಇತಿಮಿತಿ ಬೇಡವೇ? ಏಕತ್ರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಟ್ಟು ಒಂದು ನಿಟ್ಟು ಬೇಕು. ಇವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಏನು ತಿನ್ನಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು. ಏನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಾಲದು. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಮಕ್ಕಳೇ ಅಲ್ಲ. ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅನಳಂಕೆ ನಡೆಯ ಬೇಕು. ಹೀಗಾದರೆ ಬಾಳುವೆ ಹೇಗೆ ಸಾಗೀತು?

“ಈ ಮಾತನ್ನು ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ಏಕೆ ಅಡುತ್ತಿ?

“ಅಕ್ಕನ ಗತ್ತೇ ಬೇರೆ. ಅವರು ಏನೂ ಅನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಕಬಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರಳಾ ಅರ್ಧ ಬಾಳುವಾಡುತ್ತಾಳೆ, ಅಕ್ಕ ಅರ್ಧ ನೆಗವುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಭಿಕಾರಿಗಳಾಗಿವೆ.

“ನೀನು ಅವರ ಹಾಗೆ ಏಕೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದವರದೇ ಬಾಳುವೆಯಾಗಿದೆ.

“ಆದರೆ ನೀವೊಂದು ಕೇಳಬೇಕಲ್ಲ.

ಭೀಮರಾಯನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

“ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಪುಣ್ಯ ತೀರಿತೇನೋ?

“ ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆದರೆ.....

“ ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಒಡೆಯುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾವು ಬೇರೆ ಯಾಗುವದು ಅಶಕ್ಯವಾದ ಮಾತು. ನಾವು ಒಂದಾಗಿಯೇ ಬಾಳುತ್ತೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರು ತಲೆಹಾಕುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.

ಭೀಮರಾಯನು ಗದ್ದರಿಸಿ ನುಡಿದನು.

“ ನಾನೇಕೆ ತಲೆಹಾಕಲಿ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಲಿ. ಈ ರೌರವ ನರಕ ವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಲೆಕೊಟ್ಟೇ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.

“ ಈ ಮನೆ ನಿನ್ನವಾಲಿಗೆ ನರಕವಾಗಬಾರದಾಗಿತ್ತು.

“ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಸೂಡಿದರೆ ನಿಮಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನರಕವೋ ಸ್ವರ್ಗವೋ ಎಂಬುವದು. ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ಜಗಳ. ನಾನೆಂದರೆ ತೀರಿತು ಹಿರಿಯವಳು ಕಿರಿಯವಳು ಕೂಡಿಯೇ ಈದ ಹುಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನದೇ ಕರಮ. ಯಾರೇನು ಮಾಡುವದು ?

ಭೀಮರಾಯನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೇರವಾಗಿ ನೋಡಿಹೇಳಿದ.

“ ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನೀನಾಗಿಯೇ ಕುಳಿತು ವಾತಾವರಣ ವನ್ನು ಹದಗೆಡಿಸಬೇಡ. ಕಾಲ ಬಂದೇಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಕಾಲಹಾಕುತ್ತಿರು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ಈ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಒಂದು ಮನೆಯಾಗುವದಿದೆ ಎಂಬ ಭರವಶೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಾಧಾನವನ್ನೇ ತಾಳಿದಳು.

ಮರುದಿನದಿಂದಲೇ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಟು ತಲೆದೋರಿತು. ಕಾಶೀ ಬಾಯಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವಳು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸ ತೊಡಗಿದಳು. ಸರಳಾನೊಡನೆ ಅವಳು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಒಡೆದು ಕಾಣಹತ್ತಿತು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹದೇ ಮಾರ್ಪಾಟು ಮೂಡಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ದಿನ ಸೋಮಪ್ಪನನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವಳು ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು,

“ ನಿಮಗೇನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ನೀವು ಹೀಗೆ ಮೂಗು ಕೆಳಗೆ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ ? ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನಾವೇಕೆ....?.....

“ ಸೋಮಪ್ಪ ಇವಳಿಗೆ ನೀನಾದರೂ ಬುದ್ಧಿಹೇಳು. ಈ ಮನೆಗೆ ನಾನೇ ಹಿರಿಯ. ನಾನೇ ಕುಳಿತು ಒಡಕಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವದು ಶೋಭಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ನಾವು ಈಗ ಎತ್ತಿಹಾಕಿದ ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹವೂ ಬರಬಹುದು.

“ ಇದು ಎಷ್ಟು ದಿನ ನಡೆಯಬೇಕು ಹೇಳಿರಿ ? ನನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಮಾಡಲು ನನಗೆಯೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಂಜಿ ಅಂಜಿ ನಡೆದು ಸಾಕಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಬರುವದು ಇಂದೇ ಏಕೆ ಬರಬಾರದು ?

“ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ವ್ಯವಹಾರ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತು ನನ್ನಿಂದ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಅವರಿಂದಲೇ ಬರಬೇಕು. ನಾನು ಬೇಡಬೇಡ ವೆನ್ನುತ್ತ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಹುದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಸೋಮಪ್ಪ ನೀನಾದರೂ ಹೇಳು.

ಸೋಮಪ್ಪ ಗೋಣು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದ.

ಕಾಶೀಬಾಯಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಗಂಡನ ಅಶ್ವಾಸನವೇ ಕಾರಣ ವಾಗಿತ್ತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳು ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಸರಳಾ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳತೊಡಗಿದಳು.

ಅವರಿಂದಲೇ ಮಾತು ಬರುವಹಾಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ವಿಚಾರ ಮಾತ್ರ ಅವಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿತು.

ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತತೆ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸುವ ಮೊದಲು ಮೂಡುತ್ತಿರುವ ಶಾಂತತೆಯೇ ಅದಾಗಿತ್ತು.

ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಶಾಂತತೆಯ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಈಗ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ತರದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿ ಕಾಣಹತ್ತಿತು.

ಪರಸ್ಪರರು ಪರಸ್ಪರರ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ನಾನಪಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸ ತೊಡಗಿದರು.

ಹೊರಗಿನಿಂದ ನೋಡುವ ಜನರಿಗೆ ಇದೊಂದು ಅದರ್ಶ ಮನೆತನ ವೆನ್ನುವಂತೆ ಕಾಣಹತ್ತಿತು.

“ ಅಕ್ಕ ಇದನ್ನು ಮಾಡಲಾ ?

ಎಂದು ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಕೇಳಿದರೆ,

“ ಮಾಡು ಕಾಂತಾ ! ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲ ನೀನು ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೇಳಬೇಕೆ ?

ಎಂದು ಕಾಶೀಬಾಯಿ ನಕ್ಕು ಹೇಳುವಳು.

“ ಸರಳಾ ! ನಿನ್ನ ಕುಮಾರ ಕಂಠೀರವನು ಹಾಲಿನ ಗಡಿಗೆಯನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತಾನೇನು ನೋಡು”

ಎಂದು ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ನಗುತ್ತಲೇ ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಿಸುವಳು.

ದಪ್ಪವಾದ ಕೆನೆಯನ್ನು ಬಸಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಬೆರೆಸಿ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹಂಚುವಳು.

ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಸರಳಾ ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ‘ ಕ್ರೀಮ ಕ್ರಾಕರ್ ’ ಬಿಸ್ಕೀಟಿನ ಪೊಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹಂಚುವಳು.

ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು ಕೇಕೆ ಹಾಕಿ ನಗುವಾಗ ಆ ಮನೆ ಗೋಕುಲದಂತೆ ಕಾಣಿಸತೊಡಗಿತು.

ಆ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಬಾಲಗೋಪಾಲರಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಬಳವಂತರಾಯನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಅವನ ಒಳಗಿನ ಕಲ್ಮಷವು ಕೂಡ ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿದು ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಅವನು ಆಟವಾಡತೊಡಗಿದನು.

ತಮ್ಮಂದಿರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲ ‘ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ’ನು ‘ ಜೂಜೂ ಕುದುರೆ ’ ಯಾಗುವದೂ ಉಂಟು.

ಗೌಡರ ಮನೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನ ಅಚ್ಚರಿಬಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈಗಾಗಲೇ ಈ ಮನೆ ನಾಲ್ಕು ಮನೆಗಳಾಗಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತೆಂಬ ಭಾವ ಅವರಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು.

ಜನಕ್ಕೆ ಮೋಜಿನ ಆಶೆಯಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಸಧ್ಯ ಗೌಡರ ಮನೆಯವರು ಈ ಆಶೆಯನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿದರು.

ಇದು ಅನೇಕರಿಗೆ ಬಿಡಿಸಲಾರದ ಒಗಟಾಯಿತು.

ಭಾವೂರಾಯರ ಪುಣ್ಯವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅನ್ನುವವರೂ ಇದ್ದರು.

ಅವರ ಮಾತು ಅರ್ಥ ಸತ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

೧೩

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಒಂದು ದೃಶ್ಯವನ್ನೇ ಉಂಟುಮಾಡಿದಳು.

ಅವಳ ಕುಮಾರನ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ಚಿನ್ನದ ಚೈನು ಕಳವಾಗಿ ಹೋದದ್ದೇ ಈ ರಂಬಾಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

“ಎಡಗೈಯಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿರಬಹುದು ನೋಡಿರಿ. ಸುಮ್ಮನೆ ಏಕೆ ಬೊಬ್ಬಾಟ ಮಾಡುವಿರಿ.”

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದಳು.

“ಇದು ಎಡಗೈಯಿಂದ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಬಲಗೈಯಿಂದಲೇ ಹಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅಕ್ಕಸದಿಂದಲೇ ನುಡಿದಳು.

“ಏನು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ ಮಣ್ಣು. ತುಂಬಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಇಲಿಗೆ ಬಡಿಯಲು ಹೋಗಿ ಗಣೇಶನಿಗೆ ಪೆಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಂತಾ ದೀತು. ಇದ್ದ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಕದ್ದವರಾರು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರಬಹುದು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೆ ಹುಡುಕಾಡಿರಿ.”

ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಹುಡುಕುವ ನಟನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು. ಇಂಗಿನ ಡಬ್ಬಿಯನ್ನು ತಿರುವಿಹಾಕಿದಳು. ಜೀರಿಗೆ, ಸಾಸಿವೆಗಳ ಪರಡಿಗಳನ್ನು ಬುಡಮೇಲುಮಾಡಿ ನೋಡಿದಳು. ವಲೆಯ ಮಗ್ಗಲಿನ ಮಾಡವನ್ನು ಕಸಬರಿಗೆಯಿಂದ ಬಳಿದುನೋಡಿದಳು. ಅದರೆ ಕಳೆದ ವಸ್ತು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

“ಅಥೆಂಗ ಮಟಾಮಾಯ ಆಗಿದ್ದೀತು ತಾಯಿ”

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ನಟಿಸುತ್ತ ಉದ್ಗರಿಸಿದಳು.

“ಅದು ಕಳೆದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಬಿಡಿರಿ. ಕಳೆದ ಮಾಲು ಸಿಗಬಹುದು. ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ಮಾಲು ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕೀತು.”

ಸರಳಾ ಈ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿ ನಾಲಿಗೆ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು.

“ಕಳೆಯದೇ ಕಳೆದಿದೆಯೆಂದು ಕೂಗಾಡಲು ನಾನೇನು ಕಲಿತ ಹೆಂಗಸಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ. ಆ ಚೈನು ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ.

“ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿಬಿಡಿರಲ್ಲ! ಸುಮ್ಮನೆ ಅತ್ತ ಇತ್ತು ಹುಡುಕು ತ್ತೀರಿ ಯಾಕೆ ?

ಸರಳಾ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟುಹಾಕಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಮುಂಜಾನೆ ಆ ಜೈನು ಕೂಸಿನ ಕೊರಳೊಳಗೆಯೇ ಇತ್ತು.

“ ಅಂದಬಳಿಕ ಅದು ಹೋಹಿತಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ ?

“ ಚೇನನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಗು ಸರಳಾನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಯಿತು ತಿರುಗಿ ಯಾವಾಗ ಬಂದಿತೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನೋಡುವಾಗ ಕೂಸಿನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಜೈನು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.

“ ಅವ್ವಯ್ಯಾ ! ಇದು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ ಬಿಡಿರಿ. ಅಂತೂ ಸರಳಾನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಕೂಸಿನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಜೈನು ಇತ್ತು. ತಿರುಗಿ ಬಂದಾಗ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಬಹಳ ವಿಚಿತ್ರ !

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಹೋಮಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಘೃತಸಿಂಚನ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ಸರಳಾ ಗಂಭೀರಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಈ ದಿನ ನಿಮ್ಮ ಮಗು ಮುಂಜಾನೆ ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದೇ ಇಲ್ಲ.

“ ಅಥೆಂಗ ಬಂದೀತವ್ವಾ ! ಹಾಂಗಾರ ನಾ ಏನ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳತೀನೇನ ! ನನ್ನ ಮಗು ನಿನ್ನ ಕೋಣೆ ಹೊಕ್ಕದ್ದು ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿನಿ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ನಾ ಯಾವ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ !

“ ನಿಮ್ಮ ಕೂಸು ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಬೇಕಾದ ಆಣೆಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

“ ನೀನು ಪುರಾಣಿಕಾಳಿಗೊಂದು ಆಣೆ ಮಾಡುವಾಕೆ. ನಿನ್ನ ಆಣೆ, ಚೂರಿ ತಗೊಂಡ ನಾಯೇನ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಲಿ !

“ ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೇ ಕಳ್ಳಿಯೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ? ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರಲ್ಲ !

ಸರಳಾನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಉರತೊಡಗಿತು.

“ ನೀನು ಕದ್ದವಳೆಂದು ಅಕ್ಕನಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಮಗು ನಿನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಜೈನು ಇತ್ತು. ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ತನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿದಳು.

“ ಮಗು ಬಂದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ಕಾಂತಕ್ಕ !

“ ಹಾಗಾದರೆ ಗೌಡತಿ ಸುಳ್ಳು !

“ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಇವಳೇ ಕಳ್ಳ !

“ ಯಾರು ಕಳ್ಳ ?

“ ಕದ್ದವರು ?

“ ನಾನು ಕದ್ದವಳೆ ?

“ ಕಳವು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರೇಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

“ ಈ ಅಪವಾದವನ್ನು ನಾನು ಸಹಿಸಲಾರೆ.

“ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ ಅಪವಾದ ಹೇಗಾದೀತು ? ಸುಮ್ಮನೇ ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವಿಯೋ ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು. ಸುಮ್ಮನೆ ಇದು ಗಂಡಸರ ಶಿವಿಯವರಿಗೆ ಹೋಗುವದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ.

“ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಆಣೆಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೀನೆ. ನನಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ.

ಸರಳಾ ರೋದಿಸುವ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಳು.

ಈ ರೋದನಸ್ವರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಳವಂತಗೌಡರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು

“ ಅಳಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಸತ್ತರು ?

ಚೀರಿ ಕೇಳಿದರು.

“ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೆ ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಕಳವು ಮಾಡಿರುವೆನಂತೆ ! ನಾನು ಇದನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಭಾವನವರೆ !

ಸರಳ ಗದ್ಗದಿತಳಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

“ ಅಳುತ್ತೀಯಾಕೆ ? ಮತ್ತೆ ? ನಿನಗೆ ತುಂಬಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳಲು ವಾಗತ್ಯವೆನಿಸುವದಿಲ್ಲವೇನು ? ಆ ಜೈನು ಹೋಯಿತಾದರೂ ಎಲ್ಲಿಗೆ ? ಈ ಮನೆ ಕಳ್ಳರ ಮನೆಯೇನು ? ಸಾಮಾನುಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ ಏಕೆ ? ಎಲ್ಲ ರಿಗೂ ಹುಡುಗಾಟಕೆಯಾಗಿದೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ.....ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ರಣಕತ್ತವೆ. ಸಾಕಾಗಿಹೋಗಿದೆ.

ಬಳವಂತರಾಯ ಗದ್ಗರಿಸುತ್ತ ಸರಳಾನಿಗೆ ಭೀಮಾರಿ ಹಾಕಿ ತೇಕ ತೊಡಗಿದ.

ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವಿಠಲನು ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಳವಂತಗೌಡನು,

“ ತುಂಬಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳಬೇಡವೆಂದು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ನೀನಾ ದರೂ ಹೇಳು ? ಅವಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಅವಲಕ್ಷಣ.

ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಿ ಸರಳಾನಿಗೆ ಆವೇಶವೇ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ಧೈರ್ಯದಿಂದ,

“ ನಾನೇನು ಚೈನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಸಾರೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

“ ಯಾವ ಚೈನು ? ಏನು ಸುದ್ದಿ ?

ವಿಠಲ ಗಡಬಡಿಸಿ ಕೇಳಿದ.

“ ನಾನು ಚೈನನ್ನು ಕದ್ದಿರುವೆನಂತೆ !

“ ಯಾರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ?

“ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಅತ್ತಿಗೆ ?

“ ಇದು ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಅತ್ತಿಗೆ ?

“ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಹುಣ್ಣಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಯಾಕೆ ಬೇಕು ?

“ ಇದು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಉತ್ತರವಾಗಲಾರದು.

“ ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಮಗುವಿನ ಚೈನು ಕಳೆದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು ?

“ ನಾನು ಹಾಗೆ ಅನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಗುವಿನ ಚೈನು ಕಳೆದದ್ದು ನಿಜ. ಅದನ್ನು ಕದ್ದದ್ದೂ ನಿಜ. ಆದರೆ ತುಡುಗು ಮಾಡಿದವಳು ಸರಳಾ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು.

“ ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವಿರಿ ?

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿದಳು.

“ ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಸೊಸೆಯಂದಿರಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಇಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ನಾಚಿಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ನಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಚಿನಿವಾಲಗಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ ಹಚ್ಚಿದ ನಿಮಗೆ ಲಜ್ಜೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

“ ಬಾಯಿ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಮಾತಾಡಿರಿ. ಭಾವಜೀ ! ಹೆಂಡತಿ ಯನ್ನು ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲುಕಟ್ಟಿ ಮಾತಾಡಬಾರದು. ಇವಳು ಹೇಗಿದ್ದಾಳೆ ನಿಮಗೇನು ಗೊತ್ತು ?

“ ಈಗ ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆ ನನಗರಲಿ ಬಿಡಿರಿ. ನೀವು ಹೇಗಿದ್ದೀ ರೆಂಬುದು ಈಗಲೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಭೀಮಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ

ನೀವು ಹೇಸಿಗೆಯನ್ನು ತುಳಿಯುವದು ಲಾಂಚ್‌ನಾಸ್ತದ. ನಿಮ್ಮ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿರುವುದೂ ನನಗೆ ಗಂಡಾಂತರಮಯವಾಗಿದೆ. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಬೆಂಕಿಹಾಕಿ ಮೋಜುನೋಡುವ ನಿಮ್ಮ ಕುಹಕತನವು ಪಾಪಮಾರಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಜೈನನ್ನು ನೀವು ಗುರುತಿಸುವಿರೇನು ನೋಡಿರಿ ! ”

ವಿಠಲನು ಜೇಬಿನೊಳಗಿಂದ ಚಿನ್ನದ ಜೈನನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದು ಕಾಂತಾಬಾಯಿಯ ಮುಖದ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿದು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಕೇಳಿದನು,

“ ಗುರುತು ಹತ್ತಿತೇ ಅತ್ತಿಗೆ ?

“ ಇದು ನನ್ನ ಕೂಸಿನ ಜೈನು. ಗುರುತು ಹತ್ತದೇನುಮಾಡಿತು ? ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಒಣಗಿದ ತುಟಿಯಮೇಲೆ ಕೈಸವರಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದಳು. ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಧರಧರ ನಡುಗತೊಡಗಿದಳು.

“ ನನಗೆ ಸವಾಲು ಹಾಕಿ ನಾನೇ ಕಳ್ಳಿಯೆಂದು ಶಾಬೀತುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಲ್ಲ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಮುಖ ಏಕೆ ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು ಹೇಳಬಾರದೆ ?

ಸರಳಾ ಚುಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಿದಳು.

“ ಇದರ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ಆಗಿಬಿಡಲಿ ಅಣ್ಣ ! ನೀನೂ ಹೆಂಗಸರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ.....

“ ಕಾಂತಾ !

“ ಇದು ನನ್ನೊಬ್ಬಳದೇ ತಪ್ಪು ಅಲ್ಲ. ಭಾವನವರೆ ! ಈ ತಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನೂ ಪಾಲುಗಾರಳು.

“ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

“ ಜೈನನ್ನು ಯಾರೂ ಕಟಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಮಾರಿಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು.....

“ ಇದನ್ನು ಮಾರಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದವರಾರು ?

“ ಅವಳೂ ಈ ಮನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವಳೆ !

ಲಠಲ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನುಡಿದನು.

“ ಯಾರು ?

“ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೇಯಸಿ, ಡೊಂಬರ ನಾಗಿ !

ಬಳವಂತಗೌಡರ ಮುಖ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು.

ಹೆಂಗಸರ ಮುಂದೆ ಈ ಮುಖಭಂಗವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಇನ್ನೂ ಕಳೆಗೆಟ್ಟಿತು.

ಅದನ್ನು ತೋರಗೊಡದೆ ಹಿರಿಯಗೌಡನು,

“ ಈ ಹೆಂಗಸರ ಚರ್ಮ ಸುಲಿಸಬೇಕು. ಕತ್ತಿಮಕ್ಕಳು ಕಾರಭಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮರ್ಯಾದೆಗೆಟ್ಟವರು !

ಎನ್ನುತ್ತ ಸಿಡುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೋಣೆಯನ್ನೂ ಹೊಕ್ಕು ಒಮ್ಮೆ ಡುರುಕೇ ಹಾಕಿದನು.

ಸರಳಾನಿಗೆ ಇದು ತೀರಾ ಅಸಹ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಕುಚ್ಚೋದ್ಯದ ಹೆಂಗಸರು ತಾವು ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಅಪರಾಧವನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ನಿಂತದ್ದು ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಿಡುಕನ್ನು ತುಂಬ ಹತ್ತಿತು. ಈ ಜನರೊಡನೆ ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಬಾಳುವದು ಅವಳಿಗೆ ತೀರಾ ಅಸಹ್ಯವೆನ್ನಿಸಹತ್ತಿತು. ತನ್ನ ಗೋಣನ್ನು ಮುರಿಯಲು ನಿಂತವರೊಡನೆ ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೇಗೆ ಊಟಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಕೇಶವರಾಯರ ಮಗಳಾದ ತಾನು ಇಂತಹ ಭಿಕಾರಿಗಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವದೂ ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಹತ್ತಿತು.

ಸರಳಾ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯ ಪಲ್ಲಂಗದಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ದೀರ್ಘ ವಿಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ಅವಳ ಮುಖ ಬಾಡಿ ಬಕ್ಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಭವಿಷ್ಯದ ಚಿಂತೆಯ ಕೇಷೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದವು.

ಅವಮಾನಶಲ್ಯದಿಂದ ಅವಳು ಹತಳಾದವಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು.

“ ಮಾತು ಮುಗಿದು ಹೋದಬಳಿಕ ಮತ್ತೇನು ದೀರ್ಘ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತೀಯೆ ? ಅತ್ತಿಗೆಯರು ತಮ್ಮಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂದು ಕಾಲು ಹಿಡಿಯಲು ಬಂದಿದ್ದರು.

“ ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾಯಿತೆಂದು ಅವರು ಏನು ಬೇಕಾದ್ದೂ ಮಾಡಬಲ್ಲರು. ನನ್ನಿಂದ ಅವರೊಡನೆ ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಒಂದು ಗುಟ್ಟು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಇನ್ನುಮೇಲೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಮನೆ ನನ್ನ ಮನೆಯಾಗುವ ವರೆಗೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವದೇ ಬೇಡ. ಈ ದಿನ ಈಗಲೇ ನನ್ನನ್ನು ತವರುಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡಿರಿ. ಈ ಮನೆ ನನ್ನದಾದಾಗ ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಸರಳಾ ದೃಢನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.

“ ನಿನ್ನ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹರವೆಯಾಗಬಾರದಷ್ಟೆ.

“ ನಿಮ್ಮ ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಹರವೆಯು ನಾಕಷ್ಟು ಆಗಿದೆ.

“ ಮರ್ಯಾದೆಗೆಟ್ಟು ಹೆಂಗಸರು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮರ್ಯಾದೆ ಯನ್ನೇ ಕಳೆದರು.

“ ಇಂತಹರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸರ್ವಧಾ ಇರಲಾರೆ. ಇವತ್ತು ಕಳ್ಳಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ನಾಳೆ ಕೊಲೆಗಡತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲೂ ಹೇಸದ ಹೆಂಗಸರು ಇವರು. ನನಗೆ ಇವರ ವರಲು ಹರಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

“ ಇದರಿಂದ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಸರಳಾ !

“ ದೊಂಬರ ನಾಗಿಯ ಮನೆಗೆ ಮನೆಯ ಚಿನ್ನವನ್ನು ನಾಗಿಸುವಾಗ ವ್ಯಥೆಯಾಗದ ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ನಾನು ಹೋದರೆ ಏನೂ ವ್ಯಥೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆದರ ವರಿವೆಯನ್ನು ನಾನು ಇಡಲಾರೆ ಈ ಹೊತ್ತು ತಾವು ಮುದಿಗಂಡನರಾಗಿ ಯೋಗ್ಯವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಹರಿ ಹಾಯ್ದರು. ಇದು ಹಿರಿಯತನದ ಲಕ್ಷಣವೇನು. ನೀವು ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮ ಲೋಲಾಡಿರಿ. ನಾನು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸಹ ನಿಲ್ಲಲಾರೆ.”

ಸರಳಾ ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದಳು.

ಅತ್ಯಂತ ಸಮೃದ್ಧಿಯೂ, ಸಮೀಚೀನವೂ ಆದ ಅತ್ತೆಯ ತುಂಬಿದ ಮನೆಯನ್ನು ಸರಳಾ ನಿಂತ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬದಲು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದಳು.

ವಿಠಲನು ಅವಳನ್ನು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳು ನೇರವಾಗಿ ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಕರಡಗಿಯೊಳಗಿಂದ ಕುಂಕುಮ-ಅರಿಷಣಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಏರಿಸಿ ತಾನೂ ಒಂದು ಬಟ್ಟು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಬಿದ್ದಳು.

ಹೊರಗೆ ಗಾಡಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು.

ಸರಳಾ ಯಾರನ್ನೂ ಮಾತಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅವಳ ಅವತಾರವನ್ನು ನೋಡಿ,

“ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟೀ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ ಹೊರಡುವಾಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಹೊರಟೆ ಕೆಲಸವಾಗು

ವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಎಲ್ಲಿಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಗೌಡರ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳ-ಕಾಕರರು ಇರಬಾರದಷ್ಟೆ!

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ತುಟಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಳು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಭೀಮರಾಯನಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ತನ್ನ ಹೆಣವೇ ಮಲಗುವದೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಮೈ ಜೋರಾಗಿ ಬೆವರತೊಡಗಿತ್ತು.

ನಾಲಿಗೆ ಒಣಗಿಹೋಗಿತ್ತು.

ಸರಳಾ ನಿರ್ಧಾರದ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಚಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು,

“ನಾನು ಬರುವವರೆಗೆ ನನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಡಿರಿ. ಬಂಗಾರದ ಚೈನನ್ನು ಮಾರಿದವರು ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಸೀರೆಗಳನ್ನು ಮಾರದೇ ಬಿಟ್ಟಾರಾ?”

ಕಾಶೀಬಾಯಿಗೆ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿತು.

ಅವಳು ಲಟಕು ಮುರಿದಳು.

೧೪

ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಡಿದಾಟವಾಯಿತೆಂದೂ, ವಿಠಲಗೌಡನು ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನ ಮೇಲೇ ಕೈಮಾಡಿದನೆಂದೂ, ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕಿರಿಯ ಸೊಸೆ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಕೂಡಲೇ ಹೊರಟುಹೋಗ ಬೇಕಾಯಿತೆಂದೂ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಪಿಸುಪಿಸು ಮಾತಾಡತೊಡಗಿತು.

ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಬಿದ ಮನೆ ತುಣುಕಾಗುವದು, ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ ಮಾತೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಊಹಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಸರಳಾ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ದಿನ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಭೀರ ವಾತಾ ವರಣವೇ ನೆಲೆಸಿತು. ಅವಳ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಖೇದವೆನ್ನಿಸ ತೊಡಗಿತು.

ಮನೆ ಭಣಭಣ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು.

ಬಳವಂತಗೌಡ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿಬಿಟ್ಟನು.

ಅವನ ಮುಂದೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳ ಸ್ಮರಣೆಯ ಸುಳಿಯೊಂದು ತೇಲಿ ಬಂದಿತು. ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಶುದ್ಧ ರಕ್ತದ ಪರಿಶುದ್ಧ ತೆಯ ಹಿಂದಿನ ಸ್ಮರಣೆ ಇಂದಿನದನ್ನು ನೆನೆದು ಪರಿತಪಿಸಹತ್ತಿತು.

ಅಂದು,

ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಜೀವಪ್ರಾಣವಾಗಿದ್ದರು. ಜೀವನದ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನೂ ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗು ತಿದ್ದರು.

ತಂದು ಆಡುವದು, ನಕ್ಕು ನೆಲೆಯುವದು ಸಾಮಾಹಿಕವಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಒಂದು ಅರ್ಧವೈಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಇದೇ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಶ್ರಾವಣದ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಹೋಗುವದು ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಪರಿಪಾಠ. ಆ ದಿನ ವಿಠಲನಿಗೆ ತುಸು ದೇಹಾಲಶ್ಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯಬೇಕಾಯಿತು. ಭಾವೂರಾಯರು ಉಳಿದ

ವರಿಗೆಲ್ಲ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಕಳುಹಿದರು.

ತಮ್ಮನು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಳವಳ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಭಾದಿಸುತ್ತಿತ್ತು. “ನಾನು ಬರತೀನಿ ಅಣ್ಣ ! ನನ್ನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು! ಎಂದ ಅವನ ದನಿ ಬಾಳಣ್ಣನ ಅಂತರಾಳವನ್ನೇ ಕೊರೆದಿತ್ತು. ಆದರೇನು ಜಡ್ಡಿನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವದು ?

ಇವರು ಹೋದ ಅರ್ಥತಾಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಠಲನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವೂರಾಯರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಗಡಬಡಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಆಳುಮಗನನ್ನು ಕೂಗಿ ವಿಠಲನು ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿರುವನೆಂದು, ಬಳವಂತನಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದೂ ತಾಕೀತುಮಾಡಿ ಆಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿದರು.

ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಬುಗುರೆಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನೂ, ಸುತ್ತುಜೋಕಾಲಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಬಾಳಣ್ಣ ಜಾತ್ರೆಯ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದನು. ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವನು ತಮ್ಮ ವಿಠಲನನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದನು. ಭೀಮಣ್ಣನೊಡನೆ ನಗಚಾಟಿಕೆಯನ್ನು ಆಡುತ್ತ ವಿನೋದದಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದನು.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಆಳುಮಗನು ಬಂದು,

“ ವಿಠಲಗೌಡರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

“ ನಿನ್ನ ತಲೆಯೇನು ಹೀಗೆ ಕೇಳಿದರೆ. ತಮ್ಮನಿಗೆ ಜಡ್ಡು ಆದದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದಾನೆ.

“ ಅವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಗೌಡರೆ ?

“ ಏನು ! ತಮ್ಮನು ಹಾಸಿಗೆಗೆ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲವೆ ?

“ ದಣಿಯರು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡುಬರಲು ಅಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಅರ್ಥತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಗೌಡರು ಮಾಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

“ ಇನ್ನೇನು ಗತಿ ಭೀಮಣ್ಣ ! ವಿಠಲನನ್ನು ಹೇಗೆ ಹುಡುಕುವದು ?

“ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಡಿಯ ಬೀದಿಗಳನ್ನೂ, ಜೂಜಾಡುವ ಸಾಲನ್ನೂ, ಮಿರಾಯಿಯ ರಸ್ತೆಯನ್ನೂ ಹುಡುಕಾಡಿ ದೇವರ ಗುಡಿಯನ್ನೂ ನೋಡೋಣ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಾನಾದೀತು ?

ಭೀಮಣ್ಣ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿದ.

ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರೆಬೇರೆ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಾಡಲು ಹೊರಟರು.

ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ತೇರುಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಕರಡೆಯ ಮಜಲು ಕೇಸರಿಟ್ಟು ಸಾವಿರಾರು ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ತಲೆಯಮೇಲೆ ಬಣ್ಣದ ಟೊಪ್ಪಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಅಕ್ಕೊಳ್ಳಿಯ ಅಡ್ಡ ಸೋಗುಗಳು ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಗಂಟೆಗಳನ್ನು ಗಿಣಿಗಿಣಿಮಾಡಿ ನೆರೆದವರನ್ನೆಲ್ಲ ನಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಾಳಣ್ಣನಿಗಾಗಲಿ, ಭೀಮಣ್ಣನಿಗಾಗಲಿ ಈ ಕಡೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಹರಿಯ ದಾಯಿತು. ಅವರು ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಬೇಸತ್ತರು. ನಿರಾಶರಾದರು. ತಮ್ಮನು ಕಳೆದುಹೋದನೆಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದವು. ಅವರ ಎದೆ ಡುಬುಡುಬು ಹಾರತೊಡಗಿತು.

ಒಂದೇಸವನೇ ಈ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಓಡತೊಡಗಿದರು.

ಊರಲ್ಲಿಯ ಜನ ಕಾಯಿಕಪ್ಪುರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರಥದ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುವಾಗ ಇವರು ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸ ಹತ್ತಿದರು.

“ಅಪ್ಪಾ ! ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ !

ಎನ್ನುತ್ತ ಪಡಸಾಲೆಗೆ ಬಂದಾಗ ವಿಠಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು.

ವಿಠಲ ನೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೆಡವಿನಿಂದ ಕುಳಿತಿದ್ದೇ ಈ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಮಕ್ಕಳು ಹೀಗೆ ಕೂಡಲೇ ತಮ್ಮನಿಗಾಗಿ ಮೊರಟುಬರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಗೊಡರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದರೆ ಅವರು ಇನ್ನೊಂದು ಆಳನ್ನು ವಿಠಲನು ಮನೆ ಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನೆಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು,

ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿನಂತ ಈ ಅಪ್ರತಿಮ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ ಭಾವೂರಾಯರ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೇವವಾದವು. ಅವರು ಭರದಿಂದ ಅವರನ್ನು ಆಪ್ತಿಕೊಂಡು,

“ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಂದಿರಾ ?” ಎಂದರು.

“ಈ ಮಾರಾಯ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

“ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವನು ಅಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಿಗಬೇಕು.

ಭಾವೂರಾಯರು ನಕ್ಕು ಕೇಳಿದರು.

“ಅಂದಿನ ವಿಠಲನೇ ಇಂದಿಗೂ ಇರುವನು. ಅಂದಿನ ನಾನೇ ಅವನಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಅಣ್ಣನಾಗಿಯೇ ಇರುವೆನು ?

ಆದರೆ,

ಎಷ್ಟು ಭೇದ ?

ದೇವರೆ! ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು ? ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಗುವದು ಎಷ್ಟು ದಿನ ? ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿರುವಾಗ ಯಾರಿಗೂ ಏನು ಅನ್ನುವದಿದೆ ? ತಮ್ಮನನ್ನು ವಂಚಿಸಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧ ನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಣ್ಣನಿಂದ ದೂರಸಿಡಿಯಲು ಅವನು ಆತುರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಯಾರು ಕಾರಣರು ? ಹೆಂಗಸರು ! ಕವಡೆಯ ಕಿಮ್ಮತ್ತಿನ ಹೆಂಗಸರೇ ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಕೆಡಿಸಲು ಕಾರಣರು. ನಾವು ಇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಬೇಕೆ ? ಹೆಂಗಸರ ಸೂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಗಳಾಗಿ ಮನೆತನವನ್ನು ತುಂಡುಮಾಡಬೇಕೆ ? ಇದು ಶುದ್ಧ ಆಪಕೀರ್ತಿ, ಅನ್ಯಾಯ.

ಈ ಮಾತನ್ನು ತಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ನಾನು ಬಿಂಬಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಈ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕು.

ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಸರಳಾನನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ. ಅವಳ ಕಾಲುಹಿಡಿದು ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ. ನಾಲ್ಕು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರಲ್ಲಿ ಅವಮಾನ ನಾಗುವದು ಬೇಡ.

ಈ ಭಾವದ ಸುಳಿ ಬರುತ್ತಲೇ ಅವನು ವಿಠಲನನ್ನು ಕೂಗಿದ.

ವಿಠಲನಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಲೇ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಮೂಡಿತ್ತು. ಅತ್ತಿಗೆಯರು ಮಾಡಿದ್ದು ಅಕ್ಷವ್ಯಯ ಅಪರಾಧವೆಂದು ಅರಿವಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಹಾಗೆ ತೆಗಳಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆಂಡತಿ ಹೀಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎದ್ದುಹೋದದ್ದು ಸರಿಯಾದ ನಡತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನ ಅಂತರಂಗ ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಹೇಳಹತ್ತಿತು.

ಅವನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿ ಅವನ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ತವಕವು ಮೂಡತೊಡಗಿತ್ತು. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನು ಕರೆದದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಾತೇ ಆಯಿತು.

“ನಾನು ಅತ್ತಿಗೆಯರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅನ್ನಬಾರದಾಗಿತ್ತು ಅಣ್ಣ! ನನ್ನಿಂದ

ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಅವರು ನನಗೆ ತಾಯಿಯ ಸಮಾನರು. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.

ವಿಠಲ ಗದ್ದದಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

“ ಈ ಹೆಂಗಸರಿಂದ ಈ ಮನೆಗೆ ಅನರ್ಥ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ ತಮ್ಮ. ಇವರನ್ನು ಮಣಿಸಲು ನಾವು ಗಟ್ಟಿಗರಾಗಬೇಕು. ಇವರು ಮಾಡಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಪರಾಧವಲ್ಲ. ತಪ್ಪು ತಾವು ಮಾಡಿ ಪಾಪ! ಸರಳಾನನ್ನು ಓಡಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಕೇಶವರಾಯರು ಏನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ನೋಡು? ನಾವು ಅವರ ಮುಂದೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

“ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳೂ ಹೊಣೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಬಿಡು.

“ ಸುಮ್ಮಸುಮ್ಮನೆ ಕಳ್ಳತನದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಯಾರು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡಾರು ಬಿಡು.

“ ಆ ಮಾತು ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ಅಣ್ಣ !

“ ಆದರೆ ಸರಳಾ ಬರಬೇಕಲ್ಲ.

“ ಬಂದೇಬರುತ್ತಾಳೆ ಅದಕ್ಕೆನು ?

“ ಅವಳನ್ನು ಕರೆಯಲು ನಾನೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

“ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಳುಮಗನನ್ನು ಕಳಿಸಿದರಾಯಿತು.

“ ಬೇಡ. ವಿಷಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿದೆ. ಕೇಶವರಾಯರ ಮುಂದೆ ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನ ದುಗುಡವನ್ನು ಕಳೆಯುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.

“ ಆಗಲಿ ಹಾಗಾದರೆ ! ನಾಳೆ ಹೋದರಾಯಿತು.

“ ನಾಳೆ ಬೇಡ ತಮ್ಮ ! ಈಗಲೇ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ, ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲವಿಳಂಬವಾಗಕೂಡದು.

“ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟ. ಈಗಲೇ ಗಾಡಿಗೆ ಸವಾರಿ ಹಾಕಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ವಿಠಲನು ಕೋಣೆಯಿಂದ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಲೆ ಬಾಗಿಲಿನ ಮುಂದೆ ಸುತ್ತಲೂ ಗುಡಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಸವಾರಿಯ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಯೊಂಡು ಬಂದು ನಿಂತಿತು.

ವಿಠಲನಿಗೆ ಎತ್ತುಗಳ ಪರಿಚಯ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಹಳ್ಳಿಯ ಬೀಡಾರದ ಅವರ ಆಸ್ತಿಗಳೇ ಅವಾಗಿದ್ದವು.

ಗಾಡಿಯ ಮೂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಬೀರನ ಪರಿಚಯವೂ ವಿಠಲನಿಗೂ ಹತ್ತಿತು.

ಅವನ ಮುಖ ಸಪ್ಪಗಾಗಿತ್ತು.

“ ಭೀಮಣ್ಣ ಬಂದನೇನೋ ಬೀರಾ !

ವಿಠಲ ಕೂಗಿ ಕೇಳಿದನು.

“ ಒಳಗೆ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ ದಣಿ ! ಜರಾ ಅವರನ್ನ ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣು ಮಾಡಿದೆ. ಕೆಂಡಕೆಂಡ ಆಗಿದೆ ಮೈ.

ವಿಠಲ ಒಂದೇ ನೆಗತಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಪಾವಟಿಗೆಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿ ಗಾಡಿಯ ಹತ್ತಿರ ಧಾವಿಸಿ ಹೋದ.

ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣ ನರಳುತ್ತ ತೇಕುತ್ತಿದ್ದ. ಮೈ ಕಾದು ಕೆಂಡ ವಾಗಿತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು. ತಲೆ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಸಿಡಿಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಭೀಮಣ್ಣ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ.

ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೆ ಇದು ಮೊದಲನೆಯ ದೇಹಾಲಸ್ಯ ವಾಗಿತ್ತು.

ಅವನು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಭೀಮಣ್ಣನನ್ನು ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ಕೋಣೆ ಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದರು.

ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಮೂರ್ಚ್ಛೆ ಬಂದಿತು.

ಎಲ್ಲರೂ ಗಾಬರಿಯಾದರು. ಹೆಹಾರಿದರು. ಹಳ್ಳಿಯ ವೈದ್ಯನು ಬಂದು ಏನೋ ಔಷಧಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದನು. ‘ಏನೇ ಆಗಲಿ ಪಟ್ಟಣದ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆತನ್ನಿರಿ ! ಇದು ವಿಷಮಶೀತವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕಂಗೆಟ್ಟರು. ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಒಂದೇ ಸವನೇ ಅಳ ಹತ್ತಿದ್ದಳು.

“ ನೀವು ಗಾಬರಿಯಾಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೆ. ನಾನು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ಕರೆತರುತ್ತೇನೆ.

ವಿಠಲ ಕಾಂತಾ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿದ.

“ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲು ಬೀಳುತ್ತೇನೆ. ವಿಠಲಭಾವಜಿ ! ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕುಂಕುಮ ಉಳಿಸಿರಿ !

“ ಯಾವ ದೊಡ್ಡ ಬೇನೆಯೆಂದು ಇಂಥ ಮಾತಾಡುವಿರಿ ಬಿಡಿರಿ.

ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರನ್ನು ಬದುಕಿಸುವ ಮಹಾ ಡಾಕ್ಟರುಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ.

“ ಭಾವಜಿ ! ಭಾವಜಿ ! ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.

“ ಹಳೆಯರಾಡಿಯನ್ನು ತಗೆಯುವ ಸಮಯವಲ್ಲ ಸರಿಯರಿ. ಭೀಮಣ್ಣ ನಿಮ್ಮ ಪತಿಯಾಗಿರುವಂತೆ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಣ್ಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅವಳು ಹೋಗಿ ಪತಿಯ ಮಗು ಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಂದಿ ರಸಕಸಿಗಳಿಂದ ಏನೋ ಅನರ್ಥವು ಕಾದಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಬಳವಂತಗೌಡನಿಗೆ ತಮ್ಮನ ಜಡ್ಡು ಅಸಹ್ಯಕರವಾದ ಆಶುಭವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸಹತ್ತಿತು. ಮನೆತನದ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭನಾದ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಕಾಹಿಲೆ ಬಂದದ್ದು ಹಿರಿಯಗೌಡನನ್ನು ಹೌಹಾರಿ ಸಿತು. ಅವನು ವಿಠಲನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣಕೊಡುತ್ತ ಹೇಳಿದನು.

“ ಹಾಗೇ ರಾಜೂವಿಗೆ ತಂತಿ ಮಾಡಿಬಿಡು.

“ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ಅಣ್ಣ ! ಸುಮ್ಮನೆ ಅವನಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಗಾಬರಿ ಯಾದೀತು.

“ ಅವನೂ ಬರಲಿ ವಿಠಲ. ತಂತಿ ಮಾಡಿಬಿಡು.

ಬಳವಂತಗೌಡನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಸೂಸಿತು.

ಅಣ್ಣನ ಕಣ್ಣು ಹನಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ವಿಠಲನಿಗೆ ಕಸವಿಸಿಯಾಯಿತು.

“ ಆಗಲಿ ಅಣ್ಣ ! ತಂತಿಯನ್ನು ಕಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ನೀನೇಕೆ ಇಷ್ಟು ಗಾಬರಿಯಾಗಿದ್ದಿ ? ಜ್ವರ ಏರಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಗಾಬರಿಯಾದರೆ ಮುಂದೇನು ? ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

“ ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೆ ಎಂದೂ ರೋಗ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ !

“ ಎಂದೂ ಬರದಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಎಂದೆಂದೂ ಬರಬಾರದೆಂದು ಇದೇ ಯೇನು ? ಮನುಷ್ಯನಾದವನಿಗೆ ರೋಗ ಬರಬೇಡಿ ಗಿಡುಗಂಟೆಗಳಿಗೆ ಬರ ಬೇಕೇನು ?

“ ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯ ನನಗಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ ! ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣ ಖರ್ಚಾಗಲಿ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹತ್ತು ಡಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ.

ವಿಠಲನು ಕುದುರೆಯ ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿ ಸಿದನು.

ಬಳವಂತಗೌಡನು ಭಯಂಕರವಾಗಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದನು.

“ ತಮ್ಮಾ !

“ ಭೀಮರಾಯನು ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರಯಾಸಬಟ್ಟರೂ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನು ಮುಖ ಕಿವಿಚ ಹತ್ತಿದನು.

ಬಳವಂತಗೌಡನು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ,

“ ಏನಾಗುತ್ತಿದೆಯೋ ಭೀಮಣ್ಣ ! ಮುಖ ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡುತ್ತೀ !

ಎಂದಾಗ ಅವನ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು.

ಭೀಮರಾಯನು ತನಗೆ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಜ್ವರದ ತಾಪದಿಂದ ಹೀಗಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದೂ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಡಾಕ್ಟರರು ಬರುವವರೆಗೆ ಬಳವಂತಗೌಡನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ವಾರದವರೆಗೆ ಭೀಮರಾಯನ ಏರಿದ ಜ್ವರ ಇಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇವು ಮುದ್ದತಿನ ಜ್ವರವೆಂತಲೂ, ಗಾಬರಿಯಾಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಬಂದ ಇಬ್ಬರು ಡಾಕ್ಟರರು ದಿನಾಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಬಳವಂತಗೌಡನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ತಮ್ಮನು ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ಓಡಾಡುವದು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಏಳುದಿನದ ಮುದ್ದತು ಹದಿನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಾಗಿ ಅದು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ದಿನದವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆಯಿತು.

ಕೊಬ್ಬಿದ ಆನೆಯಹಾಗಿದ್ದ ಭೀಮರಾಯನು ಆಡಿನ ಮರಿಯಾದನು. ಎಲುವಿನ ಹಂದರವಾಗಿಬಿಟ್ಟನು.

ಜ್ವರ ‘ ನಾರ್ಮಲ ’ಕ್ಕೆ ಬಂದು ಒಂದುವಾರವಾಗುವವರೆಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಯಾಗಿ ಉಸಿರು ಬಿಡತೊಡಗಿದರು.

ರಾಜಣ್ಣ ಅಣ್ಣನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿದ್ದ. ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಅವನು ಒಂದು ದಿನವೂ ಕಣ್ಣುತುಂಬಾ ನಿದ್ರೆಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಅವಸ್ಥೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಬಳವಂತಗೌಡನು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದರೂ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಂಟುಸಾರಿ ಬಂದು ತಮ್ಮನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ.

ಅಣ್ಣನ ಈ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಕಂಡು ರಾಜಣ್ಣನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ನರಗಳು ಬಿಗಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

ದಕ್ಷನಾದ ಅಣ್ಣನ ಬೇನೆಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಧಾ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ರಾಜಣ್ಣನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಅವಳಿಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಈ ವರೆಗೆ ಅವನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಲು ಅವಕಾಶವೇ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹೊಸ ವಾತಾವರಣ ಬಂದಹಾಗೆ ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಅತ್ತಿಗೆಯರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪರಕೀಯ ಭಾವನೆ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಅವನು ಕಂಡಿದ್ದ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವನು ವಿಠಲನ ಹೆಂಡತಿ ಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಠಲನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದಾಗ “ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು” ಮಾತು ಜಾರಿಸಿದ್ದ.

ರಾಜಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಹೊಸಭಾವಬಂದು ಕಾತರ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಭೀಮಣ್ಣ ಎದ್ದು ಓಡಾಡುವಂತಾಗಲು ಸುಧಾ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧ ವಾದಳು. ಮುನ್ನಾದಿನ ರಾಜಣ್ಣನನ್ನು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೇಕೆಂದೆ ಸಂಧಿಸಿ ಕೇಳಿದಳು.

“ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ ಅಣ್ಣ! ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಇಲ್ಲದ ಹಡಗದಂತೆ ತೆರೆ ತೂರಿದತ್ತ ತೇಲತೊಡಗಿದೆ. ಅತ್ತಿಗೆಯರಲ್ಲಿ ತಾಳ ಮೇಳವಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅವರ ತಾಳದಂತೆ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಠಲಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋದದ್ದು ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಅವಮರ್ಯಾದೆ ಯಲ್ಲವೆ?”

“ಅಂದಹಾಗೆ ಸರಳಾ ಅತ್ತಿಗೆ ಒಮ್ಮಿಲಿ ಎದ್ದು ಹೋದಳೇಕೆ ಸುಧಾ!

“ಈ ಅತ್ತಿಗೆಯರು ಅವಳನ್ನು ಇರಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಉರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಏಳು ಕೆರೆಯನೀರು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಆದರೆ ಅಣ್ಣನ ಬೇನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಅವಳು ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ತಂದೆ ಕೇಶವರಾಯರಿಗಾದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

“ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ?”

“ಅವಳಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತೇಇಲ್ಲವೆ?”

“ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವಳು ಒಂದು ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಬಂದು ಹೋಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

“ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಖೇದದಾಯಕವಾದ ಸುದ್ದಿ ತಂಗಿ. ಆದರೆ

ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅರಿವಾದರೂ ಇದರ ಸಮಸ್ಯಾಪರಿಹಾರವನ್ನೇಕೆ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬಾರದು ?

“ ಬೇರೆಯಾಗುವದು ಅಣ್ಣಂದಿರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

“ ಹೀಗೆಯೇ ಕೂಡಿ ಕಚ್ಚಾಡಿ ಮನೆತನವನ್ನು ಹದಗೆಡಿಸಿದರೆ ಏನು ಬಂದಹಾಗಾಯಿತು.

“ ಗೌಡರ ಮನೆತನ ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಏಕತ್ರ ಕುಟುಂಬ ವಾಗಿಯೇ ಬಾಳಿದೆ ಅಣ್ಣ !

“ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ನೀತಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ ತಂಗಿ ! ಹಳತು ಹೊಸತಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕಾಲಾಬಾಧಿತ ಶಾಶ್ವತ ನಿಯಮಗಳು ಇರಲಾರವು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಮಾರ್ಪಾಟು ಆಗುತ್ತಿರುವದು ನಿಯಮ. ಅಂದು ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿದ್ದವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಬೇರೆ ಇತ್ತು. ಈಗಿನ ಮಾತೇ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಅಜ್ಜನ ಉಡದಾರವೆಂದು ಕೊರಳಿಗೆ ನೇತುಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅರ್ಥವೂ ಇಲ್ಲ.

“ ಈಗಲಾದರೂ ಅವರು ಕೂಡಿ ಇದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ ರಾಜಣ್ಣ ! ಮನಸ್ಸು ಮುರಿದುಹೋಗಿವೆ. ಹೃದಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮನವಿರುವದೆಂದು ಹೇಳಬರುವದಿಲ್ಲ.

“ ಇದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯದ ಮಾಘಸ್ಯಾನವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಸುಖವಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಕಾರವ ನರಕ. ಆ ಮನೆ ಬಾಳಲಾರದು. ಕೂಡಿ ಕಚ್ಚಾಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಹಾಗೇಕೆ ಮಾಡಬಾರದು ?

“ ನನಗೂ ಹಾಗೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಭೀಮಣ್ಣನ ಮುಂದೆಯಾಗಲಿ, ಬಾಳಣ್ಣನ ಮುಂದೆಯಾಗಲಿ ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು ?

ನಾನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಅದಕ್ಕೇನು ? ನನ್ನ ಮನೆತನವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಈ ತುಂಬಿದ ಮನೆ ಅಡ್ಡಬರಹತ್ತಿದೆ. ಛಿದ್ರಛಿದ್ರವಾಗಿ ಬಾಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಾಳುವದು ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪರಸ್ಪರ ಸಂದೇಹ, ಮೋಸ, ವಂಚನೆ, ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆ ಇವೆಲ್ಲ ಯಾವ ಮನೆತನವನ್ನೂ

ಮುಂದುತರಲಾರವು. ವಿವಿಧತೆಯಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರೆ ಆ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಬೆಲೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮೀಯುತ್ತ ಕುಳಿತರೆ ಆ ನೀರು ಕೊಳೆತು ನಾರುತ್ತದೆ. ಇದು ನೀರಿಗೂ ಅಪಾಯ; ಅದರಲ್ಲಿ ಮೀಯುವವರಿಗೂ ಅಪಾಯ.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಇವರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ವಿಠಲನೂ ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ರಾಜಣ್ಣ ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳಿದ,

“ಅತ್ತಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಎದ್ದು ಹೋದರೇಕೋ ಅಣ್ಣ ?

“ಸುಧಾ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿರಬೇಕಲ್ಲ.

“ಆದರೆ ಇದು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರಲಾರದು. ನೀನು ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಸದ ವಾತಾವರಣವೇ ಉಂಟಾಯಿತು.

“ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ! ಕಳ್ಳತನದ ಆರೋಪ ಹೊರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೂಡಿಬಾಳುವೆ ಮಾಡುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಹೇಳು.

“ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪವೆಂದಿಗೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

“ಆದರೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಅಪಾದಿತಳಂತೆ ಮುಖ ಕೆಳಗೆಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ತಿರುಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲವೆ ?

“ಈಗ ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಮುಖವೇ ಕೆಳಗಾಗಲಿಲ್ಲವೇ ? ಆತ್ತಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಗಳಮಾಡಿ ತವರುಮನೆ ಸೇರುವದು ಮರ್ಯಾದೆಯ ಲಕ್ಷಣವೇನು ಹೇಳು ?

“ಮನೆಯ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಡೊಂಬರ ಮನೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವದು ಮಾತ್ರ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಲಕ್ಷಣ. ಇದ್ದು ಬಿದ್ದ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಬಂಗಾರವನ್ನೂ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಆಭರಣಗಳನ್ನೂ, ಕಾಳುಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನೂ ತವರುಮನೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವದು ಮಾತ್ರ ಗೌರವದ ಲಕ್ಷಣ. ಮನೆಯ ರಿಪೇರಿಯಾಗದಿದ್ದರೂ ಸರಿ; ನೀಲಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ಗಚ್ಚು - ಸಿಮೆಂಟುಗಳಿಂದ ಭದ್ರಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ನೆಗೆಗೇಡಾಗುವುದು ಮಾತ್ರ ಗೌರವದ ಲಕ್ಷಣ. ಸೋಮಪ್ಪನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾರುಭಾರ ಕೊಟ್ಟು ಹೊಲಗಳ ಅಗಾವು ಲಾವಣಿ ವಸೂಲಮಾಡುವದೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಲಕ್ಷಣ.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಖ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ತವರುಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಕೆಳಗಾಗಲಿಲ್ಲ ರಾಜೂ ! ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರ, ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಅಕ್ಕತ್ಯ

ಗಳಿಂದ ಅರ್ಥೋಪದನವಾಗಿದೆ. ಪುಸ್ತಕದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶ ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀನು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಳಿದುಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾದೀತು.

“ ಭೀಮಣ್ಣನು ಹೀಗೆ ಮಾಡುವನೆಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ವಿಠ್ಠಲ. ಈ ಡೊಂಬರ ನಾಗಿಯ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ದುಃಖವಾಗಿದೆ.

“ ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಭೂಮಿ ಬಿರಿತುಹೋಗಿದೆ ರಾಜೂ! ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಬಿರುಕುಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಳುಮಣ್ಣಿನ ರಾಡಿಯನ್ನು ಸವರು ವದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ.

“ ಸಧ್ಯ ಈ ವಿಚಾರ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಲಿ ಅಣ್ಣ! ನಾನೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಲೇ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಧ್ಯ ಅಣ್ಣನು ಇನ್ನೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವದು ತರವಲ್ಲ. ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಗಿಡದ ನಾಲ್ಕು ಟೊಂಗೆಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ. ತಾಯಿಬೇರು ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯದೆ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಪಡೆಯೋಣ. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಜವಾಬುದಾರಿ ಮೂಡುವುದಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಅನುವು ದೊರಕುವದು. ಏಕತ್ರಕುಟುಂಬದ ಮಾತು ಅಭಿಮಾನದ ಮಾತಾದೀತೇ ವಿನಾ ಆದರ್ಶವಾಗಲಾರದು. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ವಿಚಾರಿಸೋಣ. ಈವರೆಗೆ ನಗುನಗುತ್ತ ಸೋದರರಾಗಿ ಬಾಳಿದ್ದೇವೆ. ಈಗಲೂ ನಗುನಗುತ್ತ ಸೋದರರಾಗಿಯೇ ಒಂದೇ ಬಳ್ಳಿಯ ನಾಲ್ಕು ಹೂವು ಗಳಾಗಿ ಬಾಳೋಣ. ನಾವು ಬೇರೆಯಾದರೂ ಬಂಧುಗಳೇ.

“ ಆದರೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಭೀಮಣ್ಣನಾಗಲಿ, ಬಾಳಣ್ಣನಾಗಲಿ ಒಪ್ಪುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ.

“ ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಸಾಯಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇರುವ ದೇನು? ಮನಮುರಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೃದಯದ ಬೆಸುಗೆ ಹೇಗೆ ನಿಂತೀತು? ಮನೆಮುರಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಕಟ್ಟಬಹುದು; ಮನಮುರಿದರೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಹೇಳು?

“ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ರಾಜೂ!

“ ಈಗ ಯಾವ ಮಾತೂ ಬೇಡ. ಭೀಮಣ್ಣನೊಡನೆ ನಾನು ಮಾತಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಹೋದ ಸುದ್ದಿ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇನು?

“ ನಾನಾಗಿ ಏನೂ ತಿಳಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಾಳಣ್ಣನು ನಿನ್ನೆ ಅವನೊಡನೆ ಏನೋ ಏಕಾಂತವಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಹುಶಃ ಇದೇ ಮಾತೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ತರ್ಕವಾಗಿದೆ.

“ ಅಣ್ಣ ಅವಸರವನ್ನೇ ಮಾಡಿದನು. ದುರ್ಬಲವಾದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ವೇಗದ ಮಾತನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವದು ಘಾತುಕವಾಗಿದೆ.

“ ಭೀಮಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಉದ್ವೇಗ ತುಂಬಬಹುದೇ ?

“ ಅವನನ್ನು ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ವಿಠಲಣ್ಣ ! ಅವನು ಕಠಿಣನಾಗಿರುವಷ್ಟೇ ಹೊಪಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಅಂತಃಕರಣ ನಿಸ್ಸೀಮವಾಗಿದೆ.

“ ಆ ಮಾತಿಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆನ್ನುವದಿಲ್ಲ.

ಸುಧಾ ಹೇಳಿ ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದಳು.

ಮರುದಿನಾ ಸುಧಾ ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು. ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ರಾಜಣ್ಣನನ್ನು ವಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಹೇಳಿದಳು,

“ ರಾಜಣ್ಣ ! ನೀನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಗಬಾರದೇಕೆ ?

“ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಖಂಡಿತ ಹೇಳಲಾರೆ.

“ ಈ ‘ಗೌಡರ ಮಗಳ’ ಕಥೆಯನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಬೇಕು ಅಣ್ಣಯ್ಯ.

ಸುಧಾನ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿದವು.

ರಾಜೂ ಅವಳ ಜಿನ್ನು ಸವರುತ್ತ.

“ ಮೊದಲು ‘ಗೌಡರ ಮನೆ’ಯಂದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಭಯವನ್ನು ಒಂದು ಹದಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾಗಿದೆ ತಂಗಿ ! ನಿನ್ನ ಬಾಳು ಭವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ ಬಿಡು.

ರಾಜೂ ಪಿಸುಮುತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದನು.

“ ನನ್ನ ಬಾಳಿನಷ್ಟು ನನ್ನ ಬಾಳಿನ ಕಥೆಯೂ ಭವ್ಯವಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕೆಂದ ಸುಧಾ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಶ್ರುಗಳು ಮಾತ್ರ ಪಟಿ ಪಟಿ ಉದುರಿದವು.

ರಾಜೂನಿಗೆ ಈ ಕಣ್ಣು ಹನಿಗಳ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಭಾರವಾದ ಹೃದಯದಿಂದ ತಂಗಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟೊಟ್ಟನು.

ಆ ದಿನ ಮುಂಜಾವು ಭೀಮಣ್ಣನ ಕೋಣೆಯೊಳಗಿಂದ ಬಿರುಸಾದ ಮಾತುಗಳು ಬರತೊಡಗಿದವು.

ಅವು ಗಂಡಹೆಂಡಿರ ಮಾತುಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಮೊದಮೊದಲು ಯಾರೂ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬರಬರುತ್ತ ಮಾತುಗಳು ಏರಿಕೆಯ ಸ್ವರವನ್ನು ತಾಳತೊಡಗಿದವು.

“ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು ನನಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಆಗಲೇ ಬೀದಿಯ ಹೆಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ರಾಜೂ ಪಾಪ ! ಸತ್ತು ಸುಣ್ಣವಾಯಿತು. ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಥಿ ಕಡ್ಡಿಯಾಗಿರುವನು. ಅಣ್ಣನಂತೂ ಹಾಹಾಕಾರವಾಗಿಯಿರುವನು.

ಈ ಮಾತನ್ನು ನಿನ್ನಂಥ ಹೇಸಿ ಮುಂಡೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಭೀಮಣ್ಣನ ಮಾತು

“ ಸುಮ್ಮನೆ ಏಕೆ ಬಯ್ಯುತ್ತೀರಿ. ಅವರು ನನ್ನ ಕುಂಕುಮವನ್ನು ನನಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರೆತೇನು ?

“ ಈ ಉಪಕಾರಸ್ವರಣೆಗಾಗಿಯೇ ವಿಠಲನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದಿರಾ ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಸಕಸಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮನೆಯನ್ನು ಮುಳ್ಳುಹಾಸಿಗೆ ಮಾಡಿದ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೀಳಿಬಿಡಬೇಕು.

“ ಸುಮ್ಮನೆ ಒದರಾಡಿದರೆ ಏನು ಬಂದಹಾಗಾಯಿತು. ಅವಳನ್ನು ನಾನೇಕೆ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲಿ ? ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಗೆತನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ಆ ಕೇಶವರಾಯನ ಮಗಳು ! ಅವಳಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಆಟ ಹೂಡಿದ್ದಾಳೆ.

“ ಇದು ನಿನಗೂ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಪಾಟು ಬದಿಯ ಬೇಡ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಈಗ ಕೊನೆಯ ಸಲ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಮತ್ತೆ ಬೇರೆಯಾಗುವ ಮಾತು ಎತ್ತಿದರೆ ನಿನ್ನ ಟೊಂಕವನ್ನೇ ಮುರಿಯುತ್ತೇನೆ. ಬಂಗಾರದಂಥ ಸೋದರರನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲ. ಬದಮಾಷ್ ಹೆಂಗಸರು ನೀವು ! ನೀವು ಈ ಮನೆಯನ್ನು ತುಂಬುವ ಮೊದಲೇ ನಾವು ಈ ತುಂಬಿದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಆತ್ಮದ ಸಾಲ್ಕು ದೇಹಗಳಾಗಿ ಬಾಳಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಬಾಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದವರಲ್ಲ ಬೆಂಕೀ ಹಚ್ಚಲು ಬಂದವರು. ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರ ಹೃದಯವನ್ನು ಸೀಳಲು ಬಂದ ಕೇಡಾಳಿಗಳು ನೀವು. ಗೌಡರ ಮನೆಯ ಶಾಸನಗಳಾಗಿ ಮನೆತುಂಬಿದ ನೀವು ಸೊಸೆಯರಲ್ಲ; ರಾಕ್ಷಸಿಯರು.

ಭೀಮಣ್ಣ ತೇಕತೊಡಗಿದ.

“ ದೇವರು ನಿಮಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅನ್ನಿರಿ ನಾವೇಕೆ ಬೇಡವೆನ್ನಲಿ. ಎಲುಬಿಲ್ಲದ ನಾಲಿಗೆ ಬೇಕಾದತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತದೆ.

“ ಸರಳಾನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಏಕೆ ಹಾಕಿದೆ ಹೇಳು ಹುಚ್ಚುಮುಂಡೆ !

ಧಾವಣಿ ಹಾರುವಂತೆ ಚೀರಿದನು ಭೀಮಣ್ಣ.

“ ಅವಳನ್ನು ನಾನೇನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಲ್ಲ, ಅವಳೇ ಎದ್ದು ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆಂದು ಎಷ್ಟು ಸಾರೆ ಹೇಳಲಿ. ಬೇಕಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಅತ್ತಿಗೆಯವರನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿರಿ.

“ ಓತೀ ಕಾಟಕ್ಕೆ ಬೇಲೀ ಸಾಕ್ಷಿ. ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಈ ಮನೆಯನ್ನು ಮೂರಾಬಟ್ಟೆ ಮಾಡಿದಿರಿ.

“ ನಾವೇಕೆ ಮೂರಾಬಟ್ಟೆ ಮಾಡೂಣ. ಮಾಡುವವರು ಮಾಡೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

“ ಹೆಚ್ಚು ಬಗುಳಿ ನನ್ನ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಯಿಸಬೇಡ, ಹೊರಟು ಹೋಗು.

ಇವರ ಹೆಣಾ ಭಂದಾಮಾಡಲಿ. ಯಾರೋ ನಿಮ್ಮ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮನೆ ಹಾಳಾಗಾ !

“ ಏನೆನ್ನುತ್ತೀಯೆ !

ಎಂದ ಭೀಮಣ್ಣನು ಚಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಗೂಟದ ಮೇಲಿರುವ ‘ಹಂಟರ್’ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಮ್-ರಮ್ ಎಂದು ಬಂಡತಿಯನ್ನು ಸೆಳೆಯ ತೊಡಗಿದನು.

“ ಆಯ್ಯಯ್ಯೋ ! ಸತ್ತೆ. ಸತ್ತೆ ! ” ಎಂದು ಕಾಂತಾಬಾಯಿ, ಬಾಯಿಬಾಯಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಈ ಅಕ್ರಂದನವನ್ನು ಕೇಳಿದ ರಾಜಣ್ಣನು ಮುಂದುಮಾಡಿದ ಬಾಗಿಲ ವನ್ನು ಧದಾರೆಂದು ತೆಗೆದು ಅಣ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಹಂಟರವನ್ನು ಕಸಿಬೊಗೆದು ಅವರು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೇಳಿದನು.

“ ಇದೆಲ್ಲ ಏನು ಭೀಮಣ್ಣ ! ಗಾಡರ ಮನೆಯ ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಬಾರಕೋಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆಯುವದು ನ್ಯಾಯವೆ ?

“ ಇವಳು ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿಲ್ಲ ರಾಜೂ, ಇವಳು ಇದಿಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

“ ಇರಲಿ ಬಿಡು. ಏ ! ವಿಠಲಣ್ಣ ! ಕಾಂತಾ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಹಿರಿ ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಹೇಳು. ಹೂಂ ! ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರ ಬೀಳಿರಿ ಅತ್ತಿಗೆ ! ಅಶಕ್ತನಾದ ಅಣ್ಣನ ಆರೋಗ್ಯದೊಡನೆ ಆಟವಾಡುವದು ತರವಲ್ಲ.

“ ನಾನೂ ಏನೂ ಅನ್ನಲಿಲ್ಲ ರಾಜಣ್ಣ ಭಾವಜಿ !

“ ಇರಲಿ ಹೋಗಿರಿ. ಅಂತೀನಿ.

ಮುಳುಮುಳು ಅಳುತ್ತಲೇ ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಹೊರಗೆ ಹೋದಳು.

ಅವಳು ಹೊರಗೆ ಹೋದಕೂಡಲೇ ಬಳವಂತರಾಯ ಒಳಗೆ ಬಂದು

“ ಸುಮ್ಮನೆ ಏಕೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತ್ರಾಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕಚ್ಚಾಡುವ ಹುಚ್ಚುನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಬೆಲೆ ಇದೆ ಹೇಳು.

“ ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿದಿದೆಯೆಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವು ನಮ್ಮ ಕೆನ್ನೆಗಳನ್ನೇ ಕಚ್ಚಬಹುದು.

ತೇಕುತ್ತಲೇ ಭೀಮಣ್ಣ ಹೇಳಿದ.

“ ಇವು ಕಚ್ಚುವ ನಾಯಿಗಳಲ್ಲ ಭೀಮ !

“ ಅಣ್ಣ ! ನೀನು ತಪ್ಪುಭಾವಿಸದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳ ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತೇನೆ.

“ ಸರಳಾನನ್ನು ನಾನು ಏಕೆ ಹೋಗಗೊಟ್ಟೆನೆಂಬುದೇ ಅಲ್ಲವೆ ?

“ ಇದು ಹಿರಿಯನಾದ ನೀನು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತೆ ? ಇದು ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆ ?

“ ಅವಳಿಗೆ ತವರುಮನಿಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸುಖವಾಗಲೆಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಡ್ಡಿ.” ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ತಡವರಿಸುತ್ತ ಹಿರಿಯಗೌಡ ಹೇಳಿದ.

“ ಇದು ಅವ್ಯವಹಾರದ ಮಾತು.

“ ಈಗಾದರೂ ಏನಾಯಿತು ? ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರಾಯಿತಲ್ಲ.

“ ಅವಳು ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಊಟನಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಅನ್ನಪ್ರಾಶನವನ್ನೇ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ನಿಶ್ಚಯ.”

ಭೀಮರಾಯ ಅಯಾಸದಿಂದ ದಿಂಬಿಗೆ ಆತು ದೀರ್ಘವಾದ ಉಸಿರನ್ನು ಸೂಸಿದನು.

ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತ ವಿಠಲನು ಏನೋ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಲೂ ರಾಜಣ್ಣನ ಕಣ್ಣುಸನ್ನೆ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯಿತು.

ರಾಜಣ್ಣ ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದ

“ ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ. ಅಣ್ಣ ! ನಿನ್ನ ಮಾತು ಶುಭಸೂಚನೆಯೇ ಆಗಿದೆ.

“ ಈಗಲೇ ಹೊರಡು ಹಾಗಾದರೆ. ವಿಠಲನನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು.

ಎಂದ ಭೀಮಣ್ಣನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದನು.

“ ಅಣ್ಣ ! ಇದೇನಣ್ಣ !

ಎನ್ನುತ್ತ ರಾಜಣ್ಣ ಭೀಮಣ್ಣನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

ಭೀಮಣ್ಣನಿಗೆ ಆಗಲೇ ಜ್ವರವೇರಿದ್ದವು.

“ ಅಣ್ಣ ! ನಿನಗೆ ಮತ್ತೆ ಜ್ವರಬಂದಿವೆ ಅಣ್ಣ ! ನೀನು ಉದ್ದೇಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನೀನು ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಶಕ್ತಿ ಅಣ್ಣ. ನೀನು ಅತ್ತರೆ ಮನೆತನವೇ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿತು. ಅಳಬೇಡ ನನ್ನಣ್ಣ. ನಾವು ನಿನಗೆ ಮೀರಿದವರಲ್ಲ.

“ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿರುದ್ಧ ನಾನು ಏನೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ ಭೀಮಣ್ಣ ”

ವಿಠಲ ಗದ್ಗದಿತನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

ಭೀಮರಾಯನು ಧೋತರ ಚುಂಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ತೊಡೆದುಕೊಂಡು ಒಮ್ಮೆ ಖೇಕರಿಸಿದನು.

“ ನೀನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನು ತಮ್ಮ ! ”

ಬಾಳಣ್ಣ ಕಂಠತುಂಬಿ ಕೇಳಿದನು.

“ ಅಣ್ಣ ! ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಿತು ಬಿಡು. ಈ ತಮ್ಮಂದಿರು ನನಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಬಟ್ಟರು ನೋಡು. ಅದು ನೆನಪಾಗಿ.....

“ ನಿನ್ನ ಸೇವೆ, ತಂದೆಯ ಸೇವೆ ಅಲ್ಲವೇನು ಅಣ್ಣ !

ತಂದೆಯ ನೆನಪಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮೌನವಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿದರು.

ಆ ಒಂದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸೋದರಿಕೆಯ ಗಂಗಾಜಲವು ಹೃದಯವನ್ನು ತೊಳೆದು ಕಶ್ಮಲವನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿತು.

ಆ ಕೂಡಲೇ ರಾಜಣ್ಣನು ವಿಠಲನೊಡನೆ ಕೇಶವರಾಯರ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟನು.

ಭೀಮಣ್ಣನ ಜ್ವರ ಅವನಲ್ಲಿ ಕಾತರವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ಇಲ್ಲದ ಭಯ ಅವನನ್ನು ಆವರಿಸಿತ್ತು.

ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಬಂದ ಅಳಿಯನನ್ನೂ, ರಾಜಣ್ಣನನ್ನೂ ನೋಡಿದ ಕೇಶವರಾಯರ ಮುಖ ಗಂಭೀರವಾದರೂ ಅವರು ಅದನ್ನು ತೋರಗೊಡದೆ ಸ್ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ವಿಠಲನ ಮಕ್ಕಳು ಓಡಿಬಂದು ತಂದೆಯನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದವು. ಅವರಿಗೆ ರಾಜಣ್ಣನ ಪರಿಚಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

“ ನಿಮ್ಮ ಕಕ್ಕ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ನೋಡಿರೋ ಸಿಮ್ಮ ಚಿಗವ್ವ ! ”

ಎಂದು ವಿಠಲನು ನುಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಹಿರಿಯ ಮಗು

“ ಕಾಕಾ ! ಕಾಕಾ ! ” ಎಂದು ಕುಣಿದಾಡಿತು.

ಊಟವಾಗುವ ವರೆಗೆ ರಾಜಣ್ಣ ಯಾವ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ.

ಕೇಶವರಾಯರು ಕೂಡ ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಮುಂದೆ ಆ ವರೆಗೆ ಯಾವ ಸಂತಾಪವನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಊಟವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಮವಾಗಿ ಕುಳಿತ ಕೂಡಲೇ ರಾಜಣ್ಣ ಮಾತು ತೆಗೆದ.

“ ನಾನು ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕರೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ರಾಯರೆ !

“ ನಿಮ್ಮ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧಿ ಯಾವ ಅಭ್ಯಂತರವೂ ಇಲ್ಲ ರಾಜಣ್ಣ ! ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅವಳ ಅಪವಾದ ಹೋದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಕಳ್ಳಿಯಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬರಬೇಕು ಹೇಳು ?

“ ವಿಷಮವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ಆಗುತ್ತವೆ ಬಿಡಿರಿ. ಅದನ್ನೇ ಗುಡ್ಡದಂತೆ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅರ್ಥವೂ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವಾಗಿದೆ.

“ ಇದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ! ಸಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾತ್ರ....

“ ಆಗಿಹೋದ ಮಾತನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆಡುವದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವೂ ಇಲ್ಲ.

“ ನನ್ನ ಮಗಳು ಕಳ್ಳಿಯಾಗುವದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತೇ ?

“ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಜಗ್ಗಬೇಡಿರೆಂದು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಭೀಮಣ್ಣನ ಪ್ರಕೃತಿ ತೀರಾ ನಾಜೂಕಾಗಿದೆ. ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಾವು ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ.

“ ಇದು ತೀರಾ ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆದಾಗ ಹಿರಿಯಗೌಡರು ಕೂಡ ಇದ್ದರಂತೆ !

“ ಎಲ್ಲರೂ ಇದ್ದರು. ಎನೆಲ್ಲ ಆಯಿತು. ಈಗ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಬಿಡಕಬೇಡಿರಿ. ಗಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಸಂಜೆಯಾಗುವದರ ಒಳಗಾಗಿ ನಾವು ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ನೀವು ಅಡ್ಡಬರಬೇಡಿರಿ.

“ ನಮ್ಮ ಮಗಳು ಬೀದಿಯ ಭಿಕಾರಿಯೇನಲ್ಲ ರಾಜಣ್ಣ ? ಅವಳನ್ನು ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ನೋಡುವ ಹಿರಿಯರೇ ಇಲ್ಲದ ಮನೆಗೆ ನಾನು ಮಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳಿಸಲಿ ಹೇಳು. ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಗಳೇನು ಭಾರವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಗಂಡುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇವಳು ಐದನೆಯ ಗಂಡುಮಗುವಾಗಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ ತಿಳಿಯಿತಲ್ಲೊ.

“ ಹಡೆದ ತಂದೆಯಾದ ನೀವು ಹೀಗೆ ಹೊಣೆಗೆಟ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಬೇಕೇ ಕೇಶವರಾಯರೆ ! ಯಾವ ಗಂಭೀರಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಇಲ್ಲವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಹದಗೆಡಿಸುವದು ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯತನಕ್ಕೆ ಶೋಭಿಸುವ ವಿಷಯವಲ್ಲ.

ರಾಜಣ್ಣ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ,

“ ನನ್ನ ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಣೆಗೇಡಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ ಮಾರಾಯ ! ನಾನೇನು ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಈಗ ಬೇರೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಬೇಕಾದವರು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಕಾರುಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೇಶವರಾಯರು ಮತ್ತೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು.

“ ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುಂಡವೋಕರಿಗಳೇ ಇದ್ದಾರೆ. ನಾವೆಲ್ಲ ಲಘಂಗರೇ ಇದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೆಣ್ಣುಕೊಡುವಾಗ ನೀವು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ

ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಪುಂಡನ ಕೈಹಿಡಿದ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು ಪುಂಡರ ಮನೆಯನ್ನು ತುಂಬಲೇ ಬೇಕಷ್ಟೇ ! ಏನು ಮಾತಾಡುತ್ತೀರಿ ರಾಯರೆ ! ಗಾಡರ ಮನೆಯೆಂದರೆ ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟು ಕೇಳವಾಯಿತೇ ?

ರಾಜಣ್ಣ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

ಈ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಠಲನು ಯಾವ ಭಾಗವನ್ನೂ ವಹಿಸದ್ದರಿಂದ ಅಳಿಯನು ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನೆಂದು ಕೇಶವರಾಯರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅವರು ಕೂಡಲೇ ಜಗ್ಗದೆ ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

“ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನೀನು ಸುಮ್ಮನೇ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳತೊಡಗಿದ್ದೀ ರಾಜಣ್ಣ ! ನೀನು ಮನೆಯ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಪರಿಚಯವೇ ಸಿನಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಲಿಯು ತ್ತಿರುವರೆಂಬುದೂ ಸಿನಗೆ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಭೀಮಣ್ಣ ನಿಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಐಷ ಆರಾಮಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳ, ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಳವಂತ ಗಾಡ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆತ್ತಿಯಮನೆಗೆ ಸಾಗಿಸ ತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು ನೀವಿಬ್ಬರೂ ತಿಳಿಯಬೇಡವೆ ? ಇದನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳ ತೊಡಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆದರೆ ನೀವು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಸಮಯ ಬಂದಿದೆ.”

ರಾಯರ ಭೇದನೀತಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿದರು.

“ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಏನೇ ಮಾಡಲಿ. ಅವರು ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣಂದಿರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆದಾಕುವ ಅಧಿಕಾರ ನಿಮಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳ ಬೇಡಿರಿ. ನನಗೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಮೇಲೆ ಅವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ.”

“ ಇದು ಆತ್ಮ ಘಾತಕವಾಗಿದೆ.

“ ಅದು ಏನೇ ಆದರೂ ನಮ್ಮ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

“ ಆದರೂ ಇದು ನನ್ನ ಮಗಳ ಭವಿತವ್ಯದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುವ ಅಧಿಕಾರವು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಇದೆ.

“ ಇದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನಿಮ್ಮ ಅಳಿಯ ಸಮರ್ಥನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದ ರಾಜಣ್ಣ ವಿಠಲನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದ.

ವಿಠಲನು ನಿರ್ವಿಕಾರಭಾವದಿಂದ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಅವನು ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೇಳದವನಂತೆ ಇದ್ದ. ಇದರಿಂದ ಕೇಶವರಾಯರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಯಿತು.

“ ನಾನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ಸಿಟ್ಟುಗಬೇಡ ರಾಜಣ್ಣ ! ಸಧ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡುವ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ.

“ ಕೇಶವರಾವ್ !

“ ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಮಾತಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ನನ್ನ ಮಗಳ ಗೌರವ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಮನೆತನದ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

“ ಮಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಮರ್ಯಾದೆಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೀರಾ ? ನಿಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆಯ ವಿಚಾರವೇ ತಿರುವು ಮುರುವಾಗಿದೆ. ನಾನು ನಿಮಗೆ ಸೆರಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡಿರಿ.

“ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ರಾಜಣ್ಣ !

“ ಹೀಗನ್ನ ಬೇಡಿರಿ, ಕೇಶವರಾವ್ !

“ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ.

“ ನಾನು ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

“ ಅವಳು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ.

“ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಲು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೇ ?

“ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ.

ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ವಿಠಲನು ಚಟ್ಟನೇ ಎದ್ದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿದನು. ಅವನ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಕ್ಕಿದವು.

ಅವನು ಕೂಡಲೇ ಆಳನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದು ಹೇಳಿದನು.

“ ಬಂಡಿಗೆ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೂಡು. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಚಿಕ್ಕಗಾಡತಿಯರ ನಾಮಾನುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿಡು.

ಗಾಡಿಯ ಆಳು ಎತ್ತುಗಳ ಕೊರಳಿಗೆ ನೊಗವನ್ನು ಹೂಡಲು ಸರ್ರನೇ ಎದ್ದನು.

“ ನಾಚಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಯಾರ ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ ಮಾವಾ ! ಇವಳು ಬರದಿದ್ದರೆ ಇವಳ ಹೆಡಮುರಿಗೆ

ಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಸರಳಾ ! ಹೊರಬೀಳು.

ವಿಠಲ ಒಳಗೆ ನಿಂತಿರುವ ಸರಳಾನ ಕಡೆಗೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಕೂಗಿದನು.

“ ಅಯ್ಯಯ್ಯ ! ನನ್ನ ಸುತ್ತ ಯಾಕ ! ನಾನು ಹೊರಟೇನಿಂತಿದ್ದೇನೆ.

ಎನ್ನುತ್ತ ಸರಳಾ ಮಗುವನ್ನು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರ ಬಿದ್ದಳು.

ಆ ದಿನ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಸರಳಾ ಮನೆಸೇರಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರಿಂದ ರಾಜೋಪಚಾರವಾಯಿತು.

ಕಾಶೀಬಾಯಿ ಅವಳನ್ನು ತಂಗಿಯ ಹಾಗೆ ಕಾಣತೊಡಗಿದಳು.

ಕಾಂತಾಬಾಯಿ ಈ ಪ್ರೀತಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ.

ಕೃತ್ರಿಮ ವಾತಾವರಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಏಕ ಸೂತ್ರತೆಯ ಭಾವ ಮೂಡಿತು.

ಭೀಮಣ್ಣ ರಾಜಣ್ಣನನ್ನು ಕೃತಜ್ಞೆಯಿಂದ ನೋಡಿದನು.

ಆದರೆ ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಅರಿವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಲ್ಲಿ ವ್ಯಥೆಯೇ ಮೂಡಿತು.

ಈ ವ್ಯಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೋಗ ಬೇಕಾಗುವದೆಂದು ಅವನು ತುಂಬಾ ಖಿನ್ನನಾದನು. ಆ ಕೂಡಲೇ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಕಿಲಿಬಿಲಿಯಾದ ಅವನ ತುಂಬಿದ ಮನೆ ಅವನಿಗೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿತು.

ತುಂಬಿದ ಮನೆಯು ತುಂಬಿದಂತೆಯೇ ಇತ್ತು.

ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ನಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾಧಾನದ ಸೋಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈ ನೋಟದ ಕಣ್ಣು ಕುರುಡಾಗಿತ್ತು.

ಇವರೆಲ್ಲ ಗಂಡಂದಿರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದರೇ ವಿನಾ ಅವರ ಅಂತರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಹೊಗೆ ಹಾಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಭೀಮಣ್ಣನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ ಈ ನಾಟಕವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಅಬ್ಬರದಲ್ಲಿ 'ಭೀಮಣ್ಣ'ನದೂ ರಾಜಕೀಯವಿತ್ತೆಂದು ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು.

ಅಂತಃಕರಣದ ಆವಿರ್ಭಾವದಲ್ಲಿ ಹೃದಯದ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುವದು ದುರ್ದೈವದ ಮಾತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ತೋರತೊಡಗಿತು.

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಭೀಮಣ್ಣನು ಮನೆತನದ ಅಭಿಮಾನಿಯಾಗಿ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧನಿರುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯು ರಾಜಣ್ಣನ ಸ್ಮೃತಿಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದು ಹೋಯಿತು. ಇಂಥ ಭೀಮಣ್ಣನು ಈಗ ನಮ್ಮಿಂದ ಸಿಡಿದುಹೋಗುತ್ತಿರುವದು ದೈವದ ದುರ್ವಿಲಾಸವೆಂದೇ ಅವನು ಭಾವಿಸಿದನು.

ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಪುಣ್ಯ ತೀರಿತೆಂದೇ ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಯಿತು.

ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಪರಸ್ಪರ ವಂಚಕರಾಗಿರುವ ಮಾತಂತೂ ಅವನ ಜೀವಾಶವನ್ನೇ ಭೇದಿಸಿತು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅರಿಯದಂತೆ ಕಳ್ಳಗಂಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಮುಳುಗಿಸುವ ಹೊಂಚುಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವನ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಜು ಹಚ್ಚಿದಂತಾಯಿತು.

ಅಂಥ ಭೀಮಣ್ಣನು ಇಂಥವನು ಆಗಬೇಕೆ? ರಾಜಣ್ಣನ ಹೃದಯ

ಹಿಂಡಿತು. ಸ್ಮೃತಿಸಥ ಹಿಂದಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ನಿಂತ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣಹತ್ತಿತು.

ಬಳವಂತಗೌಡನೊಮ್ಮೆ ಅಂಬಿಗರ ನಿಂಬಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಚಪಲದಿಂದ ಮಾತಾಡಿ ಅವಳೊಡನೆ ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಇರಲು ಬಯಸಿದ. ಅವಳು ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಗೌಡನು ಅವಳೊಡನೆ ಸಲಿಗೆಯಿಂದಲೇ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಏರಿಕೆಯ ವಯಸ್ಸು ಬಳವಂತಗೌಡನದು ಆಗ. ನಿಂಬಿ ಜವ್ವನತಿ. ತುಂಬಿದ ಮೈ. ಹರೆಯದ ಮೋಡಿ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಗೌಡರ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಮಾರುಹೋಗಿದ್ದನು.

ಊರ ಗೌಡರ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದವನ್ನು ದೂರ ಬಿಸುಟುವಷ್ಟು ಅಜ್ಞಾಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ನಿಂಬಿ. ಅವಳು ತನ್ನ ಹಾವಭಾವಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನಿಂಬಿಯ ಸೋದರಮಾವ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿದ್ದವನು ಈ ಆಟ ವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದನು. ನಿಂಬಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಕೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು.

“ಗೌಡನ ಮಗನೊಡನೆ ಯಾಕೆ ನಿಂಗೆ ಹುಡುಗಾಟ ?

“ಅನ್ನೇ ಹೆಲ್ಲು ತೆಗೆದರೆ ನಾ ಏನ ಮಾಡಾಕಾ ಆಗತ್ಯೆ. ಮಂಗ ನಾಂಗ ನೋಡಕೋತನೀ ಯಾಕ ಸುಮ್ಮಾಕ ನಿಂತಿ ಹೇಳು ?

ಸೋದರಮಾವ ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಗೌಡನ ಮಗನಾದ ಬಲವಂತನಿಗೆ ಅಂಬಿಗರ ಕೈ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಆ ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಬಳವಂತ ಹೊಳೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇವನು ಅವನನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದನು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದವಾದ ಒಂದು ಕೋಲು ಇತ್ತು.

“ಏನು ಗೌಡರೆ, ಸಂಜೆ ಹಂಪಾಗ ಯಾಕಡೆಗೆ ?

“ನೀನು ಯಾರೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ. ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯಾರೂ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

“ಇದು ಚಲೋ ಬುದ್ದಿ ಅಲ್ಲ ಗೌಡರೆ. ನಿಂಬಿ ನನ್ನ ಹ್ಯಾಣ್ಣಿ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹ್ಯಾಣ್ಣಿ ನಿಮಗೆ ತಂಗಿ. ತಾಯಿ ಸಮಾನ, ಸುಮ್ಮಾಕ ಮನೀ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿರಿ.

ಊರ ಗೌಡನಿಗೆ ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಅವಮಾನವಾಯಿತು. ಅವನು ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತ ಅವನ ಕೆನ್ನೆಗೊಂದು ಕೊಟ್ಟು,

“ ನಿಂಬಿ ಗಂಡ ಆಗೂ ಮಗಾ ಏನನೀ? ಅವಳ ನಾಯಿ ಆಗೂ ಯೋಗ್ಯತಾ ಇಲ್ಲ. ಹೋಗು ಕತ್ತೆಯ ಮಗನೆ !

ನಿಂಬಿಯ ಸೋದರಮಾವನಿಗೆ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕೋಲಿನಿಂದ ಬಳವಂತಗೌಡನನ್ನು ಒಳತಾಗಿ ಧಳಿಸಿಬಿಟ್ಟನು.

ಬಳವಂತಗೌಡ ಹಣ್ಣುಹಣ್ಣಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕದ್ದಾಗ ತನ್ನನ್ನು ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದವನು ಮಾಯವಾಗಿದ್ದನು.

ಅವನು ಕರಕರ ಹಲ್ಲು ತಿನ್ನುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಭೀಮ ರಾಯನ ಮುಂದೆ, ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿವೇರಿಸಿದನು.

“ ಆಯ್ಯೋ ! ಅಣ್ಣಾ ! ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಿದವನು ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವದೆಂದರೇನು ?

ಎನ್ನುತ್ತ ದಿಗ್ಗನೇ ಎದ್ದು ದೊಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಣ್ಣ ನೊಡನೆ ನಿಂಬಿಯ ಮನೆಗೆ ನಡೆದನು.

ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ನಿಂಬಿ, ಅವಳ ಸೋದರಮಾವ ಯುವಕ, ತಂದೆ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಆಡುತ್ತ ಹೆದರಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವದು ಹೊರಗೆ ನಿಂತ ಈ ಸಹೋದರ ರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಭೀಮರಾಯನು ರೌದ್ರದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದನು. ದಬದಬ ಬಾಗಿಲ ಒಡೆದನು.

“ ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆಯುತ್ತೀಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಬಾಗಿಲ ಮುರಿಯ ಬೇಕೋ ? ” ಭೀಮರಾಯ ಗುಡುಗಿದನು.

ಒಳಗಿನವರು ಈ ದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಗತಪ್ರಾಣರೇ ಆದರು.

ನಿಂಬಿಯ ತಂದೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಬಾಗಿಲ ತೆಗೆದು ನಮ್ಮನಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

“ ಇದೇನು ದಣಿಯರೆ ? ಬಡವರ ಮನೆಗೆ ?

“ ಆ ಮಗನು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಹೇಳು ?

“ ಯಾರು ?

“ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತೀಯಾ ಮುದುಕಾ ? ”

ಎಂದು ಮುದುಕನನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಡಗುತ್ತಾ ನಿಂತ ನಿಂಬಿಯನ್ನು ಗದರಿಸಿ ಕೇಳಿದನು.

“ನಿನ್ನ ಗಂಡನು ಎಲ್ಲಿ?”

ನಿಂಬಿ ಗದಗದ ನಡಗುತ್ತಾ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಬುಟ್ಟಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕೈಮಾಡಿ ತೋರಿದಳು.

ಬಳವಂತಗೌಡ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ತೆಗೆದ. ಒಳಗೆ ದೊಡ್ಡ ಕೋಳಿಯಂತೆ ಮುದುಡಿಕೊಂಡು ನಿಂಬಿಯ ಸೋದರಮಾವ ಕುಳಿತಿದ್ದ.

ಅವನ ಪಾಡು ನಾಯಿಯ ಪಾಡಾಯಿತು. ಆ ದಿನ ಅವನು ಸಾಯತಕ್ಕವನೆ. ಆದರೆ ನಿಂಬಿಯ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಿಂದ ಅವನು ಪ್ರಾಣ ಸಹಿತ ಪಾರಾದನು.

ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಳವಂತಗೌಡ ಅತ್ಯಂತ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅಣ್ಣನ ಅಭಿಮಾನಮೂರ್ತಿಯಾದ ಭೀಮಣ್ಣನು ಈಗ ಆ ಭಾವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವದೇಕೆ? ಯಾವ ಕಾರಣ?

ಇಷ್ಟತ್ತು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಸೋದರಿಕೆ ದಿನಗಳೆದಂತೆ ನಡಲಾಗಿ ಈಗ ಉಜ್ಜಬೀಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿರೇಕೆ?

ತಂದೆ ಸತ್ತಾಗ ಭೀಮಣ್ಣ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ತೋರಿದ ಅನಂತ ದಯೆಯನ್ನು ನೆನೆದಾಗ ರಾಜಣ್ಣನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತು. ಬಾಳಣ್ಣ ತನ್ನನ್ನು ಮಗುವಿನಂತೆ ತನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ತನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದು ಅವನಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಪ್ರೀತಿಯ ರಸವನ್ನೇ ಹರಿಯಿಸಿತು.

ತಾನಿಲ್ಲದೆ ಬಾಳಣ್ಣ ಊಟಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನಿಲ್ಲದೆ ಭೀಮಣ್ಣ ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನಿಲ್ಲದೆ ವಿಠಲ ಎಂದೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಆ ಭಾವ ನಷ್ಟವಾಯಿತೇಕೆ?

ಇದಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿಗೆಯರು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದೆ?

ಆದರೆ ಇದನ್ನು ನಡೆಯಗೊಡುವದು ಯಾರ ತಪ್ಪು? ಒಂದು ವೇಳೆ ಕೂಡಿಸಡೆಯುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಣ್ಣಂದಿರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದೇಕೆ? ಈ ಸಂಕುಚಿತ

ಬುದ್ಧಿ ನಾಳೆಗೆ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಗೆ ಅಸ್ವದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಈ ಗೌಡರ ಮನೆ ತುಂಬುತುಂಬಾಗದೆ ಹೋದೀತೆ ?

ಆದರೆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆ ಇರಲಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಚರಿತ್ರ ವಾದರೂ ರುದ್ಧವೆಲ್ಲಿದೆ ?

ಈ ಮಾತು ನೆನಪಾದಾಗ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾದ ನಗೆಯ ಸುಳಿಯೊಂದು ತೇಲಿಬಂದಿತು.

ನೀಲಿಯ ಪ್ರಕರಣವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ವಿಠಲನು ನೀಲಿಯಿಂದ ಆಕರ್ಷಿತನಾಗಿ ಮನೆಯ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕಳೆಯಬಹುದೆಂಬ ಸಂದೇಹದಲ್ಲಿ ಭೀಮಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಆ ದಿನ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ರಾಜಣ್ಣ ಹೇಳಿದ್ದ. ಆದರೆ ಈಗ ತಮ್ಮನ ಪ್ರೇಯಸಿಯನ್ನು ಅಣ್ಣನೇ ಆಳತೊಡಗಿ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಅಪಾರ ಹಣವನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಅವನಿಗೆ ನಿಚಿತ್ರವೆನ್ನಿಸಿತು. ಅವಮಾನವೆನ್ನಿಸಿತು. ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಆಯಿತು ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ?

ಈ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಇಂಥದೂ ನಡೆಯಬೇಕೆ ?

ಭೀಮಣ್ಣನದು ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಾದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಭಾವಿತನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಬಾಳಣ್ಣನದು ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು.

ದೊಂಬರ ನಾಗಿಗಾಗಿ ಅವನು ರೊಕ್ಕವನ್ನು ಸೂರೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಹಗ್ಗದ ಮೇಲೆ ಲಾಗಹಾಕುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ನಾಗಿ ಈ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಗೌಡನ ಚಪಲ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಹರಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ರಾಜಣ್ಣ ಕೇಳಿದ್ದ.

ನಾಗಿ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ನಾಗಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಮೈ, ತೆಳುವಾದ, ಚಲುವಾದ ಮೈಕಟ್ಟು, ಮಣಿದಂತೆ ಇನ್ನು ಮಣಿಯುವ ಅಂಗಗಳು, ಆ ವಯ್ಯಾರ, ಆ ವಿನ್ಯಾಸ, ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಕಣ್ಣು ಬಳವಂತ ಗೌಡನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದವು.

ನಾಗಿಯ ತಂದೆ ಬೇರೆ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಆ ಮೇಲೆ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಆಶ್ರಯ ಸಿಕ್ಕದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಳವೂರಿ ಬಿಟ್ಟನು.

ಅಂದಿನಿಂದ ನಾಗಿ ಊರಗೌಡರ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯ ತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಎಮ್ಮೆಗಳು ಕರೆಯತೊಡಗಿದವು.

ಅವಳ ಮೈಮೇಲಿದ್ದ ನಗನಟ್ಟಿಗಳು ಗೌಡಕೆಯರ ಮೈಮೇಲೆ ಕೂಡ ಇರಬಹುದೋ ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಹವಾಗುವಷ್ಟು ನಾಗಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಚಿನ್ನದ ಅಭರಣಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು.

ರಾಜಣ್ಣನ ಗೆಳೆಯ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ್ದ.

ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ಇದು ಅನಾಚಾರವೆನ್ನಿಸಿತು. ಅಲ್ಲದೆ ಭೀಮಣ್ಣನಿಗಾಗಲಿ, ಬಾಳಣ್ಣನಿಗಾಗಲಿ ಈ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಹಾಳುಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವೆಲ್ಲಿದೆ? ಎಂದು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಕೂಗಿ ಕೇಳತೊಡಗಿತು.

ಕುಳಿತು ತಿಂದು ಕೊಬ್ಬುತ್ತಿರುವ ವಿಠಲನ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯೇ ಮೂಡಿತು. ಅವನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಮೂರು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಹೆಂಡತಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದು ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿ ಎನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು.

ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹೊಲಗಳಿವೆ, ಭೂಮಿತಾಯಿ ಸಮೃದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಇವನು ದುಡಿಯಬಾರದೇಕೆ? ಇನ್ನೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯನ್ನು ಹೂಡಿ ರೈತಬಾಳನ್ನು ಬಾಳಬಾರದೇಕೆ? ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಮಿಡುಳಿನಲ್ಲಿ ಭೂತಪ್ರವೇಶವಾಗುವಂತೆ ಇವನು ವಿರಾಮಜೀವನ ಸಾಗಿ ಸುತ್ತ ಕುಳಿತರೆ ಮುಂದೆ ಗತಿ ಯಾವುದು?

ಸರಕಾನ ಗೊಂಬೆಯಾಗಿ ಇವನು ಕುಣಿಯಬೇಕೇಕೆ? ಕೇಶವರಾಯರು ಹೀಗೆ ಮಾತಾಡಲು ಯಾವ ಧೈರ್ಯ ಬಂದಿರಬೇಕು? ಅಳಿಯನ ಹೇಡಿತನವೇ ಅವರ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ.

ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಕೈ ಹಾಕುವಂತಾಗಬೇಕೆ?

ರಾಜಣ್ಣನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆತನದ ಪುಣ್ಯದ ದೀಪ ಮಸುಕಾಗಿ ಉರಿಯ ತೊಡಗಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗತೊಡಗಿತು.

‘ನಾವು ಕೂಡಿ ಉಳಿಯುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಅಳಿಯುವದೇ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ.’

ರಾಜಣ್ಣ ಈ ಉದ್ಗಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ದೀರ್ಘವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಸೂಸಿದ.

ಈ ಮನೆತನವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಒಂದೇ ದಾರಿ.

